

Βρυξέλλες, 15 Ιουνίου 2020
(OR. en)

8580/20

COHOM 39
COPS 173
CFSP/PESC 455
DEVGEN 71
FREMP 36
INF 116
JAI 464
RELEX 405
CSDP/PSDC 273
COJUR 4

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Αντιπροσωπίες
Θέμα:	Ετήσια έκθεση της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο το 2019

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες η ετήσια έκθεση της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο το 2019, όπως συμφωνήθηκε από το Συμβούλιο στις 15 Ιουνίου 2020 με απλουστευμένη γραπτή διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο δ) του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου.

Ετήσια έκθεση της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο το 2019

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
2. ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	5
3. ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΕ ΣΕ ΠΟΛΥΜΕΡΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ	9
Η ΕΕ στα φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα	10
74 ^η Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (ΓΣΗΕ), Τρίτη Επιτροπή	11
Σύνοδοι του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών το 2019	13
Η ΕΕ στον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη.....	15
Η ΕΕ στο Συμβούλιο της Ευρώπης	17
Η ΕΕ στη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας.....	18
4. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ.....	20
5. ΕΥΝΟΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ.....	26
6. ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΕΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	31
7. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	34
8. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΩΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ	41
9. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ.....	47
10. ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ	51
11. ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ	53
Ισότητα των φύλων και χειραφέτηση των κοριτσιών και των γυναικών	54
Δικαιώματα του παιδιού.....	65
Νεολαία	74
Ηλικιωμένοι.....	76
Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, διεμφυλικοί και μεσοφυλικοί (ΛΟΑΔΜ)	77
Άτομα με αναπηρία	83
Δικαιώματα των αυτόχthonων πληθυσμών	85
Δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες.....	87
Ρατσισμός, φυλετικές διακρίσεις, ξενοφοβία και σχετική μισαλλοδοξία	90

12. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ.....	91
13. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ.....	97
14. Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ.....	103
Ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην πρόληψη των συγκρούσεων, τη διαχείριση κρίσεων και τη μεταβατική δικαιοσύνη.....	103
Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο	108
Διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο	109
Καταπολέμηση της τρομοκρατίας και Πρόληψη και καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού	111
15. ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΕ.....	114
Κινητικότητα, μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο.....	114
Εμπόριο	121
Αναπτυξιακή συνεργασία.....	123
16. ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΕΕ.....	126
Κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα	126
Στρατηγικές ανά χώρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία	127
Διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα.....	128
Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα	131
Μηχανισμός Υποστήριξης Πολιτικής του Μέσου Εταιρικής Σχέσης.....	134

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ετήσια έκθεση της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο του 2019 σηματοδοτεί την τελική φάση εφαρμογής του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2015-2019)¹. Παρουσιάζει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα, μέσω μιας ολοκληρωμένης δέσμης δράσεων της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των αντιπροσωπειών και γραφείων της ΕΕ ανά τον κόσμο. Το 2019 η ΕΕ απέδειξε για άλλη μια φορά ότι αποτελεί έναν αξιόπιστο παγκόσμιο παράγοντα, που λειτουργεί συνεργατικά και βάσει αρχών, και εργάζεται για έναν καλύτερο κόσμο όπου προστατεύονται πλήρως και γίνονται σεβαστά όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ωστόσο, σε πολλά μέρη του κόσμου οι προκλήσεις παραμένουν. Υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΥΑΔ), δημοσιογράφοι και εργαζόμενοι στον Τύπο απειλούνται και δέχονται επιθέσεις λόγω της καθημερινής τους δράσης, ο χώρος δράσης των πολιτών και άσκησης της δημοκρατίας εξακολουθεί να περιορίζεται, τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών παραβιάζονται, και οι ευάλωτες ομάδες συχνά περιθωριοποιούνται και εκτίθενται σε περαιτέρω διακρίσεις και ανισότητα.

Σε αυτό το πλαίσιο, η διεθνής κοινότητα γιόρτασε το 2019 τη 10^η επέτειο του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και την 30^ή επέτειο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την 70^ή επέτειο του Συμβουλίου της Ευρώπης και την 100^η επέτειο της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Αυτές οι επέτειοι έδωσαν μεγάλη ώθηση στις συνεχείς προσπάθειες της ΕΕ να κάνει πραγματικότητα τα νομικά της πλαίσια και τα πλαίσια πολιτικής της για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ συνεργάστηκε με όλους τους εταίρους για να μετατρέψει τις προκλήσεις σε ευκαιρίες για όλους τους ανθρώπους, ανά πάσα στιγμή, σε κάθε μέρος.

Το 21^ο Φόρουμ ΕΕ-ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, που διεξήχθη στις Βρυξέλλες στις 3-4 Δεκεμβρίου, έφερε στο προσκήνιο τη σχέση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και περιβάλλοντος ως μια αναδυόμενη πρόκληση και έτυχε πρωτοφανούς υποστήριξης. Στις 9 Δεκεμβρίου 2019, το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων συμφώνησε ως προς την πολιτική σκοπιμότητα της θέσπισης ενός παγκόσμιου καθεστώτος κυρώσεων της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα για την αντιμετώπιση σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά τον κόσμο που διαπράττονται από κρατικούς και μη κρατικούς παράγοντες.

¹ [Συμπεράσματα του Συμβουλίου για το σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2015-2019, 10897/15, 20 Ιουλίου 2015](#)

Το 2019 εκδόθηκαν οι πρώτες κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ που επικεντρώνονται στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα: οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα σχετικά με το ασφαλές πόσιμο νερό και την αποχέτευση. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές άνοιξαν νέους ορίζοντες για την προώθηση του αδιαίρετου χαρακτήρα των ατομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε επίσης κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά την απαγόρευση των διακρίσεων στην εξωτερική δράση και αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την πολιτική της ΕΕ έναντι τρίτων χωρών όσον αφορά τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Επιπλέον, τα συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη δημοκρατία που εγκρίθηκαν τον Οκτώβριο παρείχαν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την προώθηση της δημοκρατικής διακυβέρνησης.

Η παρούσα έκθεση εστιάζει σε θεματικά ζητήματα χρησιμοποιώντας διάφορα παραδείγματα από συγκεκριμένες χώρες και έχει ως στόχο να καταστεί ένα πρακτικό εργαλείο για όλους τους ενδιαφερόμενους. Εκθέσεις σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία σε επίπεδο χώρας διατίθενται στις ιστοσελίδες της ΕΥΕΔ² και των αντιπροσωπιών της ΕΕ.

2. ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Ο ΕΕΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, κ. Eamon Gilmore, διορίστηκε με απόφαση του Συμβουλίου στις 28 Φεβρουαρίου 2019. Υπό την εποπτεία του Ύπατου Εκπροσώπου/Αντιπροέδρου (ΥΕ/ΑΠ) ο ΕΕΕΕ ασκεί μια ευρεία και ευέλικτη εντολή, η οποία δίνει τη δυνατότητα προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες γεωπολιτικές συνθήκες. Εργάζεται για την εφαρμογή της πολιτικής της Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προώθηση της συμμόρφωσης με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και τη διεθνή ποινική δικαιοσύνη, και την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ΔΠΔ), αυξάνοντας τη συνοχή των πολιτικών και ενισχύοντας τη φωνή της Ευρώπης μέσω του διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ο ΕΕΕΕ έχει ένα εντατικό πρόγραμμα από τη στιγμή της ανάληψης των καθηκόντων του, τον Μάρτιο του 2019. Το πρόγραμμα αυτό περιλάμβανε διμερείς επισκέψεις, ενεργό συμμετοχή σε διαλόγους της ΕΕ με τρίτες χώρες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και συμμετοχή αφοσιωμένη στις διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο διεθνών και πολυμερών φόρουμ. Η ενεργός συμμετοχή έχει καίρια σημασία για την προώθηση της πολιτικής της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, και ο ΕΕΕΕ είναι σε θέση να προωθήσει την πολιτική της ΕΕ στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο σε δύσκολες περιοχές και να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στις προσπάθειες για την εδραίωση της ειρήνης, της σταθερότητας και του κράτους δικαίου.

² Ιστοσελίδα της ΕΥΕΔ: https://eeas.europa.eu/topics/human-rights-democracy/8437/eu-annual-reports-human-rights-and-democratisation_en

Η αφοσίωση στην πολυμερή προσέγγιση αποτελεί βασική συνιστώσα της δέσμευσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, ο ΕΕΕΕ κ. Gilmore ταξίδεψε στη Νέα Υόρκη για μια σειρά συναντήσεων υψηλού επιπέδου με τους επικεφαλής των αντιπροσωπιών της ΕΕ και εκπροσώπους των Ηνωμένων Εθνών. Ο ΕΕΕΕ συνέχισε την πολυμερή συνεργασία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, μεταξύ άλλων διοργανώνοντας συνεδριάσεις στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο και εκπροσωπώντας την ΥΕ/ΑΠ στη σύνοδο υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Ελσίνκι. Τον Ιούνιο, ο ΕΕΕΕ επισκέφθηκε τη Γενεύη κατά την 41^η σύνοδο του Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (ΣΑΔ), όπου είχε εκτενείς και εποικοδομητικές συζητήσεις με την Ύπατη Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Διεθνή Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ). Επεσήμανε τις σημερινές παγκόσμιες προκλήσεις όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και υπογράμμισε τη σημασία του ηγετικού ρόλου της ΕΕ στο θεματολόγιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο ΕΕΕΕ έχει δεσμευτεί να αξιοποιήσει την πρωτοβουλία «Θετικές ιστορίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα»³, που εγκαινιάστηκε το 2018 στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (ΓΣΗΕ) από την ΥΕ/ΑΠ κα Mogherini, τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών (ΓΓΗΕ) κ. Guterres και την Ύπατη Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα κα Bachelet σε συνεργασία με έναν διαπεριφερειακό συνασπισμό 14 χωρών μελών των Ηνωμένων Εθνών. Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στην προβολή θετικών πρακτικών ανά τον κόσμο, μέσω της επισήμανσης αποτελεσματικών πολιτικών βασισμένων στα ανθρώπινα δικαιώματα σε διαφορετικές χώρες, περιλαμβανομένων εκείνων που συνήθως δεν θεωρούνται ότι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με τον τρόπο αυτόν υποβοηθάται η σύναψη συμμαχιών και η προώθηση ενός θετικού αφηγήματος και θετικών αλλαγών, με στόχο τον αντίκτυπο τόσο στις γειτονικές περιοχές όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Το 2019 η τάση αυτή στηρίχθηκε με την εκδήλωση για την πρωτοβουλία «Θετικές ιστορίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα» στην 74^η ΓΣΗΕ τον Σεπτέμβριο. Το θέμα ήταν «ποιοτική ζωή μέσω οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων» και επέτρεψε στα κράτη μέλη να παρουσιάσουν περισσότερες «θετικές ιστορίες». Οι ιστορίες αυτές σκιαγραφούσαν μια πλούσια και ελπιδοφόρα εικόνα προόδου σε τομείς όπως η χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών, η καθολική υγειονομική κάλυψη, τα δικαιώματα των θυμάτων, τα δικαιώματα στον πολιτισμό και τα δικαιώματα στη γονική άδεια. Η Κολομβία προσχώρησε φέτος στην πρωτοβουλία, ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό των χωρών στις 15, πέραν της ΕΕ.

³ Πρωτοβουλία «Θετικές ιστορίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα» (Good Human Rights Stories) https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/51241/good-human-rights-stories-coalition-launched_en

Η εντολή του ΕΕΕΕ επικεντρώνεται επίσης στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, τη διεθνή ποινική δικαιοσύνη και την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου για το ΔΠΔ. Η επίσκεψη του ΕΕΕΕ στη Χάγη τον Σεπτέμβριο αποτέλεσε ευκαιρία για συνεργασία με το ΔΠΔ και άλλους διεθνείς οργανισμούς με επίκεντρο τα ζητήματα που σχετίζονται με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και τη διεθνή ποινική δικαιοσύνη, καθώς και για βαθύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ο ΕΕΕΕ μπορεί να συνεργαστεί με τους σχετικούς παράγοντες ώστε να εκπληρώσει την εντολή του.

Ο ΕΕΕΕ έχει ενισχύσει περαιτέρω την παρουσία και τη δέσμευση της ΕΕ μέσω εκτεταμένων διμερών επισκέψεων. Κατά τη διάρκεια της θητείας του ο ΕΕΕΕ επικεντρώνεται κυρίως στις χώρες που είναι στρατηγικοί εταίροι της ΕΕ, σε γειτονικές χώρες, χώρες με σημαντική επιρροή σε πολυμερή φόρουμ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και/ή σε χώρες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο. Τον Μάιο ο ΕΕΕΕ επισκέφθηκε την Αιθιοπία και την Ερυθραία, όπου εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αν και σημειώνεται πρόοδος αργά αλλά σταθερά. Η επίσκεψη στην Ασμάρα ήταν η πρώτη επίσκεψη υψηλού επιπέδου της ΕΕ στην Ερυθραία για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αποτέλεσε σημαντικό επίτευγμα και ένα βήμα προς τα εμπρός για την ανανέωση των σχέσεων ΕΕ-Ερυθραίας. Ο ΕΕΕΕ θα συνεχίσει να επικεντρώνεται σε άλλες χώρες, καθώς ανησυχητικές ή επιδεινούμενες καταστάσεις ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορεί να απαιτήσουν την άμεση και ενεργό εμπλοκή της ΕΕ. Τον Ιούνιο ο ΕΕΕΕ επισκέφθηκε το Μπανγκλαντές και τη Μιανμάρ/Βιρμανία, όπου είχε τη δυνατότητα να στείλει ισχυρά μηνύματα στο ανώτατο επίπεδο. Η ασταθής επιτόπια κατάσταση και οι εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες στο Cox's Bazar, που αυτή τη στιγμή αποτελεί τον μεγαλύτερο καταυλισμό προσφύγων στον κόσμο, ανέδειξε την έκταση της κρίσης των Ροχίνγκια.

Ο ΕΕΕΕ είχε επίσης μια πυκνή ατζέντα διμερών συναντήσεων κατά την επίσκεψή του στην Ουάσινγκτον τον Ιούλιο. Συναντήθηκε με ανώτερους αξιωματούχους των ΗΠΑ, πολιτικά πρόσωπα, εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις προτεραιότητες της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα τόσο σε πολυμερή φόρουμ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσο και στις διμερείς εξωτερικές σχέσεις. Ο ΕΕΕΕ έστειλε ένα ηχηρό μήνυμα στους εταίρους του διαλόγου των ΗΠΑ και υπογράμμισε την ανάγκη προώθησης ενός κοινού θεματολογίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων ΕΕ-ΗΠΑ. Ένα σημαντικό αποτέλεσμα των προσπαθειών που καταβλήθηκαν και από τις δύο πλευρές ήταν η επανέναρξη των διαβουλεύσεων ΕΕ-ΗΠΑ για τα ανθρώπινα δικαιώματα τον Δεκέμβριο.

Τον Οκτώβριο, ο ΕΕΕΕ πραγματοποίησε διμερή επίσκεψη στη Γκάμπια (σε συνδυασμό με τον διάλογο ΕΕ-Αφρικανικής Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο οποίος πραγματοποιήθηκε στη Μπανζούλ). Στο πλαίσιο αυτό διεξήχθησαν συναντήσεις με τον Πρόεδρο, υπουργούς και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Μετά από 22 χρόνια δικτατορίας, η χώρα βρίσκεται στο στάδιο της δημοκρατικής μετάβασης και επιθυμεί να καθιερωθεί ως «η παγκόσμια πρωτεύουσα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Έχει δρομολογηθεί μια διαδικασία συνταγματικής μεταρρύθμισης, βάσει διαβουλεύσεων χωρίς αποκλεισμούς και ανοικτής επικοινωνίας. Η Γκάμπια έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει πρότυπο για την περιοχή και την ήπειρο. Η στήριξη της ΕΕ για τη δημοκρατική μετάβαση υπήρξε κρίσιμης σημασίας και πρέπει να συνεχιστεί.

Ο ΕΕΕΕ συνέχισε να επισημαίνει τις προτεραιότητες της ΕΕ προεδρεύοντας σε πολυάριθμους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ άλλων με τη Μιανμάρ/Βιρμανία, την Κολομβία, τη Βραζιλία, την Αφρικανική Ένωση (ΑΕ) και τη Νότια Αφρική, και εκκινώντας διαλόγους με την Κίνα, τη Λευκορωσία και τον σύνδεσμο κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN). Μέσω αυτών των διαλόγων η ΕΕ συμμετέχει σε μια αμοιβαία ανταλλαγή που ενθαρρύνει την ανοιχτή συζήτηση για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η πλατφόρμα αυτή δίνει στον ΕΕΕΕ την ευκαιρία να θέσει τις βασικές προτεραιότητες της ΕΕ περιλαμβανομένης της καταπολέμησης των βασανιστηρίων, της κατάργησης της θανατικής ποινής, της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων, της προστασίας των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της προώθησης της άσκησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών καθώς και των ΛΟΑΔΜ, της ελευθερίας της έκφρασης, του σεβασμού του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και της λογοδοσίας για τις παραβιάσεις και καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η άμεση συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) είναι καίριας σημασίας για να διασφαλιστεί ότι οι διάλογοι παραμένουν εστιασμένοι στα αποτελέσματα. Ο ΕΕΕΕ συνεργάζεται τακτικά με τις ΟΚΠ, μεταξύ άλλων και πριν τους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η προστασία του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών, η άντληση διδαγμάτων από τοπικούς και περιφερειακούς παράγοντες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ενδυνάμωσή τους για να συνεχίσουν το έργο τους αποτελούν προτεραιότητες για τον ΕΕΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ΕΕΕΕ συμμετείχε τον Οκτώβριο στην πέμπτη πλατφόρμα του Δουβλίνου για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που οργανώθηκε από τη ΜΚΟ «Front Line Defenders».

Καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς ο ΕΕΕΕ εξακολούθησε να αναδεικνύει το ρόλο της ΕΕ εκπροσωπώντας την ΕΕ και την ΥΕ/ΑΠ στο πρώτο παγκόσμιο συνέδριο για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης στο ΗΒ, και επισκεπτόμενος την Ουάσιγκτον για να εκπροσωπήσει την ΕΕ στη δεύτερη υπουργική συνάντηση στις ΗΠΑ για την προώθηση της θρησκευτικής ελευθερίας. Εξασφάλισε την παραμονή της ΕΕ στην πρώτη γραμμή προώθησης του σεβασμού, της προστασίας και της πραγμάτωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως, μέσω της ενεργούς και αφοσιωμένης συμμετοχής σε πάνελ συζητήσεων, ακαδημαϊκές ανταλλαγές και διεθνή συνέδρια με εστίαση σε βασικά, αναδυόμενα θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, επιχειρήσεις και ανθρώπινα δικαιώματα, ανθρώπινα δικαιώματα και πολυμερής προσέγγιση, και ανθρώπινα δικαιώματα και νέες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης (ΑΙ).

Κοιτάζοντας το μέλλον, ο ΕΕΕΕ θα συνεχίσει να αξιοποιεί το έργο που έχει ήδη γίνει, μεταξύ άλλων μέσω προγραμματισμένων επισκέψεων και διαβουλεύσεων, μεταξύ άλλων με την Ουκρανία, τη Λευκορωσία, το Ιράν, την Κούβα και τη Βραζιλία. Επίσης, ο ΕΕΕΕ θα υποστηρίζει την ΕΥΕΔ και άλλους οργανισμούς της ΕΕ για την προαγωγή και εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το νέο σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2024.

3. ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΕ ΣΕ ΠΟΛΥΜΕΡΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Το 2019 η ΕΕ παρέμεινε ηγέτιδα στην καθολική προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πολυμερές επίπεδο και συνέχισε να υποστηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και την ισότητα των φύλων σε όλα τα σχετικά φόρουμ, περιλαμβανομένου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών και της Τρίτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (ΓΣΗΕ). Υποστήριξε επίσης τις δραστηριότητες της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΟΗCHR), του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, των εξειδικευμένων οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών και άλλων οργανισμών εντός του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, όπως της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ).

Η ΕΕ στα φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Η ΕΕ στηρίζει το έργο του συστήματος του Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα για την αντιμετώπιση των παραβιάσεων και καταπατήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών ανά χώρα δηλώσεων και ψηφισμάτων, εξεταστικών επιτροπών, διερευνητικών αποστολών και ειδικών διαδικασιών και της καθολικής περιοδικής εξέτασης (ΚΠΕ). Η ΕΕ στηρίζει ενεργά όλους όσους εναντιώνονται στις παραβιάσεις και τις καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 2019 μαζί με τα κράτη μέλη της ΕΕ και ομονοούντες εταίρους ανά τον κόσμο, η ΕΕ συνέχισε να ηγείται θεματικών και ανά χώρα πρωτοβουλιών στα φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ υποστήριξε τη διαπεριφερειακή συνεργασία σε πολυμερή φόρουμ για τα ανθρώπινα δικαιώματα ώστε να διασφαλίσει αδιαμφισβήτητα αποτελέσματα σε ένα αυξανόμενο δύσκολο περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από προκλήσεις για τους πολυμερείς θεσμούς και πολλές αρνητικές τάσεις ανά τον κόσμο στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

74^η Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (ΓΣΗΕ), Τρίτη Επιτροπή

Η 74^η σύνοδος της Τρίτης Επιτροπής της ΓΣΗΕ⁴ τον Οκτώβριο και Νοέμβριο του 2019 υπήρξε πολύ επιτυχής ως προς τις προτεραιότητες της ΕΕ. Εγκρίθηκαν και τα 62 ψηφίσματα που βρίσκονταν στην ημερήσια διάταξή της για το έτος – που περιλάμβαναν ψηφίσματα προτεραιότητας για την ΕΕ όπως δύο ψηφίσματα για συγκεκριμένες χώρες σχετικά με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λαοκρατική Δημοκρατία της Κορέας (ΛΔΚ) και στη Μιανμάρ/Βιρμανία, και δύο θεματικά ψηφίσματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων – και διεξήχθησαν πάνω από 76 διαδραστικοί διάλογοι με εντολοδόχους των Ηνωμένων Εθνών και ανώτερους αξιωματούχους. Η ΕΕ στήριξε επίσης σημαντικές πρωτοβουλίες που υποβλήθηκαν από άλλους, όπως το ψήφισμα για τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Συρία. Η συναινετική έγκριση ενός φιλόδοξου κειμένου για το ψήφισμα για τα δικαιώματα του παιδιού, της οποίας ηγήθηκαν η ΕΕ και η Ομάδα Κρατών Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής (GRULAC) με την συνυποστήριξη 107 χωρών, μόλις δύο ημέρες πριν τον εορτασμό από τα Ηνωμένα Έθνη της 30^{ης} επετείου της διεθνούς σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, ήταν ένα από τα κύρια επιτεύγματα της τρέχουσας συνόδου. Η Τρίτη Επιτροπή συμφώνησε να ξεκινήσει να εγκρίνει κάθε δύο χρόνια το ψήφισμα για τα δικαιώματα του παιδιού. Ωστόσο, ο ΓΓΗΕ θα υποβάλει έκθεση στην 75^η σύνοδο της ΓΣΗΕ σχετικά με την εφαρμογή της διεθνούς σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού. Η Τρίτη Επιτροπή της ΓΣΗΕ εξέδωσε επίσης ψήφισμα σχετικά με τη βελτίωση των προσπαθειών συντονισμού για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, με αναφορά για πρώτη φορά στην εντολή του συντονιστή δράσης της ΕΕ κατά της εμπορίας ανθρώπων. Το ψήφισμα επαναλαμβάνει τους μακροπρόθεσμους στόχους και προτεραιότητες της ΕΕ και τη σημασία της πρόληψης και ενθαρρύνει ρητά τις εθνικές αρχές να θέσουν τέλος στην ατιμωρησία των δραστών.

⁴ Όλα τα ψηφίσματα που εγκρίθηκαν βρίσκονται στην [ιστοσελίδα των Ηνωμένων Εθνών](https://www.un.org/en/ga/74/resolutions.shtml).
<https://www.un.org/en/ga/74/resolutions.shtml>

Το ψήφισμα σχετικά με τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων, μεταφερόμενο από το ψήφισμα του προηγούμενου έτους, εγκρίθηκε εκ νέου χωρίς ψηφοφορία, με 74 χώρες να συγκληδεμονεύουν το κείμενο. Η έγκριση κοινού ψηφίσματος με τον Οργανισμό Ισλαμικής Συνεργασίας (ΟΙΣ) για τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Μιανμάρ/Βιρμανία σηματοδοτεί τη συνέχιση της συνεργασίας με τον ΟΙΣ, η οποία ξεκίνησε στο ΣΑΔ τον Σεπτέμβριο και στην προηγούμενη ΓΣΗΕ. Το ψήφισμα σχετικά με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λαοκρατική Δημοκρατία της Κορέας υποβλήθηκε μόνο από την ΕΕ αυτό το έτος, κατά το πρότυπο της συνόδου του ΣΑΔ του Μαρτίου όπου η Ιαπωνία αποσύρθηκε από συνεισηγήτρια. Το ψήφισμα εγκρίθηκε χωρίς ψηφοφορία εκ νέου, με τις συνεισηγήτριες να παραμένουν στα ίδια επίπεδα με το 2018 (61 χώρες). Όσον αφορά το ψήφισμα για τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Συρία, στο κείμενο συμπεριλήφθηκαν οι περισσότερες από τις προτάσεις της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις νέες εξελίξεις στα βορειοανατολικά και τα βορειοδυτικά της χώρας, τη συνταγματική επιτροπή, τον διεθνή, αμερόληπτο και ανεξάρτητο μηχανισμό (ΙΙΜ), την εξεταστική επιτροπή, την πρόσβαση της ανθρωπιστικής βοήθειας και τη χρήση χημικών όπλων. Η ΕΕ συντάχθηκε με την κύρια ομάδα για το ψήφισμα σχετικά με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κριμαία και τη Σεβαστούπολη. Η ΕΕ εξακολούθησε να εκφράζει ομόφωνα την αντίθεσή της στο ψήφισμα που υπέβαλε η Ρωσία σχετικά με την καταπολέμηση της εξύμνησης του ναζισμού.

Κατά τη διάρκεια της συνόδου οι πρωτοβουλίες υπό την ηγεσία της ΕΕ και των κρατών μελών της (14 το σύνολο) πέτυχαν καλές επιδόσεις, εγκρινόμενες όλες χωρίς ψηφοφορία ή με άνετη πλειοψηφία. Η ΕΕ συμμετείχε στους περισσότερους από τους 60 διαδραστικούς διαλόγους με ειδικές διαδικασίες και ανώτερους αξιωματούχους των Ηνωμένων Εθνών, και προέβη σε εννέα γενικές δηλώσεις για τα διάφορα θέματα του θεματολογίου. Τα κράτη μέλη της ΕΕ συνεργάστηκαν στενά με την αντιπροσωπία της ΕΕ στα Ηνωμένα Έθνη στη Νέα Υόρκη για τη στήριξη των θέσεων της ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω του επιμερισμού των ευθυνών για τα ψηφίσματα και τις δηλώσεις.

Σύνοδοι του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών το 2019

Το 2019 η ΕΕ συνέχισε να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στο ΣΑΔ, τόσο προωθώντας θεματικές προτεραιότητες όσο και αντιμετωπίζοντας ανησυχητικές καταστάσεις σε ορισμένες χώρες μέσω ψηφισμάτων και δηλώσεων υπό την ηγεσία της ΕΕ, καθώς και λειτουργώντας διαπεριφερειακά και στηρίζοντας τις δράσεις άλλων. Καθ' όλο το 2019 η ΕΕ επανέλαβε την πάγια θέση της ότι όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά, αδιαίρετα, αλληλεξαρτώμενα και αλληλένδετα. Όλα τα ψηφίσματα που εγκρίθηκαν βρίσκονται στην ιστοσελίδα των Ηνωμένων Εθνών⁵ και οι δηλώσεις της ΕΕ βρίσκονται στον ιστότοπο της ΕΥΕΔ⁶.

Κατά την 40^η σύνοδο τον Μάρτιο του 2019 η ΕΕ ήταν πολύ δραστήρια και άφησε έντονο το στίγμα της υποβάλλοντας πέντε ψηφίσματα. Το ψήφισμα για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λαοκρατική Δημοκρατία της Κορέας, του οποίου ηγήθηκε η ΕΕ και εγκρίθηκε με συναίνεση, ανακάλεσε τη δεινή κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα και παρέτεινε την εντολή του Ειδικού Εισηγητή. Το ψήφισμα υπό την ηγεσία της ΕΕ σχετικά με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Μιανμάρ/Βιρμανία, το οποίο αποσκοπούσε στην ανανέωση της εντολής του Ειδικού Εισηγητή, έτυχε ισχυρής διαπεριφερειακής υποστήριξης. Η ΕΕ συγκληδεμόνευσε επίσης το ψήφισμα για τη συνεργασία με τη Γεωργία. Όσον αφορά τα θεματικά ζητήματα, η ΕΕ υπέβαλε επίσης ένα ψήφισμα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, εστιάζοντας στην ενδυνάμωση των παιδιών με αναπηρίες ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, μεταξύ άλλων μέσω της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Η ΕΕ, μαζί με εταίρους από όλον τον κόσμο, συνέχισε την υλοποίηση της πρωτοβουλίας της σχετικά με τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων.

⁵ 40^η σύνοδος του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session40/Pages/ResDecStat.aspx>

41^η σύνοδος του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session41/Pages/ResDecStat.aspx>

42^η σύνοδος του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session42/Pages/ResDecStat.aspx>

⁶ Αντιπροσωπία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Ηνωμένα Έθνη και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς στη Γενεύη https://eeas.europa.eu/delegations/un-geneva_en

Κατά την 41^η σύνοδο τον Ιούνιο του 2019 η ΕΕ πήρε ξεκάθαρη θέση σχετικά με τα θέματα ισότητας των φύλων, ζητώντας την πλήρη άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από πλευράς γυναικών και κοριτσιών και τη χειραφέτησή τους. Η ΕΕ συμμετείχε ενεργά στις διαπραγματεύσεις όλων των ψηφισμάτων που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων, τα οποία υποβλήθηκαν κατά τη σύνοδο, μεταξύ άλλων για τη βία εναντίον των γυναικών και τις διακρίσεις εναντίον των γυναικών, και του ψηφίσματος της Αφρικανικής ομάδας για τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Η ανανέωση της εντολής του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα για την προστασία κατά της βίας και των διακρίσεων βάσει του γενετήσιου προσανατολισμού και της ταυτότητας του φύλου ήταν προτεραιότητα της ΕΕ και εγκρίθηκε μέσω ψηφοφορίας. Το ψήφισμα υπό την ηγεσία της ΕΕ σχετικά με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λευκορωσία, με το οποίο εκφράστηκε η συνεχιζόμενη ανησυχία για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στη χώρα και ανανεώθηκε η εντολή του Ειδικού Εισηγητή, εγκρίθηκε με μεγαλύτερο αριθμό ψήφων από ό,τι τα προηγούμενα έτη.

Στην 42^η σύνοδο τον Σεπτέμβριο του 2019 αντικατοπτρίστηκαν οι ενεργές και συνεχείς προσπάθειες της ΕΕ να επιδιώξει νέες εταιρικές σχέσεις και να εργαστεί διαπεριφερειακά για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το ψήφισμα για τη Μιανμάρ/Βιρμανία, υπό την ηγεσία της ΕΕ και του ΟΙΣ, υπερψηφίστηκε με συντριπτική πλειοψηφία. Το ψήφισμα επικεντρώθηκε στη λογοδοσία και στη διασφάλιση συνεχούς πολιτικής προσοχής στην κατάσταση στη Μιανμάρ/Βιρμανία. Η ΕΕ υπέβαλε επίσης ψήφισμα για το Μπουρούντι, υπό το φως της συνεχιζόμενης σοβαρής κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το οποίο ανανέωσε την εντολή της εξεταστικής επιτροπής, επιτρέποντάς της να εντείνει τις έρευνές της. Η ΕΕ δεσμεύτηκε να συνεχιστεί η στενή παρακολούθηση του ΣΑΔ για την κατάσταση στην Υεμένη, τη Συρία και τη Βενεζουέλα και υποστήριξε τις αποφασιστικές δράσεις του ΣΑΔ για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες αυτές.

Η ΕΕ στον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη

Η ΕΕ εξακολούθησε να συνδιαλέγεται και να συνεργάζεται στο πλαίσιο της «ανθρώπινης διάστασης» της συνολικής αντίληψης της ασφάλειας του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ).

Η ΕΕ συμμετείχε ενεργά σε όλες τις εκδηλώσεις σχετικά με την ανθρώπινη διάσταση, και συγκεκριμένα στη σύνοδο για την υλοποίηση της ανθρώπινης διάστασης (HDIM) στη Βαρσοβία από τις 16 έως τις 27 Σεπτεμβρίου 2019, τις τρεις συμπληρωματικές συνεδριάσεις για την ανθρώπινη διάσταση, καθώς και σε όλες τις συνεδριάσεις της επιτροπής για την ανθρώπινη διάσταση. Κατά την HDIM, η ΕΕ έλαβε τον λόγο σε όλες τις συνεδριάσεις, συμμετείχε σε παράλληλες εκδηλώσεις (συνδιοργανώνοντας μία για την πρόληψη των βασανιστηρίων) και διεξήγαγε διμερείς συναντήσεις με εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΕ τάχθηκε ενεργά υπέρ της ανοιχτής και ευρείας συμμετοχής των ΟΚΠ σε εκδηλώσεις του ΟΑΣΕ.

Στο Μόνιμο Συμβούλιο του ΟΑΣΕ, η ΕΕ έθιξε πολυάριθμα ζητήματα, όπως τον εορτασμό της παγκόσμιας ημέρας για την ελευθερία του Τύπου, της διεθνούς ημέρας κατά της θανατικής ποινής, της διεθνούς ημέρας για την εξάλειψη της βίας εναντίον των γυναικών, και της ημέρας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επίσης, ανέδειξε μεμονωμένες υποθέσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις εξελίξεις σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως από τη Ρωσία, την Τουρκία και το Αζερμπαϊτζάν. Η ΕΕ ήταν επίσης μία από κινητήριες δυνάμεις πίσω από την κοινή δήλωση σχετικά με τη διεθνή ημέρα συμπαράστασης στα θύματα βασανιστηρίων.

Το Συμβούλιο Υπουργών κατέληξε χωρίς απόφαση ή δήλωση σχετικά με την ανθρώπινη διάσταση, λόγω έλλειψης συναίνεσης. Η ΕΕ είχε ενεργό συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις με στόχο την έκδοση απόφασης για την πρόληψη των βασανιστηρίων ή για την ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς.

Η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει πλήρως το πολύτιμο έργο των αυτόνομων οργάνων του ΟΑΣΕ [Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR), Εκπρόσωπος για την Ελευθερία των Μέσων Ενημέρωσης και Ύπατος Αρμοστής για τις εθνικές μειονότητες].

Όσον αφορά την παρατήρηση εκλογών, η ΕΕ και ο ΟΑΣΕ μοιράζονται κοινούς στόχους, πρότυπα και παρόμοια μεθοδολογία. Οι συνεχείς προσπάθειές τους για την ενίσχυση της μεθοδολογίας για την παρακολούθηση της χρήσης νέων τεχνολογιών στην εκλογική διαδικασία και για τη συνέχεια που δίνεται στις συστάσεις των αποστολών παρατήρησης εκλογών είναι παραδείγματα συνεργασίας για τη στήριξη της δημοκρατίας και για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 2019 η ΕΕ στήριξε το έργο που επιτελείται από το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την παροχή βοήθειας στα συμμετέχοντα κράτη του ΟΑΣΕ, χρηματοδοτώντας για παράδειγμα έργα για την παρακολούθηση της εφαρμογής των συστάσεων που αφορούν τις εκλογές στα Δυτικά Βαλκάνια, και για τη σύσταση ενός ολοκληρωμένου συστήματος δικαιοσύνης για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους. Η ΕΕ υπήρξε επίσης ο κύριος χορηγός μιας έρευνας του ΟΑΣΕ για την ενημερία και την ασφάλεια των γυναικών. Τα ευρήματα της έρευνας δημοσιεύτηκαν το 2019 και η ΕΕ συμμετείχε ενεργά σε διάφορες εκδηλώσεις στη Βιέννη, στις Βρυξέλλες και στη Βαρσοβία για την ευαισθητοποίηση για αυτά τα θέματα.

Μετά από ανταλλαγή επιστολών μεταξύ των Γενικών Γραμματέων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της ΕΥΕΔ και του ΟΑΣΕ, πραγματοποιήθηκε μια ενδιάμεση συνεδρίαση τον Ιούνιο του 2019 για τον απολογισμό της συνεργασίας.

Η ΕΕ στο Συμβούλιο της Ευρώπης

Στις 5 Μαΐου 2019 το Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ) γιόρτασε την 70^η επέτειό του. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, το Συμβούλιο της Ευρώπης αντιμετώπισε πρωτοφανείς προκλήσεις και συνεχείς παραβιάσεις των αρχών του ΣτΕ. Σύμφωνα με τις προτεραιότητές της για τη συνεργασία με το ΣτΕ το 2018-19⁷, η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει το ΣτΕ για την προάσπιση και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Η εταιρική σχέση μεταξύ της ΕΕ και του ΣτΕ βασίζεται σε τρεις πυλώνες: τον πολιτικό διάλογο υψηλού επιπέδου, τη νομική συνεργασία και τη χρηματοδοτική στήριξη. Η ΕΕ στηρίζει σθεναρά τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του συστήματος των συμβάσεων του ΣτΕ, τα οποία αποτελούν τα κατεξοχήν μέσα για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη. Τα κοινά προγράμματα ΕΕ-ΣτΕ στην περιοχή διεύρυνσης της ΕΕ και στις χώρες της ανατολικής εταιρικής σχέσης και της Νότιας Μεσογείου συνέχισαν το 2019 να παρέχουν εκτενή και ουσιαστική εμπειρογνωμοσύνη για την ενίσχυση της ικανότητας των οργάνων των χωρών εταίρων να εφαρμόζουν εγχώριες μεταρρυθμίσεις και να τις προσαρμόζουν περισσότερο στα πρότυπα του ΣτΕ και της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου.

Η ΕΕ συνέχισε να προάγει τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, να ενσωματώνει την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών σε όλους τους τομείς, να προωθεί αποτελεσματικές πολιτικές για τη νεολαία, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, να επιταχύνει την υλοποίηση του θεματολογίου για τη νεολαία, την ειρήνη και την ασφάλεια, και να εξετάζει το ζήτημα της μετανάστευσης, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των μεταναστών σε ευάλωτες καταστάσεις: γυναικών που διατρέχουν κίνδυνο, παιδιών, ατόμων με αναπηρίες, ατόμων που υφίστανται διακρίσεις για οποιονδήποτε λόγο και θυμάτων βίας. Η ΕΕ κάλεσε τις χώρες να επικυρώσουν και να εφαρμόσουν τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών από τη γενετήσια εκμετάλλευση και κακοποίηση, γνωστή και ως «Σύμβαση του Lanzarote».

⁷ [Προτεραιότητες της ΕΕ για τη συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης το 2018-19](#)

Το 2019 σημειώθηκε πρόοδος σε ορισμένους τομείς της συνεργασίας ΕΕ-ΣτΕ. Στις 10 Ιουλίου η Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ ενέκρινε με συναίνεση την απόφαση για τη χορήγηση στην ΕΕ καθεστώτος παρατηρητή στην ομάδα κρατών κατά της διαφθοράς (GRECO). Η συμμετοχή της ΕΕ στην GRECO ως παρατηρητή προσφέρει πραγματική προστιθέμενη αξία, μεταξύ άλλων μέσω της διευκόλυνσης των κοινών εργασιών για τη δημιουργία ικανοτήτων και την εφαρμογή προτύπων που αποσκοπούν στην ενίσχυση του κράτους δικαίου και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η ανακοίνωση της Επιτροπής του Ιουλίου 2019 για την περαιτέρω ενίσχυση του κράτους δικαίου στο εσωτερικό της Ένωσης⁸ υπογραμμίζει τη σημασία που έχουν η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και οι γνώμες των εμπειρογνομόνων οργανισμών όπως της Επιτροπής της Βενετίας και της GRECO.

Η ΕΕ παρέμεινε πλήρως προσηλωμένη στην προσχώρησή της στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Το άρθρο 6 παράγραφος 2 της ΣΕΕ προβλέπει τη νομική βάση και την υποχρέωση της ΕΕ να προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ. Στις 7 Οκτωβρίου 2019 το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων ενέκρινε συμπληρωματικές οδηγίες διαπραγματεύσεως της ΕΕ με σκοπό την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων με τις άλλες χώρες του ΣτΕ σχετικά με τις τροποποιήσεις του σχεδίου συμφωνίας προσχώρησης του 2013.

Η ΕΕ στη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας

Το 2019, το οποίο σηματοδότησε την 100^η επέτειο της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), η ΕΕ ήταν βασικός παράγοντας στη Συνδιάσκεψη Εργασίας της Εκατονταετηρίδας της ΔΟΕ. Στις 21 Ιουνίου, η Συνδιάσκεψη ενέκρινε τη Σύμβαση περί βίας και παρενόχλησης της ΔΟΕ (Σύμβαση 190), η οποία συμπληρώνεται από σύσταση (Σύσταση 206). Η Σύμβαση καθορίζει τα πρώτα δεσμευτικά, παγκοσμίως ισχύοντα πρότυπα για την εξάλειψη της βίας και της παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας. Αναγνωρίζει το δικαίωμα όλων σε έναν κόσμο εργασίας απαλλαγμένο από τη βία και την παρενόχληση, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και έμφυλης βίας και παρενόχλησης, και δηλώνει ότι η βία και η παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας μπορεί να συνιστά παραβίαση ή καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η σύσταση παρέχει λεπτομερείς οδηγίες για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας και της παρενόχλησης και την προστασία των θυμάτων της.

⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την ενίσχυση του κράτους δικαίου εντός της Ένωσης — Στρατηγικό σχέδιο δράσης (COM/2019/343 final): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2019%3A343%3AFIN>

Η έγκριση αυτών των νέων μέσων αποτέλεσε μια ιστορική στιγμή για την προστασία του δικαιώματος στην αξιοπρεπή εργασία και — λόγω του προεξάρχοντος ρόλου που αποδίδεται στη σεξουαλική και έμφυλη βία και παρενόχληση — τόνισε το δικαίωμα των γυναικών να ζουν χωρίς βία στον κόσμο της εργασίας. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της διαδραμάτισαν καίριο ρόλο, σε συνεχή συνεργασία με κυβερνήσεις από όλες τις περιφέρειες και με οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών για την επίτευξη συναίνεσης σχετικά με τα μέσα.

Η Συνδιάσκεψη ενέκρινε επίσης τη διακήρυξη της εκατονταετηρίδας της ΔΟΕ με θέμα το μέλλον της εργασίας, η οποία καθορίζει κατευθυντήριες γραμμές για μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση όσον αφορά τις αλλαγές που συντελούνται στον κόσμο της εργασίας, με έμφαση στην εργασία και στην κοινωνική προστασία για όλους, την ισότητα των φύλων, τη δια βίου μάθηση και μια δίκαιη μετάβαση σε ένα περιβαλλοντικά βιώσιμο μέλλον της εργασίας. Η Συνδιάσκεψη απηύθυνε έκκληση για την επικύρωση και την εφαρμογή των βασικών εργασιακών προτύπων και δρομολόγησε διαδικασία για την ενσωμάτωση των ασφαλών και υγιεινών συνθηκών εργασίας στο πλαίσιο της ΔΟΕ για τις θεμελιώδεις αρχές και δικαιώματα στην εργασία.

Επιπλέον, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της στήριξαν σθεναρά το τυποποιημένο εποπτικό σύστημα της ΔΟΕ. Στη Συνδιάσκεψη προέβησαν σε δηλώσεις της ΕΕ σχετικά με την εφαρμογή των εργασιακών προτύπων σε 17 χώρες σε θέματα όπως η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, η παιδική εργασία, η καταναγκαστική εργασία και οι διακρίσεις. Η ΕΕ συνεργάστηκε επίσης ενεργά με το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΟΕ για αυτά τα θέματα, υποστηρίζοντας το έργο της για τη διασφάλιση της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, παρακολουθώντας στενά τις περιπτώσεις απειλών και βίας κατά συνδικαλιστών.

Με την πλήρη στήριξη της ΕΕ, η ΔΟΕ διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην πρόοδο που σημειώθηκε το 2019 στο Κατάρ, με τρεις βασικές μεταρρυθμίσεις: την κατάργηση της θεώρησης εξόδου και το δικαίωμα των εργαζομένων να αλλάζουν ελεύθερα εργοδότη, τα οποία από κοινού οριστικοποιούν την κατάργηση του συστήματος χορηγίας (*kafala*) και έναν κατώτατο μισθό που δεν εισάγει διακρίσεις.

4. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Τον Οκτώβριο του 2019, για πρώτη φορά εδώ και μία δεκαετία, οι υπουργοί Εξωτερικών της ΕΕ ενέκριναν συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη δημοκρατία⁹. Με αυτή την πολιτική δήλωση η ΕΕ ανανέωσε τη δέσμευσή της υπέρ μιας θεμελιώδους αξίας της Ένωσης¹⁰ και της οικουμενικότητας¹¹ της δημοκρατίας. Τα συμπεράσματα αυτά παρέχουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την προώθηση της δημοκρατικής διακυβέρνησης.

Η υποστήριξη της δημοκρατίας αποτελεί στρατηγικό συμφέρον της Ένωσης που συμβάλλει στην επίτευξη των βασικών στόχων της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας και διευκολύνει την υλοποίηση της Ατζέντας 2030, και ιδίως την προώθηση της λογοδοσίας των θεσμικών οργάνων και τη συμμετοχική, χωρίς αποκλεισμούς λήψη αποφάσεων (Στόχος 16), τη μείωση των ανισοτήτων (Στόχος 10) και την επίτευξη της ισότητας των φύλων (Στόχος 5).

Από την εποχή των συμπερασμάτων του Συμβουλίου για τη στήριξη της δημοκρατίας¹² του 2009, το παγκόσμιο πλαίσιο έχει ριζικά αλλάξει. Η βασισμένη σε κανόνες διεθνής τάξη δέχεται επίθεση, τα ανθρώπινα δικαιώματα βρίσκονται όλο και περισσότερο υπό πίεση σε όλο τον κόσμο, και η ποιότητα της δημοκρατίας και ο χώρος της κοινωνίας των πολιτών υποχωρούν.¹³ Στην ψηφιακή εποχή έχουν εμφανιστεί νέες ευκαιρίες για πολιτική συμμετοχή, αλλά και μεγάλες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένης της υποκίνησης βίας ή μίσους, των εκστρατειών παραπληροφόρησης, καθώς και παραβιάσεων και καταπατήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως της ελευθερίας της έκφρασης, στο διαδίκτυο. Επιπλέον, η μικροστόχευση των πολιτικών μηνυμάτων συνιστά παραβίαση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή.

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2019/10/14/democracy-eu-adopts-conclusions/>

¹⁰ Άρθρο 2 ΣΕΕ.

¹¹ Άρθρο 21 της Οικουμενικής Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου: «η λαϊκή θέληση είναι το θεμέλιο της κρατικής εξουσίας [...] (και) πρέπει να εκφράζεται με τίμιες εκλογές, οι οποίες πρέπει να διεξάγονται περιοδικά».

¹² Υποστήριξη της δημοκρατίας στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ, 2009.

¹³ <https://www.idea.int/publications/catalogue/global-state-of-democracy-2019?lang=en>

Με τα νέα συμπεράσματα γίνεται έκκληση για επείγοντα και κοινά μέτρα αντιμετώπισης αυτών των προκλήσεων και δεσμεύονται η ΕΕ και τα κράτη μέλη σε μια σειρά λεπτομερών, πρακτικών δεσμεύσεων. Οι δεσμεύσεις αυτές περιλαμβάνουν: μακροχρόνιες προτεραιότητες όπως την προώθηση των συμμετοχικών, υπεύθυνων και δημοκρατικών θεσμών· την υποστήριξη διαφανών και αξιόπιστων εκλογικών διαδικασιών· την ενίσχυση του κράτους δικαίου και της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης· και την ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών. Επιπλέον, περιλαμβάνουν νεότερες προσεγγίσεις όπως: ενίσχυση της στήριξης στα κοινοβούλια και τα πολιτικά κόμματα· ανάπτυξη χώρου για την δράση των πολιτών και την πολιτική· υποστήριξη και προστασία των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης· αντιμετώπιση της συρρίκνωσης του χώρου δημοκρατίας στο διαδίκτυο, καθώς και προκλήσεων κατά της δημοκρατίας που δημιουργούν οι ψηφιακές τεχνολογίες· ένταση της προσπάθειας για παρακολούθηση της εφαρμογής των συστάσεων των αποστολών παρατήρησης εκλογών της ΕΕ· και καταπολέμηση της ανισότητας προκειμένου να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στη δημοκρατία και στους δημοκρατικούς θεσμούς. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στους δημοσιογράφους, στις γυναίκες και τους νέους σε όλες τις δράσεις.

Σε συνέχεια της έγκρισης των συμπερασμάτων του Συμβουλίου, η ΕΕ συμμετείχε (για πρώτη φορά με δικό της πάνελ) στο Παγκόσμιο Φόρουμ για τη Δημοκρατία που διοργάνωσε το ΣτΕ στις 6-8 Νοεμβρίου 2019 στο Στρασβούργο. Το πάνελ ήταν μια ευκαιρία να γνωστοποιηθεί περαιτέρω το έργο της ΕΕ για την υποστήριξη της δημοκρατίας εξωτερικά και εσωτερικά καθώς και η συμπληρωματικότητα του έργου της ΕΕ και του ΣτΕ για την υποστήριξη της δημοκρατίας.

Τα έργα συνεργασίας για τη στήριξη της δημοκρατίας το 2019 ανήλθαν στα 147 εκατομμύρια ευρώ σε 37 χώρες. Τα έργα αυτά υποστήριξαν την ανάπτυξη υπεύθυνων θεσμών, τη διοργάνωση εκλογών, την υποστήριξη εθνικών κοινοβουλίων και την ανάπτυξη ανεξάρτητων και ποιοτικών μέσων ενημέρωσης. Μια παγκόσμια πρόσκληση υποβολής προτάσεων του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΜΔΑΔ) επικεντρώθηκε στην αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων για τη στήριξη της δημοκρατικής συμμετοχής και απένειμε τρεις επιχορηγήσεις σε έργα από την Κεντρική Ασία, τη Βραζιλία και την Καμπότζη. Αυτά θα στηρίζουν τον γραμματισμό περί των μέσων ενημέρωσης και την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους και της παραπληροφόρησης. Μια άλλη παγκόσμια πρόσκληση του ΕΜΔΑΔ που προκηρύχθηκε αφορούσε έργα προώθησης της λογοδοσίας, της διαφάνειας, του ελέγχου και της επανεξέτασης της εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών.

Μαζί με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, η ΕΕ διοργάνωσε τη Διεθνή Ημέρα της Δημοκρατίας του 2019, με βάση το θέμα «Δεν υπάρχει δημοκρατία χωρίς λογοδοσία».

Το πρόγραμμα «Parliaments in Partnership» (Κοινοβούλια σε Εταιρική Σχέση), ένα νέο έργο της ΕΕ για την ενίσχυση της ικανότητας των κοινοβουλίων (INTER PARES)¹⁴, εγκαινιάστηκε τον Ιούλιο για την ενίσχυση της ικανότητας των κοινοβουλίων μέσω της ανταλλαγής εμπειρογνωμοσύνης μεταξύ των κοινοβουλίων των κρατών μελών της ΕΕ και κοινοβουλίων χωρών εταίρων της ΕΕ.

Το έργο «Supporting Democracy» (Στήριξη της Δημοκρατίας), το οποίο ολοκληρώθηκε το 2019, βοήθησε τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να βρουν καινοτόμα εργαλεία για την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών. Οι ΟΚΠ συναντήθηκαν με αντιπροσωπίες της ΕΕ στη Μαλαισία και στο Λίβανο προκειμένου να συζητήσουν τρόπους για τη βελτίωση της χρήσης των νέων τεχνολογιών για την ενεργό άσκηση της ιδιότητας του πολίτη σε περιορισμένους χώρους της κοινωνίας των πολιτών. Σε συνέχεια αυτών των συναντήσεων η ΕΕ εργάζεται για να αυξήσει την ευαισθητοποίηση του προσωπικού της όσον αφορά τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις των νέων τεχνολογιών. Τον Δεκέμβριο του 2019 διοργανώθηκε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα τις πιθανές επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης στη στήριξη της δημοκρατίας.

Επιπλέον, το 2019 η ΕΕ εξακολούθησε να παρέχει στήριξη για τις εκλογικές αναμετρήσεις στα Δυτικά Βαλκάνια μέσω του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ. Ειδικότερα, στήριξε τα θεσμικά όργανα και την κοινωνία των πολιτών σε αυτή την περιοχή, στις προσπάθειές τους να δώσουν συνέχεια στις συστάσεις των αποστολών παρατήρησης εκλογών σε τομείς που σχετίζονται με τη διαχείριση των εκλογών, την εγγραφή των ψηφοφόρων και τον ρόλο και το έργο των μέσων ενημέρωσης κατά τη διάρκεια των προεκλογικών εκστρατειών.

Κατά τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ παρείχε επίσης τεχνική υποστήριξη σε διάφορες χώρες ανά τον κόσμο. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ), η ΕΕ άρχισε να βοηθά τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη στην ανάπτυξη πενταετούς στρατηγικής και αντίστοιχου σχεδίου δράσης για τη βελτίωση της ακεραιότητας, της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας της εκλογικής διαδικασίας.

Η ΕΕ συνέχισε επίσης να συνεργάζεται με το ΣτΕ για θέματα που αφορούν την προαγωγή της δημοκρατίας. Για παράδειγμα, στην Ουκρανία ένα κοινό έργο για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσει την ισορροπημένη και επαγγελματική κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης των εκλογών του 2019-2020.

¹⁴ <https://www.idea.int/news-media/events/launch-conference-inter-pares-parliaments-partnership-eu-global-project-strengthen>

Κατά τη διάρκεια του 2019 το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Δημοκρατία (ΕΤΔ) εξακολούθησε να αποτελεί βασικό εταίρο της ΕΕ στις χώρες διεύρυνσης και γειτονίας, στηρίζοντας πρωτοβουλίες σε διάφορους τομείς, από την παρατήρηση εκλογών και την ευαισθητοποίηση σε συγκεκριμένα ζητήματα, όπως η ανάγκη συμμετοχής στις εκλογές και τα δικαιώματα των ψηφοφόρων, έως την κατάρτιση άπειρων ακτιβιστών σχετικά με την εκλογική συμμετοχή. Περαιτέρω, το ΕΤΔ υποστηρίζει την παρακολούθηση των μέσων ενημέρωσης και τις κοινωνικές έρευνες, για παράδειγμα παρακολούθηση της στάσης των πολιτών έναντι των εκλογών.

Συμμετοχή ατόμων που ανήκουν σε κοινότητες Ρομά σε τοπικές εκλογές στη Δημοκρατία της Μολδαβίας

Οι Ρομά στη Δημοκρατία της Μολδαβίας υποεκπροσωπούνται σε μεγάλο βαθμό στην λήψη αποφάσεων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Το «East Europe Foundation» (Ιδρυμα Ανατολικής Ευρώπης - EEF) συμμετείχε σε στρατηγική εταιρική σχέση με την Tarna Rom (ΜΚΟ για τους Ρομά), εργαζόμενο από κοινού για την ενδυνάμωση των Ρομά ώστε να μπορούν να κατεβαίνουν ως υποψήφιοι στις τοπικές εκλογές. Για τον σκοπό αυτό, κατά την περίοδο 2018-2019, το EEF και η Tarna Rom εκπαίδευσαν 100 συμμετέχοντες Ρομά από 48 κοινότητες σχετικά με την πολιτική ηγεσία, την επιτυχή επικοινωνία με το κοινό και τις αποτελεσματικές εκλογικές εκστρατείες. Οι επιμορφώσεις, μαζί με τις εκδηλώσεις διαλόγου με πολιτικά κόμματα που ακολούθησαν, συνεισέφεραν σε αύξηση του αριθμού των υποψηφίων Ρομά στους καταλόγους υποψηφίων.

Η παρακολούθηση των εκλογών από τη σκοπιά των Ρομά, που διενεργήθηκε από το EEF και την Tarna Rom για πρώτη φορά στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, κατέγραψε 42 Ρομά ως υποψήφιους τοπικούς συμβούλους, 17 Ρομά ως εγγεγραμμένους υποψήφιους για τη θέση του περιφερειακού συμβούλου, και τρεις Ρομά ως υποψήφιους για τη θέση του δημάρχου. Ως αποτέλεσμα, εξελέγησαν 12 εκπρόσωποι των κοινοτήτων Ρομά ως τοπικοί σύμβουλοι. Πρόκειται για ένα διστακτικό αλλά σημαντικό βήμα προς μια πιο συμμετοχική λήψη αποφάσεων και μια συνεκτική κοινωνία στη Δημοκρατία της Μολδαβίας.

Το 2019 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ) εξακολούθησε να στηρίζει κοινοβούλια και φορείς σχετιζόμενους με κοινοβούλια μέσω των παγιωμένων του δραστηριοτήτων παρατήρησης εκλογών, προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων, δράσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και πρωτοβουλιών διαμεσολάβησης και διαλόγου, και ολοκλήρωσε τις εργασίες του για τη στήριξη της δημοκρατίας στο πλαίσιο της «ολοκληρωμένης προσέγγισης στήριξης της δημοκρατίας» κατά την 8^η κοινοβουλευτική περίοδο.

Τα Δυτικά Βαλκάνια παρέμειναν περιοχή προτεραιότητας με ισχυρή πολιτική στήριξη για τους δημοκρατικούς θεσμούς της, γεγονός που επισημάνθηκε από τη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης υψηλού επιπέδου με θέμα την ευρωπαϊκή προοπτική τους. Ο Διάλογος Jean Monnet για την ειρήνη και τη δημοκρατία¹⁵ συνεχίστηκε με τη Συνέλευση της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας κατά το 2019, γεγονός που καταδεικνύει τη δέσμευση της ΕΕ έναντι των προσδοκιών προσχώρησης της χώρας. Ένας νέος διακομματικός διάλογος θεσπίστηκε με το Κοινοβούλιο της Δημοκρατίας της Σερβίας, εστιασμένος στη βελτίωση της κουλτούρας του πολιτικού διαλόγου μεταξύ των πολιτικών κομμάτων.

Το έργο του ΕΚ για την υποστήριξη της δημοκρατίας στην ευρωπαϊκή γειτονία περιλάμβανε δραστηριότητες με τα κοινοβούλια της Γεωργίας, της Μολδαβίας, της Ουκρανίας και του Μαρόκου. Ο Διάλογος Jean Monnet επανεκκίνησε με τη Verkhovna Rada (Ανώτατο Συμβούλιο) της Ουκρανίας. Ένα αξιοσημείωτο στοιχείο του έργου του ΕΚ στο θεματολόγιο για τη νεολαία, την ειρήνη και την ασφάλεια (YPS) ήταν η εισαγωγή των εμβληματικών προγραμμάτων του ΕΚ «Νέοι Πολιτικοί Ηγέτες» στην Αρμενία/Αζερμπαϊτζάν και στο Ισραήλ/Παλαιστίνη¹⁶ για συζητήσεις σχετικά με κοινές προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές ως νέοι υπέρμαχοι της ειρήνης.

Κατά την έναρξη της 9^{ης} κοινοβουλευτικής περιόδου, το ΕΚ επαναβεβαίωσε την «προσέγγιση ολοκληρωμένης στήριξης της δημοκρατίας» ως κατευθυντήρια αρχή του έργου του για τη στήριξη της δημοκρατίας, το οποίο επικεντρώνεται κυρίως στην προενταξιακή βοήθεια και στις γειτονικές χώρες. Μία σειρά νέων μέσων όπως οι κοινοβουλευτικοί εκλογικοί διάλογοι και η εκπαίδευση των εκπαιδευτών εγκρίθηκαν από το ΕΚ ως σημαντικό μέρος της στήριξής του για τη δημοκρατία τα επόμενα έτη.

Οι αποστολές παρατήρησης εκλογών αποτελούν ορατή απόδειξη της δέσμευσης της ΕΕ να στηρίζει τη δημοκρατία και να προωθήσει τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το κράτος δικαίου σε όλο τον κόσμο. Το 2019 η ΕΕ απέστειλε οκτώ αποστολές παρατήρησης εκλογών (σε Ελ Σαλβαδόρ, Κοσσυφοπέδιο*, Μαλάουι, Μοζαμβίκη, Νιγηρία, Σενεγάλη, Σρι Λάνκα και Τυνησία) και επτά αποστολές εκλογικών εμπειρογνομόνων απεστάλησαν σε χώρες εταίρους (σε Αφγανιστάν, Βολιβία, Γουατεμάλα, Γουινέα Μπισάου, Μαλδίβες, Μαυριτανία και Νότια Αφρική).

¹⁵ <https://www.europarl.europa.eu/globaldemocracysupport/en/mediation-&-dialogue/jean-monnet-dialogues.html>

¹⁶ Η ονομασία αυτή δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως αναγνώριση παλαιστινιακού κράτους και χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των ιδιαίτερων θέσεων των κρατών μελών επί του ζητήματος.

* Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244 (1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου.

Η ΕΕ ενίσχυσε περαιτέρω τις εργασίες της για την παρακολούθηση της εφαρμογής των συστάσεων των αποστολών παρατήρησης εκλογών, γεγονός που αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την εμβάθυνση της δημοκρατίας στις χώρες εταίρους. Εστάλησαν επιπλέον αποστολές μετεκλογικής παρακολούθησης (σε Ελ Σαλβαδόρ, Γκάνα, Γκάμπια, Ονδούρα, Μιανμάρ/Βιρμανία, Παραγουάη και Ζάμπια) και έγιναν συστηματικές προσπάθειες για την καλύτερη σύνδεση του έργου των αποστολών παρακολούθησης εκλογών της ΕΕ με την τεχνική βοήθεια για την υποστήριξη της εκλογικής μεταρρύθμισης. Επιπλέον, η ΕΕ έχει αναπτύξει μια δημόσια βάση δεδομένων που παρέχει πρόσβαση σε κεντρικό αρχείο συστάσεων που έχουν εκδοθεί από αποστολές παρατήρησης εκλογών της ΕΕ από το 2016.

Η ΕΕ υποστήριξε τοπικούς εκλογικούς παρατηρητές στο Μπενίν, τη Μπουρκίνα Φάσο, το Τσαντ, τις Κομόρες, τη Γεωργία, τη Μαδαγασκάρη, τη Μαυριτανία, τη Μολδαβία, την Παπούα-Νέα Γουινέα, την Ταϊλάνδη και την Ουκρανία.

Η βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις εκλογικές αποστολές

Είναι δυνατή η αναζήτηση συστάσεων με βάση το έτος, την περιφέρεια/χώρα, το είδος της αποστολής, το είδος των εκλογών και το είδος της σύστασης. Επιπλέον, η βάση δεδομένων παρέχει εύκολη πρόσβαση στις τελικές εκθέσεις των εκλογικών αποστολών της ΕΕ, στις προκαταρκτικές δηλώσεις και στα δελτία Τύπου από το 2000 και παρέχει πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο εφαρμογής των συστάσεων ανά χώρα. Ως εκ τούτου, αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τους πολίτες και τους διεθνείς εκλογικούς παρατηρητές και τις αντιπροσωπίες της ΕΕ που συνηγορούν υπέρ την εφαρμογή των συστάσεων καθώς και για κάθε έναν που ενδιαφέρεται για την έρευνα και την ανάλυση των συστάσεων των αποστολών παρατήρησης εκλογών της ΕΕ και για την παρακολούθηση της προόδου εφαρμογής τους.¹⁸

¹⁸ Η βάση δεδομένων των εκλογικών αποστολών της ΕΕ είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://database.eucpm.eu>

Με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στις εκλογικές διαδικασίες να έχει αυξηθεί εκθετικά ανά τον κόσμο, η ΕΕ έχει επίσης προσαρμόσει τη μεθοδολογία της για την παρατήρηση εκλογών. Έχει αναπτύξει μια ειδική δέσμη μεθοδολογικών κατευθυντήριων γραμμών που επιτρέπουν μια πιο συστηματική ανάλυση τόσο των εκστρατειών στα διαδικτυακά μέσα όσο και των πλαισίων πολιτικής, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα εκλογικά πρότυπα που ισχύουν εκτός διαδικτύου εφαρμόζονται και διαδικτυακά. Αυτές οι νέες κατευθυντήριες γραμμές δοκιμάστηκαν από ειδικές μικρές ομάδες αναλυτών κατά τη διάρκεια των αποστολών παρατήρησης εκλογών της ΕΕ το 2019 στη Νιγηρία, την Τυνησία και τη Σρι Λάνκα. Με βάση τα αρχικά επιτυχή αποτελέσματα, η μεθοδολογία θα βελτιωθεί περαιτέρω και θα εφαρμόζεται συστηματικά σε όλες τις μελλοντικές αποστολές παρατήρησης εκλογών της ΕΕ. Η ενσωμάτωση της ψηφιακής διάστασης των εκλογών στις αποστολές παρατήρησης εκλογών θα επιτρέψει στην ΕΕ να στηρίξει χώρες σε όλο τον κόσμο να αναπτύξουν το είδος των πλαισίων πολιτικής που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων για δημοκρατικές εκλογές μέσω της παρακολούθησης της εφαρμογής των συστάσεων.

5. ΕΥΝΟΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Κατά τη διάρκεια του 2019 η ΕΕ συνέχισε να δρα σε συνέχεια της ανακοίνωσης με τίτλο «Οι ρίζες της δημοκρατίας και της διατηρήσιμης ανάπτυξης: συνεργασία της Ευρώπης με την κοινωνία των πολιτών στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων» καθώς και των συμπερασμάτων του Συμβουλίου του 2017¹⁹ που επαναβεβαιώνουν ότι τα μέλη οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) είναι από μόνα τους τόσο παράγοντες διακυβέρνησης όσο και παράγοντες ανάπτυξης, και αποτελούν συνεπώς βασικούς εταίρους για την επιτυχή υλοποίηση της Ατζέντας του 2030.

Η ΕΕ (μέσω του δικτύου των αντιπροσωπιών και των γραφείων της ΕΕ και μέσω της συνεργασίας με τις ΟΚΠ στις Βρυξέλλες και της παροχής στήριξης σε αυτές) εξετάζει τακτικά τις απειλές στον χώρο της κοινωνίας των πολιτών και της δημοκρατίας και επιδιώκει να διατυπώσει συνεκτικές και αποτελεσματικές απαντήσεις σε αυτό το πρόβλημα.

Η συνεργασία με τη κοινωνία των πολιτών και η ενδυνάμωσή της παρέμεινε στο επίκεντρο της δράσης της ΕΕ. Η ΕΕ αντιτάχθηκε, μέσω δημόσιων και ιδιωτικών μηνυμάτων, σε αδικαιολόγητους περιορισμούς του χώρου της κοινωνίας των πολιτών, όπως η περιοριστική νομοθεσία, τα όρια για την καταχώριση και τη χρηματοδότηση, οι εκστρατείες δυσφήμισης και κάθε απόπειρα παρεμπόδισης του έργου της κοινωνίας των πολιτών σε διάφορες χώρες.

¹⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη συνεργασία της ΕΕ με την κοινωνία των πολιτών στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων (19 Ιουνίου 2017)
<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10279-2017-INIT/el/pdf>

Το 2019, συνεχίστηκε η αναθεώρηση των χαρτών πορείας ανά χώρα για τη συνεργασία της ΕΕ με την κοινωνία των πολιτών για την περίοδο 2018-2020. Για τις περισσότερες, πρώτη προτεραιότητα παρέμεινε η ύπαρξη ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνία των πολιτών. Μια σειρά νέων χαρτών πορείας έχουν ως στόχο να ανοίξουν χώρους διαλόγου και, όπου είναι εφικτό, να επηρεάσουν και να αντισταθμίσουν την τάση προς μείωση του χώρου δράσης τόσο για τις ΟΚΠ όσο και για τα άτομα. Οι χάρτες πορείας συμβάλλουν επίσης στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, περιλαμβανομένης της προστασίας των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ειδικά σε ευαίσθητα πλαίσια και όπου συρρικνώνεται ο χώρος δράσης των ΟΚΠ.

Σύμφωνα με την τρέχουσα πρακτική, πριν από την προκήρυξη πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και ενόψει των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους έλαβαν χώρα στις Βρυξέλλες και σε τρίτες χώρες διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών και υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ εξακολούθησε να ενημερώνει για την κοινωνία των πολιτών σε συνέχεια των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ένα κοινό σημείωμα που εκδόθηκε το 2019 από την ΕΥΕΔ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τίτλο «Seven Tips for Meaningful Engagement of Civil Society Organisations in the Roll-Out of the European Neighbourhood Policy» (Επτά ιδέες για ουσιώδη συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην υλοποίηση της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας) αποσκοπούσε στο να βοηθήσει τις αντιπροσωπίες να συνεργαστούν με την κοινωνία των πολιτών στις χώρες γειτονίας.

Εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών είχαν τακτικές επαφές με την Ομάδα του Συμβουλίου «Ανθρώπινα Δικαιώματα» (COHOM) και ενημερώνονται συστηματικά για τα συμπεράσματά της. Το 2019 πραγματοποιήθηκαν στις Βρυξέλλες ορισμένες στοχευμένες εκδηλώσεις, όπως το 21^ο Φόρουμ ΕΕ-ΜΚΟ για την οικοδόμηση ενός δίκαιου περιβαλλοντικού μέλλοντος, το δεύτερο φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών του σχεδίου Majalat τον Δεκέμβριο 2019, καθώς και οι Ευρωπαϊκές Ημέρες Ανάπτυξης (ΕΗΑ) τον Ιούνιο 2019.

Επιπλέον, η Επιτροπή προώθησε τον στρατηγικό παγκόσμιο και περιφερειακό διάλογο με τις ΟΚΠ μέσω του καθιερωμένου της «φόρουμ πολιτικής για την ανάπτυξη», που αποτελεί μία ευκαιρία ανταλλαγής απόψεων με ΟΚΠ από ολόκληρο τον κόσμο σχετικά με την κατάσταση της κοινωνίας των πολιτών και τις προτεραιότητες πολιτικής. Το 2019 το θέμα του ευνοϊκού περιβάλλοντος ήταν στην ημερήσια διάταξη τόσο της τρίτης περιφερειακής διάσκεψης Ασίας στο Νεπάλ στις 24-26 Σεπτεμβρίου 2019 όσο και της παγκόσμιας διάσκεψης «φόρουμ πολιτικής για την ανάπτυξη» του 2019 στις Βρυξέλλες στις 13-15 Μαρτίου 2019.

Επιπρόσθετα, στο περιθώριο των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες εταίρους, ΟΚΠ προσκλήθηκαν επίσης να συμμετάσχουν σε σεμινάρια για την κοινωνία των πολιτών χρηματοδοτούμενα από το ΕΜΔΑΔ, την Υπηρεσία Μέσων Εξωτερικής Πολιτικής (FPI) και το θεματικό πρόγραμμα για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τις τοπικές αρχές. Το 2019 σεμινάρια για την κοινωνία των πολιτών διοργανώθηκαν στο περιθώριο των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα με την Κούβα, την Ινδονησία, τον ASEAN, την ΑΕ και τη Βραζιλία μεταξύ άλλων. Στα πολυμερή φόρουμ, η ΕΕ ενέτεινε τη δράση της για την προώθηση της συμμετοχής των ΜΚΟ στις εργασίες του ΣΑΔ, μεταξύ άλλων υπερασπίζόμενη το δικαίωμα των ΜΚΟ να λαμβάνουν το λόγο. Επιπλέον, το 2019 η ΕΕ και τα κράτη μέλη στήριξαν επιτυχή παραπομπή σε προηγούμενες ψηφοφορίες στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) προκειμένου να αναιρεθούν επαναλαμβανόμενες αναστολές αιτήσεων ΜΚΟ από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

Η ΕΕ διατήρησε την απαγόρευση των εξαγωγών εξοπλισμού για εσωτερική καταστολή και συνέχισε να ελέγχει την εξαγωγή ορισμένων άλλων αγαθών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή και τη συντήρηση εξοπλισμού για εσωτερική καταστολή της κοινωνίας των πολιτών.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2019 η ΕΕ συνέχισε τις προσπάθειές της για τη διασφάλιση χώρου για την πολιτική ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των πολιτικών συμφωνιών και των συμφωνιών συνεργασίας και της πολιτικής εμπορίου της ΕΕ. Περιέλαβε συγκεκριμένες προβλέψεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις εν λόγω συμφωνίες και διασφάλισε την εμπλοκή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην εφαρμογή τους.

Στις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες της ΕΕ, η κατάσταση του κοινωνικού διαλόγου και τα μεγαλύτερα κοινωνικοοικονομικά ζητήματα που σχετίζονται με τα προγράμματα οικονομικών μεταρρυθμίσεων των χωρών συζητήθηκαν με οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών. Μέσω της πλατφόρμας για την απασχόληση και τις κοινωνικές υποθέσεις στα Δυτικά Βαλκάνια, η ΕΕ υποστηρίζει, με τη βοήθεια της ΔΟΕ, την ανάπτυξη τριμερών οργανισμών με τη συμμετοχή κυβερνήσεων, συνδικαλιστικών οργανώσεων και ενώσεων εργοδοτών.

Η ΕΕ υποστήριξε την κοινωνία των πολιτών μέσω των υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων και μέσω της προσαρμογής των κανόνων χρηματοδότησης, για παράδειγμα προκειμένου να μπορούν οι εξόριστες οργανώσεις να χρηματοδοτούνται. Με βάση προηγούμενες επιτυχίες όσον αφορά την παροχή βοήθειας προς τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενεργοποιήθηκε το 2019 μια νέα γενιά έκτακτων χρηματοδοτήσεων.

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών είναι οι κύριοι αποδέκτες της στήριξης από το ΕΜΔΑΔ και το θεματικό πρόγραμμα για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τις τοπικές αρχές. Μέσω των 25 συμφωνιών-πλαisiών εταιρικής σχέσης (ΣΠΕΣ) στο πλαίσιο του προγράμματος «Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών - Τοπικές Αρχές», στηρίζονται οι ΟΚΠ ως βασικοί συντελεστές στη χάραξη πολιτικής σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Ορισμένες ΣΠΕΣ (μεταξύ άλλων η Διεθνής Ομοσπονδία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η CIVICUS και η Forum Asia) προωθούν άμεσα ένα ευνοϊκό περιβάλλον και αντιμετωπίζουν τη συρρίκνωση των χώρου δράσης των πολιτών. Επιπλέον, μέσω των προτεραιοτήτων του προγράμματος «Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών - Τοπικές Αρχές» καθώς και του έργου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και τη διακυβέρνηση στο πλαίσιο του ΕΜΔΑΔ, η ΕΕ υποστηρίζει την προώθηση ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις ΟΚΠ στις χώρες εταίρους.

Βάσει της εμπειρίας των ΣΠΕΣ στο πλαίσιο του προγράμματος «Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών - Τοπικές Αρχές», το 2019 υπογράφηκαν επίσης ΣΠΕΣ στο Κοσσυφοπέδιο, στην Ουκρανία και σε περιφερειακό επίπεδο για την Ανατολική Γειτονία. Μέσω αυτών των στρατηγικών εταιρικών σχέσεων, η ΕΕ θα καθιερώσει μακροχρόνια συνεργασία με επιλεγμένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και θα διοχετεύει τη βοήθεια αποτελεσματικότερα, και με μεγαλύτερο επιτόπιο αντίκτυπο. Επιπρόσθετα, οι μικρές και ευέλικτες επιχορηγήσεις μέσω ενός μηχανισμού ταχείας αντίδρασης συνέχισαν να επιτρέπουν στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να αντιδρούν σε απρόσμενες αλλαγές στο ευρύτερο περιβάλλον της κοινωνίας των πολιτών και σε όλη την περιοχή της Ανατολικής Γειτονίας.

Χάρη στο κύριο πλεονέκτημά του, δηλαδή τη δυνατότητα λειτουργίας χωρίς την ανάγκη συγκατάθεσης των κυβερνήσεων των χωρών υποδοχής, το ΕΜΔΑΔ μπόρεσε να επικεντρωθεί σε ευαίσθητα ζητήματα και καινοτόμες προσεγγίσεις και να συνεργαστεί απευθείας με απομονωμένες ή περιθωριοποιημένες ΟΚΠ. Ειδικότερα, οι εξαιρετικές περιστάσεις του μηχανισμού του ΕΜΔΑΔ για την αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων επιτρέπουν στην ΕΕ να χορηγεί άμεσες επιχορηγήσεις σε ΟΚΠ που δραστηριοποιούνται σε ιδιαίτερος σοβαρές και δύσκολες συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία. Επιπρόσθετα, υλοποιήθηκαν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για τη δημοκρατία με σκοπό την προώθηση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος (π.χ. Υποστήριξη της Δημοκρατίας, Media4Democracy, Civic Tech 4 Democracy). Η ΕΕ παρέχει επίσης χρηματοδοτική στήριξη στους Ειδικούς Εισηγητές των Ηνωμένων Εθνών για τις ελευθερίες του συνεταιρίζεσθαι και του ειρηνικώς συνέρχεσθαι και για την προαγωγή και την προστασία του δικαιώματος στην ελευθερία γνώμης και έκφρασης, τα οποία είναι καθοριστικά για τη διασφάλιση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνία των πολιτών. Η ΕΕ προωθεί επίσης ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την κοινωνία των πολιτών μέσω της εφαρμογής μεθοδολογικών προσεγγίσεων, όπως η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και η προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα στην αναπτυξιακή συνεργασία, που επιτρέπουν στις αντιπροσωπίες της ΕΕ να αναλαμβάνουν δράση για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλους τους τομείς δραστηριοποίησής τους. Αυτή η πολύπλευρη στήριξη βοηθά στην καταπολέμηση περιοριστικών νόμων και πρακτικών που παρεμποδίζουν το έργο της ανεξάρτητης κοινωνίας των πολιτών.

Εθνικοί οργανισμοί για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Οι εθνικοί οργανισμοί για τα ανθρώπινα δικαιώματα (ΕΟΑΔ) είναι παράγοντες καίριας σημασίας στην ευρύτερη αρχιτεκτονική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για τη διευκόλυνση αναπτυξιακών διαδικασιών που βασίζονται στα δικαιώματα. Ωστόσο, επηρεάζονται από την επιδεινούμενη κατάσταση του συρρικνούμενου χώρου δημοκρατίας και δράσης των πολιτών για ανεξάρτητη δράση στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το 2019 η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί τις πολλαπλές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΕΟΑΔ κατά την εκπλήρωση των εντολών τους. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία για την περίοδο 2015-19 προσδιόρισε τους ΕΟΑΔ ως βασικούς εταίρους της ΕΕ και αναγνώρισε τον ουσιαστικό ρόλο τους στην προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ είναι σταθερά προσηλωμένη στην υποστήριξη και τη συνεργασία με αυτούς τους οργανισμούς, το έργο των οποίων συνάδει με τις αρχές των Παρισίων, καθώς και αυτούς που επιδιώκουν να συμμορφωθούν με τις εν λόγω αρχές.

Σε συνέχεια της δέσμευσης του σχεδίου δράσης της ΕΕ για ενίσχυση της συμμετοχής των ΕΟΑΔ στις διαδικασίες διαβούλευσης σε επίπεδο χώρας, το 2019 παρέστησαν ΕΟΑΔ στους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα με το Μαρόκο, την Κιργιζία και το Τουρκμενιστάν.

Η χρηματοδοτική στήριξη συμπληρώνει την πολιτική δέσμευση της ΕΕ στους ΕΟΑΔ. Παρότι στο παρελθόν δόθηκε κατά περίπτωση στήριξη στους ΕΟΑΔ, μια νέα, ισχυρότερη δέσμευση για την υποστήριξη των ΕΟΑΔ καταδείχτηκε με την έγκριση του κανονισμού ΕΜΔΑΔ για την περίοδο 2014-20. Το ΕΜΔΑΔ χρηματοδοτεί επί του παρόντος δύο στρατηγικά, στοχευμένα προγράμματα για την υποστήριξη των ΕΟΑΔ:

- Ένα στοχευμένο πρόγραμμα με τίτλο «Capacity Building of National Human Rights Institutions» (Ανάπτυξη ικανοτήτων των εθνικών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα) (NHRI.EU 2η φάση), το οποίο ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2019 για περίοδο τριών ετών με συνεισφορά της ΕΕ ύψους 3,75 εκατομμυρίων ευρώ. Σκοπός του προγράμματος δεν είναι μόνο η υποστήριξη των ικανοτήτων των ΕΟΑΔ, αλλά και η στήριξη της συνεργασίας με τα περιφερειακά και διεθνή δίκτυά τους και η περαιτέρω ενίσχυση της παγκόσμιας συμμαχίας των ΕΟΑΔ. Το Δανικό Ινστιτούτο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι ο επικεφαλής αιτών, με συμμετέχοντες στην αίτηση τις αναγνωρισμένες από τα Ηνωμένα Έθνη γραμματείες των παγκόσμιων και περιφερειακών ΕΟΑΔ (Παγκόσμια Συμμαχία ΕΟΑΔ, Φόρουμ Ασίας-Ειρηνικού, Δίκτυο Αφρικανικών ΕΟΑΔ και Ευρωπαϊκό Δίκτυο ΕΟΑΔ). Το Δίκτυο ΕΟΑΔ στην Αμερική (RINDHCA), που αναγνωρίστηκε ως έχων νομική προσωπικότητα από το υπουργείο διακυβέρνησης του Παναμά στις 7 Ιουνίου 2019, θα προστεθεί στο πρόγραμμα ως περαιτέρω συμμετέχων.
- Ένα δεύτερο στοχευμένο πρόγραμμα για παροχή 1 εκατομμυρίου ευρώ στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο ΕΟΑΔ το οποίο έχει ως στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ΕΟΑΔ στην προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εν μέσω συγκρούσεων ή μετά το πέρας αυτών στην ευρύτερη περιοχή της Ευρώπης μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων, του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ σχετικών ΕΟΑΔ, και της συνεργασίας με εθνικούς, περιφερειακούς και διεθνείς παράγοντες.

6. ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΕΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Το 2019 η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει αδιαλείπτως τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να καταγγέλλει τη συρρίκνωση του χώρου της κοινωνίας των πολιτών, και να χρησιμοποιεί πολιτικά και οικονομικά μέτρα για τη στήριξη αυτών που μάχονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ειδικά όταν βρίσκονται σε κίνδυνο. Η κατάσταση στον κόσμο παρέμεινε εξαιρετικά δύσκολη με αυξανόμενα αντίποινα υπό μορφή παρενόχλησης, συλλήψεων και επιθέσεων, συμπεριλαμβανομένων κυβερνοεπιθέσεων, και δολοφονιών υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΥΑΔ)²⁰.

Η συνεργασία μεταξύ των αντιπροσωπιών της ΕΕ και των αποστολών των κρατών μελών της ΕΕ εξακολουθεί να είναι από τα αποτελεσματικότερα εργαλεία για τη μετατροπή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συγκεκριμένες δράσεις στην πράξη. Στις εν λόγω δράσεις περιλαμβάνονται η τακτικότερη υποβολή αναφορών· η αύξηση της δημόσιας στήριξης προς τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας νέων βραβείων για τους Υπερασπιστές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων· η αυξημένη παρουσία της ΕΕ κατά την παρακολούθηση δικών· η εναντίωση σε αδικαιολόγητους περιορισμούς όπως ταξιδιωτικές απαγορεύσεις και δεσμεύσεις περιουσιακών στοιχείων που επιβάλλονται σε άτομα για να αποτρέψουν τη δράση τους στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· η υποστήριξη ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω πολιτικών διαλόγων και διαλόγων πολιτικής με χώρες εταίρους· η δημόσια καταδίκη περιπτώσεων εκφοβισμού, παρενόχλησης ή αντιποίνων· η αποστολή ισχυρών μηνυμάτων κατά τη διάρκεια επισκέψεων σε χώρες και η ενίσχυση της προστασίας των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με ειδικά για κάθε χώρα έργα.

Για παράδειγμα, η χρήση του μηχανισμού καταμερισμού της επιβάρυνσης μεταξύ των αντιπροσωπιών της ΕΕ και των κρατών μελών κατέστησε πιο αποτελεσματική την παρακολούθηση της κατάστασης των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ομάδα ελέγχου στη Γουατεμάλα

Η Ομάδα Ελέγχου (με επικεφαλής την αντιπροσωπία της ΕΕ και αποτελούμενη από κράτη μέλη της ΕΕ, την Ελβετία, τον Καναδά, τις ΗΠΑ και τα τοπικά γραφεία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες) υποστήριξε το έργο των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η υποστήριξη περιλάμβανε περιοδικές συναντήσεις με υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (12), επισκέψεις σε απομακρυσμένες περιοχές υψηλού κινδύνου για υπερασπιστές, παρουσία σε δικαστικές ακροάσεις, ανακοινωθέντα, επισκέψεις σε φυλακισμένους υπερασπιστές και περιοδικές συναντήσεις με δικαστικούς λειτουργούς και θεσμούς επιφορτισμένους με την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την παρακολούθηση 27 υποθέσεων επίθεσης εναντίον υπερασπιστών και υποθέσεων υπερασπιστών που διώκονται δικαστικώς.

²⁰ Από το 2005 η ΕΕ έχει υποστηρίξει περισσότερους από 30 000 υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στην Τρίτη Επιτροπή της ΓΣΗΕ, η ΕΕ συμμετείχε ενεργά στις διαπραγματεύσεις υπό την ηγεσία της Νορβηγίας σχετικά με το ψήφισμα για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, η ΕΕ στήριξε το ψήφισμα που υποβλήθηκε από τη Νορβηγία σχετικά με τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που δραστηριοποιούνται σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Το ψήφισμα αναγνώρισε τη συμβολή των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον τομέα του περιβάλλοντος στην άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην προστασία του περιβάλλοντος και στη βιώσιμη ανάπτυξη. Η επίτευξη συναίνεσης ως προς αυτό το κρίσιμο ζήτημα αποτέλεσε σημαντικό βήμα προόδου. Στη σύνοδο του Σεπτεμβρίου, το ΣΑΔ υιοθέτησε με μεγάλη πλειοψηφία ψήφισμα σχετικά με τα αντίποινα εναντίον εκείνων που συνεργάζονται με τα Ηνωμένα Έθνη, τα θεσμικά όργανα και τους μηχανισμούς τους στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μια πρωτοβουλία που υποστηρίχθηκε σθεναρά από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Το 2019 η ΕΕ υποστήριξε το ανά τριετία ψήφισμα του ΣΑΔ σχετικά με την εντολή του ειδικού εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και του συνεταιρίζεσθαι και συνέχισε να στηρίζει τόσο αυτόν, όσο και τους ειδικούς εισηγητές για την κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και για την προαγωγή και την προστασία του δικαιώματος στην ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης· το έργο τους είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση του επιδεινούμενου περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιούνται οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ συνέχισε τη ενεργό συνεργασία της με διεθνείς και περιφερειακούς μηχανισμούς επιφορτισμένους με την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων συμμετέχοντας στην ένατη συνεδρίαση των μηχανισμών για την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μια από κοινού πρωτοβουλία της Διεθνούς Ομοσπονδίας για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (FIDH) και της Παγκόσμιου Οργανισμού κατά των Βασανιστηρίων (OMCT), που φιλοξενήθηκε από το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ στη Βαρσοβία στις 18 Σεπτεμβρίου. Μεταξύ άλλων συμμετείχαν ο Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο Διευθυντής του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ, το Γραφείο του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΣτΕ και ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Οι συμμετέχοντες αντάλλαξαν απόψεις σχετικά με τον αντίκτυπο των νόμων εθνικής ασφάλειας και καταπολέμησης της τρομοκρατίας στην προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις στρατηγικές για την επαναβεβαίωση της νομιμοποίησης, των επιτευγμάτων και του θετικού ρόλου των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τη συμμετοχή των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις εργασίες των διακυβερνητικών οργανώσεων. Ακολούθησε μια παράλληλη εκδήλωση στο περιθώριο της HDIM του ΟΑΣΕ για την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με τη συμμετοχή διεθνών και περιφερειακών μηχανισμών και οργανισμών.

Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων — ειδικά όσοι δραστηριοποιούνται σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που σχετίζονται με τη γη, το περιβάλλον και τις εξορυκτικές βιομηχανίες — έχουν γίνει αντικείμενο ιδιαίτερας έντονης καταστολής, περιλαμβανομένων δολοφονιών. Στο πλαίσιο της ειδικής δέσμευσης της ΕΕ να εντείνει τις προσπάθειες για την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το Φόρουμ ΕΕ-ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, στις 3-4 Δεκεμβρίου 2019 στις Βρυξέλλες, συγκέντρωσε υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων από περισσότερες από 90 χώρες για να συζητήσουν τον τρόπο οικοδόμησης ενός δίκαιου περιβαλλοντικού μέλλοντος.

Στο Μόνιμο Συμβούλιο του ΟΑΣΕ, καθώς και στην ετήσια σύνοδο του ΟΑΣΕ για την υλοποίηση της ανθρώπινης διάστασης (HDIM) στη Βαρσοβία η ΕΕ αναφέρθηκε στις δηλώσεις της σε συγκεκριμένες περιπτώσεις υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ συνέβαλε επίσης ενεργά στη συνεδρίαση της Επιτροπής για την Ανθρώπινη Διάσταση που ήταν αφιερωμένη στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τον Δεκέμβριο του 2019, τονίζοντας την πολιτική και τη χρηματοδοτική συνεισφορά της ΕΕ στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και καλώντας όλα τα συμμετέχοντα κράτη του ΟΑΣΕ να εφαρμόσουν τις σχετικές υφιστάμενες δεσμεύσεις (λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένα συμμετέχοντα κράτη αμφισβητούν την έννοια των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων). Η δήλωση της ΕΕ με αφορμή την Ημέρα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Μόνιμο Συμβούλιο του ΟΑΣΕ εστίασε στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στην περιοχή του ΟΑΣΕ.

Η ΕΕ παρέμεινε σημαντικός χορηγός βοήθειας για την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βάσει του ΕΜΔΑΔ, του μεγαλύτερου προγράμματος παγκοσμίως που είναι αφιερωμένο στα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (1,3 δισ. ευρώ για την περίοδο 2014-2020).

Το ΕΜΔΑΔ χρηματοδοτεί τον μηχανισμό υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ΕΕ, το ProtectDefenders.eu (20 εκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2015-2019). Έχει παράσχει στήριξη σε περισσότερους από 30 000 υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις οικογένειές τους από το 2015 μέσω ενός συνδυασμού βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων πρωτοβουλιών (περιλαμβανομένης της άμεσης στήριξης, της κατάρτισης, της δημόσιας υπεράσπισης και δραστηριοτήτων προβολής). Ο μηχανισμός ανανεώθηκε τον Νοέμβριο του 2019 για τρία ακόμη χρόνια με προϋπολογισμό 15 εκατομμυρίων ευρώ. Η ΕΕ είναι ιδιαίτερα προσηλωμένη στη στήριξη των γυναικών υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεδομένου του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζουν στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των εμποδίων βάσει του φύλου που αντιμετωπίζουν. Συνεπώς, ένα από τα νέα στοιχεία του ανανεωμένου μηχανισμού θα καλύψει την ανάγκη να ενισχυθεί η προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου. Μια άλλη καινοτομία είναι η υποστήριξη πρωτοβουλιών για παροχή καταφυγίου σε υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διατρέχουν κίνδυνο, ειδικά σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Το ταμείο έκτακτης ανάγκης της ΕΕ για υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διατρέχουν κίνδυνο, το οποίο υφίσταται από το 2010 και τελεί υπό την άμεση διαχείριση της ΕΕ, έχει στηρίξει πάνω από 1 000 υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα μέλη των οικογενειών τους από το 2014. Η άμεση χρηματοδοτική στήριξη συμβάλλει στην αποτελεσματική εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις αντιπροσωπίες της ΕΕ και τα κράτη μέλη της ΕΕ και είναι συμπληρωματική της πολιτικής δράσης για την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το ταμείο έκτακτης ανάγκης παρέχει κρίσιμης, συχνά ζωτικής, σημασίας βοήθεια στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, επιτρέποντάς τους να συνεχίσουν το νόμιμο έργο τους στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο μηχανισμός του ΕΜΔΑΔ για την αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παρέχει ευέλικτες επιχορηγήσεις στην κοινωνία των πολιτών και σε υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εργάζονται σε εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες και/ή σε περιπτώσεις όπου η δημοσίευση πρόσκλησης υποβολής προτάσεων δεν θα ήταν σκόπιμη. Το 2019 έξι έργα του μηχανισμού είχαν μεταξύ των κύριων στόχων τους την εκ νέου επιχορήγηση και την ανάπτυξη ικανοτήτων των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

#WeDefendLife – Μια εκστρατεία για να ακουστεί πιο δυνατά η φωνή των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κολομβία

Η εκστρατεία #WeDefendLife (#DefendamoslaVida) υπήρξε επιτυχές παράδειγμα ψηφιακής διπλωματίας και δέσμευσης για να εκφραστούν οι προσπάθειες της ΕΕ και των κρατών μελών της (συν της Ελβετίας) στην Κολομβία. Από κοινού οι πρεσβείες έδωσαν προτεραιότητα σε 40 περιπτώσεις υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ολόκληρη την Κολομβία των οποίων η ζωή και οι διαδικασίες απειλούνται, υποστηρίζοντάς τους και δείχνοντάς τους ότι δεν είναι μόνοι. Η κάθε πρεσβεία έχει εμπλακεί σε μία ή περισσότερες υποθέσεις για την παρακολούθησή τους και την προβολή των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έναντι των αρχών, της κοινωνίας και των μέσων μαζικής ενημέρωσης έτσι ώστε να αποφευχθεί ο στιγματισμός και να ζητηθεί η προστασία τους.

7. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Στον τομέα αυτόν η εντολή της ΕΕ κινείται στο πλαίσιο των «κατευθυντήριων γραμμών για την ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός διαδικτύου» και του «σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία». Το 2019 υλοποιήθηκε μια σειρά σχετικών δράσεων στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης για την ανάπτυξη²¹ και του στόχου βιώσιμης ανάπτυξης 16.10.

Σε πολλές περιπτώσεις το 2019 έγινε ειδική αναφορά στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την ελευθερία έκφρασης εντός και εκτός διαδικτύου. Εκδόθηκαν πολλές ανακοινώσεις και δηλώσεις σχετικά με την ελευθερία της έκφρασης, είτε από την ΥΕ/ΑΠ είτε στο πλαίσιο της δραστηριοποίησης της ΕΕ στα Ηνωμένα Έθνη, στον ΟΑΣΕ και στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, συμφωνήθηκαν από τις αντιπροσωπίες της ΕΕ με κράτη μέλη και ομονοούσες χώρες τοπικές δηλώσεις.

²¹ «Η νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη – ο κόσμος μας, η αξιοπρέπειά μας, το μέλλον μας», που εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2017 από κοινού από το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή. https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

Η ΕΕ ανέδειξε συστηματικά τα ζητήματα της ελευθερίας της έκφρασης και της ελευθερίας του Τύπου στους πολιτικούς διαλόγους και τους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες εταίρους, μεταξύ των οποίων με την Κούβα, το Πακιστάν, τη Νότιο Αφρική και την Ινδονησία.

Η ΕΕ συνέχισε να συνεργάζεται στενά και αποτελεσματικά για τα θέματα αυτά με τον ΟΑΣΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης και τους εξειδικευμένους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών.

Η ΕΕ στήριξε το έργο του Ειδικού Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για την προαγωγή και προστασία του δικαιώματος στην ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης και προτίθεται να ενισχύσει την άμεση συνεργασία.

Οργανώθηκαν επίσης περιφερειακές και τοπικές εκδηλώσεις, όπως οι εκδηλώσεις στο πλαίσιο των Ημερών Μέσων Ενημέρωσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων. Στην εκδήλωση του 2019, ένα πάνελ κορυφαίων δημοσιογράφων, ελεγκτών γεγονότων και ακαδημαϊκών συζήτησαν την τρέχουσα κατάσταση στην περιοχή και τρόπους αντιμετώπισης της παραπληροφόρησης.

Το 2019 οι δημοσιογράφοι και οι εργαζόμενοι στα μέσα ενημέρωσης εξακολούθησαν να είναι στόχος ψυχολογικών, σωματικών και ψηφιακών επιθέσεων. Αναφέρθηκαν ενέργειες εκφοβισμού και παρενόχλησης σε όλες τις περιφέρειες, συχνά συνοδευόμενες από άρνηση των κρατικών αρχών για αποτελεσματική διερεύνηση. Η ΕΕ παρείχε στήριξη, συμπεριλαμβανομένης νομικής βοήθειας σε δημοσιογράφους που διατρέχουν κίνδυνο μέσω των μηχανισμών για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του έργου του ευρωπαϊκού κέντρου ελευθερίας του Τύπου και των μέσων ενημέρωσης. Σε πολλές χώρες χορηγήθηκε χρηματοδοτική στήριξη σε τοπικό επίπεδο για την ενίσχυση της προστασίας των δημοσιογράφων, των συντακτών ιστολογίων και των εργαζομένων στα μέσα ενημέρωσης.

Το έργο Media4Democracy συνέχισε να παρέχει τεχνική συνδρομή στις αντιπροσωπίες της ΕΕ καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, αναπτύσσοντας τις ικανότητες του προσωπικού των αντιπροσωπιών της ΕΕ και των κρατών μελών να εφαρμόζουν με σταθερό τρόπο τις κατευθυντήριες γραμμές για την ελευθερία του τύπου σε διαφορετικά τοπικά πλαίσια, αυξάνοντας παράλληλα την άμεση συνεργασία με δημοσιογράφους, οργανισμούς μέσων ενημέρωσης και την κοινωνία των πολιτών. Το έργο παρείχε στοχευμένες αξιολογήσεις των μέσων ενημέρωσης στη Μαλαισία και το Μπουρούντι· μέσα για την ενδυνάμωση των μέσων ενημέρωσης με σκοπό τη βελτίωση της ισότητας των φύλων στη Μπουρκίνα Φάσο και τη Μαλαισία· τρία προγράμματα υποτροφιών στην Τανζανία, την Ρουάντα και την Κιργιζία· νομική ανάλυση για την ενίσχυση της ελευθερίας της έκφρασης στη Ρωσία· δράσεις για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους και της παραπληροφόρησης στην Ινδονησία· και δράσεις υποστήριξης των μέσων ενημέρωσης σε περιοριστικά και ιδιαίτερος επικίνδυνα πλαίσια.

Δύο παγκόσμιες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του ΕΜΔΑΔ ήταν αφιερωμένες στη στήριξη του ακτιβισμού των πολιτών και της συμμετοχής των πολιτών μέσω της μόχλευσης ψηφιακών τεχνολογιών, και επελέγησαν έργα: (i) για τη Βραζιλία, για να εξασφαλιστεί η αντιμετώπιση της χρήσης ρομπότ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την προώθηση της παραπληροφόρησης, με πρακτικές διαφάνειας και γραμματισμού περί των μέσων ενημέρωσης· (ii) για την Καμπότζη, για να ενδυναμωθούν οι νέοι πολίτες που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες, ώστε η κυβέρνηση να γίνει πιο συμμετοχική, διαφανής, να αποκρίνεται στους πολίτες και να δίνει λόγο, μεταξύ άλλων με την αξιοποίηση ψηφιακών τεχνολογιών στις επαρχίες Ratanakiri, Mondulakiri, Koh Kong και Kampong· και (iii) για την Κεντρική Ασία, για την παροχή κινήτρων σε ευάλωτους νέους σε απομακρυσμένες περιοχές για τη συμμετοχή τους σε διαδικτυακά και κινητά εκπαιδευτικά παιχνίδια που αναπτύσσουν την κριτική σκέψη τους, και για την επέκταση της πρόσβασης σε διαδικτυακή πληροφόρηση και εκπαιδευτικά εργαλεία.

Η διασφάλιση της ελευθερίας της έκφρασης και της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης συνέχισε να αποτελεί μία από τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι υποψήφιοι προς ένταξη στην ΕΕ χώρες. Οι πολιτικές παρεμβάσεις στον τομέα των μέσων ενημέρωσης, η οικονομική βιωσιμότητα των ανεξάρτητων μέσων, η συγκέντρωση της ιδιοκτησίας των μέσων ενημέρωσης και οι διάφορες μορφές εκφοβισμού, περιλαμβανομένης της βίας κατά δημοσιογράφων και άλλων εργαζομένων στα μέσα ενημέρωσης, είναι επίκαιρα θέματα και για τη βελτίωση αυτής της κατάστασης δεν αρκεί η μεταφορά των κανόνων της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο: απαιτούνται αλλαγές συμπεριφοράς και νοοτροπίας στην πολιτική, το δικαστικό σύστημα και τα μέσα ενημέρωσης. Η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει τη διαδικασία αυτή παρέχοντας νομική συνδρομή και καθοδήγηση για την κατάρτιση νομοθεσίας για τα μέσα ενημέρωσης και παρακολουθώντας ενδελεχώς τις πολιτικές των υποψήφιων και δυνάμει υποψήφιων χωρών.

Η χρηματοδοτική στήριξη μέσω των προγραμμάτων του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας βασίστηκε στη στρατηγική και το όραμα πολιτικής που παρουσιάστηκε στο πλαίσιο των διασκέψεων «Speak-up!» και στις «Ημέρες Μέσων Ενημέρωσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων» (η τελευταία πραγματοποιήθηκε στην Ποντγκόριτσα στις 12-13 Σεπτεμβρίου 2019).

Παραδείγματα δραστηριοτήτων περιλαμβάνουν την προώθηση της ποιοτικής δημοσιογραφίας και της διερευνητικής δημοσιογραφίας για νέους και ευρισκόμενους στο μέσο της σταδιοδρομίας τους δημοσιογράφους, ένα περιφερειακό πρόγραμμα για τη χορήγηση δημοσιογραφικών βραβείων της ΕΕ και ένα πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας για τους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς.

Σε συνεργασία με την UNESCO παρέχεται υποστήριξη για τη λογοδοσία των μέσων ενημέρωσης, την εσωτερική διακυβέρνηση των μέσων ενημέρωσης και τον γραμματισμό για τις πληροφορίες των μέσων ενημέρωσης προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που σχετίζονται με την παραπληροφόρηση στην περιοχή.

Στο πλαίσιο του ευρύτερου οριζόντιου μηχανισμού ΕΕ/Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δυτικά Βαλκάνια και την Τουρκία, οι δικαστικές αρχές και οι ρυθμιστικές αρχές των μέσων ενημέρωσης στην περιοχή λαμβάνουν βοήθεια για την εφαρμογή του συστήματος νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο της συρρίκνωσης του χώρου δράσης των πολιτών και των αυταρχικών πρακτικών για τον περιορισμό της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης στη Νότια Γειτονία, η ΕΕ παρέμεινε προσηλωμένη στη στήριξη των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης τόσο μέσω περιφερειακών όσο και διμερών παρεμβάσεων. Πέραν της διμερούς στήριξης όπου είναι εφικτή (π.χ. του προγράμματος MEDIA UP στην Τυνησία), μια σειρά περιφερειακών προγραμμάτων παρείχαν στήριξη στα μέσα ενημέρωσης, στη βελτίωση της ικανότητάς τους για δικτύωση και της ικανότητάς τους μεταξύ ομοτίμων μέσω πρακτικής, προσανατολισμένης στην παραγωγή κατάρτισης για δημοσιογράφους και ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης για συντάκτες/διοίκηση [περιφερειακό έργο OPEN Media Hub (ανοιχτό κέντρο μέσων ενημέρωσης)]· με την προσέλκυση των νέων μέσω των διαδικτυακών μέσων, των ραδιοτηλεοπτικών φορέων και του γραμματισμού περί των μέσων ενημέρωσης (D-Jil και Shabab Live)· με την προσέλκυση των γυναικών στον τομέα των μέσων ενημέρωσης και των οπτικοακουστικών μέσων, καθώς και σε ευρύτερες κοινωνικές/τοπικού χαρακτήρα συζητήσεις.

Η καταπολέμηση της παραπληροφόρησης εξακολούθησε να αποτελεί στόχο προτεραιότητας το 2019, με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τις αρχές των κρατών μελών να αναλαμβάνουν διαρκείς και συντονισμένες δράσεις στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης της ΕΕ κατά της παραπληροφόρησης για την προστασία των δημοκρατικών συστημάτων της Ένωσης και την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών εκλογών του 2019.

Το 2019 η Επιτροπή ξεκίνησε την επανεξέταση του πρώτου έτους λειτουργίας του κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση, ενός μηχανισμού αυτορρύθμισης στον οποίο έχουν εγγραφεί οι μείζονες διαδικτυακές πλατφόρμες (Facebook, Google, Twitter και Microsoft) και το Mozilla, καθώς και ευρωπαϊκές και εθνικές εμπορικές ενώσεις από τον τομέα της διαφήμισης.

Από την πλευρά τους, οι ειδικές ομάδες στρατηγικής επικοινωνίας, που θεσπίστηκαν για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αφορούν την επικοινωνία στη γειτονία της ΕΕ, επικεντρώθηκαν:

- στον εντοπισμό της παραπληροφόρησης για την αντιμετώπιση της χειραγώγησης της κοινής γνώμης, της δηλητηρίασης και της πόλωσης των ανοικτών συζητήσεων και της παρενόχλησης των ανεξάρτητων φωνών·
- στην ανάλυση του τοπίου της ενημέρωσης, στην ευαισθητοποίηση, στην ανάπτυξη τοπικών ικανοτήτων, στην προαγωγή του γραμματισμού περί των μέσων ενημέρωσης, και στην προορατική τοποθέτηση του αφηγήματος της ΕΕ·
- στη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και με δημοσιογράφους, με τη σταθερή πεποίθηση ότι η υποστήριξη των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και η μέριμνα για τη διαφύλαξη των χώρων συζήτησης εντός και εκτός διαδικτύου είναι απαραίτητη για την ευημερία των εν λόγω περιοχών και της Ευρώπης.

Η ειδική ομάδα για τη στρατηγική επικοινωνία στην Ανατολική Γειτονία εξακολούθησε να επεξεργάζεται τον ιστότοπο EUvsDisinfo²², συγκεντρώνοντας πάνω από ένα εκατομμύριο προβολές σελίδων, και γιόρτασε την 10^η επέτειο της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης με την εκστρατεία # EaP10, επέκτεινε τη βάση δεδομένων παραπληροφόρησης σε πάνω από 2500 περιπτώσεις και συνέχισε να συνεργάζεται με την κοινωνία των πολιτών και τα μέσα ενημέρωσης από τις χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης. Δρομολογήθηκε το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης, που λειτουργεί ως πλατφόρμα ανταλλαγής πληροφοριών και ανάλυσης για τα κράτη μέλη.

Η ειδική ομάδα για τα Δυτικά Βαλκάνια επικεντρώθηκε στην ενίσχυση του αφηγήματος της ΕΕ στα Δυτικά Βαλκάνια μέσω προορατικής, βασισμένης σε γεγονότα επικοινωνίας για την ενίσχυση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τα μέσα ενημέρωσης στην περιοχή, και στη στρατηγική δράση για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης και την αύξηση της ανθεκτικότητας απέναντί της.

Η ειδική ομάδα «South» ασχολήθηκε με τις προκλήσεις στον τομέα των επικοινωνιών στη Νότια Γειτονία και στην περιοχή του Περσικού Κόλπου βελτιώνοντας την ενημέρωση, και στα Αραβικά, για την ΕΕ και τις πολιτικές της για να βοηθήσει στην αντιμετώπιση εσφαλμένων αντιλήψεων, και ακούγοντας τα ακροατήρια-στόχοι.

Ο ρόλος των αντιπροσωπιών της ΕΕ στις χώρες εταίρους παρέμεινε ζωτικής σημασίας για τη δράση της ΕΕ για στήριξη της ελευθερίας της έκφρασης στον κόσμο. Προκειμένου να ενισχυθούν οι αντιπροσωπίες της ΕΕ, ετοιμάστηκαν επιπρόσθετα επιχειρησιακά εργαλεία με τη βοήθεια του προγράμματος Media4Democracy, όπως ο οδηγός για πρόσβαση σε πληροφορίες και το εγχειρίδιο για την προστασία της ασφάλειας των δημοσιογράφων. Συνεδρίες σχετικές με την ελευθερία της έκφρασης ενσωματώθηκαν στην κατάρτιση των εστιακών σημείων των αντιπροσωπιών της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα θέματα φύλου. Ένα διαδικτυακό σεμινάριο σχετικά με τους τομείς δράσης προτεραιότητας για την υλοποίηση των κατευθυντήριων γραμμών για την ελευθερία της έκφρασης δοκιμάστηκε από επτά αντιπροσωπίες τον Δεκέμβριο του 2019.

²² <https://euvdisinfo.eu/>

**«Γραμματισμός περί των μέσων ενημέρωσης σε μια εποχή υπεραφθονίας ειδήσεων»:
συνασπισμός για τον γραμματισμό περί των μέσων ενημέρωσης στη Δημοκρατία
της Βόρειας Μακεδονίας — έργο χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ**

Το έργο αυτό προώθησε τον γραμματισμό περί των μέσων ενημέρωσης και των πληροφοριών, την ποιοτική δημοσιογραφία και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά. Υλοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Μελετών Επικοινωνίας («Institute of Communication Studies») με συνολική χρηματοδότηση ύψους 280 138 ευρώ από την ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος «κοινωνία των πολιτών και μέσα ενημέρωσης». Ως αποτέλεσμα, περισσότεροι από 800 μαθητές από σχεδόν 40 σχολεία της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας έμαθαν, μέσω της λυκειακής εφημερίδας «Medium», πώς να καταναλώνουν με κριτικό πνεύμα τα μηνύματα των μέσων ενημέρωσης και πώς να παράγουν ειδησεογραφικό περιεχόμενο. Το έργο προκάλεσε μια εθνική συζήτηση μεταξύ κρατικών οργάνων, σχολείων και κοινωνίας των πολιτών σχετικά με την προώθηση του γραμματισμού περί των μέσων ενημέρωσης.

Το έργο κατέδειξε περαιτέρω ότι τα μέσα ενημέρωσης και η κοινωνία των πολιτών μπόρεσαν να συνεργαστούν αποτελεσματικά, ως εταίροι στον πρώτο συνασπισμό στη χώρα για τον γραμματισμό περί των μέσων ενημέρωσης και τις πληροφορίες (MAMIL), να προωθήσουν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες ομάδες. Τα ρεπορτάζ συνεργατικής δημοσιογραφίας τους, που επικεντρώθηκαν σε ασθενείς που πάσχουν από σπάνιες νόσους, κατέστησαν αυτούς τους ασθενείς πιο ορατούς για το εθνικό σύστημα υγείας και οδήγησαν σε νομοθετικές αλλαγές.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνώρισε το MAMIL ως ένα από τα 10 καλύτερα έργα για τον γραμματισμό περί των μέσων ενημέρωσης κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας για τον Γραμματισμό περί των Μέσων Ενημέρωσης 2019 στις Βρυξέλλες.

Η ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός διαδικτύου είναι ιδιαίτερα σημαντική κατά τις εκλογικές διαδικασίες. Οι αποστολές παρατήρησης εκλογών της ΕΕ δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην αξιολόγηση διαδικτυακού και μη περιεχομένου και στη χρήση πλατφορμών από υποψήφιους, πολιτικά κόμματα, φορείς διαχείρισης εκλογών, την κοινωνία των πολιτών και άλλους σχετικούς φορείς. Επίσης παρακολουθούν τις προσπάθειες των αρχών να περιορίσουν την πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή σε ολόκληρο το διαδίκτυο κατά τη διάρκεια σημαντικών εκλογικών περιόδων. Εκπονήθηκαν νέες κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση του διαδικτυακού περιεχομένου, σύμφωνα με τις διεθνείς πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις δεσμεύσεις και τις ορθές πρακτικές όσον αφορά την ελευθερία της έκφρασης και τη διακυβέρνηση και ρύθμιση του διαδικτύου και, μετά από ένα πρώτο πιλοτικό έργο στην Τυνησία, θα χρησιμοποιούνται σε όλες τις αποστολές παρατήρησης της ΕΕ από το 2020 και μετά.

Στους διαλόγους με τις χώρες εταίρους συζητήθηκαν οι τρέχουσες εξελίξεις (και προκλήσεις) στην Ευρώπη και, κατά περίπτωση, τέθηκαν προτάσεις παροχής τεχνικής βοήθειας.

Το 2019 οι προκλήσεις που θέτουν οι νέες τεχνολογίες οδήγησαν σε αυξανόμενες ανησυχίες σχετικά με τις παραβιάσεις και τις καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο διαδίκτυο, τη ρητορική μίσους, τη διαδικτυακή δυσφήμιση, τις διακοπές λειτουργίας του διαδικτύου και την ασφάλεια των δημοσιογράφων και άλλων εργαζόμενων στον Τύπο, μεταξύ άλλων και στην Ευρώπη. Επιπλέον, τα εργαλεία που επιτρέπουν την έκφραση ιδεών μπορούν να χρησιμοποιηθούν καταχρηστικά για τον έλεγχο ή τη διαστρέβλωση των ίδιων αυτών ιδεών. Ακόμη και τα μέτρα που εφαρμόζονται για την εγγύηση της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο όπως η νομοθεσία κατά της δυσφήμισης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη φίμωση δημοσιογράφων και του ευρύτερου κοινού. Ιδιαίτερος ανησυχητικός είναι οι απόπειρες επηρεασμού των εκλογικών διαδικασιών. Όταν επιδιώκεται η προστασία του κοινού από απειλές που βασίζονται στο διαδίκτυο, παραμένει ουσιαστικής σημασίας η διασφάλιση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας της έκφρασης.

Η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τον σημερινό μετασχηματισμό στο τοπίο των μέσων ενημέρωσης, δρομολόγησε νέες πρωτοβουλίες για την προστασία των δεδομένων, την παραπληροφόρηση στο διαδίκτυο, τη ρητορική μίσους και την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος και παρακολούθησε την εφαρμογή τους. Τον Οκτώβριο του 2019 το Συμβούλιο ενέκρινε νέα πρότυπα σε επίπεδο ΕΕ, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος που καταγγέλλουν παραβάσεις του δικαίου της ΕΕ. Οι νέοι κανόνες διασφαλίζουν ασφαλείς διαύλους καταγγελίας και επίσης απαγορεύουν αντίποινα κατά των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, όπως η παύση ή ο εκφοβισμός.

Τον Φεβρουάριο του 2019 η Επιτροπή δημοσιοποίησε τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της εφαρμογής του κώδικα δεοντολογίας για τη ρητορική μίσους που συμφωνήθηκε το 2016 με το Facebook, τη Microsoft, το YouTube, το Twitter και άλλες πλατφόρμες. Η αξιολόγηση αυτή έδειξε πως αυτό το εργαλείο αυτορρύθμισης έχει συμβάλει στην ταχεία επίτευξη απτών αποτελεσμάτων: Οι εταιρείες τεχνολογιών πληροφορικής απαντούν στις ειδοποιήσεις εντός 24 ωρών και κατά μέσο όρο απομακρύνουν το 72 % του περιεχομένου που τους επισημαίνεται, σεβόμενες πάντα τα διεθνή νομικά πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας της έκφρασης.

Κατά την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους η ΕΕ εκτίμησε τις τελευταίες εκθέσεις του Ειδικού Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για την προαγωγή και την προστασία της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, και του εκπροσώπου του ΟΑΣΕ για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, οι οποίες συνέβαλαν σε σημαντικό βαθμό στον ορισμό και τον έλεγχο της ρητορικής μίσους.

Η ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στα ανθρώπινα δικαιώματα όπως η αύξηση της πρόσβασης σε υπηρεσίες εκπαίδευσης και υγειονομικής περίθαλψης σε ολόκληρο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των απομακρυσμένων περιοχών, αλλά μπορεί επίσης να συνοδεύεται και από αρνητικές επιπτώσεις. Η ΕΕ έχει καταρτίσει μια στρατηγική για την τεχνητή νοημοσύνη και ένα συντονισμένο σχέδιο για την προώθηση της ανθρωποκεντρικής προσέγγισης στην τεχνητή νοημοσύνη. Εν μέρει λόγω των εργασιών της ομάδας εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για την τεχνητή νοημοσύνη, τον Απρίλιο του 2019 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση με τίτλο «Οικοδόμηση εμπιστοσύνης στην ανθρωποκεντρική τεχνητή νοημοσύνη», με στόχο να εξασφαλιστεί ότι οι ευρωπαϊκές αξίες βρίσκονται στο επίκεντρο της δημιουργίας του κατάλληλου περιβάλλοντος εμπιστοσύνης για την επιτυχή ανάπτυξη και χρήση της τεχνητής νοημοσύνης. Στην ανακοίνωση αυτή η ΕΕ επιβεβαιώνει την πρόθεσή της να «φέρει την προσέγγιση της Ένωσης στο παγκόσμιο προσκήνιο και να οικοδομήσει συναίνεση για μια ανθρωποκεντρική τεχνητή νοημοσύνη», μεταξύ άλλων «συμμετέχοντας σε διαλόγους με χώρες εκτός ΕΕ και διοργανώνοντας διμερείς και πολυμερείς συναντήσεις για την επίτευξη συναίνεσης σχετικά με την ανθρωποκεντρική τεχνητή νοημοσύνη».

8. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΩΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ

Το 2019 η θρησκευτική ελευθερία και η ελευθερία των πεποιθήσεων παρέμεινε βασική προτεραιότητα στην εξωτερική πολιτική της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οποία διέπεται από τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προαγωγή και την προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων.

Η ΕΕ αναφέρθηκε συστηματικά στις ανησυχίες της που αφορούν τις παραβιάσεις της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων κατά τη διάρκεια των πολιτικών διαλόγων με χώρες εταίρους το 2019, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια περισσότερων από 20 διαλόγων και διαβουλεύσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Εκφράστηκαν ανησυχίες ιδίως με χώρες της Μέσης Ανατολής και της περιοχής της Βόρειας Αφρικής, της Νότιας Ασίας, της Κεντρικής Ασίας και της Νοτιοανατολικής Ασίας. Η ΕΕ έδωσε ιδιαίτερη προσοχή σε πράξεις βίας και διακρίσεων εναντίον προσώπων λόγω του θρησκευτήματος ή των πεποιθήσεών τους. Εκφράστηκαν ανησυχίες ως προς την ποινικοποίηση της αποστασίας και της βλασφημίας, καθώς και ως προς νομοθετήματα που εμποδίζουν την επίσημη καταχώριση των θρησκευτικών ομάδων. Εν όψει των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ΕΕ ζήτησε συστηματικά τη γνώμη της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων οργάνων θρησκευτικού χαρακτήρα και ανθρωπιστικών οργάνων, προκειμένου να ενημερωθεί για τις πιο ακραίες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (συμπεριλαμβανομένων των παραβιάσεων της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων) σε τρίτες χώρες.

Η ΕΕ αντέδρασε δημόσια καταδικάζοντας της επιθέσεις για θρησκευτικούς λόγους το 2019. Κατά συνέπεια, ο ΥΕ/ΑΠ προέβη σε δηλώσεις μετά τις επιθέσεις σε τζαμί στο Christchurch, της Νέας Ζηλανδίας και σε εκκλησίες στη Σρι Λάνκα. Δημοσιεύθηκαν και άλλες δηλώσεις, με τις οποίες καταδικάζεται η δίωξη των Μαρτύρων του Ιεχωβά στη Ρωσία ή εκφράζεται υποστήριξη για την υπόθεση της Asia Bibi στο Πακιστάν. Επίσης εκδόθηκε δήλωση με την ευκαιρία της πρώτης Διεθνούς Ημέρας Μνήμης των Θυμάτων Πράξεων Βίας για λόγους Θρησκείας ή Πεποιθήσεων στις 22 Αυγούστου.

Η ΕΕ συνέχισε να υπερασπίζεται με σθένος τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων στα πολυμερή φόρουμ. Η ΕΕ ήταν ο κύριος εισηγητής ενός ψηφίσματος για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων τόσο στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών όσο και στην Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. Το ψήφισμα για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων κάλεσε επιτακτικά τα κράτη να προασπίζουν, να σέβονται και να τηρούν το δικαίωμα στη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων, εκφράζοντας παράλληλα ανησυχίες για τις παραβιάσεις του δικαιώματος αυτού, και ζητώντας από τα κράτη να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την υλοποίηση των ανειλημμένων δεσμεύσεων. Τον Μάρτιο του 2019 ανανεώθηκε με το εν λόγω ψήφισμα η εντολή του Ειδικού Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για την περίοδο 2019-2021. Η ΕΕ εξακολούθησε να συνεργάζεται στενά με τον ΟΙΣ σχετικά με το ψήφισμα με θέμα την καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας, των αρνητικών στερεοτύπων και του στιγματισμού, καθώς και των διακρίσεων, της υποκίνησης βίας και της βίας κατά ανθρώπων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, προκειμένου να διασφαλίσει την συμπληρωματικότητα των δύο ψηφισμάτων και την καθολική τους αποδοχή.

Επιπλέον, η ΕΕ δραστηριοποιήθηκε για να προβάλει και να τονίσει τη σημασία του δικαιώματος στη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τον Μάρτιο: διοργάνωσε παράλληλη εκδήλωση με τον Ειδικό Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων σχετικά με την πρόσφατη έκθεσή του με τίτλο: «Δυο όψεις του ίδιου νομίσματος: Η αλληλεξάρτηση της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων με την ελευθερία της έκφρασης». Ο Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών επισήμανε ότι οι υποχρεώσεις των κρατών να περιορίσουν τη ρητορική μίσους πρέπει να πληρούν το όριο που ορίζει το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η συνεργασία της ΕΕ ως προς την εντολή του Ειδικού Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών παρέμεινε άριστη, μέσω της τακτικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις αμοιβαίες προτεραιότητες σε συναντήσεις με αξιωματούχους της ΕΥΕΔ και των κρατών μελών της ΕΕ στις Βρυξέλλες και στις αντιπροσωπίες της ΕΕ. Τον Σεπτέμβριο του 2019 η ΕΕ κλήθηκε να συμμετάσχει σε εργαστήριο στη Γενεύη σχετικά με τον συμβιβασμό του δικαιώματος στη μη διακριτική μεταχείριση και της θρησκευτικής ελευθερίας. Το εργαστήριο αποτελούσε μέρος του έργου του Εισηγητή σχετικά με την τομή του δικαιώματος στη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων και της ισότητας των φύλων.

Τον Απρίλιο του 2019 η ΕΕ φιλοξένησε μία ημερίδα απολογισμού, στο πλαίσιο της διαδικασίας της Κωνσταντινούπολης, σε συνεργασία με τη Δανία και την ομάδα προβληματισμού «Universal Rights Group» (Ομάδα για τα οικουμενικά δικαιώματα). Η εκδήλωση αποτέλεσε αφορμή για να εξεταστεί το καθεστώς της διαδικασίας της Κωνσταντινούπολης και να μελετηθούν τα διδάγματα που αντλήθηκαν. Μετά την εκδήλωση, οι Κάτω Χώρες ανακοίνωσαν την πρόθεσή τους να φιλοξενήσουν την επόμενη επίσημη συνάντηση της διαδικασίας της Κωνσταντινούπολης στη Χάγη. Η διάσκεψη πραγματοποιήθηκε στις 18-19 Νοεμβρίου 2019 και αποτέλεσε αφορμή για να ανανεωθεί η δέσμευση της ΕΕ να αντιμετωπίσει τις αναδυόμενες μορφές θρησκευτικής μισαλλοδοξίας και βίας, διακρίσεων και μίσους. Επίσης έδωσε τη δυνατότητα στην ΕΕ να διαδώσει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις προσπάθειες που καταβάλλονται και τις δράσεις που αναλαμβάνονται σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση των φαινομένων αυτών, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο.

Η θρησκευτική ελευθερία και η ελευθερία των πεποιθήσεων εξακολούθησαν να αποτελούν θέμα προτεραιότητας στην ημερήσια διάταξη της ΕΕ το 2019 στη Νέα Υόρκη. Για μία ακόμη φορά, το ετήσιο ψήφισμα εγκρίθηκε με συναίνεση στην Τρίτη Επιτροπή και στη Γενική Συνέλευση, επιβεβαιώνοντας τη σθεναρή στήριξη των μελών των Ηνωμένων Εθνών στο έργο της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα. Ο διαδραστικός διάλογος με τον Ειδικό Εισηγητή πάνω στη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων, όπου παρουσίασε την τελευταία του έκθεση με αντικείμενο τον αντισημιτισμό, αποτέλεσε αφορμή για να επισημανθεί η δήλωση του Συμβουλίου της ΕΕ του Δεκεμβρίου 2018 σχετικά με την καταπολέμηση του αντισημιτισμού, να αναλυθούν ορισμένα από τα κύρια μέτρα που ελήφθησαν σε επίπεδο ΕΕ μετά την έγκριση της δήλωσης, όπως στον τομέα της κατάρτισης και της εκπαίδευσης καθώς και να δηλωθεί εκ νέου η έντονη στήριξη της ΕΕ προς το έργο του Ειδικού Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών. Τον Ιούνιο του 2019 η ΕΕ έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη διοργάνωση υψηλού επιπέδου εκδήλωσης για τον αντισημιτισμό, η οποία διοργανώθηκε από κοινού με το Ισραήλ, τον Καναδά και τις ΗΠΑ. Η χρονιά σηματοδοτήθηκε επίσης από μία σειρά σημαντικών συναντήσεων που πραγματοποιήθηκαν στα κεντρικά γραφεία των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα σχέδια δράσης των Ηνωμένων Εθνών που αφορούν τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων: το σχέδιο δράσης της Φεζ, που απευθύνεται ιδίως στους θρησκευτικούς ηγέτες για να αποτραπεί η διάπραξη αποτρόπαιων εγκλημάτων· το σχέδιο δράσης για τη διαφύλαξη των θρησκευτικών χώρων· και το σχέδιο δράσης για τη ρητορική μίσους. Η ΕΕ υπέβαλε σχετικές εισηγήσεις σε διάφορους τομείς στο πλαίσιο αρκετών συνεδριάσεων υψηλού επιπέδου που πραγματοποιήθηκαν για να αξιολογηθεί η πρόοδος της εφαρμογής αυτών των σχεδίων δράσης.

Σε επίπεδο ΟΑΣΕ, η ΕΕ συμμετείχε εποικοδομητικά στις διαπραγματεύσεις για το σχέδιο απόφασης που υπέβαλε η Σλοβακική Προεδρία σχετικά με τη βελτίωση των προσπαθειών καταπολέμησης της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων εναντίον Χριστιανών, Εβραίων, Μουσουλμάνων και μελών άλλων θρησκειών ή ατόμων άλλων πεποιθήσεων εν όψει του Υπουργικού Συμβουλίου του ΟΑΣΕ στη Μπρατισλάβα, σύμφωνα με την εδραιωμένη συνολική προσέγγιση της ΕΕ ως προς όλες τις μορφές διακρίσεων και μισαλλοδοξίας, και τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων, και προτείνοντας τροποποιήσεις ώστε να ενισχυθούν οι αναφορές στη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων στο κείμενο. Κατά την πρώτη συμπληρωματική συνεδρίαση του ΟΑΣΕ για την υλοποίηση της ανθρώπινης διάστασης που ήταν αφιερωμένη στην τήρηση των αρχών της ανοχής και της αποφυγής των διακρίσεων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της προαγωγής και της προστασίας της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων, ο Ειδικός Απεσταλμένος για την προώθηση της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων εκτός της ΕΕ, κ. Ján Figel, παρουσίασε το νομικό πλαίσιο, την εσωτερική και εξωτερική πολιτική και τις δράσεις της ΕΕ. Η ΕΕ συμμετείχε ενεργά στις συζητήσεις για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων κατά τη διάρκεια της ετήσιας συνόδου του ΟΑΣΕ για την υλοποίηση της ανθρώπινης διάστασης (HDIM) στη Βαρσοβία και στην Επιτροπή για την ανθρώπινη διάσταση. Η ΕΕ αναφέρθηκε επίσης επανειλημμένα στην κατάσταση των Μαρτύρων του Ιεχωβά στη Ρωσική Ομοσπονδία, τόσο στο Μόνιμο Συμβούλιο του ΟΑΣΕ όσο και στη σύνοδο για την υλοποίηση της ανθρώπινης διάστασης (HDIM).

Στις 6 Σεπτεμβρίου, η ΥΕ/ΑΠ κα Mogherini δρομολόγησε την πρωτοβουλία «Global Exchange on Religion in Society» (παγκόσμια συζήτηση για τη θρησκεία στην κοινωνία) σε μία διεθνή διάσκεψη με μεγάλη συμμετοχή από άτομα με διαφορετικό υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένων υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θρησκευτικών θεσμικών παραγόντων και εκπροσώπων κυβερνήσεων. Η πρωτοβουλία αυτή θα συνδέσει τους επαγγελματίες της κοινωνίας των πολιτών εντός και εκτός Ευρώπης, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να διδαχθούν ο ένας από τον άλλο, να διερευνήσουν τις δυνατότητες συνεργασίας, να αποκτήσουν νέες δεξιότητες και να πολλαπλασιάσουν τις θετικές εμπειρίες συνύπαρξης μεταξύ ατόμων διαφορετικών θρησκειών σε πλουραλιστικές κοινωνίες. Κατά την έναρξη της πρωτοβουλίας, η κα Federica Mogherini εξήγησε: «Πρόκειται για ένα είδος Erasmus για την κοινωνία των πολιτών και τους ακτιβιστές που εργάζονται για την πίστη και την κοινωνική ένταξη». Οι μελλοντικές ανταλλαγές θα συγκεντρώνουν ομάδες 20 έως 25 ατόμων που ασχολούνται με τα ίδια θέματα: θα μεταβαίνουν σε έναν τόπο με ιδιαίτερη σημασία για το υπό εξέταση ζήτημα, θα επισκέπτονται τοπικές ΜΚΟ και θεσμικά όργανα και, παράλληλα, θα μοιράζονται τις εμπειρίες τους και θα διδάσκονται από άλλους συμμετέχοντες. Θα συμμετέχουν επίσης σε εργαστήρια για την απόκτηση ειδικών δεξιοτήτων, όπως ο σχεδιασμός έργων ή η πραγματοποίηση εκστρατειών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μετά το πέρας κάθε ανταλλαγής, θα διεξάγεται εικονική παρακολούθηση.

Κατά τη διάρκεια του 2019, η ΕΥΕΔ διοργάνωσε σειρά μαθημάτων κατάρτισης για θέματα που σχετίζονται με τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων τόσο στην έδρα της όσο και επί τόπου. Στις κατευθυντήριες γραμμές της για την προώθηση της διεπιφάνειας μεταξύ της θρησκείας και της εξωτερικής πολιτικής, η Γενική Γραμματέας της ΕΥΕΔ υπογράμμισε την ανάγκη οι υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι να είναι καλύτερα εφοδιασμένοι όταν κινούνται εντός του πολιτικοθρησκευτικού πλαισίου και να αξιοποιείται στο έπακρο η δυνατότητα συμπράξεων για την επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ.

Στις 21 Μαρτίου, Διεθνής Ημέρα για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων, πραγματοποιήθηκε πιλοτικό σεμινάριο για τους υπαλλήλους της ΕΕ και τους διπλωμάτες των κρατών μελών της ΕΕ με επίκεντρο τις επιπτώσεις των προκαταλήψεων και των διακρίσεων στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. Τον Ιούνιο, η ΕΥΕΔ διοργάνωσε διήμερο σεμινάριο για τη βελτίωση της υλοποίησης της πολιτικής για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων. Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε από επαγγελματίες στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και επικεντρώθηκε στις προκλήσεις της προάσπισης της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων για όλους, στις πρωτοβουλίες στο πλαίσιο πολυμερών φόρουμ για την προώθηση αυτού του δικαιώματος και την αποτροπή της πόλωσης. Τον Οκτώβριο η ΕΥΕΔ πραγματοποίησε το ετήσιο εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα το πολιτικό Ισλάμ και το Ισλάμ στην πολιτική, με έμφαση στην κατάσταση στην περιοχή του Κόλπου και στον τρόπο με τον οποίο το «Ισλάμ» χρησιμοποιείται ως πολιτικό νόμισμα στην αδιέξοδη αντιπαράθεση μεταξύ ορισμένων βασικών χωρών της περιοχής.

Ο Ειδικός Απεσταλμένος για την προώθηση της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κ. Ján Figel, εξακολούθησε να προωθεί τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων και να υπογραμμίζει την αλληλεξάρτησή τους με άλλα ανθρώπινα δικαιώματα.

Το 2019 ο Ειδικός Απεσταλμένος επισκέφθηκε το Ισραήλ, την Παλαιστίνη, την Ινδία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και το Μπαχρέιν, ανεβάζοντας σε 18 τον αριθμό των επίσημων επισκέψεών του μετά τον διορισμό του τον Μάιο του 2016. Στη διάρκεια των αποστολών του, αρχές, κυβερνητικοί αξιωματούχοι και θρησκευτικοί ηγέτες κατέδειξαν την προθυμία τους να συμμετάσχουν σε διάλογο με την ΕΕ σχετικά με τις πολιτικές και το νομικό πλαίσιο που αφορά τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων και αποτέλεσαν ευκαιρίες συνεργασίας με θρησκευτικούς παράγοντες και παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών. Ο Ειδικός Απεσταλμένος συνέχισε να στηρίζει πρωτοβουλίες στον τομέα του διαθρησκευτικού διαλόγου και τις συνέργειες μεταξύ της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων, της εκπαίδευσης και των πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Ο Ειδικός Απεσταλμένος κ. Ján Figel συναντήθηκε και ανέπτυξε καλή συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα κα Michelle Bachelet, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβουλίας Faith4rights υπό την ηγεσία των Ηνωμένων Εθνών²³, η οποία επικεντρώνεται στον ρόλο των θρησκευτικών ηγετών ως σημαντικών φορέων του τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διευρύνει την ευθύνη τους για την καταπολέμηση της υποκίνησης μίσους, η οποία είχε ήδη εντοπιστεί στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης του Ραμπάτ.

Τον Οκτώβριο του 2019 η Επιτροπή διοργάνωσε εκδήλωση στις Βρυξέλλες με θέμα τον τρόπο αναβάθμισης της στήριξης που παρέχει η ΕΕ σε θέματα θρησκευτικής ελευθερίας και ελευθερίας των πεποιθήσεων. Κατά την εκδήλωση αυτή, ο Ειδικός Απεσταλμένος παρουσίασε την τελική του έκθεση²⁴ σε περίπου 100 συμμετέχοντες, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών, της κοινωνίας των πολιτών και εμπειρογνομόνων, με την οποία προέβαλλε πέντε συστάσεις για την ανάληψη δράσης.

Μετά την πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο το 2017, το πρόγραμμα για τα παγκόσμια δημόσια αγαθά και τις προκλήσεις του μηχανισμού χρηματοδότησης της αναπτυξιακής συνεργασίας (DCI-GPGC) εξακολουθεί να χρηματοδοτεί τρία περιφερειακά έργα στη Μέση Ανατολή και την Αφρική με πάνω από 5 εκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2018-2022. Τα έργα αυτά αποσκοπούν στη βελτίωση της πολιτιστικής πολυμορφίας και της διαπολιτισμικής κατανόησης σε ό,τι αφορά τη θρησκεία και τις πεποιθήσεις. Συνεπώς, θα συμβάλουν στην ενίσχυση της κατανόησης, της ανεκτικότητας και του σεβασμού της πολιτιστικής και θρησκευτικής πολυμορφίας.

Ως αποτέλεσμα της παγκόσμιας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του 2017 με αντικείμενο τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων στο πλαίσιο του ΕΜΔΑΔ, υλοποιούνται έξι έργα της κοινωνίας των πολιτών. Η τελική συνεισφορά της ΕΕ ανέρχεται σε 5,18 εκατ. ευρώ. Τα σχέδια αφορούν βασικούς στρατηγικούς τομείς των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για το 2013, μεταξύ των οποίων η καταπολέμηση των διαφόρων μορφών διακρίσεων και βίας λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξακολούθησε να στηρίζει την ευαισθητοποίηση, την κατάρτιση του προσωπικού και την προβολή μέσω του μαθησιακού χώρου/έννοιας με τίτλο «Agora on religion and development» (Αγορά των πολιτών για τη θρησκεία και την ανάπτυξη). Το 2019, η Επιτροπή οργάνωσε την εκδήλωση «HUDIRE: Human Dignity & Religion - Valuing rights through religious studies, religious hermeneutics and religious history» (Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια και Θρησκεία - Αποτίμηση των δικαιωμάτων μέσω των θρησκευτικών σπουδών, της θρησκευτικής ερμηνευτικής και της θρησκευτικής ιστορίας), στην οποία παραβρέθηκαν περίπου 60 διακεκριμένοι ακαδημαϊκοί και θρησκευτικοί ηγέτες από ολόκληρο τον κόσμο. Επίσης πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις εμπειρογνομόνων σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης των γνώσεων πάνω στη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων με ακαδημαϊκούς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

²³ <https://www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/FaithForRights.aspx>

²⁴ Τελική έκθεση σχετικά με την εντολή του Ειδικού Απεσταλμένου Jan Figel
<https://www.janfigel.eu/single-post/2020/01/12/Final-report-on-the-mandate-of-the-Special-Envoy>

9. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μολονότι, στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου, η απαγόρευση των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας είναι απόλυτη, εξακολούθησε να αμφισβητείται σε ολόκληρο τον κόσμο το 2019.

Η ΕΕ ενέτεινε τις προσπάθειές της για έναν κόσμο χωρίς βασανιστήρια, ιδίως με την επικαιροποίηση των κατευθυντήριων γραμμών για την πολιτική της ΕΕ έναντι τρίτων χωρών όσον αφορά τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, οι οποίες εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο, μαζί με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, στις 16 Σεπτεμβρίου 2019.

Το 2019, η εν λόγω τρίτη αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών εξέφρασε τις εξελίξεις σε επίπεδο πολιτικής τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, ιδίως την ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τους αναθεωρημένους πρότυπους ελάχιστους κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για τη μεταχείριση των κρατουμένων, τη συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας της ΕΕ και τη συμμαχία για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια²⁵. Οι κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν αναφορές σε σημαντικά ζητήματα, όπως οι βίαιες εξαφανίσεις, η σεξουαλική και έμφυλη βία και τα δικαιώματα των θυμάτων και παρέχουν μη εξαντλητικό κατάλογο συνθηκών υπό τις οποίες μπορεί να πραγματοποιούνται βασανιστήρια. Επιπλέον επισημαίνουν τη σημασία των δικονομικών εγγυήσεων (ιδίως τις πρώτες ώρες κράτησης) και τον βασικό ρόλο των μηχανισμών παρακολούθησης στην πρόληψη βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Με την επικαιροποίηση αυτή, η ΕΕ δηλώνει εκ νέου τη σταθερή δέσμευσή της να καταπολεμήσει τα βασανιστήρια σε ολόκληρο τον κόσμο με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που περιλαμβάνει την απαγόρευση, την πρόληψη, τη λογοδοσία και την αποζημίωση των θυμάτων.

Η ΥΕ/ΑΠ κα Mogherini εξέδωσε δήλωση εξ ονόματος της ΕΕ με την ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας Συμπαράστασης στα Θύματα Βασανιστηρίων (26 Ιουνίου 2019), επαναβεβαιώνοντας την ισχυρή αντίθεση της ΕΕ σε κάθε είδους πράξεις βασανιστηρίων παγκοσμίως. Η ΥΕ/ΑΠ υπενθύμισε ότι τα βασανιστήρια συνιστούν έγκλημα, θύμα του οποίου μπορεί να γίνει οποιοσδήποτε, με διαφορετικές μορφές και σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Η ΥΕ/ΑΠ τόνισε τη σημασία της συνεχούς συνεργασίας με τους εταίρους μας, σε διεθνές, περιφερειακό και διμερές επίπεδο, καθώς και με την κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος ως προς την εξάλειψη των βασανιστηρίων σε όλες τις μορφές τους.

Ο ΕΕΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα συνέβαλε περαιτέρω στην καταπολέμηση των βασανιστηρίων εγείροντας το ζήτημα δημόσια κατά τη διάρκεια των επισκέψεών του ανά τον κόσμο, καθώς και στο πλαίσιο διμερών συνομιλιών με άλλους ηγέτες.

²⁵ Παγκόσμια συμμαχία για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια (Global Alliance for Torture-Free Trade) <http://www.torturefreetrade.org/>

Η ΕΕ εξακολούθησε να χρησιμοποιεί όλα τα πολιτικά και χρηματοδοτικά μέσα που έχει στη διάθεσή της, συμπεριλαμβανομένων των διαβημάτων και των δηλώσεων για την αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων.

Στο πλαίσιο των περισσότερων διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ΕΕ έθιξε το θέμα των βασανιστηρίων ή/και άλλων μορφών κακομεταχείρισης, ιδίως καλώντας τις χώρες να επικυρώσουν και να εφαρμόσουν πλήρως τη Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και το προαιρετικό της πρωτόκολλο, να εναρμονίσουν πλήρως τη νομοθεσία τους με τη Σύμβαση, να συμμορφωθούν με τις συστάσεις των μηχανισμών παρακολούθησης, και να διασφαλίσουν ότι όλες οι καταγγελίες βασανισμού και άλλων μορφών κακομεταχείρισης υποβάλλονται σε κατάλληλη και αμερόληπτη έρευνα, ότι οι δράστες παραπέμπονται στη δικαιοσύνη και ότι τα θύματα απολαμβάνουν νομικής προστασίας.

Στο πλαίσιο αυτών των διαλόγων, η ΕΕ προσέφερε συγκεκριμένη βοήθεια στις χώρες στο πλαίσιο των προσπαθειών τους να εξαλείψουν τα βασανιστήρια και την κακομεταχείριση, ανάλογα με τις ανάγκες τους, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής στήριξης.

Η ΕΕ εξακολούθησε επίσης να προωθεί τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος σε διάφορες χώρες, με στόχο να διασφαλίσει έναν ανεξάρτητο δικαστικό τομέα, πρόσβαση στη δικαιοσύνη και βελτιωμένες συνθήκες φυλάκισης, τόσο μέσω του πολιτικού διαλόγου όσο και μέσω χρηματοδοτικής στήριξης.

Τα βασανιστήρια είχαν επίσης υψηλή θέση στην ημερήσια διάταξη του έβδομου Παγκόσμιου Συνεδρίου κατά της θανατικής ποινής²⁶, που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες από τις 26 Φεβρουαρίου έως την 1η Μαρτίου 2019, κατά τη διάρκεια συζητήσεων της ολομέλειας και παράλληλων εκδηλώσεων.

Σε πολυμερές επίπεδο, το ανά διετία ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, το οποίο εισηγήθηκε η Δανία, εγκρίθηκε χωρίς ψηφοφορία στις 18 Δεκεμβρίου 2019.

²⁶ <http://congres.ecpm.org/en/>

Εμπνεόμενη από τον λεγόμενο «κανονισμό κατά των βασανιστηρίων»²⁷ της ΕΕ, η συμμαχία για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια, μία διαπεριφερειακή προσπάθεια στην οποία συμμετέχουν πάνω από 60 χώρες που έχουν δεσμευτεί να θέσουν τέλος στο εμπόριο ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια και εκτελέσεις παγκοσμίως, σημείωσε πρόοδο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Στις 28 Ιουνίου 2019, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ενέκρινε με 81 ψήφους υπέρ το ψήφισμα 73/304 με θέμα την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια και την εξέταση της σκοπιμότητας, του πεδίου εφαρμογής και των παραμέτρων για ενδεχόμενα κοινά διεθνή πρότυπα. Το ψήφισμα αυτό ανοίγει τον δρόμο για τις μελλοντικές εργασίες σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών με στόχο τη θέσπιση κοινών διεθνών προτύπων στον εν λόγω τομέα, αρχής γενομένης από σχετική έκθεση που υποβλήθηκε από τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στην 74^η σύνοδο της ΓΣΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2019.

Η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει έργα σε παγκόσμιο επίπεδο με στόχο την εξάλειψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Στο πλαίσιο του ΕΜΔΑΔ, αναλήφθηκαν 10 έργα το 2019, για συνολικό ποσό 3,6 εκατ. ευρώ, και έως το τέλος του 2019 βρίσκονταν σε εξέλιξη συνολικά 59 έργα σχετικά με τα βασανιστήρια, αξίας 31,9 εκατ. ευρώ. Μεγάλος αριθμός έργων ήταν προσαρμοσμένα στις ανάγκες των χωρών μέσω των ειδικών μηχανισμών στήριξης ανά χώρα που εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο.

Το ΕΜΔΑΔ επικεντρώθηκε στην καταπολέμηση των βασανιστηρίων με ολιστικό τρόπο, μέσω της στήριξης δράσεων για την απαγόρευση, την πρόληψη, τη λογοδοσία και την αποκατάσταση. Για παράδειγμα, στην Ουγκάντα, η ΕΕ στήριξε το έργο «Accountability for Torture and Rights' Enhancement» (Λογοδοσία για τα βασανιστήρια και ενίσχυση των δικαιωμάτων), το οποίο παρέχει υπηρεσίες ολιστικής αποκατάστασης σε επιζήσαντες βασανιστηρίων με ιδιαίτερη έμφαση στις γυναίκες, τα παιδιά και τους ηλικιωμένους. Πέραν της αποκατάστασης, στο επίκεντρο του έργου βρίσκεται η υποστήριξη της πρόληψης των βασανιστηρίων, η απόδοση ευθυνών ώστε οι δράστες να λογοδοτούν για τις πράξεις τους και η ανάκτηση των δικαιωμάτων των επιζώντων για επανόρθωση και αποζημίωση. Στη Βραζιλία, την Ινδονησία και τη Νότιο Αφρική, ένα έργο που χρηματοδοτείται από το ΕΜΔΑΔ και αφορά πολλά κράτη μέλη επικεντρώνεται στη θέσπιση αποτελεσματικών ελέγχων της χρήσης και του εμπορίου των τεχνολογιών για τα βασανιστήρια ως μέσο καταπολέμησης των βασανιστηρίων και πρόληψης της κατάχρησης των εργαλείων για την επιβολή του νόμου.

²⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/125 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Ιανουαρίου 2019 για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία (κωδικοποίηση). Καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1236/2005 του Συμβουλίου και τις διαδοχικές τροποποιήσεις του.

Η παγκόσμια πρόσκληση υποβολής προσφορών στο πλαίσιο του ΕΜΔΑΔ που δημοσιεύθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2019 περιλάμβανε μία δέσμη που αποσκοπούσε στην παροχή συνολικής στήριξης 8 εκατ. ευρώ σε έργα της κοινωνίας των πολιτών που συμβάλλουν στην απαγόρευση και πρόληψη των βασανιστηρίων και διασφαλίζουν λογοδοσία για πράξεις βασανισμού και κακομεταχείρισης. Καινοτομία της πρόσκλησης του 2019 αποτελεί η εστίαση στις περιφέρειες, που δίνει τη δυνατότητα στους αιτούντες να προτείνουν έργα σε μία έως τρεις χώρες στην ίδια περιφέρεια και στις ΟΚΠ να συνεργαστούν με ΕΟΑΔ και εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης για τη βελτίωση των συνεργειών.

Τυνησία – Προάσπιση των δικαιωμάτων των κρατουμένων

Δύο καινοτόμες και συμπληρωματικές εργασίες παρουσιάστηκαν στο κοινό και στα μέσα ενημέρωσης τη Διεθνή Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις 10 Δεκεμβρίου 2019: ένα εγχειρίδιο για το σωφρονιστικό σύστημα της Τυνησίας και ένας οδηγός για τους κρατούμενους στην Τυνησία. Ο υπουργός Δικαιοσύνης δήλωσε ότι «τα εγχειρίδια αυτά αποσκοπούν στην προάσπιση του κράτους δικαίου και των θεσμών, αποδίδοντας ανθρώπινο χαρακτήρα στο σωφρονιστικό σύστημα, στη διατήρηση της αξιοπρέπειας των κρατουμένων και στην προώθηση της επανένταξης μετά τη φυλάκισή τους».

Τα έγγραφα αυτά είναι αποτέλεσμα ενός έτους στενής συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης και της Γενικής Διεύθυνσης Φυλακών και Αποκατάστασης αφενός, και της Εθνικής Αρχής για την πρόληψη των βασανιστηρίων, αφετέρου. Στόχος των δύο βιβλίων, τα οποία δημοσιεύθηκαν στα αραβικά και στα γαλλικά, είναι η πλαισίωση των κρατουμένων καθ' όλη την πορεία τους εντός του συστήματος, από την πρώτη μέρα κράτησης έως την τελευταία. Επεξηγεί 255 ζητήματα που σχετίζονται με την κράτηση με εκπαιδευτικό τρόπο μέσω ερωτήσεων και απαντήσεων. Τα βιβλία απευθύνονται πρωτίστως σε κρατούμενους και οικογένειες κρατουμένων, καθώς και σε σωφρονιστικούς υπαλλήλους, σε επαγγελματίες του νομικού κλάδου και στην κοινωνία των πολιτών. Ο οδηγός θα παρουσιαστεί και θα διανεμηθεί στους 23 000 κρατούμενους και στους 7 000 υπαλλήλους των 27 σωφρονιστικών ιδρυμάτων της χώρας.

Η προετοιμασία των βιβλίων αυτών αποτελεί μέρος του έργου «Support Project for Independent Authorities in Tunisia» (έργο στήριξης των ανεξάρτητων αρχών στην Τυνησία) (ΡΑΙΙ-Τ, 2019-2021), το οποίο συγχρηματοδοτείται από την ΕΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

10. ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ

Το 2019 οι προσπάθειες με στόχο την κατάργηση της θανατικής ποινής σε όλον τον κόσμο παρέμειναν στο επίκεντρο των προτεραιοτήτων της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ συνέχισε να εκφράζει την έντονη αντίθεσή της στη θανατική ποινή, η οποία αποτελεί σκληρή, απάνθρωπη και ταπεινωτική τιμωρία, παραβιάζει το δικαίωμα στη ζωή, ενώ δεν καταφέρνει να αποτρέψει το έγκλημα με τρόπο αποτελεσματικότερο από ό,τι η φυλάκιση. Η εκτέλεση αποτελεί μη αναστρέψιμη τιμωρία και οι περιπτώσεις δικαστικής πλάνης, οι οποίες είναι αναπόφευκτες σε όλα τα νομικά συστήματα, οδηγούν στην θανάτωση αθώων ανθρώπων από τις κρατικές αρχές.

Πάνω από πενήντα χρόνια μετά την έγκριση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, είναι προφανής η τάση προς την παγκόσμια κατάργηση της θανατικής ποινής. Το 1960 μόλις 25 χώρες είχαν καταργήσει την θανατική ποινή, ενώ σήμερα την έχουν καταργήσει τα τρία τέταρτα των χωρών του κόσμου (145 στα τέλη του 2019) —στη νομοθεσία τους ή στην πράξη— και ο αριθμός αυτός εξακολουθεί να αυξάνεται.

Το 2019, οι Ηνωμένες Πολιτείες αποτέλεσαν καλό παράδειγμα της συνεχούς προόδου ως προς την κατάργηση:

- το New Hampshire έγινε η 21^η πολιτεία στις ΗΠΑ που την έχει καταργήσει με νόμο·
- ο κυβερνήτης Newsom κήρυξε την αναστολή των εκτελέσεων στην Καλιφόρνια, την πολιτεία με τους περισσότερους κρατούμενους στην πτέρυγα μελλοθανάτων στις ΗΠΑ·
- η Indiana συμπλήρωσε 10 χρόνια χωρίς εκτελέσεις, ανεβάζοντας έτσι τον αριθμό των πολιτειών των ΗΠΑ χωρίς εκτελέσεις για 10 ή πλέον έτη σε 32 επί συνόλου 50.

Επιπλέον, το 2019, η Αγκόλα εντάχθηκε στο Δεύτερο Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (ICCPR) σχετικά με την κατάργηση της θανατικής ποινής, και η Αρμενία υπέγραψε το ίδιο πρωτόκολλο.

Το έτος 2019 χαρακτηρίστηκε επίσης από την ανεπιτυχή έκκληση για επαναφορά της θανατικής ποινής στις Φιλιππίνες και από αποτυχημένη προσπάθεια επανάληψης των εκτελέσεων στις ΗΠΑ σε ομοσπονδιακό επίπεδο, όπου ισχύει de facto αναστολή των εκτελέσεων από το 2003.

Η ΕΕ έθεσε επανειλημμένα το ζήτημα της θανατικής ποινής σε τρίτες χώρες που εξακολουθούν να την εφαρμόζουν, και το θέμα αυτό συμπεριελήφθη στην ατζέντα των πολιτικών διαλόγων της ΕΕ και των ειδικών διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που ορίζουν το διεθνές δίκαιο και τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τη θανατική ποινή, η ΕΕ προέβη σε δημόσιες δηλώσεις με τις οποίες αποδοκιμάζει τη χρήση της θανατικής ποινής και κάλεσε τις χώρες αυτές να εξετάσουν το ενδεχόμενο αναστολής της επιβολής της. Πρόκειται κυρίως για τη Λευκορωσία, το Ιράν, την Ιαπωνία, τη Σαουδική Αραβία, τη Σιγκαπούρη και τις ΗΠΑ, ενώ εκδόθηκαν επιπλέον δηλώσεις και έγιναν διαβήματα σε άλλες χώρες. Η ΕΕ έδωσε μεγάλη έμφαση στην καταδίκη της παραβίασης των ελάχιστων προτύπων, τονίζοντας το απαράδεκτο της επιβολής της θανατικής ποινής σε ανηλίκους, άτομα με διανοητική αναπηρία και για αξιόποινες πράξεις που δεν συγκαταλέγονται στα «σοβαρότερα εγκλήματα», όπως π.χ. οι σχετιζόμενες με τα ναρκωτικά.

Η ΕΕ συνέχισε να εκφράζει την αντίθεσή της στη θανατική ποινή σε όλα τα αρμόδια πολυμερή φόρουμ και ειδικότερα στα Ηνωμένα Έθνη, τον ΟΑΣΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Η Συμμαχία για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια λαμβάνει επίσης μέτρα για τον έλεγχο και τον περιορισμό του εμπορίου οργάνων για τη θανατική ποινή.

Η ΕΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης, στο πλαίσιο του εορτασμού της Ευρωπαϊκής και της Παγκόσμιας Ημέρας κατά της Θανατικής Ποινής στις 10 Οκτωβρίου 2019, εξέδωσαν κοινή δήλωση με την οποία επιβεβαιώνουν την εναντίωσή τους στην επιβολή της θανατικής ποινής σε οποιαδήποτε περίπτωση καθώς και την προσήλωσή τους στην κατάργησή της παγκοσμίως. Αρκετές αντιπροσωπίες της ΕΕ τίμησαν τη σημαντική αυτή ημέρα διοργανώνοντας συζητήσεις, δημοσιεύοντας άρθρα και διεξάγοντας άλλες δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση του κοινού.

Η Λευκορωσία είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη και την Κεντρική Ασία που εξακολουθεί να εφαρμόζει τη θανατική ποινή. Η ΕΕ συνεργάστηκε στενά με τις αρχές της Λευκορωσίας σχετικά με τη θανατική ποινή και έλαβε μέτρα για την ευαισθητοποίηση.

Η κατάργηση της θανατικής ποινής αποτελεί μια από τις θεματικές προτεραιότητες για βοήθεια στο πλαίσιο του ΕΜΔΑΔ. Αυτή η χρηματοδότηση διαχέεται κυρίως μέσω των ΟΚΠ ανά τον κόσμο, με επίκεντρο την τοπική κοινωνία των πολιτών, και συμβάλλει, μεταξύ άλλων, στην κατάρτιση των δικαστικών και των ασκούντων νομικά επαγγέλματα, στην ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού, στη δημιουργία εθνικών δικτύων, στην παρακολούθηση της χρήσης της θανατικής ποινής και της εφαρμογής των διεθνών ελάχιστων προτύπων, στις προσπάθειες προώθησης των νομικών μεταρρυθμίσεων και του διαλόγου πάνω σε συγκεκριμένα θέματα, όπως η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των ναρκωτικών. Η παγκόσμια πρόσκληση υποβολής προτάσεων του ΕΜΔΑΔ το 2018 διέθεσε 8,1 εκατ. ευρώ για έργα στήριξης των δραστηριοτήτων της κοινωνίας των πολιτών με στόχο την κατάργηση της θανατικής ποινής σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτό επέτρεψε να ξεκινήσουν το 2019 έξι νέα έργα που καλύπτουν τον Νίγηρα, τις Φιλιππίνες, την Ταϊβάν, την Ουγκάντα, τις ΗΠΑ, το Καμερούν, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, την Ινδονησία, τη Μαλαισία, το Μπαχρέιν, την Αίγυπτο, το Ιράκ, την Ιορδανία, το Κουβέιτ, τη Σαουδική Αραβία, την Τουρκία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, την Κίνα και την Ινδία.

Το Έβδομο Παγκόσμιο Συνέδριο κατά της θανατικής ποινής, χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ, το Βέλγιο, την Ελβετία, τη Νορβηγία και την Αυστραλία, πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες από τις 26 Φεβρουαρίου έως την 1η Μαρτίου 2019. Πρόκειται για μία σημαντική ανά τριετία εκδήλωση για την κατάργηση της θανατικής ποινής, και συγκέντρωσε πάνω από 1 500 δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που συμμετέχουν στον αγώνα για την κατάργηση της θανατικής ποινής σε ολόκληρο τον κόσμο.

11. ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Στις 18 Μαρτίου 2019 το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα με τα οποία προσυπογράφει τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την απαγόρευση των διακρίσεων στην εξωτερική δράση²⁸. Οι κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα στον τομέα της απαγόρευσης των διακρίσεων παρέχουν εννοιολογική και επιχειρησιακή καθοδήγηση για την πολιτική της ΕΕ ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα στον τομέα της εξωτερικής δράσης. Επίσης βοηθούν στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, συμπληρώνουν και ενισχύουν τις υπόλοιπες κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, και στηρίζουν τη βασισμένη στα δικαιώματα προσέγγιση της ΕΕ για την αναπτυξιακή συνεργασία που περιλαμβάνει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα.

²⁸ Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την απαγόρευση των διακρίσεων στην εξωτερική δράση: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6337-2019-INIT/el/pdf>

Ισότητα των φύλων και χειραφέτηση των κοριτσιών και των γυναικών

Η 25^η επέτειος του προγράμματος δράσης της Διεθνούς Διάσκεψης για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη και η 40^η επέτειος από την έγκριση της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW) το 2019 συνέβαλε σημαντικά στη συνέχιση της υλοποίησης των νομικών πλαισίων και των πλαισίων πολιτικής της ΕΕ για όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια, και προς όφελος όλων. Η εσωτερική και εξωτερική πολιτική καθώς και οι δράσεις της ΕΕ είναι αλληλένδετες προκειμένου να διασφαλίσουν ότι σημειώνεται πρόοδος ως προς την ισότητα των φύλων με τρόπο συνεκτικό, συνεπή και αποτελεσματικό τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ.

Το 2019, η ΕΕ εξακολούθησε να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή δράσης για την επίτευξη της ισότητας των φύλων, τη διασφάλιση της πλήρους άσκησης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από όλα τα κορίτσια και τις γυναίκες και τη χειραφέτησή τους. Η δράση της ΕΕ επικεντρώθηκε στους ακόλουθους τομείς παρέμβασης: (i) διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας των κοριτσιών και των γυναικών· (ii) προώθηση της οικονομικής χειραφέτησης των γυναικών· (iii) ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική και στον δημόσιο βίο και την ηγεσία· (iv) επίτευξη και διατήρηση της ειρήνης μέσω της ουσιαστικής συμμετοχής των γυναικών χωρίς αποκλεισμούς σε όλα τα ζητήματα που αφορούν την ασφάλεια και σε όλα τα στάδια των ειρηνευτικών διαδικασιών.

Η ΕΕ παραμένει προσηλωμένη αφενός στην προαγωγή, την προστασία και την πραγμάτωση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και στην πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή της πλατφόρμας δράσης του Πεκίνου και του προγράμματος δράσης της Διεθνούς Διάσκεψης για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη, και των αποτελεσμάτων των διασκέψεων αναθεώρησής τους, και αφετέρου στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και στα συναφή δικαιώματα στο πλαίσιο αυτό. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η ΕΕ επαναλαμβάνει τη δέσμευσή της όσον αφορά την προαγωγή, την προστασία και την πραγμάτωση του δικαιώματος κάθε ατόμου να ελέγχει πλήρως και να αποφασίζει ελεύθερα και υπεύθυνα για ζητήματα που άπτονται της σεξουαλικότητας και της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής του υγείας, χωρίς διακρίσεις, καταναγκασμό και βία. Η ΕΕ τονίζει επιπλέον ότι είναι αναγκαίο να υπάρχει καθολική πρόσβαση σε ποιοτική, οικονομικά προσιτή και ολοκληρωμένη ενημέρωση και εκπαίδευση για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, συμπεριλαμβανομένης της ολοκληρωμένης εκπαίδευσης για τη σεξουαλικότητα και των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης.

Η ΕΕ επανέλαβε την προσήλωσή της στην ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των κοριτσιών και των γυναικών, και επέδειξε μεγαλύτερη ικανότητα και ευελιξία προσαρμόζοντας τη στρατηγική της στους συνομιλητές της, εξυπηρετώντας και διατηρώντας παράλληλα τις αξίες και τα συμφέροντά της. Η ΕΕ εξακολούθησε να συνεργάζεται με ευρύ φάσμα φορέων, συμπεριλαμβανομένων χωρών εταίρων, διεθνών και περιφερειακών οργανισμών και της κοινωνίας των πολιτών, για την επίτευξη της ισότητας των φύλων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η προσήλωση της ΕΕ στην ισότητα των φύλων κατέστη σαφής μέσω πληθώρας δράσεων, ιδίως με τη συμμετοχή σε πολιτικούς διαλόγους και διαλόγους πολιτικής με χώρες εταίρους και περιφερειακούς οργανισμούς, ιδίως με την ΑΕ και τον ASEAN, αναλαμβάνοντας σημαντικότερο ρόλο στα διεθνή φόρουμ λήψης αποφάσεων, αναπτύσσοντας από κοινού πρωτοβουλίες και υιοθετώντας τη συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου ως καίριας σημασίας στρατηγική για την επίτευξη της ισότητας των φύλων, μεταξύ άλλων.

Η ισότητα των φύλων, η χειραφέτηση των κοριτσιών και των γυναικών και το θεματολόγιο για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (ΓΕΑ) αποτέλεσαν σημαντικό θέμα συζήτησης με χώρες εταίρους και περιφερειακές οργανώσεις κατά τη διάρκεια όλων των πολιτικών διαλόγων και των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και στο πλαίσιο των επιμέρους επιτροπών, των άτυπων ομάδων εργασίας και των διαβουλεύσεων. Συνολικά, αυτές οι επαφές πραγματοποιήθηκαν με συνεργατικό και εποικοδομητικό πνεύμα, μέσω της ανταλλαγής γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών, και του προσδιορισμού συγκεκριμένων κοινών δράσεων και αναμενόμενων αποτελεσμάτων.

Κατά τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ κατάφερε να τηρήσει μία ισορροπία μεταξύ των διμερών και των πολυμερών προσεγγίσεων όσον αφορά το θεματολόγιο για την ισότητα των φύλων. Επιπλέον, η ΕΕ υπερασπίστηκε επιτυχώς τις παγκόσμιες δεσμεύσεις υπέρ της ισότητας των φύλων και εναντιώθηκε σε οποιαδήποτε μονομερή δράση και πρόταση που στοχεύει στην υπονόμευση του διεθνούς κεκτημένου ως προς την ισότητα των φύλων. Η 63^η σύνοδος της Επιτροπής για τη θέση των γυναικών, οι σύνοδοι του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, ιδίως η σύνοδος του Ιουνίου, και η ετήσια σύνοδος της Τρίτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών επιβεβαίωσαν ότι η ΕΕ αποτελεί αξιόπιστο, συνεργάσιμο παγκόσμιο παράγοντα που δρα βάσει αρχών για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών.

Η ενισχυμένη εταιρική σχέση και η επιχειρησιακή συνεργασία με περιφερειακούς οργανισμούς, όπως ο ΟΑΣΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), η Αφρικανική Ένωση, ο Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών (ΟΑΚ), ο ASEAN, η Ένωση για τη Μεσόγειο (UfM), η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού και ο Οργανισμός Ισλαμικής Συνεργασίας (ΟΙΣ), καθώς και με το πλαίσιο των G7 και G20, έχουν επιταχύνει την πρόοδο προς την επίτευξη της ισότητας των φύλων για όλους. Η ΕΕ ενήργησε με επιτυχία ως κινητήρια δύναμη, θερμός υποστηρικτής και δύναμη εξισορρόπησης μεταξύ άλλων σημαντικών δυνάμεων, προασπίζοντας παράλληλα διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές και πρότυπα για την ισότητα των φύλων.

Κατά τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ εξακολούθησε να αναπτύσσει σημαντικό αριθμό πρωτοβουλιών με επίκεντρο το φύλο και πρωτοβουλιών που σχετίζονται με το φύλο. Οι πρωτοβουλίες αυτές ξεχώρισαν λόγω του αριθμού γυναικών και κοριτσιών που επωφελούνται από αυτές παγκοσμίως, μεταξύ άλλων και στις πιο απομακρυσμένες και περιθωριοποιημένες περιοχές, για τον ουσιαστικό ρόλο των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην υλοποίησή τους, και για το μέγεθος της οικονομικής επένδυσης της ΕΕ. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συνολικής συνεισφοράς της ΕΕ στην υλοποίηση του θεματολογίου για το 2030 και στην επίτευξη του συνόλου των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ).

Με το Μέσο Εταιρικής Σχέσης, η ΕΕ ηγήθηκε πρωτοβουλιών για να προωθηθεί η οικονομική χειραφέτηση των γυναικών μέσω υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς στις χώρες της G7 και οι ευρωπαϊκοί επιχειρηματικοί δεσμοί με επιχειρήσεις, εταιρείες και δίκτυα της Λατινικής Αμερικής με γυναίκες επικεφαλής, καθώς και οι γυναίκες ως οικονομικοί φορείς και ηγέτιδες στην Ασία. Οι πρωτοβουλίες αυτές βρίσκονται σε εξέλιξη με συνεισφορά της ΕΕ ύψους 22,5 εκατ. ευρώ, και διεξάγονται σε συντονισμό και σε συνεργασία με τη μονάδα των Ηνωμένων Εθνών για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών και με τη ΔΟΕ.

Η έκθεση για την υλοποίηση του σχεδίου δράσης II της ΕΕ για θέματα φύλου στην εξωτερική δράση της ΕΕ²⁹, η οποία εγκρίθηκε με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2019, περιλάμβανε λεπτομερείς πληροφορίες για τις πρωτοβουλίες που ανέλαβαν όλες οι υπηρεσίες της ΕΕ με εξωτερικές εντολές, 133 αντιπροσωπίες της ΕΕ σε χώρες εταίρους και τα κράτη μέλη της ΕΕ. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο επιβεβαίωσε την πλήρη και ακλόνητη δέσμευση της ΕΕ και των κρατών μελών για την επίτευξη των 17 ΣΒΑ έως το 2030, μεταξύ άλλων για να προωθηθεί η πλήρης άσκηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις γυναίκες και τα κορίτσια, η ισότητα των φύλων και η χειραφέτηση όλων των γυναικών και των κοριτσιών, κατά προτεραιότητα, σε όλους τους τομείς πολιτικής και δράσης.

²⁹ Έγγραφο του Συμβουλίου 12113/19 INIT και 12113/19 ADD 1-4

Στήριξη της οικονομικής χειραφέτησης των γυναικών του Αφγανιστάν μέσω εκπαίδευσης και κατάρτισης στο Καζαχστάν και στο Ουζμπεκιστάν

Στις 12 Νοεμβρίου δρομολογήθηκε στις Βρυξέλλες το τριμερές έργο με αντικείμενο τη στήριξη της οικονομικής χειραφέτησης των γυναικών του Αφγανιστάν μέσω εκπαίδευσης και κατάρτισης στο Καζαχστάν και στο Ουζμπεκιστάν, μία πρωτοβουλία της κυβέρνησης του Καζαχστάν. Η ΕΕ έχει συνεισφέρει 2 εκατ. ευρώ στο έργο αυτό, το οποίο αποτελεί το πρώτο παράδειγμα τριμερούς συνεργασίας μεταξύ του Καζαχστάν, του Ουζμπεκιστάν, του Αφγανιστάν και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χάρη στο έργο αυτό, 50 γυναίκες από το Αφγανιστάν θα μπορέσουν να ολοκληρώσουν προπτυχιακούς, μεταπτυχιακούς και τεχνικούς κύκλους μαθημάτων στους τομείς της γεωργίας, της στατιστικής και της εξόρυξης σε ακαδημαϊκά ιδρύματα στο Καζαχστάν και το Ουζμπεκιστάν. Συγκεντρώνει επίσης τρεις αλληλένδετες προτεραιότητες καίριας σημασίας: τη χειραφέτηση των γυναικών και την ισότητα των φύλων· τον ρόλο της εκπαίδευσης στη δημιουργία γνώσης και ανάπτυξης· και την προώθηση της περιφερειακής σταθερότητας και της εδραίωσης της ειρήνης μέσω της περιφερειακής συνδεσιμότητας.

Το 2019, η ΕΕ εξακολούθησε να ηγείται της παγκόσμιας μάχης ενάντια σε όλες τις μορφές σεξουαλικής και έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένης της συζυγικής βίας, της ενδοοικογενειακής βίας, επιβλαβών πρακτικών όπως ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, οι γάμοι παιδιών και οι πρόωροι και καταναγκαστικοί γάμοι, στα λεγόμενα εγκλήματα τιμής και φόνους τιμής, καθώς και στη συνδεόμενη με συγκρούσεις σεξουαλική και έμφυλη βία, τη σεξουαλική εκμετάλλευση, κακοποίηση και παρενόχληση, την εμπορία γυναικών και κοριτσιών κυρίως με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, και τη βία και τον εκφοβισμό στο διαδίκτυο/στον κυβερνοχώρο. Η ΕΕ δραστηριοποιήθηκε σε πολλαπλά μέτωπα: ενίσχυση του νομικού πλαισίου, ανάπτυξη συνολικών και ολοκληρωμένων πολιτικών για την εφαρμογή του, εισαγωγή σχετικών πρακτικών μέτρων και κατανομή πόρων με συνεκτίμηση της ισότητας των φύλων.

Κατά τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ σημείωσε σημαντική περαιτέρω πρόοδο ως προς την προσχώρηση στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, γνωστή ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Με την προσχώρηση στη Σύμβαση, το Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο θα ενισχυθεί με ένα σύνολο νομικά δεσμευτικών προτύπων για μεγαλύτερη προστασία και στήριξη ώστε να εξασφαλιστεί μια ζωή απαλλαγμένη από τη βία, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας για όλες τις γυναίκες.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 της CEDAW, η ΕΕ αναγνωρίζει ότι η εμπορία γυναικών και κοριτσιών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση είναι η βία κατά των γυναικών. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η ΕΕ συνέχισε να τηρεί τα πρότυπα και τις αρχές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (UNTOC) και του πρωτοκόλλου της για την πρόληψη, την καταστολή και την τιμωρία της διακίνησης προσώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών ως βασικών διεθνών νομικών μέσων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του εγκλήματος.

Η ειδική ανά φύλο προσέγγιση για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων, σύμφωνα με την ανακοίνωση του 2017, συνέβαλε στην ενίσχυση της δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Η οριζόντια εντολή του συντονιστή δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων συνέβαλε στην επίτευξη ικανοποιητικής προόδου στο θέμα αυτό.

Τα πορίσματα της δεύτερης έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (2018), και η μελέτη σχετικά με τη συλλογή δεδομένων από ολόκληρη την ΕΕ, έδειξαν ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των θυμάτων συνολικά και αποτελούν κυρίως θύματα εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, και εντός των εθνικών συνόρων. Η εμπορία ανθρώπων συνέχισε να αντιμετωπίζεται κατά συστηματικό τρόπο σε βασικά μέσα πολιτικής όπως το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών, και η στρατηγική δέσμευση της ΕΕ για την ισότητα των φύλων, και να υποστηρίζεται από επαρκή χρηματοδότηση. Η ΕΕ έχει ευθυγραμμίσει την αναπτυξιακή συνεργασία της με την Ατζέντα 2030, η οποία ασχολείται με την εμπορία ανθρώπων στο πλαίσιο τριών στόχων. Ένας εξ αυτών (ο ΣΒΑ 5.2) αφορά την εμπορία γυναικών και κοριτσιών για σεξουαλική εκμετάλλευση. Συγκεκριμένα μέτρα για την εμπορία γυναικών και κοριτσιών περιλαμβάνονται στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας ΕΕ-Ηνωμένων Εθνών «Spotlight».

Η πολιτική διεύρυνσης και η πολιτική γειτονίας της ΕΕ συνέβαλε επίσης στην προώθηση και στην εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, με έμφαση στην πρόληψη της βίας κατά των γυναικών, στην αντιμετώπιση των έμφυλων στερεοτύπων και στην αλλαγή των έμφυλων προτύπων σε ολόκληρη την περιοχή. Στην περιοχή της Νότιας Μεσογείου πραγματοποιείται ειδική συνεργασία με το ΣτΕ μέσω των διαφορετικών φάσεων του Νότιου Προγράμματος (Νότιο Πρόγραμμα IV, 2020-2022). Ως συνέπεια της εν λόγω συνεργασίας, η Τυνησία ζήτησε επίσημα να γίνει συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης τον Σεπτέμβριο του 2019 και η Τυνησία (2017) και το Μαρόκο (2018) ενέκριναν νομοθεσία για την ενδοοικογενειακή βία. Επιπλέον, σε προγράμματα στα Δυτικά Βαλκάνια και στην Τουρκία (πρόγραμμα ΕΕ-Ηνωμένων Εθνών «Εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών — φάση II», που διαρκεί έως το 2022, συνολικού ύψους 2,5 εκατ. ευρώ) και στην Ανατολική Εταιρική Σχέση (νέο περιφερειακό πρόγραμμα ΕΕ–UNFPA/UN WOMEN με τίτλο «EU4GenderEquality» σχετικά με την καταπολέμηση των σεξιστικών στερεοτύπων και πρακτικών, που διαρκεί έως το 2023, συνολικού ύψους 9 εκατ. ευρώ) συνεργάστηκαν τόσο διεθνείς οργανισμοί όσο και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, στη βάση μιας πολύπλευρης προσέγγισης.

Η ΕΕ σημείωσε επίσης πρόοδο ως προς την εφαρμογή της πρωτοβουλίας ΕΕ-Ηνωμένων Εθνών Spotlight για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών παγκοσμίως, στο πλαίσιο της οποίας, το 2019, δεσμεύτηκαν 133,7 εκατ. ευρώ για προγράμματα στην Καραϊβική (42 εκατ. ευρώ), στην Κεντρική Ασία (Τατζικιστάν – 6 εκατ. ευρώ και Κιργιζία – 6 εκατ. ευρώ), στον Ειρηνικό (50 εκατ. ευρώ) και στην Υποσαχάρια Αφρική (30 εκατ. ευρώ). Όσον αφορά τα αποτελέσματα, η πρωτοβουλία Spotlight συμβάλλει:

- στην ανάπτυξη μίας νέας γενιάς πολιτών με υπεύθυνη ψηφιακή συμμετοχή στα κοινά στην Αργεντινή μέσω της διαπαιδαγώγησης σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση και τη βία·
- στην ενδυνάμωση των νέων ώστε να αναλάβουν ηγετικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων στο Ελ Σαλβαδόρ·
- στην έγκριση νέας νομοθεσίας για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και την ανάληψη δεσμεύσεων εκ μέρους των θρησκευτικών ηγετών κατά των επιβλαβών πρακτικών στη Λιβερία·
- στη συμμετοχή άνω των 1 000 γυναικών σε ηγετικές θρησκευτικές θέσεις και θέσεις επιρροής μέσω συνεργασίας με την εκστρατεία «End It Now» της Εκκλησίας Αντβεντιστών της Εβδόμης Ημέρας στο Μαλάουι·
- στην πρόσβαση σε επεμβάσεις αποκατάστασης του συριγγίου για 150 γυναίκες και κορίτσια που ζουν με μαιευτικό συρίγγιο στη Νιγηρία·
- στην πρόσβαση σε καταυλισμούς προσφύγων και σε υπηρεσίες για την ψυχική υγεία, την ψυχοκοινωνική ευεξία και σε νομικές υπηρεσίες για πάνω από 500 επιζώντες έμφυλης βίας στην Ουγκάντα.

Στη σύνοδο κορυφής της G7 στο Biarritz τον Αύγουστο του 2019, η ΕΕ ανακοίνωσε παροχή οικονομικής στήριξης ύψους 85 εκατ. ευρώ προς την «Affirmative Finance Action for Women in Africa» (Θετική χρηματοδοτική δράση για τις γυναίκες στην Αφρική) (AFAWA), μια πρωτοβουλία υπό την ηγεσία της Αφρικανικής Τράπεζας Ανάπτυξης (AfDB) με στόχο τη γεφύρωση του οικονομικού χάσματος για τις γυναίκες της Αφρικής, την αξιοποίηση της επιχειρηματικής ικανότητάς τους και την απελευθέρωση του δυναμικού τους. Η ΕΕ συνεργάζεται με την KfW Development Bank και τη ΜΚΟ Women's World Banking για ένα έργο συνδυαστικής χρηματοδότησης που ονομάζεται «Women's Financial Inclusion Facility», το οποίο προωθεί την οικονομική χειραφέτηση των γυναικών και τη χρηματοπιστωτική ένταξη στις υποσαχάριες χώρες. Η πρώτη συνεισφορά της ΕΕ ύψους 10 εκατ. ευρώ το 2019 είχε σημαντικές πρώτες επιδόσεις, παίζοντας σημαντικό καταλυτικό ρόλο και συμβάλλοντας στην προσέλκυση άλλων επενδυτών ώστε να συνεισφέρουν στο ταμείο. Επιπλέον, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Digital2Equal για διαδικτυακές πλατφόρμες που συμμετέχουν στη βελτίωση των ευκαιριών για τις γυναίκες, η Airbnb ανακοίνωσε τον Φεβρουάριο του 2019 μία σύμπραξη με το ίδρυμα Digital Empowerment Foundation για την παροχή κατάρτισης στον τομέα της φιλοξενίας σε 15 000 γυναίκες στην Ινδία με στόχο τη στήριξη της οικονομικής χειραφέτησης των γυναικών.

Κατά τη διάρκεια του 2018 και του 2019, η ΕΕ διέθεσε περίπου 52 εκατ. ευρώ σε ανθρωπιστική βοήθεια για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής και της έμφυλης βίας. Τον Μάιο του 2019, ο Επίτροπος κ. Στυλιανίδης εκπροσώπησε την ΕΕ σε διεθνή διάσκεψη για τη σεξουαλική και έμφυλη βία στο Όσλο. Κατά τη διάρκεια της διάσκεψης, επανέλαβε τη δέσμευση της ΕΕ για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής και της έμφυλης βίας και παρουσίασε τις δράσεις της ΕΕ στον εν λόγω τομέα. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ παρέμεινε επίσης ενεργό μέλος της παγκόσμιας πρωτοβουλίας με τίτλο «Πρόσκληση για ανάληψη δράσης για την προστασία από τη σεξουαλική και την έμφυλη βία σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης», κι ένα έργο στηριζόμενο από την ΕΕ που ξεκίνησε κατά την περίοδο που η ΕΕ ηγήθηκε της εν λόγω πρωτοβουλίας κορυφώθηκε με την ανάπτυξη διυπηρεσιακών προτύπων για την έμφυλη βία σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κατευθύνσεων για τον τρόπο ανάπτυξης οδικών χαρτών στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας αυτής βάσει συνθηκών (από πιλοτικά έργα στη Νιγηρία και τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό). Το έργο αυτό υλοποιήθηκε από το UNFPA, την οργάνωση Gender-Based Violence Area of Responsibility και την Women's Refugee Commission. Τον Δεκέμβριο του 2019 η ΕΕ δρομολόγησε το πρώτο στα χρονικά πρόγραμμα ηλεκτρονικής εκμάθησης στο πλαίσιο του δείκτη φύλου-ηλικίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανθρωπιστική δράση.

«16 ημέρες ακτιβισμού για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας» – εκστρατεία στη Νιγηρία

Το 2019, η αντιπροσωπία της ΕΕ δρομολόγησε την εκστρατεία «16 ημέρες ακτιβισμού για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας». Από τις 25 Νοεμβρίου, Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας εναντίον των Γυναικών, έως τις 10 Δεκεμβρίου, Διεθνή Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η αντιπροσωπία της ΕΕ και τα κράτη μέλη ενίσχυσαν τις δράσεις για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών στη Νιγηρία. Η ΕΕ στήριξε τη δημιουργία 15 κέντρων υποδοχής θυμάτων σεξουαλικής επίθεσης σε ολόκληρη τη χώρα μέσω του προγράμματός της για το κράτος δικαίου και την αντιμετώπιση της διαφθοράς, το οποίο υλοποιήθηκε από το Βρετανικό Συμβούλιο.

Το θεματολόγιο για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (ΓΕΑ) έχει καθιερωθεί ως τομέας αυξανόμενης συνεργασίας με τους εταίρους. Η πλήρης εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ εξακολούθησε να αποτελεί προτεραιότητα για την ΕΕ. Η ΕΕ διαθέτει πλέον ένα ισχυρό πλαίσιο πολιτικής, κατόπιν των συμπερασμάτων του Συμβουλίου του 2018 σχετικά με τις ΓΕΑ με τα οποία εγκρίθηκε η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ και το σχέδιο δράσης της (Ιούλιος 2019). Με βάση τη στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ, το σχέδιο δράσης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ προσδιορίζει στόχους που έχουν ήδη καθοριστεί στο θεματολόγιο ΓΕΑ μεταξύ των βασικών τομέων προτεραιότητας της πρόληψης, της προστασίας, της αρωγής και της ανάκαμψης, και τις τρεις γενικές και οριζόντιες αρχές της συμμετοχής, της συνεκτίμησης της διάστασης του φύλου και της υποδειγματικής συμπεριφοράς. Όλοι αυτοί οι στόχοι είναι αλληλένδετοι και αλληλοενισχυόμενοι. Αυτό το νέο πλαίσιο πολιτικής ενισχύει περαιτέρω τον ηγετικό ρόλο της ΕΕ στην προώθηση της αποτελεσματικής πολυμερούς προσέγγισης και της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών, και το θεματολόγιο ΓΕΑ στηρίζει επίσης τις προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών και της ευρύτερης παγκόσμιας κοινότητας να επισπευστεί η εφαρμογή της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ και των επακόλουθων αποφάσεών του για θέματα ΓΕΑ.

Κατά τη σύνοδο κορυφής της G7 στο Biarritz τον Αύγουστο του 2019 και στο περιθώριο της ΓΣΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2019, η ΕΕ εξέφρασε τη σθεναρή στήριξή της στην πρωτοβουλία για επιζώντες σεξουαλικής βίας που συνδέεται με συγκρούσεις. Η ΕΕ δεσμεύτηκε να διαθέσει 2 εκατ. ευρώ του προϋπολογισμού της για το 2020 για να στηρίξει τη δημιουργία ενός διεθνούς συστήματος αποκατάστασης των θυμάτων σεξουαλικής βίας που συνδέεται με συγκρούσεις.

Το 2018, οι υπουργοί Εξωτερικών της G7 συμφώνησαν ως προς την πρωτοβουλία συμπράξεων για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (ΓΕΑ) και η ΕΕ καθόρισε τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη ως εταίρο της για την εφαρμογή της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ. Το 2019 εγκρίθηκε κοινός οδικός χάρτης ΕΕ–Βοσνίας-Ερζεγοβίνης (2019-2022). Επιπλέον, στόχος της συνεργασίας με τον Σύνδεσμο Αραβικών Κρατών (πρόγραμμα El-Hiwar) και την Ένωση για τη Μεσόγειο ήταν και η αποτελεσματική εφαρμογή της απόφασης 1325 της ΓΣΗΕ στη Νότια Γειτονία και η δυνητική ανάπτυξη περιφερειακού σχεδίου δράσης για θέματα ΓΕΑ. Η ΕΕ συνεργάστηκε στενά με γυναικείες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τόσο μέσω ενεργειών υπεράσπισης όσο και μέσω προγραμματισμού (Καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών στη Νότια Γειτονία, 2019-2021) για τη εξασφάλιση της παρακολούθησης και της εφαρμογής της απόφασης 1325 του ΓΣΗΕ στην περιοχή.

Το θεματολόγιο ΓΕΑ αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της στρατηγικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Ηνωμένων Εθνών για τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις και τη διαχείριση κρίσεων για την περίοδο 2019-2021. Πρόκειται επίσης για μία από τις προτεραιότητες της συνεργασίας με το ΝΑΤΟ και τον ΟΑΣΕ και περιλαμβάνεται όλο και περισσότερο στους πολιτικούς διαλόγους με εταίρους και τρίτες χώρες. Η Κύρια Σύμβουλος της ΕΥΕΔ σε θέματα φύλου και όσον αφορά την εφαρμογή της απόφασης 1325 της ΓΣΗΕ συμμετείχε σε μία σειρά διαλόγων με θέμα τα ανθρώπινα δικαιώματα, που πραγματοποιήθηκαν στις Βρυξέλλες (ιδίως με τη Βραζιλία, το Καζαχστάν, το Τατζικιστάν, τον ASEAN, τα Ηνωμένα Έθνη και το Μεξικό).

Διευκόλυνση της πρόσβασης των θυμάτων γυναικοκτονίας στη δικαιοσύνη μέσω της συνεργασίας μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και των τοπικών αρχών σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης του Ανώτατου Δικαστηρίου στην υπόθεση της Mariana Lima στο Μεξικό

Με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το έργο αυτό υλοποιήθηκε από τη ΜΚΟ «Catolicas por el Derecho a Decidir (CDD)» και το «εθνικό παρατηρητήριο πολιτών για τη γυναικοκτονία (OCNF)». Η υπόθεση της Mariana είναι αντιπροσωπευτική πολλών άλλων περιπτώσεων εγκλημάτων τιμής και γυναικοκτονιών στο Μεξικό. Τέτοιες υποθέσεις ξεκινάνε με μία δύσκολη μάχη εναντίον του σκεπτικισμού, της αμέλειας και της ξεκάθαρης παρεμπόδισης εκ μέρους των αρχών κατά τη διάρκεια της έρευνας, και ακολουθεί μία δικαστική διαδικασία η οποία, τις περισσότερες φορές, εξακολουθεί να θυματοποιεί εκ νέου τα θύματα και τις οικογένειές τους. Το έργο έχει ως στόχο να συμβάλει στην ενσωμάτωση των συστάσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου στην υπόθεση της Mariana Lima σε ποινικές έρευνες περιπτώσεων γυναικοκτονίας. Προϋπόθεση είναι ότι όλοι οι βίαιοι θάνατοι γυναικών θα πρέπει να διερευνώνται ως γυναικοκτονίες μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου. Κατ' αυτόν τον τρόπο, καθίσταται επίσης επιτακτικό τα πρωτόκολλα διερεύνησης να ακολουθούν τα υψηλότερα πρότυπα δέουσας επιμέλειας όσον αφορά την ισότητα των φύλων. Χάρη στο εν λόγω έργο, τα πρωτόκολλα διερεύνησης γυναικοκτονιών δύο μεξικανικών πολιτειών τροποποιήθηκαν και δημοσιεύτηκαν, και αναμένεται η τροποποίηση των πρωτοκόλλων πέντε ακόμη πολιτειών εντός των επόμενων μηνών.

Στο πλαίσιο του έργου, οι CDD και OCNF βοηθούν επίσης μέλη οικογενειών σε πάνω από 50 υποθέσεις γυναικοκτονιών να αποκτήσουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2019 σημειώθηκε πρόοδος σε αρκετές υποθέσεις. Μία από τις πιο εμβληματικές επιτυχίες ήταν η υπόθεση της Lesvy Berlin Osorio, ο θάνατος της οποίας, το 2017, χαρακτηρίστηκε ως αυτοκτονία, εν μέσω δικαστικών δυσλειτουργιών και συμπεριφορών στιγματισμού από τις αρχές. Η υπόθεση κατηγοριοποιήθηκε εκ των υστέρων ως γυναικοκτονία και παραπέμφθηκε σε δίκη σύμφωνα με τα κριτήρια που προέκυψαν από την υπόθεση της Mariana Lima. Το 2019 οι αρχές ζήτησαν δημόσια συγγνώμη για τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίστηκαν την υπόθεση της Lesvy και ο δράστης καταδικάστηκε τελεσίδικα σε 45ετή κάθειρξη. Ως εκ τούτου, η παρακολούθηση των υποθέσεων γυναικοκτονίας δεν είναι θετική μόνο για τις ίδιες τις υποθέσεις, αλλά συμβάλλει και στην καταγραφή και τον εντοπισμό σοβαρών παραβάσεων, όπως οι αντιφατικές έρευνες, η διαφθορά και η ατιμωρησία, και στην άσκηση πίεσης στις αρχές ώστε να βελτιώσουν τον τρόπο με τον οποίο εκτελούν τα καθήκοντά τους.

Οι αποστολές και επιχειρήσεις της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της ΕΕ εξακολούθησαν να ενισχύουν το έργο τους σε ότι αφορά τη συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με γνώμονα τις γενικές πολιτικές της ΕΕ για θέματα, μεταξύ άλλων, ΓΕΑ και ισότητας των φύλων, και τις συστάσεις της βασικής μελέτης για την ένταξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του φύλου στην ΚΠΑΑ (2016). Το 2019 σημειώθηκε πρόοδος σε διάφορους τομείς, όπως η άντληση και η βελτίωση των στατιστικών για την ισότητα των φύλων. Στο τέλος του 2019, όλες οι μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ διέθεταν τουλάχιστον έναν σύμβουλο πλήρους απασχόλησης για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φύλου, καθώς και ένα λειτουργικό σύστημα εστιακών σημείων για θέματα φύλου (GFP). Επίσης αυξήθηκε ο αριθμός θέσεων συμβούλων για θέματα φύλου στις στρατιωτικές αποστολές.

Οι γυναίκες, οι ειρήνη και η ασφάλεια κατέχουν εξέχοντα ρόλο στις εταιρικές σχέσεις της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της στρατηγικής συνεργασίας ΕΕ-Ηνωμένων Εθνών όσον αφορά τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις και τη διαχείριση κρίσεων, στο πλαίσιο της οποίας αποτελούν μία από τις οκτώ προτεραιότητες για την περίοδο 2019-2021. Κατά τη διάρκεια κοινού εργαστηρίου ΕΕ-Ηνωμένων Εθνών στις Βρυξέλλες συγκεντρώθηκαν διδάγματα και ορθές πρακτικές όσον αφορά τη διερεύνηση τρόπων προώθησης της ουσιαστικής συμμετοχής των γυναικών σε ειρηνευτικές επιχειρήσεις και διαδικασίες και στη διαχείριση κρίσεων. Η ΕΕ και τα Ηνωμένα Έθνη διεξήγαγαν μία κοινή άσκηση χαρτογράφησης κατά την οποία εξετάστηκε η συνεργασία μεταξύ των ειρηνευτικών επιχειρήσεων των Ηνωμένων Εθνών και των αποστολών και επιχειρήσεων ΚΠΑΑ της ΕΕ σε θέματα ΓΕΑ. Τα αποτελέσματα της χαρτογράφησης θα αποτελέσουν βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας στον τομέα αυτό.

Κατά τη διάρκεια του 2019, το Γραφείο Αφοπλισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNODA) ξεκίνησε να εφαρμόζει την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2018/2011 του Συμβουλίου υπέρ πολιτικών, προγραμμάτων και δράσεων με ενσωματωμένη τη διάσταση του φύλου, για την καταπολέμηση της διακίνησης και κατάχρησης φορητών όπλων, σε συμμόρφωση με το θεματολόγιο για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια. Γενικός στόχος του εν λόγω έργου είναι να συμβάλει στη διεθνή ειρήνη, ασφάλεια, ισότητα μεταξύ φύλων και βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των μέτρων ελέγχου των φορητών όπλων. Αυτό θα επιτευχθεί με την προώθηση συστηματικών προσεγγίσεων βασιζόμενων στην ανάλυση ως προς το φύλο και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της ασφάλειας και της προστασίας των γυναικών και των κοριτσιών. Η πορεία του έργου παρουσιάστηκε σε παράλληλη εκδήλωση στις 25 Οκτωβρίου στο περιθώριο της Πρώτης Επιτροπής της ΓΣΗΕ στη Νέα Υόρκη.

Δικαιώματα του παιδιού

Το 2019 εορτάστηκε η 30^η επέτειος της Διεθνούς Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC), η οποία αποτελεί την ευρύτερα κυρωμένη συνθήκη ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με την ευκαιρία αυτή, η ΕΕ επιβεβαίωσε την προσήλωσή της στην προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού και στη συνεργασία με τα παιδιά για θέματα που τα αφορούν. Η δήλωση του ΥΕ/ΑΠ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού επιβεβαίωσε τη δέσμευση αυτή. Προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στα παιδιά να υψώσουν τις φωνές τους και να εκφράσουν τις απόψεις τους για τα δικά τους δικαιώματα, η ΕΕ και η UNICEF δρομολόγησαν παγκόσμια εκστρατεία με τίτλο #TheRealChallenge³⁰ για να περάσει το μήνυμα ότι τα δικαιώματα του παιδιού είναι οικουμενικά, αλλά δεν πρέπει να θεωρούνται ως δεδομένα. Εκατομμύρια χρήστες μοιράστηκαν ή είδαν την εκστρατεία, βοηθώντας στη διάδοση του μηνύματος: συνολικά προβλήθηκε περίπου 360 εκατομμύρια φορές. Η εκστρατεία ανακοινώθηκε από την ΥΕ/ΑΠ κα Mogherini κατά τη διάρκεια εκδήλωσης υψηλού επιπέδου στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών τον Σεπτέμβριο.³¹ Η ΕΕ συνεργάστηκε επίσης με παιδιά κατά τη διάρκεια των Ευρωπαϊκών Ημερών Ανάπτυξης μέσω συζήτησης για την ουσιαστική συμμετοχή των παιδιών που διοργανώθηκε σε συνεργασία με ορισμένες ΜΚΟ και τη UNICEF³². Το πάνελ, που αποτελείτο από νέους ηγέτες από τη Νότια Αφρική, τη Γκάνα, τη Βραζιλία και τη Ζάμπια και από υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, κατέδειξε πώς η αυξημένη συμμετοχή των παιδιών σε θέματα που τα αφορούν θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση των ανισοτήτων. Τον Απρίλιο η ΕΕ διοργάνωσε το 12^ο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα Δικαιώματα του Παιδιού με σκοπό να αξιολογήσει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην ΕΕ για την ενσωμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού σε όλες τις πολιτικές και τις δράσεις της ΕΕ και να συζητήσει τους τομείς προτεραιότητας για το μέλλον. Το φόρουμ επικεντρώθηκε σε τρία θέματα: την προστασία των παιδιών-μεταναστών, τα δικαιώματα των παιδιών στον ψηφιακό κόσμο και την ουσιαστική συμμετοχή των παιδιών στη χάραξη πολιτικής.

³⁰ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/69354/join-real-challenge-and-help-spread-awareness-about-childrens-rights_en

³¹ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/67794/every-single-child-should-get-every-single-right_en

³² https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/64143/eeas-cinema-near-you-european-development-days_it

Η ΕΕ συνέχισε να εφαρμόζει τις κατευθυντήριες γραμμές για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού³³ στην εξωτερική δράση. Η ΕΕ παρείχε ολοήμερα μαθήματα κατάρτισης με θέμα τα δικαιώματα του παιδιού σε συναδέλφους με απόσπαση στις αντιπροσωπίες της ΕΕ. Επιπλέον, οι αντιπροσωπίες της ΕΕ έλαβαν πρακτική καθοδήγηση για την ενίσχυση των συστημάτων προστασίας των παιδιών με σκοπό να βοηθήσουν τους συναδέλφους να εντοπίσουν τρόπους για την ενίσχυση των συστημάτων προστασίας των παιδιών στις χώρες όπου δραστηριοποιούνται. Το θέμα των δικαιωμάτων του παιδιού τέθηκε κατά τη διάρκεια διαλόγων περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων με το Αφγανιστάν, την Αρμενία, το Μπανγκλαντές, τη Μπελίζε, την Κίνα, την Κολομβία, τη Μολδαβία, τη Μογγολία, την Ινδονησία και το Κατάρ, μεταξύ άλλων. Η προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού συνέχισε να είναι προτεραιότητα για την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων προσχώρησης και στη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης. Τον Μάιο του 2019 η ΕΕ εξέδωσε μία αξιολόγηση για τα δικαιώματα του παιδιού σε κάθε χώρα διεύρυνσης, ως μέρος των εκθέσεων ανά χώρα της δέσμης μέτρων για τη διεύρυνση. Σε πολυμερές επίπεδο, η ΕΕ υπέβαλε, μαζί με την ομάδα Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής (GRULAC) τρία ψηφίσματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού. Δύο υποβλήθηκαν κατά τη σύνοδο του Μαρτίου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – ένα αφορούσε την 30^η επέτειο της Διεθνούς Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC) και το δεύτερο επικεντρωνόταν στη ενδυνάμωση των παιδιών με αναπηρία για την άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, μεταξύ άλλων μέσω της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Το τρίτο ψήφισμα, που παρουσιάστηκε στην Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, αφορούσε τα παιδιά χωρίς γονική μέριμνα.

Οι αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ επισημαίνουν τη σημασία της ανάπτυξης ποιοτικής εναλλακτικής φροντίδας των παιδιών και της παροχής κατάλληλης υποστήριξης προκειμένου να συμμετέχουν στη ζωή της κοινότητας και να έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για την ποιοτική εναλλακτική φροντίδα των παιδιών και την αποϊδρυματοποίηση (13 εκατ. ευρώ) με σκοπό τη στήριξη πρωτοβουλιών για την παροχή ποιοτικής εναλλακτικής φροντίδας, πέντε έργα ξεκίνησαν να υλοποιούνται στην Αρμενία, το Μπουρούντι, την Καμπότζη, τη Γεωργία, και τη Μιανμάρ/Βιρμανία, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στα παιδιά να μεγαλώσουν σε ασφαλείς οικογένειες και κοινότητες που τα στηρίζουν ή σε εναλλακτικές δομές φροντίδας με βάση την οικογένεια. Η ΕΕ συνέχισε επίσης να στηρίζει έργα σε χώρες διεύρυνσης και γειτονικές χώρες για την αποτροπή του χωρισμού οικογενειών, την ενίσχυση των συστημάτων ποιοτικής εναλλακτικής φροντίδας και τη βελτίωση του συστήματος κοινωνικής προστασίας για τις οικογένειες και τα παιδιά σε ευάλωτες καταστάσεις.

³³ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_guidelines_rights_of_child_2017.pdf

Με την ανακοίνωση σχετικά με την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων, η ΕΕ εξακολούθησε να επικεντρώνει τις προσπάθειές της στην επιστροφή στην εκπαίδευση των παιδιών που δεν φοιτούν στο σχολείο, ιδίως εκείνων που εκτοπίστηκαν με τη βία ή βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση. Αυτή η πολιτική δέσμευση συνοδεύτηκε από μία χρηματοδοτική δέσμευση: το 2019, η δέσμευση της ΕΕ για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης αυξήθηκε σε 10 % του προϋπολογισμού της για ανθρωπιστική βοήθεια. Προκειμένου να καθοδηγήσει την υλοποίηση της ανθρωπιστικής εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, η ΕΕ δημοσίευσε ένα υπηρεσιακό έγγραφο εργασίας για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε επιχειρήσεις ανθρωπιστικής βοήθειας που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ³⁴. Τον Δεκέμβριο του 2019 η ΕΕ εγκαινίασε το πρώτο διαδικτυακό της μάθημα σχετικά με τον δείκτη φύλου-ηλικίας. Το 2019 η ΕΕ διέθεσε σχεδόν 64 εκατ. ευρώ από τον προϋπολογισμό της για ανθρωπιστική βοήθεια σε δραστηριότητες προστασίας των παιδιών παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της αντιμετώπισης της βίας· της διαχείρισης υποθέσεων, του εντοπισμού και της επανένωσης οικογενειών· της αποτροπής στρατολόγησης, της αποστράτευσης, της απελευθέρωσης και της επανένταξης παιδιών που συνδέονται με ένοπλες δυνάμεις και ομάδες, καθώς και της στήριξης σε ασυνόδευτα και χωρισμένα από τις οικογένειές τους παιδιά, μεταξύ άλλων.

³⁴ https://ec.europa.eu/echo/files/news/eie_in_humanitarian_assistance.pdf

«Back to the Future» – εκπαίδευση για τον Rami, 11 ετών, τη Layan, 10 ετών, τον Tarek, 8 ετών, (φανταστικά ονόματα) από τη Συρία

Η Zahra (29 ετών) είναι μητέρα τριών παιδιών: δύο αγοριών τα οποία, μέχρι πρόσφατα, δεν είχαν παρακολουθήσει ποτέ μαθήματα, και ενός κοριτσιού που πήγε στο σχολείο μόλις για δύο χρόνια. Το 2016, η Zahra, ο σύζυγός της Ibrahim (37 ετών) και τα παιδιά εγκατέλειψαν το Idlib και αναζήτησαν ασφάλεια στο Ansar (νότια του Λιβάνου), όπου ζουν σε ένα μικρό διαμέρισμα στο υπόγειο ενός κτιρίου. Ο Ibrahim, ο οποίος πάσχει από καρδιοαγγειακές παθήσεις, δυσκολεύεται να κερδίσει έναν επαρκή ημερήσιο μισθό για να καλύψει τις ιατρικές δαπάνες του.

Τον Ιούνιο το 2018, η οικογένεια επικοινωνήσε με το κέντρο «Back to the future» κοντά στο χωριό Aabba, αναζητώντας εκπαιδευτικές ευκαιρίες για τα παιδιά τους, Rami, Layan και Tarek. Τα τρία παιδιά άρχισαν να παρακολουθούν το πρόγραμμα «Basic Literacy and Numeracy» (βασικές δεξιότητες γραμματισμού και αριθμητισμού). Στην αρχή, ο Rami είχε δυσκολία συγκέντρωσης στην τάξη, ενώ ο Tarek δεν μιλούσε σχεδόν καθόλου με συμμαθητές ή δασκάλους. Η Layan αποδείχτηκε εξ αρχής πολύ πρόσχαρη, κι έκανε πολλές καινούργιες φίλιες. Οι γονείς τους συμμετείχαν σε δραστηριότητες ευαισθητοποίησης που πραγματοποιήθηκαν στο κέντρο, με θέμα τη σημασία της εκπαίδευσης, τους κινδύνους της παιδικής εργασίας και τη θετική γονική συμπεριφορά. Μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων, τα παιδιά παραπέμφθηκαν στο πρόγραμμα ταχείας μάθησης, και τον Οκτώβριο του 2019 ο Rami και ο Tarek γράφτηκαν στη δεύτερη τάξη και η Layan στην τέταρτη τάξη του δημόσιου δημοτικού σχολείου της Ansar.

Το κέντρο «Back to the Future» έχει προσφέρει εκπαιδευτική υποστήριξη για 21 700 παιδιά της περιοχής και παιδιά-μετανάστες, και έχει αποκαταστήσει επίσης 23 δημόσια σχολεία σε ολόκληρο τον Λίβανο και την Ιορδανία. Το έργο χρηματοδοτείται από το περιφερειακό καταπιστευματικό ταμείο της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης, το ταμείο «Madad», και υλοποιείται από τις MKO AVSI Middle East, War Child Holland και Terre des Hommes Italia.

Τον Σεπτέμβριο η ΕΕ ενέκρινε τον κατάλογο των χωρών προτεραιότητας στον τομέα των παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις. Αυτή η πολιτική δέσμευση υποστηρίχθηκε από συγκεκριμένα έργα για την πρόληψη της στρατολόγησης και της χρησιμοποίησης παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις· την καταχώριση και την αποκατάσταση ληξιαρχικών εγγράφων· την ταυτοποίηση της οικογένειας, την απελευθέρωση και την επανένταξη· καθώς και για την ψυχοκοινωνική υποστήριξη για παιδιά που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις. Η ΕΕ υποστήριξε επίσης την εκστρατεία «Act to protect» (Δράση για προστασία)³⁵, μία παγκόσμια εκστρατεία υπεράσπισης που δρομολογήθηκε από τον ειδικό απεσταλμένο του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις και έχει ως στόχο να ενισχύσει τη στήριξη και τις δράσεις για την προστασία των παιδιών που πλήττονται από τον πόλεμο και, εν τέλει, να τερματίσει και να προλάβει τις έξι σοβαρές παραβιάσεις³⁶. Η έναρξη της εκστρατείας έλαβε χώρα τόσο στη Νέα Υόρκη όσο και στις Βρυξέλλες παρουσία αξιωματούχων της ΕΕ. Η ΕΕ, μαζί με τις αντιπροσωπίες 80 κρατών καθώς και εκπροσώπους των Ηνωμένων Εθνών και της κοινωνίας των πολιτών, συμμετείχε στην τρίτη διεθνή διάσκεψη για τα ασφαλή σχολεία που πραγματοποιήθηκε από 27 έως 29 Μαΐου στην Ισπανία, προκειμένου να συζητήσει τη συνεργασία για την εφαρμογή της διακήρυξης για τα ασφαλή σχολεία και να ανταλλάξει απόψεις σχετικά με λύσεις για τη βελτίωση της προστασίας της εκπαίδευσης σε καταστάσεις ένοπλης σύγκρουσης.³⁷

³⁵ <https://childrenandarmedconflict.un.org/act-to-protect-children-affected-by-armed-conflict/>

³⁶ <https://childrenandarmedconflict.un.org/six-grave-violations/>

³⁷ Συμπεράσματα της τρίτης διεθνούς διάσκεψης για τα ασφαλή σχολεία:
www.protectingeducation.org/sites/default/files/documents/preliminary_conclusions_third_international_conference.pdf

Υιοθέτηση της διακήρυξης περί ασφαλούς σχολείου στην Ουκρανία

Στις 26 Νοεμβρίου 2019 η Ουκρανία έγινε η 100^η χώρα που υιοθέτησε τη διακήρυξη περί ασφαλούς σχολείου. Η διακήρυξη περί ασφαλών σχολείων αποτελεί πολιτική δέσμευση για την ενίσχυση της προστασίας των παιδιών, των εκπαιδευτικών και των σχολείων και για τη στήριξη της συνέχισης της εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια συγκρούσεων. Η ΕΕ ενθάρρυνε την Ουκρανία να προσχωρήσει στη διακήρυξη, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια του διαλόγου ΕΕ-Ουκρανίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις 21 Μαρτίου 2019. Η ΕΕ υποστηρίζει επίσης το έργο συνηγορίας των υπηρεσιών των Ηνωμένων Εθνών και μη κυβερνητικών οργανώσεων για την αποτελεσματική εφαρμογή της υιοθετηθείσας διακήρυξης.

Η υιοθέτηση από την Ουκρανία αποτελεί ορόσημο για την εξασφάλιση ασφαλούς και συνεχούς πρόσβασης των μαθητών στην εκπαίδευση στις πληττόμενες από συγκρούσεις περιοχές της Ουκρανίας. Οι ουκρανικές αρχές εκπονούν επί του παρόντος σχέδιο δράσης για να διασφαλίσουν ότι οι βασικές δεσμεύσεις μεταφράζονται αποτελεσματικά σε σχέδια και πολιτικές στον τομέα της εκπαίδευσης.

Από την έναρξη της σύγκρουσης το 2014, πάνω από 750 εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις υπέστησαν ζημιές και σε πολλές περισσότερες αποδιοργανώθηκε η εκπαιδευτική διαδικασία. Πάνω από 400 000 παιδιά βιώνουν τον άμεσο αντίκτυπο της σύγκρουσης καθώς ζουν, παίζουν και πηγαίνουν σχολείο εντός των 20 χιλιομέτρων εκατέρωθεν της «γραμμής επαφής», όπου βομβαρδισμοί, πυροβολισμοί και ακραία επίπεδα ναρκοθέτησης απειλούν τη ζωή και την ευημερία τους.

Το 2019, η ΕΕ συνέχισε τις προσπάθειές της για την εξάλειψη και την πρόληψη όλων των μορφών βίας κατά των παιδιών (συμπεριλαμβανομένου του εκφοβισμού εντός και εκτός διαδικτύου). Αυτό μεταφράστηκε σε παροχή στήριξης της ΕΕ σε παγκόσμιο πρόγραμμα για την επίσπευση της δράσης για τον τερματισμό των παιδικών, πρώιμων και καταναγκαστικών γάμων (6,4 εκατ. ευρώ), σε κοινό πρόγραμμα για την εξάλειψη του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων (11 εκατ. ευρώ) και σε παγκόσμιο πρόγραμμα για την αποτροπή της προτίμησης για άρρενες απογόνους και την επιλεκτική άμβλωση με βάση το φύλο (2 εκατ. ευρώ). Το πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των παιδικών, πρώιμων και καταναγκαστικών γάμων ωφέλησε εκατομμύρια κορίτσια σε 12 χώρες της Αφρικής και της Ασίας, και εστιάστηκε στη συνηγορία, στην ενίσχυση των εθνικών συστημάτων προστασίας, στην ανάπτυξη ικανοτήτων και στην κινητοποίηση συμπληρωματικής χρηματοδότησης.

Η παγκόσμια μελέτη που αφορά τα παιδιά που στερούνται της ελευθερίας τους, η οποία ανατέθηκε το 2016 από τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και συγχρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ, δρομολογήθηκε επίσημα τον Νοέμβριο του 2019 και παρείχε συστάσεις νομοθεσίας, πολιτικής και πρακτικής για την διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παιδιών που στερούνται της ελευθερίας τους. Η ΕΕ εργάζεται επίσης ενεργά για τη στήριξη προσπαθειών που αποσκοπούν στην προστασία των παιδιών στον αθλητισμό: μία μελέτη χαρτογράφησης³⁸ σχετικά με τις ορθές πρακτικές σε εθνικό και διεθνές επίπεδο δημοσιεύτηκε το 2019.

Τον Οκτώβριο του 2019 η ΕΕ ενέκρινε συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών³⁹. Στα συμπεράσματα αυτά επαναλαμβάνεται η δέσμευση για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών καθώς και για τη βελτίωση της πρόληψης, την καλύτερη προστασία των θυμάτων και την αποτελεσματικότερη διερεύνηση εγκλημάτων. Στα συμπεράσματα εκφράζεται η στήριξη προς την Παγκόσμια Συμμαχία WeProtect για την εξάλειψη της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών στο διαδίκτυο, μια παγκόσμια και πολυμερή οργάνωση στην οποία συμμετέχουν κυβερνήσεις, αρχές επιβολής του νόμου, δικαστικές αρχές, ο κλάδος και η κοινωνία των πολιτών για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας στην καταπολέμηση αυτών των εγκλημάτων. Η πρωτοβουλία Stop Child Abuse – Trace an Object⁴⁰, η οποία χρησιμοποιεί πληροφορίες που παρέχονται από τις αρχές επιβολής του νόμου και τους πολίτες για να αποκαλυφθεί η προέλευση αντικειμένων που σχετίζονται με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιού, έλαβε το βραβείο του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή στην κατηγορία «αριστεία στην καινοτομία - μετατροπή» τον Ιούνιο του 2019. Χάρη στις πληροφορίες που παρείχαν οι πολίτες και οι αρχές επιβολής του νόμου, εντοπίστηκαν δέκα παιδιά και διώχθηκαν τρεις εγκληματίες. Σημειώθηκε πρόοδος στην ευαισθητοποίηση σε παγκόσμιο επίπεδο μέσω της Ημέρας Ασφαλούς Διαδικτύου και της εκστρατείας #SaferInternet4EU.

Η ΕΕ εξακολούθησε επίσης να υλοποιεί τις βασικές δράσεις που ορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής του 2017 για την προστασία των παιδιών-μεταναστών⁴¹ προκειμένου να προστατευθεί το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση, στην υγειονομική περίθαλψη και την κοινωνική προστασία κατά μήκος της μεταναστευτικής οδού. Η ΕΕ έχει δρομολογήσει τρία κοινά προγράμματα με αποδέκτες τα παιδιά που μετακινούνται: ένα πρόγραμμα με θέμα την προστασία των παιδιών που επηρεάζονται από τη μετανάστευση στη Νοτιοανατολική, τη Νότια και την Κεντρική Ασία· ένα πρόγραμμα με θέμα την παροχή στήριξης στα παιδιά πρόσφυγες του Αφγανιστάν στο Αφγανιστάν και στο Ιράν· και ένα πρόγραμμα για την ανάπτυξη ανθεκτικότητας για τους πρόσφυγες Ροχίνγκια και τους διαμένοντες σε κοινότητες υποδοχής στο Cox's Bazar στο Μπανγκλαντές. Για τον καλύτερο συντονισμό των διαφόρων εξωτερικών δράσεων που αναλαμβάνονται για την ενίσχυση της προστασίας των παιδιών στις χώρες καταγωγής και διέλευσης, η ΕΕ και η UNICEF διεξήγαγαν ανεπίσημο διάλογο υψηλού επιπέδου τον Μάρτιο.

³⁸ <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/03fc8610-e4c2-11e9-9c4e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-10631406>

³⁹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12862-2019-INIT/el/pdf>

⁴⁰ <https://www.europol.europa.eu/stopchildabuse>

⁴¹ COM(2017) 211 final της 12.4.2017

Η προσέγγιση της ΕΕ για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων λαμβάνει υπόψη της το παιδί. Η ΕΕ ευθυγράμμισε την αναπτυξιακή συνεργασία της με την ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τους ΣΒΑ της, συμπεριλαμβανομένης ειδικότερα της εμπορίας παιδιών.⁴² Αυτό το είδος εγκλήματος παραμένει ατιμώρητο, τόσο στην ΕΕ όσο και παγκοσμίως, με τον βαθμό άσκησης διώξεων και καταδικαστικών αποφάσεων εναντίον όλων των δραστών να παραμένει ανησυχητικά χαμηλός. Η ΕΕ στηρίζει διάφορες πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στη βελτίωση των συστημάτων ποινικής δικαιοσύνης των χωρών εταίρων για την καταπολέμηση αυτού του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος. Για παράδειγμα, στη Δυτική Αφρική, η ΕΕ εργάζεται σε περιφερειακό επίπεδο για να βελτιώσει την προστασία ατόμων σε ευάλωτη κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, με την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών καταγωγής, διέλευσης και προορισμού, για την ταυτοποίηση, την προστασία και την παροχή βοήθειας και για τη δίωξη των εγκληματικών δικτύων.

⁴² 5.2 αντιμετώπιση της εμπορίας των κοριτσιών στο πλαίσιο της πρόληψης της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, και 16.2 αντιμετώπιση της εμπορίας παιδιών.

Το θέμα της παιδικής εργασίας τέθηκε στο πλαίσιο πολιτικών διαλόγων με τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες και αποτέλεσε αντικείμενο παρακολούθησης στις ανά χώρα εκθέσεις της ΕΕ για τη διεύρυνση. Το 2019 η ΕΕ, με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας κατά της παιδικής εργασίας και από κοινού με τη ΔΟΕ και τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών, διοργάνωσε την εκδήλωση με τίτλο «United to End Child Labour in Agriculture» (Ενωμένοι για την εξάλειψη της παιδικής εργασίας στη γεωργία), στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα⁴³. Από τη συζήτηση προέκυψε μία δέσμη συστάσεων⁴⁴ προκειμένου η ΕΕ και οι εταίροι να αντιμετωπίσουν το υψηλό ποσοστό παιδιών που εργάζονται στη γεωργία. Το 2019, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της τάχθηκαν κατά των παραβιάσεων στις διασκέψεις της ΔΟΕ για την παιδική εργασία στην Αιθιοπία, στο Ιράκ και στη Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος κατά την 108^η σύνοδο της Διεθνούς Διάσκεψης Εργασίας. Στο πλαίσιο του έργου «CLEAR Cotton»⁴⁵ για την εξάλειψη της παιδικής και της καταναγκαστικής εργασίας στις αξιακές αλυσίδες του βαμβακιού, της κλωστοϋφαντουργίας και του τομέα της ένδυσης στη Μπουρκίνα Φάσο, στο Μάλι, στο Πακιστάν και στο Περού, οι εν εξελίξει δραστηριότητες περιλάμβαναν κατάρτιση για τους επιθεωρητές εργασίας και έρευνα για τη χαρτογράφηση και την ανάλυση των αξιακών αλυσίδων του βαμβακιού, της κλωστοϋφαντουργίας και του τομέα της ένδυσης προκειμένου να αναπτυχθούν επαρκείς και ολοκληρωμένες στρατηγικές για την εξάλειψη της παιδικής εργασίας στις εν λόγω αξιακές αλυσίδες. Στην παραγωγή κακάο στη Δυτική Αφρική, ως βασικός τομέας με υψηλό ποσοστό παιδικής εργασίας, ιδίως για εξαγωγές προς την ΕΕ, διερευνώνται και αναλύονται πιθανές λύσεις για την αντιμετώπιση της παιδικής εργασίας και την εξασφάλιση αξιοπρεπών μισθών, παράλληλα με τις προκλήσεις για τη βιώσιμη παραγωγή και την αποψίλωση των δασών. Στο πλαίσιο μίας αποστολής υπό το ειδικό καθεστώς κινήτρων για την αειφόρο ανάπτυξη και τη χρηστή διακυβέρνηση (ΣΓΠ+), η ΕΕ είχε την ευκαιρία να εξετάσει τη σημειωθείσα πρόοδο στη Βολιβία σε ό,τι αφορά την παιδική εργασία, και ειδικότερα στον κλάδο του ζαχαροκάλαμου, μεταξύ άλλων μέσω πρωτοβουλιών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Παρέχεται πιστοποίηση σε προϊόντα που παράγονται βάσει αξιακών αλυσίδων χωρίς διακρίσεις, καταναγκαστική εργασία και παιδική εργασία. Το πρόγραμμα είναι ένα θετικό βήμα προς τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στον κλάδο. Κατά τη διάρκεια της αποστολής, οι αρχές της Βολιβίας επιβεβαίωσαν ότι, κατόπιν απόφασης του Συνταγματικού Δικαστηρίου, το κοινοβούλιο τροποποίησε τον Κώδικα για τα παιδιά και τους έφηβους αποκαθιστώντας την ελάχιστη ηλικία των 14 ετών και καθιστώντας τον σύμφωνο με τη σύμβαση 138 της ΔΟΕ για την ελάχιστη ηλικία απασχόλησης.

⁴³ https://ec.europa.eu/international-partnerships/news/eu-fao-and-ilo-unite-end-child-labour-agriculture_el

⁴⁴ https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/clear-cotton-project-brochure_en.pdf

⁴⁵ https://www.ilo.org/ipecc/projects/global/WCMS_649126/lang--en/index.htm

Το 2019, η ΕΕ συνέχισε να εφαρμόζει τη στρατηγική της για τη νεολαία 2019-2027⁴⁶, όπου επιβεβαιώνεται ότι η ευρωπαϊκή πολιτική για τη νεολαία και όλες οι μορφές δράσης που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της στρατηγικής θα πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το διεθνές σύστημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένα νέο σχέδιο προβολής των τρόπων συνεργασίας της ΕΕ με τους νέους σε παγκόσμιο επίπεδο ξεκίνησε στην Ευρωπαϊκή Δικτυακή Πύλη της Νεολαίας με στόχο την επίτευξη δύο από τους τέσσερις βασικούς στόχους που καθορίστηκαν στη διάσκεψη της ΕΕ για τη νεολαία, την ειρήνη και την ασφάλεια, η οποία διοργανώθηκε από την ΥΕ/ΑΠ κα Mogherini τον Μάιο του 2018. Οι στόχοι αυτοί είναι: να εξακολουθήσουν να δημιουργούνται ανοικτοί χώροι όπου οι νέοι θα συγκεντρώνονται, θα υφαίνουν μακροχρόνιες σχέσεις και θα έχουν άμεση επαφή με την ΕΕ· και (ii) να επεκταθούν οι κοινότητες της ΕΕ για νεαρούς ειρηνευτές, συμπεριλαμβάνοντας νέους από την Ασία και τη Λατινική Αμερική.⁴⁷ Σκοπός του έργου είναι να εμπλουτισθεί το περιεχόμενο και να διευρυνθεί η εμβέλεια της διαδικτυακής πύλης με ιστορίες και δυνατότητες από την παγκόσμια διάσταση της δέσμευσης της νεολαίας της ΕΕ. Το έργο συμβάλλει επίσης στην εφαρμογή των συμπερασμάτων του Συμβουλίου «Δράση της ΕΕ για την ενίσχυση της βασισμένης σε κανόνες πολυμέρειας»⁴⁸ του Ιουνίου 2019, σύμφωνα με τα οποία πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για πολυμέρεια στα πλαίσια της δημόσιας διπλωματίας.

Η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει την ουσιαστική συμμετοχή των νέων, μεταξύ άλλων μέσω έργων όπως το «Voices of the Sahel». Μέχρι στιγμής το έργο έχει συμβάλει σε διαρθρωμένο διάλογο μεταξύ των νέων του Σαχέλ και των αρχών τους, διευκολύνοντας τη δημιουργία τοπικών, εθνικών και περιφερειακών μηχανισμών διαλόγου γύρω από πέντε θεματικούς τομείς: εκπαίδευση και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, οικονομικές ευκαιρίες, συμμετοχή των πολιτών και ειρήνη και ασφάλεια (συμπεριλαμβανομένης της μετανάστευσης και της ριζοσπαστικοποίησης).

⁴⁶ https://ec.europa.eu/youth/news/eu-youth-strategy-adopted_de

⁴⁷ https://europa.eu/youth/eu/article/62/69202_el

⁴⁸ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10341-2019-INIT/el/pdf>

Ίδρυση του πρώτου Κέντρου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Εθνικό Πανεπιστήμιο του Τιμόρ-Λέστε

Το 2019, η ΕΕ ανέθεσε στο Παγκόσμιο Δίκτυο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το μεγαλύτερο δίκτυο πανεπιστημίων που προσφέρουν μεταπτυχιακή εκπαίδευση στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως, να ηγηθεί ενός νέου έργου ανάπτυξης ικανοτήτων: «Development of Human Rights Education and Research at the National University of Timor-Leste» (Ανάπτυξη της εκπαίδευσης και της έρευνας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Εθνικό Πανεπιστήμιο του Ανατολικού Τιμόρ). Το έργο, διάρκειας 23 μηνών, χρηματοδοτείται από το ΕΜΔΑΔ και υλοποιείται σε στενή συνεργασία με την αντιπροσωπεία της ΕΕ στο Ντίλι. Σκοπός του είναι να συμβάλει στην προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και της ανάπτυξης στο Ανατολικό Τιμόρ με την ίδρυση Κέντρου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο πλαίσιο της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Εθνικού Πανεπιστημίου.

Η ίδρυση του πρώτου Κέντρου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι επακόλουθο των συστάσεων της επιτροπής αλήθειας και συμφιλίωσης μετά τη σύγκρουση, σύμφωνα με τις οποίες είναι σκόπιμο να αναπτυχθούν προγράμματα σπουδών σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και να διατεθούν πόροι για τον ίδιο σκοπό. Το Κέντρο θα ασχοληθεί με την εκπαίδευση, την έρευνα και τη δικτύωση σε διεθνές επίπεδο, και προβλέπεται να γίνει εταίρος των πανεπιστημίων των γειτονικών χωρών και των χωρών του ASEAN, στο πλαίσιο του περιφερειακού κέντρου Ασίας-Ειρηνικού του Παγκοσμίου Δικτύου. Οι συμμετέχοντες στο έργο θα εντάξουν τα μαθήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πανεπιστημιακό πρόγραμμα σπουδών από το 2021, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία ενός πιο δίκαιου και ισότιμου Ανατολικού Τιμόρ.

Επιπλέον, το Κέντρο αναπτύσσεται ως ζωντανό κέντρο μάθησης. Οι συμμετέχοντες συζήτησαν ορισμένους από τους πιο επείγοντες τοπικούς στόχους που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο εβδομαδιαίων ανοικτών εκδηλώσεων όπου συμμετείχαν εκατοντάδες νέοι, καθώς και χάρη σε διάφορες δραστηριότητες προβολής με τις τοπικές ΟΚΠ και τους κυριότερους εθνικούς και διεθνείς ενδιαφερομένους φορείς, όπως το Γραφείο του Διαμεσολαβητή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το Σύστημα του ΟΗΕ στο Ανατολικό Τιμόρ.

Στην έκθεση World Population Prospects 2019 (Προοπτικές του Παγκόσμιου Πληθυσμού) των Ηνωμένων Εθνών επιβεβαιώθηκε ότι το 2018, για πρώτη φορά στην ιστορία, τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω ήταν περισσότερα από τα παιδιά ηλικίας κάτω των πέντε ετών. Ο αριθμός των ατόμων ηλικίας 80 ετών και άνω προβλέπεται να τριπλασιαστεί, δηλαδή από 143 εκατομμύρια το 2019 να φθάσει τα 426 εκατομμύρια το 2050. Η Ευρώπη, με μέση ηλικία τα 45 έτη, υπερβαίνει κατά 12 έτη την παγκόσμια μέση ηλικία (33 έτη). Η δημογραφική εξέλιξη έχει ως θετικό αποτέλεσμα ότι οι ανάγκες και τα δικαιώματα των ηλικιωμένων χαίρουν μεγαλύτερης προσοχής παγκοσμίως.

Τον Οκτώβριο του 2019, η ΕΕ συνδιοργάνωσε την τέταρτη διάσκεψη της ASEM για την παγκόσμια γήρανση και τα ανθρώπινα δικαιώματα των ηλικιωμένων από κοινού με την παγκόσμια συμμαχία των εθνικών φορέων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την εθνική επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων της Δημοκρατίας της Κορέας. Κεντρικό θέμα της διάσκεψης ήταν το δικαίωμα των ηλικιωμένων στην εργασία ως βασική συνιστώσα των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών τους δικαιωμάτων. Το πρόγραμμα περιελάμβανε τα εξής θέματα: εξάλειψη των διακρίσεων έναντι των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας· δια βίου εκπαίδευση, αναβάθμιση και ανανέωση των δεξιοτήτων των εργαζομένων· και εξελίξεις στην αγορά εργασίας την εποχή της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν χωριστές συνεδριάσεις με θέμα την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και με σκοπό να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα του μίσους και των διακρίσεων κατά των ηλικιωμένων.

Στις 25 και 26 Νοεμβρίου 2019, η ΕΕ συμμετείχε στην αφρικανική περιφερειακή διάσκεψη υψηλού επιπέδου για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ηλικιωμένων. Στη διάσκεψη συμμετείχαν ο ΟΗΕ και η ΑΕ, καθώς και το δίκτυο των αφρικανικών εθνικών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το Κοινοβούλιο της Οικονομικής Κοινότητας των Δυτικοαφρικανικών Κρατών (ECOWAS). Κατά τη διάσκεψη αναφέρθηκε ότι ο αριθμός των ηλικιωμένων στην Αφρική αναμένεται να αυξηθεί μεταξύ 2017 και 2050. Η προβλεπόμενη αύξηση είναι της τάξεως του 229%, δηλαδή ο αριθμός τους θα φθάσει από 69 σε 226 εκατομμύρια, πράγμα που αποτελεί χαρμόσυνη είδηση και είναι αποτέλεσμα της βελτίωσης της υγειονομικής περίθαλψης και της διατροφής, της καλύτερης εκπαίδευσης και της ενίσχυσης των οικονομιών.

Στη διακήρυξη της διάσκεψης και την έκκληση για δράση τονίζεται ότι οι ΣΒΑ θα επιτευχθούν στην Αφρική μόνον εάν, στο πλαίσιο των νομικών, αναπτυξιακών και ανθρωπιστικών στρατηγικών, ληφθούν άμεσα μέτρα για την ενίσχυση της άσκησης των κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών και πολιτικών δικαιωμάτων των ηλικιωμένων.

Η ΕΕ εξακολούθησε επίσης να συμμετέχει στην ομάδα ανοικτής σύνθεσης του ΟΗΕ (OEWG) σχετικά με τη γήρανση. Κατά τη συνεδρίαση της OEWG, που πραγματοποιήθηκε από τις 15 έως τις 19 Απριλίου 2019, η ΕΕ συνέβαλε ενεργά στις συζητήσεις με θέμα «Κοινωνική προστασία, κοινωνική ασφάλιση και κατώτατα όρια κοινωνικής προστασίας» και «Εκπαίδευση, κατάρτιση, διαβίου μάθηση και ανάπτυξη ικανοτήτων». Η ΕΕ δημοσίευσε επίσης σχετικές τεκμηριωμένες και δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες (μεταξύ άλλων πληροφορίες από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) και τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA)) σχετικά με την κατάσταση των ηλικιωμένων στην ΕΕ και προέβη σε ανταλλαγή δεδομένων και βέλτιστων πρακτικών.

Κατά την 41^η σύνοδο του ΣΑΔ τον Ιούνιο του 2019, η ΕΕ προέβη σε δήλωση στη συζήτηση με θέμα την τεχνική συνεργασία και τη δημιουργία ικανοτήτων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ηλικιωμένων, της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας τους. Η ΕΕ εξήρε τη μετάβαση σε μια προσέγγιση της γήρανσης με γνώμονα τα δικαιώματα, επιστώντας την προσοχή στις αρχές που εξέδωσε ο ΟΗΕ το 1991 για τους ηλικιωμένους και στην επισφαλή κατάσταση της κοινωνικής ασφάλισης και των παροχών υγείας των ηλικιωμένων, και ιδίως των γυναικών, που έχουν εργασθεί στην άτυπη οικονομία.

Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, διεμφυλικοί και μεσοφυλικοί (ΛΟΑΔΜ)

Πολλά μέλη της κοινότητας ΛΟΑΔΜ ανά την υφήλιο εξακολούθησαν να αποτελούν στόχο διακρίσεων, βίας και εγκλημάτων μίσους το 2019. Η βία που οφείλεται σε φοβικά ανακλαστικά προς τους ΛΟΑΔΜ υπονομεύει τις πλέον βασικές αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τα κράτη έχουν την υποχρέωση να επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια για την πρόληψη, τη διερεύνηση, την τιμωρία και την αποκατάσταση σε περιπτώσεις φόνων και άλλων πράξεων βίας. Εάν δεν το πράττουν αθετούν την υποχρέωσή τους να σέβονται και να προστατεύουν το δικαίωμα κάθε ανθρώπου στη ζωή, την ελευθερία και την ασφάλεια, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 3 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στα άρθρα 6 και 9 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα.

Η ΕΕ δεν φοβάται να υψώσει τη φωνή της κατά των διακρίσεων και ενθαρρύνει τα κράτη να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα, ιδίως νομοθετικά ή διοικητικά, ώστε να εξασφαλίσουν ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να γίνουν αντικείμενο ποινικών κυρώσεων. Παράδειγμα αποτελεί η ομιλία της ΥΕ/ΑΠ κας Mogherini στην έκτακτη συζήτηση που διεξήγαγε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για το Μπρουνέι στις 18 Απριλίου: «Πιστεύουμε ότι τίποτα δεν δικαιολογεί τέτοιου είδους ποινές. Κανένα έγκλημα δεν δικαιολογεί ακρωτηριασμό ή βασανιστήρια, πολλώ δε μάλλον θανατική ποινή. Και κανείς δεν θα πρέπει να τιμωρείται επειδή αγαπά κάποιον. Αυτό δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί έγκλημα».

Κατά το 2019, η ΕΕ συνέχισε να καταπολεμά τις διακρίσεις και τη βία κατά των ΛΟΑΔΜ συνδυάζοντας πολιτικούς διαλόγους, διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, δραστηριότητες ευαισθητοποίησης, χρηματοδοτική συνδρομή και ειδικά μέσα πολιτικής. Ειδικότερα, τα ανθρώπινα δικαιώματα των ΛΟΑΔΜ συζητήθηκαν στο πλαίσιο 25 διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες εταίρους. Επιπλέον, η ΕΕ προέβη σε δημόσια και σιωπηρή διπλωματία με χώρες όπου παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα των ΛΟΑΔΜ. Σε δήλωσή του τον Νοέμβριο του 2019, ο εκπρόσωπος της ΥΕ/ΑΠ απηύθυνε έκκληση στη Μαλαισία για την απελευθέρωση πέντε ανδρών οι οποίοι είχαν καταδικαστεί σε ξυλοδαρμό και φυλάκιση επειδή είχαν ομοφυλοφιλικές σχέσεις.

Στις 17 Μαΐου 2019 η ΥΕ/ΑΠ προέβη σε δήλωση εξ ονόματος της ΕΕ, στο πλαίσιο της Διεθνούς Ημέρας κατά της Ομοφοβίας, της Τρανσφοβίας και της Αμφιφοβίας. Για να σηματοδοτηθεί αυτή η σημαντική ημέρα, 45 αντιπροσωπίες της ΕΕ σε όλο τον κόσμο ύψωσαν τη σημαία του ουράνιου τόξου για να δείξουν στους πολιτικούς, τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης, στα κοινωνικά κινήματα, στο ευρύ κοινό και στα μέσα ενημέρωσης την προσήλωση της ΕΕ στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ.

Όσον αφορά την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ, η απαγόρευση των διακρίσεων, μεταξύ άλλων με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, αποτελεί προτεραιότητα για την ΕΕ και στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων προσχώρησης και της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Τον Μάιο του 2019, η Επιτροπή εξέδωσε την τελευταία αξιολόγησή της σχετικά με την κατάσταση των δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ σε όλες τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες στο πλαίσιο των εκθέσεων ανά χώρα της δέσμης «διεύρυνση».

Το 2019, η ΕΕ εξακολούθησε να ενισχύει τις εταιρικές σχέσεις της με τοπικούς και διεθνείς οργανισμούς που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα των ΛΟΑΔΜ, διοργανώνοντας π.χ. συζητήσεις ή σεμινάρια για ζητήματα ΛΟΑΔΜ, μεταξύ άλλων για τις διακρίσεις εναντίον ατόμων της κοινότητας αυτής, και υποστηρίζοντας πολιτιστικές εκδηλώσεις, διασκέψεις ή κοινωνικά έργα σχετικά με το θέμα. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της διάσκεψης υψηλού επιπέδου με θέμα «Προαγωγή της ισότητας των ΛΟΑΔΜ στην ΕΕ: από το 2020 και μετά» που έλαβε χώρα στις 24 και 25 Σεπτεμβρίου 2019, διεξήχθη ειδική συνεδρία για τα ανθρώπινα δικαιώματα των ΛΟΑΔΜ σε υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες, γειτονικές και τρίτες χώρες. Στο περιθώριο της διάσκεψης, διεξήχθη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης μεταξύ Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Παγκόσμιας Τράπεζας για τη βελτίωση της κοινωνικής ένταξης των ΛΟΑΔΜ στα Δυτικά Βαλκάνια. Στη συνάντηση αυτή συμμετείχαν εκπρόσωποι των κυβερνήσεων του Κοσσυφοπεδίου, του Μαυροβουνίου, της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας και της Δημοκρατίας της Σερβίας, καθώς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ΛΟΑΔΜ από την περιοχή και άλλοι αναπτυξιακοί εταίροι. Η ΕΕ υποστήριξε επίσης την περιφερειακή διάσκεψη που διοργανώθηκε στη Δημοκρατία της Αλβανίας, από τις 7 έως τις 9 Νοεμβρίου, από την Ένωση για τα ίσα δικαιώματα των ΛΟΑΔΜ στα Δυτικά Βαλκάνια και την Τουρκία. Στις χώρες της Νότιας Γειτονίας, η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει τις περιφερειακές δραστηριότητες για την προστασία και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής (ΜΑΒΑ), διοργανώνοντας μεταξύ άλλων περιφερειακή διάσκεψη από 27 έως 29 Σεπτεμβρίου 2019, με τη συμμετοχή ακτιβιστών, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και εκπροσώπων των χορηγών.

Η ΕΕ συνέβαλε στη διοργάνωση πολυμερούς διάσκεψης στις 24 και 25 Οκτωβρίου 2019, για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με θέματα όπως η νομοθεσία, η καταπολέμηση των διακρίσεων και η μεταρρύθμιση των προγραμμάτων σπουδών στην ΕΕ και την Ασία. Ο βασικός σκοπός της συνάντησης ήταν η ενίσχυση της δικτύωσης σε επίπεδο Ασίας αλλά και σε ευρωασιατικό επίπεδο για να προαχθεί η άσκηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους ΛΟΑΔΜ.

Η ΕΕ συνέχισε επίσης να προωθεί τις αρχές της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων στα φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών, δρώντας συστηματικά και εποικοδομητικά βάσει των εντολών των Ηνωμένων Εθνών που εστιάζουν στη βία και τις διακρίσεις κατά των ΛΟΑΔΜ και στηρίζοντας τις σχετικές εργασίες του ΟΗΕ. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τους ΛΟΑΔΜ και με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της ΕΕ για την ισότητα των ΛΟΑΔΜ, η ΕΕ επανέλαβε τη δέσμευσή της υπέρ της ισότητας και της εξάλειψης των διακρίσεων και υπέρ της δυνατότητας όλων των ανθρώπων, ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, να ασκούν όλα ανεξαιρέτως τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ θα συνεχίσει τις προσπάθειες προκειμένου οι εντολοδόχοι των Ηνωμένων Εθνών, συμπεριλαμβανομένου του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα για τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα του φύλου, να έχουν πρόσβαση σε διάφορες χώρες και προκειμένου να προωθήσει ένα κλίμα ευνοϊκό για τον διάλογο με σκοπό την εξάλειψη του φόβου και της καχυποψίας. Τον Σεπτέμβριο του 2019, ο ΕΕΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα συμμετείχε στη διάσκεψη του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη με θέμα την εξάλειψη της ρητορικής του μίσους κατά των ΛΟΑΔΜ στα κοινωνικά δίκτυα και στα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης. Κατά τη σύνοδο της επιτροπής για τη θέση της γυναίκας (CSW) τον Μάρτιο, η αντιπροσωπεία της ΕΕ στη Νέα Υόρκη διοργάνωσε παράλληλη εκδήλωση για την ισότητα των διεμφυλικών ατόμων (τρανς).

Στο πλαίσιο του ΟΑΣΕ, η ΕΕ προέβη σε δήλωση στο Μόνιμο Συμβούλιο σηματοδοτώντας τη Διεθνή Ημέρα κατά της Ομοφοβίας, της Τρανσφοβίας και της Αμφιφοβίας. Η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση των ΛΟΑΔΜ στη Δημοκρατία της Τσετσενίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και έθεσε το ζήτημα στο πλαίσιο του Μόνιμου Συμβουλίου του ΟΑΣΕ και της συνεδρίασης για την υλοποίηση της ανθρώπινης διάστασης του ΟΑΣΕ, η οποία πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2019 στη Βαρσοβία. Το ζήτημα αυτό εξετάστηκε και στην έκθεση που καταρτίστηκε στο πλαίσιο του Μηχανισμού της Μόσχας του ΟΑΣΕ. Σε όλες τις δηλώσεις και παρεμβάσεις της με γενικό θέμα την καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων, η ΕΕ επιμένει ότι για την αντιμετώπιση όλων των μορφών μισαλλοδοξίας και διακρίσεων, χρειάζεται συνολική και χωρίς αποκλεισμούς προσέγγιση.

Κατά το 2019, η ΕΕ υπήρξε ένας από τους πέντε σημαντικότερους χορηγούς βοήθειας παγκοσμίως όσον αφορά τη στήριξη των οργανώσεων ΛΟΑΔΜ της κοινωνίας των πολιτών. Το 2019, η ΕΕ συνήψε συμβάσεις ύψους 10 εκατομμυρίων ευρώ σε έργα για τη στήριξη των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο που εργάζονται για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ, με συγκεκριμένες δράσεις στη Νότια Αφρική (Εσουατίνι, Μαλάουι, Ζιμπάμπουε), την Κεντρική Αμερική (Κόστα Ρίκα, Ελ Σαλβαδόρ, Ονδούρα και Νικαράγουα), τη Νότια Αμερική (Βολιβία, Κολομβία, Ισημερινός, Περού) και τη Ρωσία. Μεταξύ αυτών: στήριξη της προληπτικής ασφάλειας και της προστασίας από απειλές· ανάπτυξη των ικανοτήτων των οργανισμών, υποστήριξη των τοπικών πρωτοβουλιών, των κινημάτων λαϊκής βάσης και των νεοεμφανιζόμενων κινημάτων και ενθάρρυνση της δημιουργίας συμμαχιών και δικτύων· ενίσχυση των εργασιών υπεράσπισης σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών και πολιτικών μεταρρυθμίσεων και της ευαισθητοποίησης· και υποστήριξη στρατηγικών δικαστικών διαδικασιών, αναφορές και τεκμηρίωση σχετικά με υποθέσεις διακρίσεων.

Το έργο «One Community, Many Voices»: μια εκστρατεία με γνώμονα τα δικαιώματα των ΛΟΑΔΜ στην Ανατολική Καραϊβική

Το έργο «One Community, Many Voices» (Μία κοινότητα, πολλές φωνές) είναι μια πρωτοβουλία επτά χωρών, διάρκειας 27 μηνών και χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ, την οποία δρομολόγησαν η PCI Media, σημαντικός φορέας των επικοινωνιών για την κοινωνική αλλαγή, και η οργάνωση «United and Strong Saint Lucia», μία από τις ισχυρότερες οργανώσεις ΛΟΑΔΜ στην ανατολική Καραϊβική.

Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε ως απάντηση σε μια μελέτη για τις αντιλήψεις και συμπεριφορές έναντι της τοπικής κοινότητας ΛΟΑΔΜ και φιλοδοξεί να αναδιαμορφώσει το περιβάλλον των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ στην Αγία Λουκία και την ανατολική Καραϊβική μεταβάλλοντας τα κοινωνικά πρότυπα και τις αντιλήψεις, τις γνώσεις και τη συμπεριφορά ώστε να περιορισθούν οι διακρίσεις, η βία και ο στιγματισμός. Αυτό θα πρέπει να επιτευχθεί κυρίως με την ανάπτυξη δύο εκπαιδευτικο-ψυχαγωγικών μέσων –μιας ραδιοφωνικής εκπομπής και μιας διαδικτυακής έκδοσης– που θα λειτουργήσουν πειραματικά στην Αγία Λουκία προτού χρησιμοποιηθούν ως μέσον ανάπτυξης ικανοτήτων ώστε να είναι σε θέση οι περιφερειακοί εταίροι να δημιουργήσουν τα δικά τους προγράμματα επικοινωνιών για την ανάπτυξη (C4D) στην Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, τα Μπαρμπάντος, τη Ντομίνικα, τη Γρενάδα, τον Άγιο Χριστόφορο και Νέβις, τον Άγιο Βικέντιο και τις Γρεναδίνες.

Η ραδιοφωνική σειρά «iRight» χρησιμοποιεί τη μυθοπλασία με σκοπό να θίξει και να εξετάσει διάφορα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που άπτονται των ΛΟΑΔΜ. Για να ενισχυθεί περισσότερο ο κοινοτικός διάλογος, η δεκαπεντάλεπτη ραδιοφωνική εκπομπή ακολουθείται από συζήτηση πάνελ διάρκειας 45 λεπτών με συντονιστή και τηλεφωνική συμμετοχή των ακροατών. Στη συζήτηση συμμετέχουν εμπειρογνώμονες από διάφορους τομείς που ανταλλάσσουν και συζητούν πληροφορίες σχετικά με τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που θίγονται στην ιστορία. Το πρόγραμμα τηλεφωνικής συμμετοχής προσφέρει στους ακροατές τη δυνατότητα να ανταλλάσσουν ελεύθερα τις εμπειρίες τους, να κάνουν ερωτήσεις και/ή να θίγουν ζητήματα που θεωρούνται σημαντικά για το κοινό. Τα 21 επεισόδια της σειράς αναμεταδόθηκαν ζωντανά στο Radio Caribbean International (RCI) και στη συνέχεια στο HITZ FM.

Οι έρευνες που διεξάγονται όσον αφορά τους ακροατές επιβεβαιώνουν ότι η ραδιοφωνική εκπομπή «iRight» είναι ενδιαφέρουσα και ρεαλιστική, ότι περιγράφει σωστά την πραγματικότητα σε πολλές οικογένειες και κοινότητες και ότι προβάλλει θέματα που αποτελούν μέρος του κοινωνικού ιστού της Αγίας Λουκίας εδώ και δεκαετίες, όπως η ενδοοικογενειακή βία, ενώ παράλληλα θέτει και νέα ζητήματα που δεν έχουν συζητηθεί δημοσίως, όπως ο στιγματισμός των ΛΟΑΔΜ.

Άτομα με αναπηρία

Στις 9 Απριλίου 2019 θεσπίστηκε η Ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα⁴⁹. Η πράξη αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ για ορισμένα προσιτά προϊόντα και υπηρεσίες με την άρση των εμποδίων που δημιουργούν οι διαφορές νομοθεσίας. Θα διευκολύνει το έργο των επιχειρήσεων και θα ωφελήσει τα άτομα με αναπηρία στην ΕΕ. Πολλά από αυτά τα προϊόντα και υπηρεσίες είναι σημαντικά στους τομείς της εκπαίδευσης και της απασχόλησης, όπως για παράδειγμα οι υπολογιστές, οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες και τα ηλεκτρονικά βιβλία. Η πράξη καλύπτει τις υποχρεώσεις περί προσβασιμότητας που δεσμεύουν την ΕΕ ως συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (CRPD).

Εκτός από τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται για τα άτομα με αναπηρία και τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη, η πράξη παρέχει στην ΕΕ ένα ακόμη εργαλείο για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και διδαγμάτων που αντλούνται από τις διμερείς και πολυμερείς σχέσεις της στον τομέα της εξωτερικής δράσης, καθώς και από τους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Σε πολυμερή φόρουμ, η ΕΕ εξακολούθησε να συμμετέχει ενεργά στις συζητήσεις σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Στις 5 Μαρτίου, η ΕΕ συνέβαλε ενεργά σε διαδραστικό διάλογο με τον Ειδικό Εισηγητή για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και τον ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα για την άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από άτομα με αλφισμό που πραγματοποιήθηκε κατά την 40^η σύνοδο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Κατά την ετήσια συζήτηση του Συμβουλίου, η ΕΕ προέβη σε δήλωση για θέματα σχετικά με την αποκατάσταση των ατόμων με αναπηρία, τονίζοντας τη σημασία της ευρωπαϊκής πράξης για την προσβασιμότητα.

Στις 26 Φεβρουαρίου, για πρώτη φορά στο πλαίσιο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η ΕΕ συνδιοργάνωσε με την Κίνα παράλληλη εκδήλωση με θέμα «Leave no-one behind: the key role of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities» (Κανείς στο περιθώριο: ο βασικός ρόλος της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία). Η παράλληλη αυτή εκδήλωση ανέδειξε τις πλούσιες ευκαιρίες που προσφέρονται από το θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030, καθώς και την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη για να προχωρήσει η εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD).

⁴⁹ Ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1202>

Τον Ιούνιο το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ ενέκρινε ομόφωνα την πρώτη στα χρονικά απόφαση σχετικά με την προστασία ατόμων με αναπηρία σε ένοπλες συγκρούσεις (S/RES/2475), με πρωτοβουλία της Πολωνίας. Καθώς τα άτομα που ζουν με αλφισμό θίγονται δυσανάλογα από την αναπηρία, η ΕΕ επανέλαβε ότι είναι αποφασισμένη να αγωνιστεί για την προστασία τους και την πλήρη ένταξή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή, όπως αναφέρεται στη δήλωση του εκπροσώπου της στο πλαίσιο της Παγκόσμιας ημέρας ευαισθητοποίησης στον αλφισμό στις 13 Ιουνίου.

Στις 13 Μαΐου πραγματοποιήθηκε το ετήσιο φόρουμ εργασίας σχετικά με την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, στο οποίο συμμετείχαν εστιακά σημεία της ΕΕ, μηχανισμοί συντονισμού και ανεξάρτητοι μηχανισμοί, καθώς και η κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων οργανώσεων ατόμων με αναπηρία. Οι συμμετέχοντες συζήτησαν για την πολιτική συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών, τον τρόπο διεκδίκησης δικαιωμάτων βάσει της UNCRPD και την αλληλεπίδραση μεταξύ της UNCRPD και άλλων διεθνών συμβάσεων, όπως η CEDAW, η Σύμβαση του Οβιέδο ή η Σύμβαση για τη διεθνή προστασία των ενηλίκων.

Στις 28 και 29 Νοεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες διάσκεψη στο πλαίσιο της ετήσιας ευρωπαϊκής ημέρας των ατόμων με αναπηρία. Στη διάσκεψη, που διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό φόρουμ ατόμων με αναπηρία, συμμετείχαν πολιτικοί, εμπειρογνώμονες υψηλού επιπέδου, καθώς και προασπιστές-εκπρόσωποι των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία. Η ένταξη των δικαιωμάτων ατόμων με αναπηρία σε όλο το φάσμα δράσης της ΕΕ και η ευαισθητοποίηση σχετικά με τα καθημερινά προβλήματα των ατόμων με αναπηρία, ήταν τα κύρια θέματα της διάσκεψης. Η διάσκεψη προσέφερε επίσης την ευκαιρία να συζητηθούν τα πρώτα πορίσματα της δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020⁵⁰. Τα πορίσματα αυτά θα είναι σημαντικά για τη διαμόρφωση και ανανέωση των στρατηγικών της ΕΕ για την αναπηρία μετά το 2020. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης το 10^ο βραβείο πόλης φιλικής προς άτομα με αναπηρία, το οποίο απονέμεται σε ετήσια βάση, απονεμήθηκε στη Βαρσοβία (Πολωνία), ενώ το δεύτερο και τρίτο βραβείο αντίστοιχα στην πόλη Castellón de la Plana της Ισπανίας και στην πόλη Skellefteå της Σουηδίας.

⁵⁰ Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1484&langId=el>

Καθώς τα άτομα με αναπηρία θίγονται δυσανάλογα από καταστροφές, και προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ανάγκες τους λαμβάνονται επαρκώς υπόψη σε όλα τα ανθρωπιστικά έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε στο 2019 επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές με τίτλο «The Inclusion of Persons with Disabilities in EU-funded Humanitarian Aid Operations» (Ένταξη των ατόμων με αναπηρία σε επιχειρήσεις ανθρωπιστικής βοήθειας χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ). Στόχος των κατευθυντήριων γραμμών είναι η βελτίωση της ένταξης των ατόμων με αναπηρία, μεταξύ άλλων με την παροχή των απαραίτητων εργαλείων στο προσωπικό της ΕΕ και τους εταίρους της στον ανθρωπιστικό τομέα ώστε αυτό να διασφαλίζεται κατά τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των ανθρωπιστικών έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ.

Δικαιώματα των αυτόχθονων πληθυσμών

Τηρώντας τις δεσμεύσεις της έναντι των μηχανισμών και διαδικασιών του ΟΗΕ που αφορούν τους αυτόχθονες πληθυσμούς, η ΕΕ συνέβαλε στον εορτασμό του διεθνούς έτους αυτόχθονων γλωσσών 2019. Με την ευκαιρία της διεθνούς ημέρας των αυτοχθόνων πληθυσμών στις 9 Αυγούστου, η ΥΕ/ΑΠ προέβη σε δήλωση εξ ονόματος της ΕΕ, αναφέροντας ότι οι τοπικές γλώσσες και διάλεκτοι κινδυνεύουν εξ αιτίας της συνεχούς παραβίασης των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων πληθυσμών όσον αφορά τα παραδοσιακά τους εδάφη, τους πόρους και την αυτοδιάθεσή τους, όπως ορίζεται στη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Αυτοχθόνων Πληθυσμών (UNDRIP). Στη δήλωση αυτή αναγνωρίζεται επίσης ότι οι αυτόχθονες πληθυσμοί πλήττονται δυσανάλογα από τη φτώχεια, την κλιματική αλλαγή και τη βία, συμπεριλαμβανομένης της σεξιστικής βίας.

Το 2019 η ΕΕ επένδυσε και στήριξε πρωτοβουλίες για να ευαισθητοποιήσει την κοινή γνώμη ως προς τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αυτόχθονες πληθυσμοί στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης. Σημαντικότερη όλων υπήρξε η σταθερή στήριξη της πρωτοβουλίας «Indigenous Navigator» (πλοηγός αυτοχθόνων), ενός εργαλείου ανοικτής πηγής για τη συλλογή δεδομένων και την καταγραφή του βαθμού άσκησης των δικαιωμάτων από τους αυτόχθονες πληθυσμούς. Η πρωτοβουλία «Indigenous Navigator» αξιοποιεί τα διεθνή μέσα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της UNDRIP, καθώς και τους αντίστοιχους στόχους και δείκτες των ΣΒΑ. Χρησιμοποιείται από τα όργανα εκπροσώπησης των αυτοχθόνων πληθυσμών και την ΕΕ στο πλαίσιο των φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για την υποστήριξη της παγκόσμιας προώθησης και του σεβασμού των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων πληθυσμών. Κατά την ετήσια σύνοδο του μόνιμου φόρουμ του ΟΗΕ για θέματα αυτοχθόνων, η οποία διεξήχθη τον Απρίλιο του 2019, η ΕΕ συνδιοργάνωσε ένα σεμινάριο για την παρουσίαση των προκαταρκτικών ευρημάτων για τις κοινότητες αυτοχθόνων από τρεις ηπείρους. Η ΕΕ υποστήριξε επίσης μια εκδήλωση στο πολιτικό φόρουμ υψηλού επιπέδου για τη βιώσιμη ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου τον Ιούλιο του 2019. Στην προκειμένη περίπτωση, η πρωτοβουλία «Indigenous Navigator» (πλοηγός αυτοχθόνων) συνέβαλε στις εκθέσεις και στις εθελούσιες εθνικές αξιολογήσεις στο πολιτικό φόρουμ υψηλού επιπέδου και, στη συνέχεια, στη σύνοδο κορυφής για τη βιώσιμη ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών.

Τα προβλήματα των αυτόχθονων πληθυσμών είναι επίσης από τα σημαντικότερα θέματα που απασχολούν την ΕΕ στο πλαίσιο της διαρκώς μεγαλύτερης προσοχής που αποδίδει στη σχέση μεταξύ ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιβάλλοντος και κλίματος. Κατά τη διάρκεια των Ευρωπαϊκών Ημερών Ανάπτυξης (ΕΗΑ) τον Ιούνιο του 2019, η ΕΕ διοργάνωσε εκδήλωση με θέμα την ενίσχυση της διεθνούς αλληλεγγύης και την υποστήριξη των αυτοχθόνων πληθυσμών και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με γνώμονα το περιβάλλον. Επιπλέον, σε μια άλλη εκδήλωση στο πλαίσιο των ΕΗΑ με θέμα την εξάλειψη των διακρίσεων και τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την ασφάλεια του πόσιμου ύδατος και την αποχέτευση, ακούστηκαν μαρτυρίες από αυτόχθονες εμπειρογνώμονες, καθώς και από εμπειρογνώμονες άλλων ομάδων που γίνονται συχνά στόχος διακρίσεων, όπως οι «Dalits» (άτομα που υφίστανται διακρίσεις λόγω κάστας).

Κατά το 21^ο ετήσιο φόρουμ ΕΕ-ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα με θέμα «Building a Fair Environmental Future» (Για ένα υγιές περιβάλλον στο μέλλον), αφιερώθηκε ειδική σύνοδος στους αυτόχθονες πληθυσμούς. Εμπειρογνώμονες και νέοι από αυτόχθονες κοινότητες, καθώς και ο ειδικός εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των αυτοχθόνων πληθυσμών, είχαν κυρίαρχη θέση στις ομιλίες πράγμα που τους έδωσε την ευκαιρία να εκφράσουν τους προβληματισμούς και τις πιθανές συνεισφορές των αυτοχθόνων πληθυσμών για την οικοδόμηση ενός υγιούς περιβάλλοντος στο μέλλον.

Δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες

Αν και το 2019 η κατάσταση των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες εξακολούθησε να αποτελεί πρόκληση σε πολλές περιοχές στον κόσμο, η κατάσταση για τις κοινότητες των Ροχίνγκια στη Μιανμάρ/Βιρμανία και στο Μπαγκλαντές ήταν μία από τις σοβαρότερες. Το 2019, η ΕΕ ανταποκρίθηκε στην άμεση ανάγκη βοήθειας για τη διάσωση των προσφύγων, των εκτοπισμένων και των κοινοτήτων υποδοχής στο βόρειο τμήμα της Πολιτείας Ρακίν της Βιρμανίας/Μιανμάρ και την παραμεθόρια περιοχή Cox's Bazar στο Μπαγκλαντές χορηγώντας 43 εκατ. ευρώ για ανθρωπιστική βοήθεια. Στο πλαίσιο του ψηφίσματος του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Μιανμάρ/Βιρμανία, η ΕΕ συνέχισε επίσης να καταπολεμά τις παραβιάσεις και καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τις διακρίσεις έναντι των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες και να εξασφαλίζει τις αναγκαίες συνθήκες για την ασφαλή, αξιοπρεπή και οικειοθελή επιστροφή των προσφύγων. Επιπλέον, η ΕΕ εξακολούθησε να απευθύνει εκκλήσεις προκειμένου να επιτραπεί στον Ειδικό Εισηγητή για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Μιανμάρ/Βιρμανία η πρόσβαση στη χώρα και προέτρεψε τον Ειδικό Απεσταλμένο του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ να συνεργασθεί με όλους τους αρμόδιους φορείς για την εξεύρεση εφικτών λύσεων στην κρίση.

Η ΕΕ εξέφρασε, μέσω διαφόρων διαύλων, την ανησυχία της για τη συνεχή επιδείνωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Αυτόνομη Περιφέρεια των Ουιγούρων του Xinjiang και στο Θιβέτ. Επ' ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις 10 Δεκεμβρίου, η αντιπροσωπεία της ΕΕ στην Κίνα προέβη σε δήλωση με την οποία επισημαίνονται αναφορές, μεταξύ άλλων, για μαζική κράτηση Ουιγούρων και άλλων μειονοτήτων σε κέντρα «πολιτικής επανεκπαίδευσης» και συνεχή εκφοβισμό των πολιτών με μαζική παρακολούθηση στο Xinjiang. Επισημαίνεται επίσης ότι Ουιγούροι της διασποράς, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, υφίστανται παρενοχλήσεις και, σε ορισμένες περιπτώσεις, εξαναγκάζονται να επιστρέψουν στην Κίνα παρά τη θέλησή τους. Η ΕΕ δήλωσε ότι είναι πρόθυμη να συνεργαστεί στενά με την Κίνα, στο πλαίσιο του διαλόγου ΕΕ-Κίνας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των πολυμερών φόρουμ, με σκοπό την προαγωγή του σεβασμού του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη.

Η προστασία των εθνικών ή εθνοτικών, θρησκευτικών και γλωσσικών μειονοτήτων αποτελεί θεμελιώδη αρχή του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των ιδρυτικών συνθηκών της ΕΕ. Ως εκ τούτου, τα δικαιώματα των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες ήταν το κυρίαρχο θέμα των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τις χώρες εταίρους, ιδίως δε εκείνες όπου ζουν μειονότητες. Με τον τρόπο αυτόν έγιναν αμοιβαίες ανταλλαγές όσον αφορά τη νομοθεσία κατά των διακρίσεων και τις προσπάθειες καταπολέμησης της ρητορικής και των εγκλημάτων μίσους, καθώς και των πολλαπλών διακρίσεων που υφίστανται οι γυναίκες που ανήκουν σε μειονότητες. Αυτό έδωσε επίσης τη δυνατότητα στις αντιπροσωπείες της ΕΕ να αναλάβουν δραστηριότητες ευαισθητοποίησης όσον αφορά συχνά παραμελημένες ομάδες όπως άτομα που υφίστανται διακρίσεις λόγω κάστας, άτομα αφρικανικής καταγωγής και οι Ρομά. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ συμμετείχε ενεργά στην προώθηση της ανεκτικότητας και του σεβασμού της διαφορετικότητας και στην προώθηση των δικαιωμάτων ατόμων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες σύμφωνα με τους κανόνες και τα πρότυπα των Ηνωμένων Εθνών, του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΑΣΕ⁵¹. Η κατάσταση και τα δικαιώματα των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες συζητήθηκαν και σε πολυμερή φόρουμ όπως ο ΟΑΣΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο ΟΗΕ, μεταξύ άλλων υποστηρίζοντας τους εντολοδόχους και τις υπηρεσίες που αφορούν πρόσωπα που ανήκουν σε μειονότητες. Στο πλαίσιο του ΟΗΕ, η ΕΕ προέβη σε δήλωση στον διαδραστικό διάλογο με τον Ειδικό Εισηγητή για θέματα μειονοτήτων ο οποίος διεξήχθη στις 13 Μαρτίου στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και στην Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. Κατά την 12^η σύνοδο του Φόρουμ του ΟΗΕ για θέματα μειονοτήτων, που πραγματοποιήθηκε στις 28 και 29 Νοεμβρίου, η ΕΕ προέβη σε δήλωση στο πλαίσιο του θέματος «Εκπαίδευση, γλώσσα και ανθρώπινα δικαιώματα των μειονοτήτων». Η ΕΕ συμμετείχε επίσης ενεργά στο πρώτο Ευρωπαϊκό Περιφερειακό Φόρουμ για θέματα μειονοτήτων που διοργανώθηκε από τον Ειδικό Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για θέματα μειονοτήτων, το οποίο διεξήχθη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις Βρυξέλλες στις 6-7 Μαΐου. Μέσω αυτών των φόρουμ, η ΕΕ ανέδειξε τις πολιτικές που εφαρμόζει υπέρ της εκπαίδευσης για όλους, της γλωσσικής πολυμορφίας και των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες, όπως διατυπώνονται στο ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο.

⁵¹ Συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των συστάσεων του Bolzano/Bozen του 2008 για τις εθνικές μειονότητες και τις διακρατικές σχέσεις: <https://www.osce.org/hcnm/bolzano-bozen-recommendations?download=true>

Αναγνώριση της γλώσσας Amazigh στο Μαρόκο

Στις 10 Ιουνίου 2019, οι μαροκινοί νομοθέτες ενέκριναν ομόφωνα νόμο για την επίσημη αναγνώριση της γλώσσας Amazigh, ένα σημαντικό βήμα για τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των πολιτιστικών δικαιωμάτων, καθώς και τη διαφύλαξη της άυλης κληρονομιάς στο Μαρόκο.

Περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού του Μαρόκου μιλάει συνήθως μία από τις τρεις διαλέκτους που αποτελούν τη γλώσσα Amazigh, γνωστή και ως γλώσσα των Βερβέρων. Η Amazigh αναγνωρίστηκε ως επίσημη γλώσσα και απέκτησε το ίδιο καθεστώς με την αραβική στο μαροκινό Σύνταγμα του 2011. Ο νόμος που ψηφίστηκε τον Ιούνιο του 2019 ευνοεί την ενσωμάτωση της Amazigh στο μαροκινό εκπαιδευτικό σύστημα και στη δημόσια ζωή.

Ειδικότερα, ο νέος νόμος αποσκοπεί στην επέκταση της χρήσης της Amazigh από τις κρατικές και τοπικές αρχές, καθώς και από τις δημόσιες υπηρεσίες και το εκπαιδευτικό σύστημα. Μία από τις πιο εμφανείς συνέπειες του νέου καθεστώτος της Amazigh ήταν η εμφάνιση του αλφαβήτου Tifinagh, που χρησιμοποιείται για τη γραφή της Amazigh, στα δημόσια κτίρια και τα επίσημα σήματα, παράλληλα με την αραβική και τη γαλλική γλώσσα. Η ΕΕ ενθαρρύνει την προώθηση της Amazigh και των γλωσσικών δικαιωμάτων στο Μαρόκο, μεταξύ άλλων χρησιμοποιώντας και τη γλώσσα αυτή στο οπτικοακουστικό υλικό που αναρτά η αντιπροσωπεία της ΕΕ στο Ραμπάτ στα κοινωνικά δίκτυα.

Ρατσισμός, φυλετικές διακρίσεις, ξενοφοβία και σχετική μισαλλοδοξία

Τον Μάρτιο του 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την απαγόρευση των διακρίσεων στην εξωτερική δράση⁵².

Οι κατευθυντήριες γραμμές έχουν ευρύ πεδίο εφαρμογής και καλύπτουν όλους τους απαγορευμένους λόγους διακρίσεων. Ωστόσο, η εννοιολογική και επιχειρησιακή καθοδήγηση που παρέχουν οι κατευθυντήριες γραμμές στα θεσμικά όργανα και τους υπαλλήλους της ΕΕ και στα κράτη μέλη έχει άμεση εφαρμογή στον αγώνα κατά του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της μισαλλοδοξίας που συνδέεται με αυτές. Οι κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν έννοιες που χρησιμοποιούνται συχνά για την ανάλυση και την περιγραφή του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων, όπως, μεταξύ άλλων, διακρίσεις *de jure* και *de facto*, άμεσες και έμμεσες διακρίσεις, διαρθρωτικές διακρίσεις, μεροληπτική ανάλυση χαρακτηριστικών και πολλαπλές διακρίσεις.

Στις κατευθυντήριες γραμμές τονίζεται επίσης σαφώς ότι η χρήση και η ερμηνεία του όρου «φυλή» δεν συνεπάγεται την αποδοχή θεωριών που επιχειρούν να προσδιορίσουν την ύπαρξη διαφορετικών ανθρώπινων φυλών.

Επιπλέον, τον Μάρτιο του 2019, η Επιτροπή δημοσίευσε έγγραφο εργασίας⁵³ με τίτλο «Καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην ΕΕ – Προώθηση μιας κοινωνίας όπου επικρατούν ο πλουραλισμός, η ανοχή και η έλλειψη διακρίσεων».

Στο έγγραφο εργασίας περιγράφονται τα ενισχυμένα μέτρα που έχουν ληφθεί κατά το παρελθόν και που λαμβάνονται σήμερα για να αντιμετωπισθούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ σε θέματα ρατσισμού, ξενοφοβίας και συναφούς μισαλλοδοξίας. Παρέχεται επίσης επισκόπηση της προόδου που έχει επιτευχθεί, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη δημιουργία ενός ισχυρού νομικού πλαισίου, και με την εφαρμογή προσέγγισης για τη γενική επανεξέταση της πολιτικής με σκοπό την προώθηση της ισότητας και την εξάλειψη των διακρίσεων. Εντοπίζονται επίσης ορισμένοι τομείς που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής στο εγγύς μέλλον, όσον αφορά π.χ. συγκεκριμένες ομάδες ή κοινότητες όπως τα άτομα αφρικανικής καταγωγής, οι εβραϊκές και οι μουσουλμανικές κοινότητες και οι Ρομά. Η γενική επισκόπηση της πολιτικής, νομικής και πραγματικής κατάστασης εντός της ΕΕ, σε συνδυασμό με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την εξάλειψη των διακρίσεων, έχουν χρησιμοποιηθεί εκτενώς στις διμερείς και πολυμερείς δεσμεύσεις της ΕΕ.

⁵² Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Βρυξέλλες, 18 Μαρτίου 2019, έγγραφο 6337/19

⁵³ Βρυξέλλες, 15.3.2019, SDW (2019) 110 Final

Το 2019, η ΕΕ ζήτησε την καθολική επικύρωση και την ουσιαστική εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών φυλετικών διακρίσεων (ICERD) τόσο στο πλαίσιο διμερών διαλόγων με χώρες εταίρους όσο και στα Ηνωμένα Έθνη, όπως στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, στην Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και στους μηχανισμούς παρακολούθησης που προβλέπονται για τη Διακήρυξη και το Πρόγραμμα Δράσης του Ντέρμπαν.

12. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Σύμφωνα με τον στόχο 17 του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, το 2019, η ΕΕ καθόρισε πλήρες θεματολόγιο για την προώθηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων (ESCR). Αυτό έγινε μέσω μιας προσέγγισης με τρεις πτυχές: (i) περισσότερη έμφαση στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης· (ii) ανάπτυξη επιχειρησιακής και πολιτικής καθοδήγησης σχετικά με τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της που δραστηριοποιούνται σε τρίτες χώρες· και iii) εντατικοποίηση των προσπάθειών για την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αγωνίζονται για την προάσπιση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής.

Οι ηγέτες της ΕΕ έδωσαν απόλυτη προτεραιότητα στο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής.

Οι συζητήσεις που έγιναν στο ετήσιο φόρουμ ΕΕ-ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις Βρυξέλλες, με άξονα τη σχέση μεταξύ περιβάλλοντος και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συνέβαλαν στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ στο πλαίσιο της νέας Πράσινης Συμφωνίας.

Σε πολυμερές επίπεδο, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της υποστήριξαν σταθερά τα ψηφίσματα στο πλαίσιο του σημείου 3 (Προώθηση και προστασία όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των ατομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην ανάπτυξη) στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στην Τρίτη Επιτροπή της ΓΣΗΕ. Σε αυτά περιλαμβάνονται το ετήσιο ψήφισμα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον, το ψήφισμα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την κλιματική αλλαγή, καθώς και τα ψηφίσματα για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τους υπερασπιστές των περιβαλλοντικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το 2019, τα κράτη μέλη της ΕΕ προώθησαν με επιτυχία τη θέσπιση σημαντικού αριθμού πρωτοβουλιών για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα (ESCR) στο πλαίσιο της ΓΣΗΕ και του ΣΑΔ, όπως και κατά τα προηγούμενα έτη, μεταξύ των οποίων και ψηφίσματα για:

- το δικαίωμα στην εκπαίδευση (υποστηρίχθηκε από την Πορτογαλία)·
- την πρόπουσα στέγαση ως συνιστώσα του δικαιώματος σε επαρκές βιοτικό επίπεδο και, σε αυτό το πλαίσιο, του δικαιώματος στη μη διάκριση (υποστηρίχθηκε από τη Βραζιλία, τη Φινλανδία, τη Γερμανία και τη Ναμίμπια)·
- το δικαίωμα στην εργασία (υποστηρίχθηκε από την Αίγυπτο, την Ελλάδα, την Ινδονησία, το Μεξικό και τη Ρουμανία)·
- το ζήτημα του σεβασμού των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων σε όλες τις χώρες (υποστηρίχθηκε από την Πορτογαλία)·
- τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση (υποστηρίχθηκε από τη Γερμανία και την Ισπανία)·
- τα πολιτιστικά δικαιώματα και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς (υποστηρίχθηκε από την Αργεντινή, την Κύπρο, την Αιθιοπία, την Ελλάδα, το Ιράκ, την Ιρλανδία, την Ιταλία, το Μάλι, την Πολωνία, τη Δημοκρατία της Σερβίας και την Ελβετία)·
- την ψυχική υγεία και τα ανθρώπινα δικαιώματα (υποστηρίχθηκε από τη Βραζιλία και την Πορτογαλία)·
- τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης (υποστηρίχθηκε από τη Φινλανδία, την Ισλανδία, τη Ναμίμπια και τη Νότια Αφρική).

Επιπλέον, η ΕΕ εξακολούθησε να υποστηρίζει και να υπερασπίζεται την ακεραιότητα και την ανεξαρτησία της εντολής της Ύπατης Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και του Γραφείου της, μεταξύ άλλων ως προς τις θεματικές δεσμεύσεις και τη στήριξη προς τις ειδικές διαδικασίες του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η ΕΕ υποστήριξε και συνεργάστηκε με πολλούς ειδικούς εισηγητές του ΟΗΕ για θέματα οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, όπως π.χ. με τον ειδικό εισηγητή στον τομέα των πολιτιστικών δικαιωμάτων, τον ειδικό εισηγητή για την επαρκή στέγαση, τον ειδικό εισηγητή για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την ασφάλεια του πόσιμου νερού και την αποχέτευση, τον ειδικό εισηγητή για το δικαίωμα στη διατροφή, τον ειδικό εισηγητή για την κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τον ειδικό εισηγητή για τις υποχρεώσεις όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα που συνδέονται με την κατοχύρωση ασφαλούς, καθαρού, υγιούς και βιώσιμου περιβάλλοντος, τον ειδικό εισηγητή για τις επιπτώσεις της περιβαλλοντικά σωστής διαχείρισης και διάθεσης των επικίνδυνων ουσιών και αποβλήτων στα ανθρώπινα δικαιώματα, και τον ειδικό εισηγητή για το δικαίωμα όλων στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο σωματικής και ψυχικής υγείας.

Το 2019, η ΕΕ συνέβαλε περαιτέρω στην πρωτοβουλία «Good Human Rights Stories» που τελεί υπό την αιγίδα της. Το φετινό άρθρο της ΕΕ αφορά τη νέα οδηγία της ΕΕ για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής⁵⁴, δυνάμει της οποίας τα υφιστάμενα δικαιώματα των εργαζόμενων γονέων και των φροντιστών επεκτείνονται έτσι ώστε να καταμερίζονται καλύτερα οι ευθύνες φροντίδας στα πλαίσια των οικογενειών. Η γόνιμη αλληλεπίδραση αυτών των βέλτιστων πρακτικών συνεισφέρει ουσιαστικά στο σημαντικό αλλά δύσκολο έργο του συστήματος του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στην πρωτοβουλία αφιερώθηκε μια ιστοσελίδα⁵⁵ η οποία περιλαμβάνει πληροφορίες για παρελθούσες και μελλοντικές εκδηλώσεις, καθώς και όλα τα βίντεο και τα αφιερώματα που κυκλοφόρησαν μεταξύ των μελών του συνασπισμού.

Άλλο ένα στοιχείο της δημόσιας διπλωματίας της ΕΕ σε πολυμερές επίπεδο ήταν η ομιλία στο πολιτικό φόρουμ υψηλού επιπέδου για τη βιώσιμη ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο στη Νέα Υόρκη. Η ΕΕ δήλωσε ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα για ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση είναι συνδεδεμένα με την κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις της στις ευάλωτες κοινότητες. Η ΕΕ αξιοποίησε αυτή την ευκαιρία για να επιστήσει την προσοχή στις δύο δέσμες κατευθυντηρίων γραμμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο της ΕΕ τον Ιούνιο του 2019: μια για ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση και μία για την εξάλειψη των διακρίσεων.

Οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση συνιστούν σημαντική πρόοδο στο έργο μας όσον αφορά τον σεβασμό, την προστασία και την έμπρακτη εφαρμογή του ανθρώπινου δικαιώματος σε ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο. Πρόκειται για τις πρώτες κατευθυντήριες γραμμές στον τομέα των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων. Σε αυτές τονίζεται η δέσμευση της ΕΕ να συμβάλει στην πραγμάτωση του δικαιώματος για ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση σε παγκόσμιο επίπεδο και να καθορίσει προτεραιότητες για την εξωτερική της δράση. Οι κατευθυντήριες γραμμές είναι ένα από τα πολλά μέτρα που λαμβάνει η ΕΕ για την προοδευτική υλοποίηση του Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) 6 που αναφέρεται στην «διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων και της αποχέτευσης για όλους» και του ΣΒΑ 13 που αναφέρεται στην «ανάληψη επείγουσας δράσης για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της». Στις κατευθυντήριες γραμμές τονίζεται ότι το ανθρώπινο δικαίωμα σε ασφαλές πόσιμο νερό συνεπάγεται ότι όλοι, μηδενός εξαιρουμένου, δικαιούνται να έχουν πρόσβαση σε επαρκές, ασφαλές, αποδεκτής ποιότητας, προσβάσιμο και οικονομικά προσιτό νερό για προσωπική και οικιακή χρήση. Το ανθρώπινο δικαίωμα στην αποχέτευση συνεπάγεται ότι όλοι, μηδενός εξαιρουμένου, δικαιούνται να έχουν, σε όλους τους τομείς της ζωής, φυσική και οικονομικά προσιτή πρόσβαση σε αποχέτευση που να είναι ασφαλής, υγιεινή, προστατευμένη, κοινωνικά και πολιτισμικά αποδεκτή και να εξασφαλίζει την ιδιωτικότητα και την αξιοπρέπεια. Με την έγκριση αυτών των νέων κατευθυντηρίων γραμμών, τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση ενσωματώνονται στην εξωτερική πολιτική και δράση της ΕΕ.

⁵⁴ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=89&furtherNews=yes&newsId=9438&langId=en>

⁵⁵ <https://goodhumanrightsstories.net/>

Τον Δεκέμβριο του 2019, η ΕΕ διοργάνωσε εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα τις κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα, χάρη στο οποίο οι αντιπροσωπείες της ΕΕ ενσωμάτωσαν τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση στις εργασίες τους, σε πολιτικό και επιχειρησιακό επίπεδο, καθώς και στο κεφάλαιο «οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα» των στρατηγικών και των εκθέσεων ανά χώρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία.

Βελτίωση της πρόσβασης σε ασφαλείς υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης για τις κοινότητες υποδοχής και τους πρόσφυγες σε μία από τις φτωχότερες περιοχές του Ανατολικού Σουδάν

Το Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για το Κέρας της Αφρικής υποστηρίζει την πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης σε μία από τις φτωχότερες περιοχές του Ανατολικού Σουδάν. 90 000 πρόσφυγες ζουν σε εννέα στρατόπεδα προσφύγων και σε τοπικές κοινότητες. Σχεδόν όλοι είναι νέοι Ερυθραίοι και κάθε μήνα φτάνουν περίπου χίλιοι Ερυθραίοι. Οι σημερινές εγκαταστάσεις δεν επαρκούν για την κάλυψη των βασικών αναγκών του προσφυγικού πληθυσμού, καθώς και τον αυξανόμενο αριθμό νέων αφίξεων. Το έργο αυτό, ύψους 2 εκατομμυρίων ευρώ και διάρκειας τριών ετών, έληξε το 2019 και συνεισέφερε στην αποκατάσταση και κατασκευή πηγών νερού για ανθρώπινη και γεωργική χρήση, στήριξε τη διαχείριση και διάθεση των αποβλήτων και παρείχε αποχωρητήρια σε σχολικές και υγειονομικές εγκαταστάσεις τόσο σε καταυλισμούς όσο και σε γειτονικά χωριά. Με το έργο βελτιώθηκε επίσης η ικανότητα των υπουργείων και της τοπικής αυτοδιοίκησης αρμόδιων για τη διαχείριση και τη διατήρηση των νέων εγκαταστάσεων και συστημάτων ύδρευσης. Επιπλέον, μέσω του έργου προωθήθηκαν ασφαλείς πρακτικές υγιεινής και αποχέτευσης εντός των κοινοτήτων. Με το έργο αυτό βελτιώθηκαν οι συνθήκες διαβίωσης περίπου 5 εκατομμυρίων δικαιούχων, 11 000 μαθητών και 400 δασκάλων σε 26 σχολεία, καθώς και σε 2 κέντρα υγείας και ένα νοσοκομείο.

«Στο παρελθόν, αγοράζαμε νερό από προμηθευτές που το μετέφεραν με γαϊδούρια, αλλά μας κόστιζε πολύ. Όσον αφορά το σχολείο, είχαμε προβλήματα που αφορούσαν τις εγκαταστάσεις υγιεινής. Πριν δεν είχαμε τίποτα, αλλά τώρα έχουμε πρόσβαση σε καθαρό νερό, τουαλέτες και ζούμε σε ένα καλύτερο και καθαρό περιβάλλον», δήλωσε ο Ahmed Abdelkader, δάσκαλος στο σχολείο Dar Alslam School στην Kassala.

Επιπλέον, η ΕΕ εξακολούθησε να εξετάζει με μεγάλη προσοχή τα θέματα οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο των διμερών διαλόγων με τρίτες χώρες. Για παράδειγμα, στον διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα με την Κούβα τον Οκτώβριο, οι συμμετέχοντες συζήτησαν για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα καθώς και για θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο του πολιτικού διαλόγου με την Ερυθραία, το ζήτημα του σεβασμού, της προστασίας και της έμπρακτης εφαρμογής των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων εξετάστηκε σε σχέση με τις συστάσεις που έγιναν στο πλαίσιο της καθολικής περιοδικής διαδικασίας επανεξέτασης. Η Ερυθραία συμφώνησε να μεριμνήσει για τα δικαιώματα σε εκπαίδευση, υγεία, στέγαση και επαρκές επίπεδο διαβίωσης και για το δικαίωμα στον πολιτισμό και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στο πλαίσιο της αναπτυξιακής μας συνεργασίας, τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα έλαβαν μεγαλύτερη στήριξη το 2019. Η ΕΕ θεωρεί τα πολιτιστικά δικαιώματα ως μοχλό ανάπτυξης και κοινωνικής ένταξης. Στα συμπεράσματα του Απριλίου του 2019, το Συμβούλιο επανέλαβε ότι είναι πολύ σημαντικό να στηριχθούν οι τοπικοί πολιτιστικοί τομείς, οι οποίοι λειτουργούν ως κινητήριες δυνάμεις της βιώσιμης ανάπτυξης για όλους, της πολιτισμικής πολυμορφίας, της καινοτομίας και της οικονομικής ανθεκτικότητας και προήγαγε την ενσωμάτωση των πολιτιστικών θεμάτων στη συνεργασία με τις τρίτες χώρες.

Η ΕΕ στηρίζει πλήρως τον ΣΒΑ 4 και το έργο της UNESCO για τον πολιτισμό και την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, διασφαλίζοντας ότι «κανείς δεν μένει πίσω», ανεξαρτήτως εθνικότητας, καταγωγής, φύλου ή αναπηρίας. Τα κράτη μέλη της ΕΕ εξακολουθούν να αποτελούν από κοινού τον μεγαλύτερο συνεισφέροντα στον τακτικό προϋπολογισμό της UNESCO και η ΕΕ και τα κράτη μέλη της εξακολουθούν να είναι ο μεγαλύτερος εθελοντικός χορηγός της. Πέραν αυτού, οι χώρες της ΕΕ συνεργάζονται στενά για να διατηρήσουν τον μηχανισμό της UNESCO για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στους τομείς της εκπαίδευσης, της επιστήμης και του πολιτισμού. Ο μηχανισμός προβλέπει την εξέταση υποθέσεων και ερωτήσεων που υποβάλλονται στη UNESCO και αφορούν εικαζόμενες παραβιάσεις ως προς το δικαίωμα στην εκπαίδευση, το δικαίωμα συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή, το δικαίωμα κάθε ατόμου να ζητεί, να λαμβάνει και να μεταδίδει πληροφορίες και το δικαίωμα να απολαμβάνει τα οφέλη της τεχνολογικής προόδου και των εφαρμογών της.

Η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει και να προστατεύει τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΥΑΔ) που βρίσκονται σε κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένων των υπερασπιστών των περιβαλλοντικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίοι αγωνίζονται για τα δικαιώματα αυτά στις κοινότητές τους, αλλά και σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Οι υπερασπιστές των περιβαλλοντικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων προάγουν το δικαίωμα σε ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση, σε όλα τα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού και διαχείρισης της ύδρευσης και της αποχέτευσης καθώς και στις σχετικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών προστασίας των φυσικών πόρων από εκμετάλλευση ή καταστροφή. Σε αυτούς περιλαμβάνονται εργαζόμενοι σε διεθνές και σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά και άνθρωποι που ζουν σε απομακρυσμένα χωριά, δασικές ή ορεινές περιοχές, καθώς και αυτόχθονες ηγέτες ή μέλη κοινοτήτων που υπερασπίζονται τα εδάφη που τους ανήκουν παραδοσιακά έναντι των καταστροφών που προκαλούνται από έργα μεγάλης κλίμακας, όπως η εξόρυξη. Η γενική ανάλυση της ΜΚΟ Front Line Defenders το 2018 κατέδειξε ότι το 77 % των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων που σκοτώθηκαν το 2018 δραστηριοποιούνται σε θέματα περιβαλλοντικών δικαιωμάτων. Η ΕΕ προσέφερε πολιτική και οικονομική στήριξη στους ΥΑΔ που διατρέχουν κίνδυνο. Η χρηματοδότηση από το ΕΜΔΑΔ του μηχανισμού της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ProtectDefenders.eu (ύψους 20 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2015-2019), υποστήριξε περισσότερους από 30 000 ακτιβιστές και τις οικογένειές τους από το 2015 μέσω ενός συνδυασμού βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων πρωτοβουλιών. Η ΕΕ αντέδρασε στην κατάσταση των ΥΑΔ που ασχολούνται με περιβαλλοντικά θέματα: κατόπιν της γενικής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΕΜΔΑΔ το 2017, χορηγήθηκαν 5 εκατομμύρια ευρώ σε έργα «υποστήριξης των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συνδέονται με τη γη και των αυτοχθόνων πληθυσμών στο πλαίσιο, μεταξύ άλλων, της «υφαρπαγής γαιών» και της κλιματικής αλλαγής», βελτιώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την κατάσταση για εκατοντάδες υπερασπιστές των περιβαλλοντικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλον τον κόσμο.

Χάρη στα κονδύλια του ΕΜΔΑΔ, η ΕΕ συνέβαλε επίσης στη βελτίωση της παρακολούθησης και την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των βασικών διεθνών συμβάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την εργασία (της ΔΟΕ) σε χώρες που επωφελούνται του καθεστώτος ΣΓΠ+ στο πλαίσιο του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων της ΕΕ (ΣΓΠ). Για το σκοπό αυτόν, η ΕΕ υποστήριξε και ενίσχυσε παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών. Υιοθετώντας την προσέγγιση με γνώμονα τα δικαιώματα, η ΕΕ χορήγησε σημαντική χρηματοδότηση για τη στήριξη των εργασιακών δικαιωμάτων, των κοινωνικών πολιτικών, του δικαιώματος στην υγεία, την κοινωνική προστασία, την εκπαίδευση, την πρόσβαση σε τροφή, ύδρευση και αποχέτευση, και του επαρκούς βιοτικού επιπέδου, δυνάμει διαφόρων γεωγραφικών μέσων –όπως του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης (ΕΤΑ), του Μηχανισμού Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΜΑΣ) και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης (ΕΝΠΙ)– αλλά και θεματικών προγραμμάτων –όπως του θεματικού προγράμματος επισιτιστικής ασφάλειας και του προγράμματος για τα παγκόσμια δημόσια αγαθά και προκλήσεις. Για παράδειγμα, η ΕΕ συνεργάστηκε με τη ΔΟΕ για να προωθήσουν τα εργασιακά δικαιώματα στη Μιανμάρ/Βιρμανία και το έργο της πλατφόρμας οικονομικών και κοινωνικών θεμάτων στα Δυτικά Βαλκάνια προκειμένου να βελτιωθούν οι μηχανισμοί για τον φιλικό διακανονισμό εργατικών διαφορών και να ενισχυθεί και να εκσυγχρονιστεί η επιθεώρηση εργασίας.

13. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Το 2019 η ΕΕ συνέχισε να θέτει επί τάπητος το ζήτημα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις επιχειρήσεις, σε όλο το μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού τους, να στηρίζει το έργο των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να διευκολύνει την πρόσβαση σε έννομη προστασία. Ζήτησε από τα κράτη και από όλες τις επιχειρήσεις, πολυεθνικές και εθνικές, να εφαρμόζουν και να συμμορφώνονται με τις κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα (UNGP) και τους τρεις πυλώνες τους: «την υποχρέωση του κράτους να προστατεύει»· «την εταιρική ευθύνη για σεβασμό» και την «πρόσβαση σε έννομη προστασία». Έθεσε το θέμα στα πλαίσια διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα με όλο και περισσότερες τρίτες χώρες, ιδίως της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας, και με περιφερειακούς οργανισμούς, όπως ο ASEAN και η ΑΕ. Ως το τέλος του 2019, 16 κράτη μέλη της ΕΕ είχαν υιοθετήσει εθνικά σχέδια δράσης (ΕΣΔ) για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα· αυτό τα κατέστησε πλειοψηφία στην ομάδα των συνολικά 24 κρατών που υιοθέτησαν τέτοια σχέδια. Η ΕΕ υποστήριξε μια περιφερειακή εκδήλωση αλληλοδιδαχής από ομοτίμους σχετικά με τα εθνικά σχέδια δράσης, την οποία διοργάνωσε το βελγικό Υπουργείο Εξωτερικών τον Μάιο του 2019.

Η ΕΕ συνέχισε επίσης να προωθεί την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ)/υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά (RBC) και τα δικαιώματα των επιχειρήσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των ευρύτερων εργασιών για την υλοποίηση των ΣΒΑ. Σε έγγραφο προβληματισμού με τίτλο «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030» το οποίο κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο του 2019, η Επιτροπή επεσήμανε ότι, εφόσον οι αλυσίδες εφοδιασμού περιπλέκονται και παγκοσμιοποιούνται συνεχώς, έχει σημασία να προαχθεί και στις τρίτες χώρες η εφαρμογή υψηλών προτύπων βιωσιμότητας.

Τον Μάρτιο του 2019, η Επιτροπή δημοσίευσε επισκόπηση της προόδου όσον αφορά την εταιρική κοινωνική ευθύνη, την υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά και τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλους τους τομείς πολιτικής.⁵⁶ Από το 2011 έχουν τεθεί σε εφαρμογή πάνω από 200 πρωτοβουλίες σχετικές με την ΕΚΕ, την RBC και τις επιχειρήσεις και ανθρώπινα δικαιώματα, με τη χρήση ενός ευφυούς συνδυασμού προαιρετικών και κανονιστικών μέτρων.

⁵⁶ Εταιρική κοινωνική ευθύνη, υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά και Επιχειρήσεις και ανθρώπινα δικαιώματα - Επισκόπηση της προόδου
<https://ec.europa.eu/docsroom/documents/34963>

Εισηγμένες επιχειρήσεις, τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες με περισσότερους από 500 εργαζόμενους υποχρεούνται να δημοσιοποιούν μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες στις εκθέσεις διαχείρισης, δυνάμει της ευρωπαϊκής οδηγίας για τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών⁵⁷. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και εργασιακά θέματα, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θέματα καταπολέμησης της διαφθοράς και της δωροδοκίας. Η μη χρηματοοικονομική κατάσταση θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζει η επιχείρηση, καθώς και σχετικά με τους «κυριότερους κινδύνους που συνδέονται με τις δραστηριότητες της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση και αναλογικά, των επιχειρηματικών της σχέσεων, των προϊόντων ή των υπηρεσιών της τα οποία είναι πιθανόν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις [...] και ο τρόπος με τον οποίο η επιχείρηση διαχειρίζεται αυτούς τους κινδύνους». Η Επιτροπή διενεργεί επί του παρόντος έλεγχο καταλληλότητας του πλαισίου της ΕΕ για την υποβολή εταιρικών εκθέσεων, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας για τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία σχετικά με νέο κανονισμό της ΕΕ για τις δημοσιοποιήσεις για τη βιωσιμότητα στον χρηματοπιστωτικό τομέα, τον Μάρτιο του 2019. Σύμφωνα με τον κανονισμό αυτόν, ορισμένοι φορείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος θα υποχρεούνται να δημοσιεύουν στους ιστοχώρους τους και σε προσυμβατικά έγγραφα πληροφορίες σχετικά με τις οικείες πολιτικές δέουσας επιμέλειας όσον αφορά τις δυσμενείς επιπτώσεις των επενδυτικών τους αποφάσεων για το περιβάλλον και την κοινωνία.

Η Επιτροπή διεξήγαγε αναλύσεις και διαβουλεύσεις με τους αρμόδιους φορείς κατά τη διάρκεια του 2019, ώστε να αξιολογήσει κατά πόσον είναι σκόπιμο να απαιτείται από τα διοικητικά συμβούλια των εταιρειών να αναπτύσσουν και να δημοσιοποιούν στρατηγική βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της δέουσας επιμέλειας σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού, και μετρήσιμους στόχους βιωσιμότητας. Το έργο αυτό καλύπτει και τα θέματα παιδικής εργασίας. Η εν λόγω μελέτη σχετικά με τις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας στην αλυσίδα εφοδιασμού επικεντρώθηκε στις απαιτήσεις για την ταυτοποίηση, την πρόληψη, τον μετριασμό και τη λογοδοσία που αφορούν παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιβαλλοντική ζημία, μεταξύ άλλων ως προς το κλίμα.⁵⁸ Επιπλέον, η Επιτροπή συντονίζει τον προβληματισμό της ως προς τις αναφερόμενες απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας, την εν εξελίξει διαδικασία για την επανεξέταση της ευρωπαϊκής οδηγίας για τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών και άλλες πρωτοβουλίες που έχουν δρομολογηθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Το 2020 θα διεξαχθούν δημόσιες διαβουλεύσεις που θα επιτρέψουν την περαιτέρω συμβολή των ενδιαφερόμενων μερών στα ζητήματα αυτά.

⁵⁷ Οδηγία 2014/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την τροποποίηση της οδηγίας 2013/34/ΕΕ όσον αφορά τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών και πληροφοριών για την πολυμορφία από ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις και ομίλους

⁵⁸ Μελέτη σχετικά με τις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας στην αλυσίδα εφοδιασμού <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8ba0a8fd-4c83-11ea-b8b7-01aa75ed71a1/language-en>

Τον Νοέμβριο του 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε τη διαδικτυακή πύλη «Due Diligence Ready!»⁵⁹, που παρέχει οδηγίες στις επιχειρήσεις σχετικά με τις διαδικασίες ελέγχου των πηγών των ορυκτών και των μετάλλων που εισέρχονται στις αλυσίδες εφοδιασμού τους. Βοηθά τις επιχειρήσεις να εξασφαλίσουν ότι ο εφοδιασμός σε μέταλλα και ορυκτά δεν παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, και κατά συνέπεια να ενισχύσουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία σε ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα τους.

Όσον αφορά την πρόσβαση σε μηχανισμούς προσφυγής για θύματα παραβιάσεων, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) επεξεργάστηκε μελέτη παρακολούθησης της γνωμοδότησης που εξέδωσε τον Απρίλιο του 2017 με θέμα «Βελτίωση της πρόσβασης στα μέσα προσφυγής στον τομέα των επιχειρήσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε επίπεδο ΕΕ».⁶⁰ Ο FRA έχει συγκεντρώσει, όπως πρότεινε η Επιτροπή τον Αύγουστο του 2017, «πληροφορίες σχετικά με δικαστικούς και εξωδικαστικούς μηχανισμούς στα κράτη μέλη που αφορούν την πρόσβαση σε ένδικα μέσα για τα θύματα παραβιάσεων που σχετίζονται με τις επιχειρήσεις». Τα αποτελέσματα της μελέτης θα είναι διαθέσιμα εντός του 2020. Η Επιτροπή άρχισε επίσης να επεξεργάζεται την προσθήκη ενημερωτικής σελίδας σχετικά με την άσκηση προσφυγής στη διαδικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (e-Justice Portal).⁶¹

Η αναπτυξιακή συνεργασία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προαγωγή της υπεύθυνης διαχείρισης των αξιακών αλυσίδων και στη συμμόρφωση προς τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα και τα ανθρώπινα δικαιώματα στις τρίτες χώρες, όπως αναφέρεται και στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ενίσχυση του ρόλου του ιδιωτικού τομέα για την επίτευξη βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στις αναπτυσσόμενες χώρες».⁶² Η ΕΕ στήριξε ευρύ φάσμα έργων σχετικών με την ΕΚΕ και την RBC, καθώς και τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση, με τη συμμετοχή σημαντικών παραγόντων στις αναπτυσσόμενες χώρες, μέσω, μεταξύ άλλων, πολυμερών συμπράξεων.

⁵⁹ Due Diligence Ready! https://ec.europa.eu/growth/sectors/raw-materials/due-diligence-ready_en

⁶⁰ [Βελτίωση της πρόσβασης στα μέσα προσφυγής στον τομέα των επιχειρήσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε επίπεδο ΕΕ \(Improving access to remedy in the area of business and human rights at the EU level\), 2017](#)

⁶¹ <https://e-justice.europa.eu/>

⁶² Ανακοίνωση με τίτλο «Ενίσχυση του ρόλου του ιδιωτικού τομέα για την επίτευξη βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στις αναπτυσσόμενες χώρες» (COM(2014)263) <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9802-2014-INIT/el/pdf>

Η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει μέσω του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα την κοινωνία των πολιτών και τους κοινωνικούς εταίρους ώστε να μπορέσουν να εφαρμόσουν τις κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Η ΕΕ δημοσίευσε την ετήσια γενική πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του ΕΜΔΑΔ με ειδικό κονδύλιο για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα ύψους 5 εκατ. ευρώ. Κύριος στόχος της είναι να στηρίζει και να ενδυναμώνει την κοινωνία των πολιτών ώστε αυτή να συνεργαστεί με επιχειρηματικούς και επενδυτικούς παράγοντες με στόχο τον μετριασμό, την πρόληψη και την αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στα ανθρώπινα δικαιώματα και, κατά περίπτωση, για να τους αποδοθούν ευθύνες.

Η ΕΕ συμπεριέλαβε δεσμεύσεις για την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ)/υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς (RBC) σε όλες τις πρόσφατες συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου, όπως π.χ. στη συμφωνία οικονομικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Ιαπωνίας και στο εμπορικό σκέλος της εκσυγχρονισμένης συνολικής συμφωνίας ΕΕ-Μεξικού. Η τελευταία περιλαμβάνει αυτοτελές άρθρο για το εμπόριο και την υπεύθυνη διαχείριση των αλυσίδων εφοδιασμού (άρθρο 9 του κεφαλαίου για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη), με βάση το οποίο τα μέρη δεσμεύονται να στηρίζουν τη διάδοση των ανάλογων διεθνών μέσων, όπως είναι οι κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Η ιδιαίτερη προσοχή που δόθηκε στις υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές φαίνεται στην πράξη με συγκεκριμένες δραστηριότητες όσον αφορά την εφαρμογή.

Για την εφαρμογή της ΕΚΕ/RBC και των αρχών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδιαίτερη σημασία έχουν οι δραστηριότητες προβολής και ανάπτυξης ικανοτήτων σε στενή συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και την κοινωνία των πολιτών. Η ΕΕ έχει δημιουργήσει πιλοτικές συμπράξεις με διεθνείς οργανισμούς όπως η ΔΟΕ, ο ΟΟΣΑ και η ΟΗCHR προκειμένου να προσφέρει τεχνική υποστήριξη για την ανάπτυξη εθνικών σχεδίων δράσης σε εννέα χώρες της Λατινικής Αμερικής, στα πλαίσια ενός έργου που ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2019. Παρόμοιο έργο της ΕΕ για την προώθηση υπεύθυνων αλυσίδων εφοδιασμού σε έξι εκ των βασικών εμπορικών εταίρων της ΕΕ στην Ασία δρομολογήθηκε τον Ιανουάριο του 2018 σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ και τη ΔΟΕ. Ένα τρίτο έργο στην Ασία σε συνεργασία με το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών επρόκειτο να αρχίσει στα τέλη του 2019. Στο πλαίσιο της συνεργασίας της με τη ΔΟΕ και τον ΟΟΣΑ, η ΕΕ έδωσε επίσης στα εθνικά σημεία επαφής των κατευθυντήριων γραμμών του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις τη δυνατότητα κατάρτισης σε εργασιακά ζητήματα με γνώμονα την RBC, από το Διεθνές Κέντρο Κατάρτισης, τον Σεπτέμβριο του 2019.

Στο πολυμερές πλαίσιο, η ΕΕ συνέβαλε στο έργο της ομάδας εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα και συμμετέσχε ενεργά στο όγδοο φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον Νοέμβριο του 2019. Στην Τρίτη Επιτροπή της ΓΣΗΕ, η ΕΕ εξακολούθησε να συμμετέχει σε διαδραστικό διάλογο με την ομάδα εργασίας, υποστηρίζοντας την αποτελεσματική εφαρμογή των κατευθυντήριων αρχών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της διατηρούν τον παγκόσμιο ηγετικό ρόλο στην ανάπτυξη εθνικών σχεδίων δράσης για την εφαρμογή των κατευθυντήριων αρχών των Ηνωμένων Εθνών. Η ΕΕ διοργάνωσε κοινή σύνοδο με το Συμβούλιο της Ευρώπης με θέμα τον ρόλο των περιφερειακών οργανισμών στην προώθηση του γόνιμου ανταγωνισμού στον τομέα των επιχειρήσεων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τον Οκτώβριο του 2019, η ΕΕ συμμετείχε επίσης εποικοδομητικά στην πέμπτη σύνοδο της διακυβερνητικής ομάδας για τις διεθνικές εταιρείες και άλλες επιχειρήσεις όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, κατόπιν συζητήσεων σχετικά με σχέδιο νομικά δεσμευτικού μέσου πάνω στο θέμα αυτό.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της στήριζαν επίσης τις οριζόντιες και τομεακές εργασίες του ΟΟΣΑ σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια, μεταξύ άλλων και με χρηματοδοτικές συνεισφορές, καθώς και τη διακήρυξη της εκατονταετηρίδας της ΔΟΕ με θέμα το μέλλον της εργασίας. Στα συμπεράσματα του Οκτωβρίου του 2019, το Συμβούλιο της ΕΕ επικροτεί τη διακήρυξη της εκατονταετηρίδας της ΔΟΕ με θέμα το μέλλον της εργασίας και τονίζει τη σημασία της υπεύθυνης διαχείρισης των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού, μεταξύ άλλων με τη δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ συμμετείχε στη σύνταξη και υποστήριξη του ανακοινωθέντος της ομάδας εργασίας της G7 για την απασχόληση (G7 Social) και των «Δεσμεύσεων της G7 Social για την προώθηση της υπεύθυνης συμπεριφοράς των επιχειρήσεων στις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες». Τέτοιες δεσμεύσεις αποτυπώθηκαν και στην τριμερή δήλωση της ομάδας εργασίας της G7 για την απασχόληση, η οποία εγκρίθηκε από τους υπουργούς εργασίας και απασχόλησης της G7 και τους διεθνείς κοινωνικούς εταίρους.⁶³

Για να εξασφαλισθεί σταθερή πρόοδος, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ συνέχισαν να επενδύουν στην ευαισθητοποίηση του προσωπικού τους σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΗΕ, παρέχοντας εκπαιδευτικά προγράμματα και διδακτικό υλικό, ιδίως στις αντιπροσωπείες της ΕΕ.

⁶³ Δίκτυο Business at OECD, Διεθνής Οργάνωση Εργοδοτών, Διεθνής Συνδικαλιστική Συνομοσπονδία, Συνδικαλιστική Συμβουλευτική Επιτροπή στον ΟΟΣΑ.

Έργο «Ship to Shore Rights» - Καταπολέμηση της αναγκαστικής εργασίας στον κλάδο της αλιείας και των αλιευτικών προϊόντων της Ταϊλάνδης

Ο Chith 'Jed' Poth ήταν μόλις 17 όταν μετανάστευσε από την Καμπότζη για να εργαστεί στον κλάδο της αλιείας της Ταϊλάνδης το 2007. Εκείνη την εποχή, οι αρχές αγνοούσαν ή παράβλεπαν σοβαρές παραβιάσεις του εργατικού δικαίου στον κλάδο αλιείας της Ταϊλάνδης. Οι παραβιάσεις αυτές αφορούσαν μεταξύ άλλων την κατακράτηση μισθών και την κατάσχεση διαβατηρίων, κλασικές ενδείξεις πιθανών περιπτώσεων αναγκαστικής εργασίας.

Το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο «Ship to Shore Rights» δρομολογήθηκε το 2016 με στόχο να μειώσει και να αποτρέψει απαράδεκτες μορφές εργασίας στους κλάδους αλιείας και αλιευτικών προϊόντων της Ταϊλάνδης, όπως η περίπτωση του Jed. Σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα (4 έτη) και με περιορισμένο προϋπολογισμό (4,2 εκατομμύρια ευρώ), το έργο συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης των 370.000 εργαζομένων στον κλάδο αλιείας και αλιευτικών προϊόντων της Ταϊλάνδης, ιδίως διακινούμενων εργαζομένων προερχόμενων από την Καμπότζη και τη Μιανμάρ/Βιρμανία.

Σε αυτές τις θετικές εξελίξεις συνέβαλαν οι αλλαγές στο νομικό και κανονιστικό πλαίσιο της Ταϊλάνδης. Το 2018 η Ταϊλάνδη έγινε η πρώτη χώρα της Ασίας που κύρωσε το πρωτόκολλο του 2014 της σύμβασης της ΔΟΕ περί αναγκαστικής εργασίας (πρωτόκολλο 29) - ένα μέσο για τα ανθρώπινα δικαιώματα - καθώς και τη σύμβαση της ΔΟΕ σχετικά με την εργασία στον τομέα της αλιείας (Σύμβαση 188) - ο βασικός διεθνής κανόνας εργασίας για τον τομέα της αλιείας. Η κυβέρνηση της Ταϊλάνδης θέσπισε επίσης νέους κανόνες για την προστασία και την ευημερία των εργαζομένων, την απαγόρευση της παιδικής εργασίας, την ταυτοποίηση των ναυτικών, την ηλεκτρονική πληρωμή των μισθών και την αύξηση του κατώτατου μισθού.

Επιπλέον, η επιβολή της εργατικής νομοθεσίας ενισχύθηκε σημαντικά μέσω της δημιουργίας ικανοτήτων για επιθεωρητές εργασίας και διερμηνείς. Αναπτύχθηκαν κατευθυντήριες γραμμές και προγράμματα ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια επιθεωρήσεων στα λιμάνια, σε αλιευτικά σκάφη και σε εγκαταστάσεις μεταποίησης.

Τα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί μέχρι σήμερα δείχνουν ότι τα ληφθέντα μέτρα λειτουργούν, με λιγότερες περιπτώσεις σωματικής βίας (2 % όλων των ερωτηθέντων εργαζομένων) και ανήλικων εργαζομένων (κάτω του 1%) και περισσότερες γραπτές συμβάσεις (43%) και υψηλότερο μέσο όρο πραγματικών μηνιαίων μισθών (από 6.483 μπατ Ταϊλάνδης το 2013 σε 9.980 μπατ Ταϊλάνδης).

Ο Jed λέει ότι τα πράγματα στο σκάφος του είναι πολύ καλύτερα. «Έχει σημειωθεί σημαντική βελτίωση, ιδίως όσον αφορά τον μισθό που καταβάλλεται τακτικότερα και είναι υψηλότερος. Ο φόρτος εργασίας προγραμματίζεται πλέον καλύτερα και διαθέτουμε περισσότερο χρόνο ανάπαυσης. Στο παρελθόν, αν ήμασταν άρρωστοι ή τραυματισμένοι, μπορούσαμε να πάμε στο νοσοκομείο μόνο αν μας το επέτρεπε ο καπετάνιος ή ο ιδιοκτήτης του σκάφους. Τώρα οι εργοδότες μας ενδιαφέρονται περισσότερο για την υγεία και την ευημερία μας, και μπορώ να επισκεφτώ το νοσοκομείο χρησιμοποιώντας την κοινωνική μου ασφάλιση», είπε ο Jed.

14. Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην πρόληψη των συγκρούσεων, τη διαχείριση κρίσεων και τη μεταβατική δικαιοσύνη

Μέσω των αποστολών και των επιχειρήσεων ΚΠΑΑ, η ΕΕ στηρίζει τη μεταρρύθμιση και την ανάπτυξη ικανοτήτων στον τομέα της ασφάλειας, της δικαιοσύνης και της άμυνας στις χώρες υποδοχής που βρίσκονται σε κατάσταση αστάθειας, όπου οι σοβαρές παραβιάσεις και καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι παρακαταθήκη των συγκρούσεων ή εξακολουθούν να λαμβάνουν χώρα. Η ΕΕ επισημαίνει τη σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου σε όλες τις δραστηριότητες ΚΠΑΑ. Δεδομένου ότι οι αποστολές και οι επιχειρήσεις ΚΠΑΑ της ΕΕ αναπτύσσονται όλο και περισσότερο σε περίπλοκες καταστάσεις συγκρούσεων, τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν με τη σειρά τους ένα όλο και πιο σημαντικό στοιχείο των αποστολών και επιχειρήσεων αυτών, όπως αποδεικνύεται από το γεγονός ότι, σε πολλές αποστολές το 2019, αυξήθηκαν οι θέσεις ειδικών στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας των φύλων.

Αποστολή της ΕΕ για την επιβολή του κράτους δικαίου στο Κοσσυφοπέδιο - καταπολέμηση της σεξουαλικής και της έμφυλης βίας

Σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Ιατροδικαστικής και την Αστυνομία του Κοσσυφοπεδίου, η αποστολή της ΕΕ για την επιβολή του κράτους δικαίου στο Κοσσυφοπέδιο (EULEX Kosovo) ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2019 μία εκστρατεία ευαισθητοποίησης με σκοπό να ευαισθητοποιήσει το κοινό ώστε να αυξηθεί η αναφορά εγκλημάτων σεξουαλικής βίας. Ανέδειξε τη σημασία της τήρησης βιολογικών αποδεικτικών στοιχείων σε περιπτώσεις σεξουαλικής βίας, προκειμένου οι δράστες να προσάγονται στη δικαιοσύνη. Η εκστρατεία επικεντρώθηκε ιδίως στους νέους και διαφημίστηκε περαιτέρω κατά τη διάρκεια της εκστρατείας «16 ημέρες ακτιβισμού». Στο πλαίσιο του πυλώνα παρακολούθησης, η αποστολή συνέχισε επίσης την παρακολούθηση υποθέσεων έμφυλης βίας. Το έργο αυτό αποτέλεσε βάση για την ανάπτυξη ειδικά σχεδιασμένων συστάσεων που παρασχέθηκαν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, στην Αστυνομία του Κοσσυφοπεδίου, στο Εισαγγελικό Συμβούλιο και το Δικαστικό Συμβούλιο του Κοσσυφοπεδίου, καθώς και σε άλλους συναφείς ενδιαφερόμενους φορείς.

Οι αποστολές και οι επιχειρήσεις ΚΠΑΑ, σύμφωνα με τις εντολές τους, λαμβάνουν υπόψη τα ανθρώπινα δικαιώματα στις δραστηριότητές τους και προάγουν ενεργά τον σεβασμό, την προστασία και την πραγμάτωση αυτών και την τήρηση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου (ΔΑΔ) στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους σε θέματα παροχής συμβουλών, καθοδήγησης και εκπαίδευσης. Στις δύο πρώτες αρμοδιότητες περιλαμβάνεται η υποστήριξη των θεσμικών και νομοθετικών μεταρρυθμίσεων και η εξασφάλιση της συμμόρφωσής τους προς τις διεθνείς υποχρεώσεις στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ στα εκπαιδευτικά τους προγράμματα περιλαμβάνονται θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ΔΑΔ, καθώς και θέματα για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας και την προστασία των αμάχων.

Στρατιωτική αποστολή της ΕΕ στο Μάλι - ενίσχυση της εμπιστοσύνης μεταξύ της κοινωνίας του Μάλι και των ενόπλων δυνάμεων

Η στρατιωτική εκπαιδευτική αποστολή της ΕΕ στο Μάλι (EUTM Mali) ανέπτυξε πρακτικά σενάρια που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου για την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και την προστασία των αμάχων με στόχο την εκπαίδευση των ενόπλων δυνάμεων του Μάλι. Με τη στήριξη ενός τοπικού οργανισμού-εταίρου της κοινωνίας των πολιτών, η στρατιωτική εκπαιδευτική αποστολή της ΕΕ προσέλαβε γυναίκες από το Μάλι για να υποδυθούν τον ρόλο του άμαχου πληθυσμού στα εκπαιδευτικά σενάρια, ώστε να καταστήσει την εκπαίδευση πιο αποτελεσματική και να ενισχύσει το αίσθημα εμπιστοσύνης μεταξύ της κοινωνίας του Μάλι και των δυνάμεων ασφαλείας και άμυνας. Η αποστολή εκπόνησε επίσης εγχειρίδιο για την εκπαίδευση των εκπαιδευτών σχετικά με το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο «*Manuel sur les Droits des Conflits Armés et les Droits de l'Homme à l'intention du Personnel Formateur des FAMA*» που απευθύνεται στις ένοπλες δυνάμεις του Μάλι.

Το 2019 η ΕΥΕΔ διεξήγαγε τρεις αναλύσεις συγκρούσεων και προετοίμασε την επιλογή τεσσάρων χωρών για τη διεξαγωγή έγκαιρης προειδοποίησης. Κάθε ανάλυση σύγκρουσης και οι σχετικές συστάσεις περιλαμβάνουν αξιολόγηση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη συγκεκριμένη χώρα και στόχους για τη βελτίωσή της.

Το 2019 η ΕΕ συνέχισε να εφαρμόζει το πλαίσιο πολιτικής της για τη μεταβατική δικαιοσύνη. Μετά την έγκριση του εγγράφου πολιτικής της ΑΕ για τη μεταβατική δικαιοσύνη κατά τη σύνοδο κορυφής της ΑΕ, τον Φεβρουάριο του 2019, το θέμα της μεταβατικής δικαιοσύνης συζητήθηκε στο πλαίσιο του διαλόγου ΕΕ-ΑΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα που πραγματοποιήθηκε στις 19 Οκτωβρίου 2019. Συγκεκριμένα, οι δύο οργανισμοί συμφώνησαν να διοργανώσουν σεμινάριο με θέμα τη μεταβατική δικαιοσύνη προκειμένου να συνεχισθούν οι συζητήσεις σε επίπεδο εμπειρογνομώνων το 2020. Οι εξελίξεις στον τομέα της μεταβατικής δικαιοσύνης συζητήθηκαν επίσης και στο πλαίσιο άλλων διαλόγων για θέματα πολιτικής, όπως π.χ. με την Κολομβία, την Γκάμπια και το Νεπάλ. Το σεμινάριο εμπειρογνομώνων για την κατάσταση στο Νότιο Σουδάν αφιέρωσε επίσης ειδική σύνοδο για τη μεταβατική δικαιοσύνη.

Ο μηχανισμός για τη δικαιοσύνη σε περιόδους συγκρούσεων και μετάβασης, ο οποίος χρηματοδοτείται από τον μηχανισμό συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη (IcSP), δημιουργήθηκε το 2019 και παρέχει βραχυπρόθεσμη στήριξη και εμπειρογνωμοσύνη στους τομείς της μεταβατικής δικαιοσύνης, της αποκατάστασης των συνταγματικών αρχών και της δικαιοσύνης για τον πληθυσμό. Με την ταχεία ανάπτυξη των εμπειρογνομώνων του στις τρίτες χώρες, ο μηχανισμός αυτός παρέσχε στρατηγικές και τεχνικές συμβουλές, συνέβαλε στην εφαρμογή βραχυπρόθεσμων έργων, διευκόλυνε την ανάλυση των δυνατοτήτων προαγωγής της μεταβατικής δικαιοσύνης και εντόπισε τις λύσεις για την άρση των εμποδίων, ιδίως στην Κολομβία, τη Βενεζουέλα, τη Γκάμπια, το Νότιο Σουδάν ή τα Δυτικά Βαλκάνια. Η κοινοπραξία που έχει επιφορτισθεί με την εφαρμογή του μηχανισμού έχει επικεφαλής το Διεθνές Ινστιτούτο Δημοκρατίας και Εκλογικής Βοήθειας (International IDEA), ενώ απαρτίζεται και από την Conciliation Resources, το Διεθνές Κέντρο Μεταβατικής Δικαιοσύνης (ICTJ), το Διεθνές Κέντρο του Τολέδου για την Ειρήνη - Κολομβία (CITpak-Κολομβία) (Toledo International Center for Peace – Colombia (CITpax-Colombia)) και το Ελβετικό Ίδρυμα για την Ειρήνη (Swiss Peace Foundation).

Η μεταβατική δικαιοσύνη εντάχθηκε σε πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα το 2019. Στον τακτικό κύκλο μαθημάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα που πραγματοποιήθηκε την εβδομάδα της 17ης Ιουνίου 2019 περιλαμβανόταν και μια ξεχωριστή ενότητα για τη μεταβατική δικαιοσύνη. Τον Απρίλιο του 2019, κατά τις ημέρες της Υπηρεσίας Μέσων Εξωτερικής Πολιτικής (FPI), πραγματοποιήθηκε ειδική συνεδρίαση αφιερωμένη στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η μεταβατική δικαιοσύνη. Στο πλαίσιο του μηχανισμού για τη δικαιοσύνη σε περιόδους συγκρούσεων και μετάβασης, διοργανώθηκαν παρουσιάσεις σχετικά με συγκεκριμένες αποστολές σε επίπεδο χώρας για τους συναδέλφους που εργάζονται στις αντιπροσωπείες της ΕΕ. Επ' ευκαιρία των Ευρωπαϊκών Ημερών Ανάπτυξης του 2019, η ΕΥΕΔ φιλοξένησε συζήτηση κατά την οποία εξετάσθηκε διεξοδικά το ζήτημα της μεταβατικής δικαιοσύνης, σε συνεργασία με το ICTJ.

Η μεταβατική δικαιοσύνη συμπεριλήφθηκε επίσης σε ευρύτερα προγράμματα στους τομείς του κράτους δικαίου και της δικαιοσύνης, όπως στην Γκάμπια, όπου η ΕΕ στήριξε την επιτροπή Αλήθειας, Συμφιλίωσης και Αποκατάστασης, στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, όπου στήριξε το Ειδικό Ποινικό Δικαστήριο και στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, όπου, σύμφωνα με την αρχή της συμπληρωματικότητας με το ΔΠΔ, στήριξε τη δίωξη και την εκδίκαση από τις εθνικές ποινικές δικαιοδοσίες εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας που διαπράχθηκαν από πολιτοφυλακές της περιοχής του Νότιου Κίβου.

Κατά την περίοδο 2014-2018 πραγματοποιήθηκε θεματική αξιολόγηση της στήριξης που παρασχέθηκε στο πλαίσιο του IcSP.

Η μεταβατική δικαιοσύνη εξακολουθεί να είναι μία από τις δέκα κοινές πτυχές του πλήρους κύκλου μιας σύγκρουσης, όπως περιγράφεται στην ολοκληρωμένη προσέγγιση για τις εξωτερικές συγκρούσεις και κρίσεις, που υιοθετήθηκε τον Ιανουάριο του 2018.

Η ΕΕ υποστήριξε το ψήφισμα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη μεταβατική δικαιοσύνη που εκδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 2019, κατά την 42^η σύνοδο του ΣΑΔ των Ηνωμένων Εθνών.

Η ΕΕ στήριξε επίσης τους διάφορους μηχανισμούς συλλογής στοιχείων και διερεύνησης που έχει θεσπίσει το ΣΑΔ, όπως είναι η ανεξάρτητη διεθνής διερευνητική αποστολή (FFM) για τη Βολιβιανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, ο ανεξάρτητος μηχανισμός έρευνας για τη Μιανμάρ/Βιρμανία, η ομάδα διακεκριμένων εμπειρογνομόνων για την Υεμένη, η εξεταστική επιτροπή για το Μπουρούντι, η ανεξάρτητη διεθνής εξεταστική επιτροπή για την Αραβική Δημοκρατία της Συρίας, η επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Νότιο Σουδάν και η διεθνής ομάδα εμπειρογνομόνων για την περιοχή του Κασάι.

Η ΕΕ εξακολούθησε να εγείρει ανησυχίες σχετικά με τη σοβαρή κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την επικρατούσα ατιμωρησία, συμπεριλαμβανομένης της συνεχούς και συστηματικής δίωξης των Τατάρων της Κριμαίας και των ατόμων που ανήκουν σε ουκρανόφωνες κοινότητες, στην Αυτόνομη Δημοκρατία της Κριμαίας και στην πόλη της Σεβαστούπολης που έχει προσαρτηθεί παρανόμως από τη Ρωσική Ομοσπονδία, καθώς και σχετικά με συνεχιζόμενες σοβαρές παραβιάσεις και καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε περιοχές της ανατολικής Ουκρανίας και στις γεωργιανές περιοχές της Αμπχαζίας και του Τσхинβάλι/Νότιας Οσετίας, που δεν ελέγχονται από τις αντίστοιχες κυβερνήσεις. Η ΕΕ απηύθυνε εκκλήσεις προς όσους ασκούν ουσιαστικό έλεγχο να παρέχουν απρόσκοπτη πρόσβαση στις εν λόγω περιοχές της Ουκρανίας και της Γεωργίας για τους διεθνείς μηχανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Λογοδοσία και δικαιοσύνη για τις οικογένειες αγνοουμένων στη Συρία

Από το 2011, έχουν εξαφανιστεί ή κρατούνται αυθαίρετα πάνω από 100 000 άτομα σε ολόκληρη τη Συρία. «Κατά το επιτόπιο έργο μου, διαπίστωσα ότι υπάρχουν αγνοούμενοι σε όλες σχεδόν τις οικογένειες της Συρίας» αναφέρει η Noura Ghazi, Σύρια δικηγόρος στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο σύζυγός της, Bassel, εξαφανίστηκε από τη φυλακή το 2015 μετά από τριετή κράτηση. Στα τέλη του 2017, η Noura ανακάλυψε ότι ο Bassel είχε εκτελεσθεί λίγο μετά την εξαφάνισή του.

Οι οικογένειες των αγνοουμένων έχουν δικαίωμα στην αλήθεια, τη δικαιοσύνη και τη λογοδοσία των υπευθύνων. Η ΕΕ στηρίζει τις οικογένειες των θυμάτων βίαιων εξαφανίσεων στη Συρία με το έργο της Διεθνούς Επιτροπής Αγνοουμένων.

Ο IcSP της ΕΕ χρηματοδοτεί ένα πρόγραμμα που προορίζεται για τη Συρία, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της συλλογής προσωπικών δεδομένων από τις οικογένειες των αγνοουμένων. Πρόκειται για μια σημαντική πρωτοβουλία για την εφαρμογή αποτελεσματικής διαδικασίας αναζήτησης. Μόλις επιτευχθεί ειρηνευτική συμφωνία για τη Συρία, αυτή η διαδικασία αναζήτησης θα πρέπει να επεκταθεί προκειμένου να εφαρμοσθεί η μεταβατική δικαιοσύνη.

Η τρίτη διάσκεψη των Βρυξελλών με θέμα «Στηρίζοντας το μέλλον της Συρίας και της ευρύτερης περιοχής» εξέτασε το ζήτημα της λογοδοσίας και της μεταβατικής δικαιοσύνης, υποδεχόμενη τους εκπροσώπους διαφόρων οργανώσεων της συριακής κοινωνίας των πολιτών οι οποίες εκπροσωπούν τους κρατούμενους, τις οικογένειες των αγνοουμένων, τα θύματα και τους επιζώντες. «Πιστεύω ότι η λέξη «αγνοούμενοι» μιλά από μόνη της» δήλωσε η Noura Ghazi. «Η βίαιη εξαφάνιση είναι μια μορφή απώλειας. Δεν γνωρίζετε τι συμβαίνει στο αγαπημένο σας πρόσωπο, αν είναι νεκρό ή ζωντανό. Δεν μπορείτε να το πενήσετε, ακόμη κι αν ξέρετε ότι είναι νεκρό, επειδή δεν έχετε δει το πτώμα».

Η ΕΕ συνέχισε την προσπάθεια συμμετοχής στην παγκόσμια μάχη κατά της ατιμωρησίας, ώστε να εξασφαλίσει ότι όσοι ευθύνονται για τα σοβαρότερα εγκλήματα δυνάμει του διεθνούς δικαίου θα λογοδοτήσουν για τις πράξεις τους και ότι θα αποδοθεί δικαιοσύνη στα θύματα γενοκτονίας, εγκλημάτων πολέμου και εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει και να συνδράμει το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ΔΠΔ), καθώς και να συνεργάζεται μαζί του.⁶⁴

Η ΕΕ ενίσχυσε επίσης την εντολή του ΕΕΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα στους τομείς της διεθνούς ποινικής δικαιοσύνης και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, προβάλλοντας τον ρόλο του στην εφαρμογή των θέσεων της Ένωσης και εξασφαλίζοντας τη συνοχή και τη συνέπειά τους στους τομείς αυτούς.

Η ΕΕ συνέχισε να υποστηρίζει την οικουμενική επικύρωση και εφαρμογή του Καταστατικού της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, με τα μέσα που έχει στη διάθεσή της, ιδίως στο πλαίσιο των διαλόγων της για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με διαβήματα σε παγκόσμια κλίμακα και τη συστηματική εισαγωγή, στις συμφωνίες με τρίτες χώρες, ρήτρων με την οποία προτρέπει για την επικύρωση του Καταστατικού ή την προσχώρηση σε αυτό, και υποστηρίζοντας δραστηριότητες προβολής που διεξάγονται από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στην Ευρώπη και στις χώρες εταίρους.

Η στήριξη προς το ΔΠΔ συνεχίστηκε και στα πολυμερή φόρουμ όπως το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ (ΣΑΗΕ), τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ.

Η ΕΕ εξακολούθησε να παρέχει τεχνική βοήθεια στις χώρες που την ζήτησαν για να μπορέσουν να εφαρμόσουν το Καταστατικό της Ρώμης στο εσωτερικό τους. Ένα παράδειγμα της στήριξης αυτής αποτελεί το σεμινάριο που διοργάνωσαν οι «Βουλευτές για παγκόσμια δράση» προκειμένου να εξετάσουν τις προκλήσεις που συνδέονται με την επικύρωση του Καταστατικού της Ρώμης του ΔΠΔ και την εφαρμογή του στο ουκρανικό δίκαιο.

⁶⁴ Σύμφωνα με την απόφαση 2011/168/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 2011, και το σχέδιο δράσης του 2011 για την εφαρμογή της, καθώς και στο πλαίσιο της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ του ΔΠΔ και της ΕΕ, της 10ης Απριλίου 2006, περί συνεργασίας και συνδρομής.

Η ΕΕ εξακολούθησε να παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στο ΔΠΔ, προκειμένου να γίνει ευρύτερα κατανοητό το ΔΠΔ και το Καταστατικό της Ρώμης για τους βασικότερους φορείς και να ενισχυθούν οι εθνικές ικανότητες για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων που εμπίπτουν στο Καταστατικό. Οι κυριότερες δραστηριότητες περιελάμβαναν σεμινάρια, εκδηλώσεις και μαθήματα με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας, την ανταλλαγή εμπειρογνωμοσύνης και την ενίσχυση των εθνικών ικανοτήτων· τη συμμετοχή επαγγελματιών του νομικού κλάδου από «χώρες με υποθέσεις στο ΔΠΔ» στο πρόγραμμα επισκέψεων επαγγελματιών του Δικαστηρίου· και την ανάπτυξη νομικών μέσων για την υποστήριξη των επαγγελματιών του νομικού κλάδου που ασχολούνται με τα κυριότερα διεθνή εγκλήματα.

Διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο

Η ΕΕ εξακολούθησε να κινητοποιείται για την τήρηση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου (ΔΑΔ) και επανέλαβε ότι είναι απόλυτα αποφασισμένη να προστατεύσει τους αμάχους στις ένοπλες συγκρούσεις.

Η ΕΕ συνέχισε να προάγει ενεργά τον σεβασμό του ΔΑΔ σε διάφορους τομείς που καλύπτονται από τις «κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προώθηση της συμμόρφωσης με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο». Τον Ιούνιο του 2019, η ΕΕ δημοσίευσε τη δεύτερη έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών, όπου επισημαίνονται οι δραστηριότητες που διεξήγαγε για να υποστηρίξει το ΔΑΔ μεταξύ Ιουλίου του 2017 και Δεκεμβρίου του 2018.

Συμπληρωματικά, τον Ιούνιο του 2019, εκδόθηκε και μια έκθεση σχετικά με την πορεία υλοποίησης των κοινών δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν κατά την 32^η σύνοδο της Διεθνούς Διάσκεψης του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου (Γενεύη, 2015). Η έκθεση αυτή παρέχει συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τις προσπάθειες που καταβάλλονται σε επίπεδο κρατών μελών και σε επίπεδο ΕΕ για την υλοποίηση των ως άνω εκουσίων δεσμεύσεων.

Επ' ευκαιρία της 70^{ής} επετείου των Συμβάσεων της Γενεύης, η ΕΕ εξέδωσε συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, προκειμένου να επιβεβαιώσει τη βαθιά της προσήλωση στον σεβασμό του ΔΑΔ και την βούλησή της να ενισχύσει τις προσπάθειες για τη διάδοση του ΔΑΔ εντός και εκτός της ΕΕ και να συνεχίσει να προάγει την προστασία των εργαζομένων στον ανθρωπιστικό τομέα και τον τομέα της υγείας στις περιοχές συγκρούσεων.

Η ΕΕ στήριξε και συνέβαλε στην 33^η Διεθνή Διάσκεψη του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου που πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη τον Δεκέμβριο του 2019. Στο πλαίσιο αυτού του μοναδικού γεγονότος στο οποίο συμμετείχαν κράτη, το Διεθνές Κίνημα του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου και άλλοι φορείς του ανθρωπιστικού τομέα, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της προέβησαν σε δήλωση και παρουσίασαν μια νέα σειρά δεσμεύσεων οι οποίες θα συμβάλουν στην προώθηση και τη διάδοση του ΔΑΔ.

Η Ένωση συνέχισε να δραστηριοποιείται ως μέλος ή ως παρατηρητής σε ευρύ φάσμα διεθνών οργανισμών και φορέων και, υπό την ιδιότητα αυτή, εξέφρασε συχνά τις απόψεις της για θέματα ΔΑΔ. Για παράδειγμα, η ΕΕ συμμετείχε σε ανοικτές συζητήσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, όπως στη συζήτηση για την προστασία των αμάχων στις ένοπλες συγκρούσεις, όπου τόνισε με δήλωση την προσήλωσή της στο ΔΑΔ.

Επίσης, η ΕΕ ασχολήθηκε ιδιαιτέρως με την προστασία των εργαζομένων στον ανθρωπιστικό τομέα. Συνέχισε να διευκολύνει, μεταξύ άλλων, τις διαπραγματεύσεις επί ψηφίσματος της ΓΣΗΕ για την ασφάλεια και την προστασία του προσωπικού των ανθρωπιστικών αποστολών και την προστασία του προσωπικού των Ηνωμένων Εθνών. Συνέχισε επίσης να υποστηρίζει την ανάγκη να εφαρμοστούν ή να ενισχυθούν τα ενδεδειγμένα μέτρα για την ενίσχυση της σωματικής ασφάλειας του ιατρικού προσωπικού και της υλικής ασφάλειας των υποδομών, σύμφωνα με την απόφαση 2286 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Ως βασικός χορηγός ανθρωπιστικής βοήθειας, η ΕΕ εκτιμά ότι η μεγαλύτερη συμμόρφωση προς το ΔΑΔ αποτελεί σημαντικό στοιχείο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την εκταμίευση κονδυλίων από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την ανθρωπιστική βοήθεια. Η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει το έργο της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ), ενός από τους πλέον αξιόπιστους εταίρους της ΕΕ στον ανθρωπιστικό τομέα, και βασικό συνεργάτη στην προαγωγή του σεβασμού του ΔΑΔ και των ανθρωπιστικών αρχών. Το 2019, η ΔΕΕΣ έλαβε χρηματοδότηση ύψους 124,8 εκατ. ευρώ από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την ανθρωπιστική βοήθεια. Το ποσό κάλυπτε μεταξύ άλλων την προώθηση μέτρων υποστήριξης του ΔΑΔ και προστασίας των αμάχων, ως συμβολή στην προσπάθεια να αλλάξουν συμπεριφορά οι ένοπλοι παράγοντες έναντι του ΔΑΔ, να μειωθούν οι συνέπειες των συγκρούσεων στο ανθρωπιστικό πεδίο και να βελτιωθεί η πρόσβαση της ανθρωπιστικής βοήθειας στις περιοχές των συγκρούσεων.

Η ΕΕ υποστήριξε επίσης την Έκκληση της Γενεύης, μία οργάνωση που εργάζεται για τη βελτίωση της προστασίας των αμάχων σε ένοπλες συγκρούσεις και για την ενίσχυση του σεβασμού προς το ΔΑΔ από ένοπλους μη κρατικούς φορείς. Η ΕΕ υποστήριξε το έργο της σε καταστάσεις όπως στο Ιράκ, τη Συρία, την Υεμένη, τη ΛΔΚ και τη Λιβύη για σεβασμό του ΔΑΔ από τους πάσης φύσεως ένοπλους παρακρατικούς φορείς. Η ΕΕ υποστήριξε επίσης την Έκκληση της Γενεύης να ενισχυθεί παγκοσμίως η ικανότητα της ανθρωπιστικής κοινότητας να διαπραγματεύεται με ένοπλους παρακρατικούς φορείς την πρόσβαση στις εμπόλεμες ζώνες και να τους προτρέπει να συμμορφώνονται προς το ΔΑΔ σε συνθήκες ένοπλων συγκρούσεων. Χορήγησε επίσης κονδύλια από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την ανθρωπιστική βοήθεια προς συναφείς δραστηριότητες του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τον Συντονισμό των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (OCHA) και της OHCHR.

Μία από τις προτεραιότητες της συμπεροδρίας της ΕΕ στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Χρηστής Ανθρωπιστικής Χορηγίας (ΧΑΧ) είναι να επικεντρωθεί στον ρόλο των δωρητών όσον αφορά την προώθηση και εξασφάλιση του σεβασμού του ΔΑΔ. Μεγαλύτερη έμφαση δόθηκε στην καταγραφή και ανταλλαγή παραδειγμάτων καλών πρακτικών όσον αφορά συγκεκριμένες ενέργειες των χορηγών, συμπεριλαμβανομένης της συλλογικής δράσης, με σκοπό την προαγωγή του ΔΑΔ και την αντίδραση στις παραβιάσεις του.

Η ΕΕ προώθησε επίσης την ανάπτυξη ικανοτήτων στον τομέα του ΔΑΔ. Για παράδειγμα, διοργάνωσε εργαστήριο για ανώτερους υπαλλήλους, από κοινού με τα Ηνωμένα Έθνη, με θέμα τον συντονισμό μεταξύ πολιτικού και στρατιωτικού τομέα, το ΔΑΔ και την προστασία των αμάχων, εστιάζοντας ιδιαίτερος στο Μάλι/Σαχέλ. Τον Ιανουάριο του 2019, η Στρατιωτική Επιτροπή της ΕΕ ενέκρινε τη Γενική Ιδέα της ΕΕ για τον συντονισμό των πολιτικών-στρατιωτικών υπηρεσιών με σκοπό την υποστήριξη της παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας και της αρωγής σε περιπτώσεις καταστροφών⁶⁵. Η ιδέα αυτή, η οποία διαμορφώθηκε από το Στρατιωτικό Επιτελείο της ΕΕ σε στενή συνεργασία με τη Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τονίζει τη σημασία του σεβασμού και της προαγωγής του ΔΑΔ.

Καταπολέμηση της τρομοκρατίας και Πρόληψη και καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού

Το 2019, η ΕΕ παρέμεινε απόλυτα προσηλωμένη στη δέσμευση να παρέχει σταθερή στήριξη στους βασικούς εταίρους της σε αυτόν τον τομέα, με τον δέοντα σεβασμό στο κράτος δικαίου, τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα και στις αξίες που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και ορίζονται στη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁶⁶.

⁶⁵ Έγγραφο 5536/19 του Συμβουλίου, της 30ής Ιανουαρίου 2019.

⁶⁶ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 30 Νοεμβρίου 2005: Η αντιτρομοκρατική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέσω τακτικών πολιτικών διαλόγων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και διαλόγων για την ασφάλεια με χώρες προτεραιότητας, καθώς και μέσω πολυμερούς συντονισμού⁶⁷, η ΕΕ ενθαρρύνει συστηματικά τις προσπάθειες των εταίρων να ενισχύσουν την ικανότητά τους να προλαμβάνουν και να αντιδρούν αποτελεσματικά στη ριζοσπαστικοποίηση, στον βίαιο εξτρεισμό και στην τρομοκρατία, με πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τονίζοντας την ανάγκη να εξασφαλισθεί ότι οι πολιτικές και τα μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης του βίαιου εξτρεισμού και της τρομοκρατίας δεν «επιδρούν αρνητικά, περιορίζουν ή έχουν επιπτώσεις στα δικαιώματα των γυναικών» και ότι η πολιτική καταπολέμησης της τρομοκρατίας και πρόληψης και καταπολέμησης του βίαιου εξτρεισμού δεν θα πρέπει να αποτελεί πρόφαση για την καταστολή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Ιουνίου του 2017⁶⁸ και μέσω στοχευμένων πολιτικών διαλόγων και συμπράξεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η ΕΕ έχει ενισχύσει τη συνεργασία της με εταίρους προτεραιότητας. Σε αυτούς ανήκουν εταίροι της ΕΕ –τα Ηνωμένα Έθνη, οι ΗΠΑ, η Τουρκία, χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, η Βόρεια Αφρική, το Σαχέλ και το Κέρας της Αφρικής– αλλά και η Δημοκρατία της Κορέας, η Ρωσία, το Κουβέιτ, το Κατάρ, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Αυστραλία, η Γεωργία, το Αζερμπαϊτζάν, η Ινδία και το Πακιστάν. Επιπλέον, η ΕΕ έχει αναπτύξει συνεργασία στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και της πρόληψης και καταπολέμησης του βίαιου εξτρεισμού με χώρες της Κεντρικής Ασίας. Σε όλους αυτούς τους διαλόγους υποστηρίχθηκε σταθερά η ενσωμάτωση των αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου στις πολιτικές καταπολέμησης της τρομοκρατίας, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης ενός συστήματος ποινικής δικαιοσύνης που να βασίζεται στις αποδείξεις. Η τρομοκρατία και ο βίαιος εξτρεισμός είναι πολυδιάστατα προβλήματα που απαιτούν πολύπλευρη απάντηση. Παράλληλα με τη συνεργασία με τρίτες χώρες, η ΕΕ επισημαίνει τη σημασία της πρόληψης ως του βασικού πυλώνα κάθε στρατηγικής καταπολέμησης της τρομοκρατίας που εμπλέκει το σύνολο της κυβέρνησης, και συνιστά την ανάπτυξη εθνικού σχεδίου δράσης για την πρόληψη του βίαιου εξτρεισμού σύμφωνα με την έκκληση των Ηνωμένων Εθνών να δοθεί σημαντικότερος ρόλος στην κοινωνία των πολιτών. Η ΕΕ ενθαρρύνει μια προσέγγιση πρόληψης και καταπολέμησης του βίαιου εξτρεισμού στην οποία θα ηγούνται οι πολίτες μέσω της συνεργασίας με τις τοπικές κοινότητες, περιλαμβανομένων των νέων, των γυναικών και των θρησκευτικών ηγετών. Επιδιώκει να είναι στην πρώτη γραμμή ενθαρρύνοντας τους εταίρους της να δρουν ενάντια στη ρητορική μίσους, στη θρησκευτική μισαλλοδοξία και στη διχαστική ρητορική.

⁶⁷ Συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Εθνών, του παγκόσμιου φόρουμ κατά της τρομοκρατίας (GCTF), της Ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης (FATF), της Ομάδας Ρώμη/Λυών της G7, του Παγκόσμιου Συνασπισμού για την καταπολέμηση του Da'esh και του ΟΑΣΕ.

⁶⁸ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την εξωτερική δράση της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (19 Ιουνίου 2017)
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10384-2017-INIT/el/pdf>

Η ΕΕ και ο ΟΗΕ ενίσχυσαν τη συνεργασία τους με την υπογραφή του πλαισίου ΟΗΕ-ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στη Νέα Υόρκη στις 24 Απριλίου 2019, κατά τον δεύτερο πολιτικό διάλογο υψηλού επιπέδου ΟΗΕ-ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Το πλαίσιο προάγει τη συνεργασία για την ανάπτυξη ικανοτήτων με στόχο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την πρόληψη και την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού στην Αφρική, στη Μέση Ανατολή και στην Ασία. Προσδιορίζει επίσης τους τομείς συνεργασίας ΟΗΕ-ΕΕ, καθώς και προτεραιότητες μέχρι το 2020. Η ΕΕ έχει δεσμευθεί για πολυμερή συνεργασία προκειμένου να αντιμετωπιστεί η παγκόσμια απειλή της τρομοκρατίας, σε πλήρη συμμόρφωση με το κράτος δικαίου και το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.

Η ΕΕ είναι ενεργό μέλος του παγκόσμιου φόρουμ κατά της τρομοκρατίας (GCTF) και συμπορεύει, μαζί την Αίγυπτο, της Ομάδας εργασίας για την ανάπτυξη ικανοτήτων στην περιοχή της Ανατολικής Αφρικής. Η Ομάδα εργασίας συνιστά ένα φόρουμ περιφερειακών ανταλλαγών και δικτύωσης, μεταξύ άλλων για βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού. Οι τρεις οργανισμοί πρόληψης και καταπολέμησης του βίαιου εξτρεμισμού (το Κέντρο Hedayah στο Αμπού-Ντάμπι, το Παγκόσμιο Ταμείο για την κινητοποίηση και την αντοχή των τοπικών κοινοτήτων (GCERF) στη Γενεύη και το Διεθνές Ινστιτούτο για τη Δικαιοσύνη στη Μάλτα), που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ και αντλούν έμπνευση από το παγκόσμιο φόρουμ κατά της τρομοκρατίας (GCTF), ακολουθούν προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα και στο σύνολο της κοινωνίας για να υποστηρίξουν την ανάπτυξη προγραμμάτων για την πρόληψη και την καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού. Μέσω του παγκόσμιου προγράμματος για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στον βίαιο εξτρεμισμό (STRIVE), η ΕΕ συνεργάζεται με το Ινστιτούτο Hedayah και το GCERF για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τη ριζοσπαστικοποίηση και τη στρατολόγηση στον βίαιο εξτρεμισμό σε τοπικό επίπεδο, συνεχίζοντας ταυτόχρονα να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα και να τηρεί το διεθνές δίκαιο. Το Δίκτυο εμπειρογνομόνων της ΕΕ για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN), που δημιουργήθηκε για να στηρίζει τα κράτη μέλη της ΕΕ, έχει αναπτυχθεί και εκτός της ΕΕ για να στηρίζει, για παράδειγμα, τα Δυτικά Βαλκάνια, την Τουρκία και την Τυνησία με εργαστήρια κατάρτισης που εστιάζουν σε συγκεκριμένα ζητήματα όπως η αποριζοσπαστικοποίηση στις φυλακές, η επανένταξη και επαναπροσαρμογή μετά την αποφυλάκιση, καθώς και η επανένταξη μελών της οικογένειας ειδικότερα δε παιδιών που δεν έχουν καταδικαστεί για τρομοκρατικά εγκλήματα, όταν επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους.

Επιπλέον, η ΕΥΕΔ διαχειρίζεται το δίκτυο περιφερειακών εμπειρογνομόνων σε θέματα καταπολέμησης της τρομοκρατίας/ασφάλειας, που έχει αναπτυχθεί στις αντιπροσωπίες της ΕΕ σε 15 χώρες προτεραιότητας, ορισμένοι εκ των οποίων έχουν περιφερειακές αρμοδιότητες όπως ο εμπειρογνώμονας της ΕΕ σε θέματα καταπολέμησης της τρομοκρατίας/ασφάλειας στα Δυτικά Βαλκάνια. Το δίκτυο συνεισφέρει επίσης –μέσω των εταίρων μας– στην προώθηση σε τοπικό επίπεδο του σεβασμού προς το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων καταπολέμησης της τρομοκρατίας και πρόληψης και καταπολέμησης του βίαιου εξτρεμισμού. Πολλές μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ, συμπεριλαμβανομένης της αποστολής ΚΠΑΑ της ΕΕ στο Μάλι για την οικοδόμηση ικανοτήτων (EUCAP Sahel Mali) και της συμβουλευτικής αποστολής της ΕΕ στο Ιράκ (EUAM Iraq), υποστηρίζουν την οικοδόμηση τοπικών ικανοτήτων καταπολέμησης της τρομοκρατίας και πρόληψης και καταπολέμησης του βίαιου εξτρεμισμού λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου.

Στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας, η ΕΕ δραστηριοποιείται ολοένα και περισσότερο στο πλαίσιο διαφόρων διαδικασιών για να εξασφαλίσει ότι τα αντιτρομοκρατικά μέτρα δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις στις δραστηριότητες ανθρωπιστικής βοήθειας και δεν περιορίζουν τον χώρο εντός του οποίου οι ανθρωπιστικοί φορείς μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες βάσει αρχών. Τον Νοέμβριο του 2019, με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ανθρωπιστική βοήθεια και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, η ΕΕ επιχείρησε να αποτρέψει οιαδήποτε αρνητική συνέπεια της καταπολέμησης της τρομοκρατίας στην ανθρωπιστική δράση και ενθάρρυνε τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι τα εθνικά αντιτρομοκρατικά και περιοριστικά μέτρα συνάδουν προς το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο.

15. ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Κινητικότητα, μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο

Η προστασία και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών εξακολούθησαν να βρίσκονται στον πυρήνα των πολιτικών της ΕΕ για το άσυλο και τη μετανάστευση το 2019. Η ΕΕ συνέχισε να προστατεύει και να προωθεί αυτά τα δικαιώματα μέσω των υφιστάμενων πλαισίων πολιτικής και νομοθεσίας. Η ΕΕ συνέχισε τη δράση της, σε εσωτερικό και εξωτερικό επίπεδο, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη της και με χώρες εταίρους, διεθνείς εταίρους, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τοπικές κοινότητες για να προστατεύσει τα δικαιώματα των προσφύγων και των εσωτερικά εκτοπισμένων, να μεριμνήσει για τα θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συνδέονται με την παράνομη διακίνηση μεταναστών και την εμπορία ανθρώπων, και για να εξαλείψει τις βαθύτερες αιτίες που ωθούν κατ' αρχάς τους ανθρώπους να αφήσουν τα σπίτια τους.

Η ΕΕ τόνισε την ανάγκη συνεργασίας με όλους τους εταίρους μας σε ολόκληρο τον κόσμο, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, διότι η μετανάστευση και η εκτόπιση πληθυσμών απαιτεί παγκόσμιες και συνεργατικές συμμαχίες με τις χώρες καταγωγής, διέλευσης και προορισμού και με τους διεθνείς οργανισμούς. Τον Δεκέμβριο του 2019, ο Ευρωπαίος Επίτροπος Διαχείρισης Κρίσεων, κ. Janez Lenarčič, ο Ευρωπαίος Επίτροπος Γειτονίας και Διεύρυνσης, κ. Olivér Várhelyi και η Ευρωπαϊά Επίτροπος για τις Διεθνείς Εταιρικές Σχέσεις, κα Jutta Urpilainen συμμετείχαν στο πρώτο παγκόσμιο φόρουμ για τους πρόσφυγες σε επίπεδο υπουργών. Αυτή η παγκόσμια εμβέλεια εκδήλωση – με πάνω από 400 αντιπροσωπίες κρατών, του ιδιωτικού τομέα και εκπροσώπων ΜΚΟ και πάνω από 840 δεσμεύσεις στους τομείς της εκπαίδευσης, των καθαρών μορφών ενέργειας, των θέσεων απασχόλησης και των μέσων διαβίωσης, της εθελοντικής επιστροφής και μετεγκατάστασης – λειτούργησε ως καταλύτης για προσεγγίσεις που εμπλέκουν το σύνολο της κοινωνίας σχετικά με την κατάσταση των προσφύγων, στηρίζοντας τις χώρες υποδοχής, τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής τους. Η ΕΕ πρόβαλε τη σημαντική δέσμευση και στήριξή της ως προς την κατάσταση των προσφύγων ανά τον κόσμο μεταξύ 2016 και 2019, σύμφωνα με την προσέγγιση της ΕΕ ως προς τους αναγκαστικούς εκτοπισμούς, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας νέων εργαλείων και μέσων, όπως η Διευκόλυνση της ΕΕ για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία, το Καταπιστευματικό Ταμείο Madad και το καταπιστευματικό Ταμείο εκτάκτου ανάγκης της ΕΕ για την Αφρική· της δέσμευσης να καταβληθούν προσπάθειες σε επίπεδο πολιτικής ως προς την αυτάρκεια και τα μέσα διαβίωσης· της συνέχισης του στόχου του 10% για την εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας· της σημαντικής οικονομικής και επιχειρησιακής στήριξης στις ικανότητες προστασίας των κρατών μελών· της προστασίας των παιδιών κατά μήκος των μεταναστευτικών οδών, καθώς και της συνεκτίμησης της ηλικίας, του φύλου και της αναπηρίας· της πρόθεσης να ενισχυθούν οι προσπάθειες για φιλική προς το περιβάλλον απόκριση στον ανθρωπιστικό και αναπτυξιακό τομέα και να μειωθεί το κλιματικό και περιβαλλοντικό αποτύπωμα· και της συνέχισης της στήριξης της ΕΕ ως προς την επανεγκατάσταση το 2020, με ενωσιακή χρηματοδότηση προκειμένου να στηριχθούν τα κράτη μέλη της ΕΕ στην επανεγκατάσταση 30 000 προσφύγων. Η ΕΕ ήταν συγχρηγόμος τεσσάρων από τους έξι τομείς προτεραιότητας που τέθηκαν προς συζήτηση στο παγκόσμιο φόρουμ για τους πρόσφυγες, ήτοι καταμερισμός της επιβάρυνσης και των ευθυνών· εκπαίδευση· απασχόληση και μέσα διαβίωσης· και λύσεις.

Στις σχέσεις μας με τις χώρες εταίρους, η ΕΕ συνέχισε να τονίζει τη σημασία της συμμόρφωσης προς το διεθνές δίκαιο για τους πρόσφυγες, του σεβασμού του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της προστασίας των δικαιωμάτων των διακινούμενων εργαζομένων, της τήρησης των διεθνών νομικών κανόνων για την πάταξη της εμπορίας ανθρώπων και της σωματεμπορίας, και της προστασίας των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων από κακομεταχείριση, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Με βάση παλαιότερες πρωτοβουλίες, οι πολιτικές της ΕΕ παρήγαγαν απτά αποτελέσματα για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών. Η τριμερής ειδική ομάδα Αφρικανικής Ένωσης-Ευρωπαϊκής Ένωσης-Ηνωμένων Εθνών (ΑΕ-ΕΕ-ΟΗΕ), που δημιουργήθηκε τον Νοέμβριο του 2017 στο περιθώριο της συνόδου κορυφής ΑΕ-ΕΕ του Αμπιτζάν, συνέχισε τις προσπάθειες αντιμετώπισης της κατάστασης των μεταναστών και προσφύγων στη Λιβύη. Από τις αρχές του 2017 έως το τέλος του 2019, χάρη στις κοινές προσπάθειες με τον ΔΟΜ και την UNHCR καθώς και με τη στήριξη της ΑΕ και των οικείων αφρικανικών προξενείων, πάνω από 50.000 άνθρωποι κατάφεραν να επιστρέψουν στα σπίτια τους λαμβάνοντας ενίσχυση για επανένταξη. Περίπου 5.500 πρόσωπα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης απομακρύνθηκαν από τη Λιβύη με σκοπό την επανεγκατάστασή τους ή άλλες μακροπρόθεσμες λύσεις. Το 2019 συνεχίσαμε τις προσπάθειές μας να βελτιώσουμε τη δεινή κατάσταση μεταναστών, αιτούντων άσυλο και προσφύγων εγκλωβισμένων στη Λιβύη, οι οποίοι έχουν εκτεθεί σε ακόμη μεγαλύτερο κίνδυνο μετά το νέο ξέσπασμα συγκρούσεων. Αυτό περιλαμβάνει την παροχή βοήθειας σε σημεία αποβίβασης, σε κέντρα κράτησης όπου ήταν δυνατή η πρόσβαση, και στήριξη στις κοινότητες υποδοχής, καθώς και την προώθηση εναλλακτικών προς την κράτηση λύσεων. Πλέον του μηχανισμού έκτακτης διέλευσης (ETM) στον Νίγηρα, δημιουργήθηκε νέος ETM στη Ρουάντα. Έως τις 7 Νοεμβρίου 2019, 189 μετανάστες είχαν απομακρυνθεί από τη Λιβύη με προορισμό τη Ρουάντα. Η ΕΕ στηρίζει τον ETM της Ρουάντα με 10,3 εκατ. ευρώ.

Στη Λιβύη, η ΕΕ αποσκοπεί να ενισχύσει την ικανότητα της κυβέρνησης να συμβάλλει στη θαλάσσια ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας συντονισμού και εκτέλεσης των επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης σύμφωνα διεθνή πρότυπα και υποχρεώσεις. Η ενίσχυση αυτή περιλαμβάνει το έργο του Μεσογειακού Δικτύου Seahorse, ένα έργο για τη στήριξη της ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων και της μετανάστευσης στη Λιβύη στο πλαίσιο του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την Αφρική, και την εκπαιδευτική στήριξη που παρέχει η επιχείρηση Sophia. Μετά από διεξοδική διαδικασία ελέγχου, εκπαιδεύτηκαν από την επιχείρηση Sophia 555 μέλη της λιβυκής ακτοφυλακής προκειμένου να ενισχυθεί η ικανότητά τους να διεξάγουν επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα. Ένα σημαντικό κομμάτι της εκπαίδευσης αφιερώνεται στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και στα ανθρώπινα δικαιώματα και προσφέρεται από κοινού με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) και την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR).

Καθότι οι μετανάστες καθ' οδόν προς την Ευρώπη συνεχίζουν να ακολουθούν επικίνδυνες διαδρομές, η ΕΕ έχει θεσπίσει συγκεκριμένες διαδικασίες για να βοηθήσει τους ανθρώπους που βρίσκονται σε κίνδυνο στη θάλασσα. Έως τα τέλη του 2019, οι επιχειρήσεις της ΕΕ είχαν συνεισφέρει στη διάσωση περίπου 700.000 ανθρώπων ζωών. Οι επιχειρήσεις της ΕΕ μας έδωσαν επίσης τη δυνατότητα να καταδιώξουμε τους δράστες διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων. Αυτό ισχύει ιδίως για την επιχείρηση Sophia, η οποία συνέβαλε στη σύλληψη πολλών υπόπτων για διακίνηση και εμπορία ανθρώπων και εξουδετέρωσε εκατοντάδες σκάφη.

Οι συγκρούσεις, η βία, η φτώχεια και η έλλειψη κοινωνικοοικονομικών ευκαιριών, η περιβαλλοντική υποβάθμιση, η κλιματική αλλαγή και οι φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές συνέχισαν να εξωθούν τους ανθρώπους στο να εγκαταλείπουν τα σπίτια τους. Ως τα τέλη του 2018 ο συνολικός αριθμός των βιαίως εκτοπισμένων σε παγκόσμιο επίπεδο ανήλθε σε 70,8 εκατομμύρια. Η ΕΕ, ως παγκόσμιος παράγοντας, έδρασε για την αντιμετώπιση και επίλυση κρίσεων με διπλωματικά και άλλα μέσα. Ως ο μεγαλύτερος χορηγός βοήθειας παγκοσμίως, παρείχαμε ανθρωπιστική βοήθεια και στήριξη σε πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και εσωτερικά εκτοπισμένους στις περισσότερες κρίσεις εκτοπισμού. Η στήριξή μας έφτασε σε εκτοπισμένους λόγω μακροχρόνιων συγκρούσεων, από το Αφγανιστάν και τη Συρία ως την Κολομβία και ως το Κέρας της Αφρικής, ενώ ανταποκριθήκαμε και σε νέες κρίσεις που ανέκυψαν, όπως ο εκτοπισμός από τη Βενεζουέλα.

Η ΕΕ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της αντιμετώπισης της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης στη Βενεζουέλα, μιας από τις μεγαλύτερες κρίσεις εκτοπισμού στον κόσμο, με 4,8 εκατομμύρια Βενεζουελανούς να έχουν εγκαταλείψει τη χώρα τους μέχρι το τέλος του 2019. Το 2018/2019 η ΕΕ είχε κινητοποιήσει κονδύλια περίπου 172 εκατομμυρίων ευρώ για την παροχή ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας εντός και εκτός της Βενεζουέλας, συμπεριλαμβανομένων 89 εκατομμυρίων ευρώ για ανθρωπιστική υποστήριξη. Τα ανθρωπιστικά κονδύλια της ΕΕ χρησιμοποιήθηκαν, στην πλειονότητά τους, εντός της Βενεζουέλας ως επίκεντρο της κρίσης, ωστόσο παρασχέθηκε επίσης βοήθεια σε βενεζουελανούς μετανάστες και πρόσφυγες, καθώς και σε κοινότητες υποδοχής σε γειτονικές χώρες. Η στήριξη της ΕΕ περιλαμβάνει καταλύματα έκτακτης ανάγκης, ιατρική βοήθεια, προστασία των παιδιών και πρόληψη της εμπορίας παιδιών και της σεξουαλικής κακοποίησης. Όλες οι δραστηριότητες της ΕΕ συντονίζονται με βάση τον συσχετισμό ανθρωπιστικής, αναπτυξιακής βοήθειας και ειρήνης. Η ΕΕ παρέχει επίσης τεχνική βοήθεια σε δημόσιες διοικήσεις γειτονικών χωρών όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης, την κοινωνική προστασία και τα προβλήματα της περιοχής σε σχέση με την απασχόληση. Η ΕΕ στηρίζει επίσης τις περιφερειακές προσπάθειες συντονισμού και συμμετέχει στις συνεδριάσεις που διενεργούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας του Κίτο.

Στις 28 και 29 Οκτωβρίου 2019 η ΥΕ/ΑΠ κα Mogherini, ο Υπατος Αρμοστής του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες κ. Filippo Grandi και ο Γενικός Διευθυντής του ΔΟΜ κ. António Vitorino, συμπορεύθηκαν στη διεθνή διάσκεψη αλληλεγγύης για την προσφυγική και μεταναστευτική κρίση της Βενεζουέλας. Στη διάσκεψη παρέστησαν πάνω από 500 συμμετέχοντες από 120 αντιπροσωπίες, μεταξύ των οποίων εκπρόσωποι από τις περισσότερες πληγείσες χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, από δωρήτριες χώρες, θεσμικά όργανα και κράτη μέλη της ΕΕ, οργανισμούς του ΟΗΕ, ο ιδιωτικός τομέας, ΜΚΟ, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και φορείς αναπτυξιακής βοήθειας, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Μέσω της εκδήλωσης κατέστη σαφές ότι η σοβαρή και επιδεινούμενη πολιτική και κοινωνικοοικονομική κρίση, καθώς και η κρίση ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα, στη Βενεζουέλα προκάλεσε μία από τις σοβαρότερες κρίσεις εκτοπισμού στον κόσμο. Επίσης αναγνωρίστηκαν οι προσπάθειες που έχουν καταβάλει οι χώρες υποδοχής, μεταξύ άλλων μέσω της συντονισμένης αντίδρασης στο πλαίσιο της διαδικασίας του Κίτο. Τέλος, επιβεβαιώθηκε η ανάγκη για σημαντική αύξηση της χρηματοδότησης και εκφράστηκε στήριξη στη δημιουργία ομάδας «Φίλοι της διαδικασίας του Κίτο», υπό την προεδρία της ΕΕ.

Ανταποκρινόμενοι στην κρίση της Συρίας, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της διέθεσαν πάνω από 17,209 δισ. ευρώ για να παράσχουν βοήθεια στη χώρα και να συνδράμουν όσους κατέφυγαν σε γειτονικές χώρες και χρειάζονται στήριξη για την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την υγειονομική περίθαλψη και για την κάλυψη των βασικών αναγκών τους. Στην προσπάθεια να στηριχθεί η Τουρκία για τη φιλοξενία 3,7 εκατομμυρίων Σύρων προσφύγων, ο Μηχανισμός για τους πρόσφυγες στην Τουρκία, ο οποίος συστάθηκε τον Φεβρουάριο του 2016, με συνολικό προϋπολογισμό 6 δισ. ευρώ για το διάστημα 2016-2019,⁶⁹ έριξε το βάρος στην προστασία, την εκπαίδευση, την υγεία, τις υποδομές της τοπικής αυτοδιοίκησης και την κοινωνικοοικονομική στήριξη. Μέχρι σήμερα έχει διατεθεί ο συνολικός προϋπολογισμός 6 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Το 2019 η ΕΕ παρείχε 36 εκατομμύρια ευρώ για την ανθρωπιστική κρίση των Ροχίγκια στο Μπαγκλαντές και τη Μιανμάρ/Βιρμανία, υπό τη μορφή βασικών υπηρεσιών, προστασίας και ετοιμότητας για την αντιμετώπιση καταστροφών σχετικών με μουσώνες και κυκλώνες. Από το 2017 ως το 2019, η ΕΕ εκταμίευσε πάνω από 150 εκατομμύρια ευρώ ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας για να αντιμετωπιστεί η κρίση στο Μπαγκλαντές και τη Μιανμάρ/Βιρμανία.

⁶⁹ [Ο Μηχανισμός της ΕΕ για τους πρόσφυγες στην Τουρκία](#)

Με την αναπτυξιακή βοήθεια και τις σταθεροποιητικές προσπάθειές της, η ΕΕ υποστήριξε χώρες εταίρους ώστε να βελτιώσουν την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν τα πιο μακροχρόνια και δομικά βαθύτερα αίτια της παράτυπης μετανάστευσης και της αναγκαστικής εκτόπισης.

Το Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την Αφρική, που συμπληρώνει την επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια της ΕΕ, με γενικό προϋπολογισμό άνω των 4,7 δισ. ευρώ, επέτρεψε στην ΕΕ και τα κράτη μέλη της να συνεργαστούν με Αφρικανούς εταίρους ταχύτερα και με μεγαλύτερη ευελιξία, με αποτέλεσμα μεγαλύτερη αποδοτικότητα. Τα έργα στο πλαίσιο του Καταπιστευματικού Ταμείου, που υλοποιήθηκαν στο Σαχέλ και στη Λίμνη Τσαντ, στο Κέρας της Αφρικής και στις περιοχές της βόρειας Αφρικής, είχαν ως βασικό στόχο τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική ανάπτυξη· την καλύτερη διαχείριση της μετανάστευσης, μεταξύ άλλων τη διεθνή προστασία και το άσυλο, τη νόμιμη μετανάστευση και την κινητικότητα· τέλος, την ενίσχυση των συνεργιών μεταξύ των τομέων της μετανάστευσης και της ανάπτυξης.

Η εξωτερική διάσταση είναι αναπόσπαστο μέρος του πλαισίου πολιτικής της ΕΕ για την πάταξη της εμπορίας ανθρώπων και της σωματεμπορίας και αποτελεί έναν από τους πυλώνες της.

Η εμπορία ανθρώπων και η σωματεμπορία είναι σύνθετο φαινόμενο που εξακολουθεί να λαμβάνεται συστηματικά υπόψη στα βασικά μέσα πολιτικής, όπως στην ασφάλεια τη μετανάστευση, τη δικαιοσύνη, την ισότητα, την καταπολέμηση των διακρίσεων, τα θεμελιώδη δικαιώματα, την απασχόληση και την ανάπτυξη. Το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων και της σωματεμπορίας έχει σημαντική εξωτερική διάσταση. Ως εκ τούτου, αγώνας κατά της εμπορίας ανθρώπων και της σωματεμπορίας έχει ενταχθεί και σε πολλές εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ, σε συμφωνίες, εταιρικές σχέσεις και διαλόγους με τρίτες χώρες, όπως –μεταξύ άλλων– οι διαδικασίες του Χαρτούμ και του Ραμπάτ.

Νέα έργα έχουν αναληφθεί σε χώρες και περιφέρειες εταίρους στο πλαίσιο περιφερειακών προγραμμάτων που δρομολογήθηκαν από το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον έλεγχο των ναρκωτικών και την πρόληψη του εγκλήματος (UNODC) και αφορούν τη Βόρεια Αφρική («Εξάρθρωση δικτύων οργανωμένου εγκλήματος που λειτουργούν στη Βόρεια Αφρική και εμπλέκονται στην παράνομη διακίνηση μεταναστών και στην εμπορία ανθρώπων») και την Ασία και Μέση Ανατολή («Παγκόσμια δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων και της παράνομης διακίνησης μεταναστών - Ασία και Μέση Ανατολή»). Στον Νίγηρα, οι εργασίες μιας κοινής ομάδας έρευνας στην οποία συμμετέχουν οι νιγηρικές, γαλλικές και ισπανικές αρχές έχουν μέχρι σήμερα οδηγήσει σε 288 ποινικές διώξεις. Νέα έργα με τη Σενεγάλη και τη Γουινέα αναπτύχθηκαν το 2019 ώστε να υποστηριχθούν οι προσπάθειες αυτών των χωρών εταίρων να καταπολεμήσουν την εμπορία ανθρώπων και τη σωματεμπορία, καθώς και την παράνομη διακίνηση μεταναστών.

Η πάταξη της παράνομης διακίνησης μεταναστών και η ενίσχυση της διαχείρισης των συνόρων αποτέλεσαν επίσης βασικά στοιχεία των εργασιών των αποστολών και των επιχειρήσεων ΚΠΑΑ, όπως η επιχείρηση Sophia (EUNAVFOR Med) και η αποστολή συνδρομής της ΕΕ στη Λιβύη για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων (EUBAM Libya).

Η «πρωτοβουλία Spotlight» της ΕΕ και του ΟΗΕ για την εξάλειψη κάθε μορφής βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, που χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ με προϋπολογισμό 500 εκατομμυρίων ευρώ, εγκαινιάστηκε το 2017 μαζί με το πρώτο έργο της «Safe and Fair» (Ασφαλείς και δίκαιες συνθήκες). Με χρηματοδοτική στήριξη που υπερβαίνει τα 25 εκατ. ευρώ, το περιφερειακό έργο «Safe and Fair» συμβάλλει στη βελτίωση των συνθηκών μετανάστευσης του γυναικείου εργατικού δυναμικού στην περιοχή του ASEAN. Μαζί με τη Μονάδα του ΟΗΕ για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών και με την ΔΟΕ, η ΕΕ συνεργάζεται με κυβερνήσεις, οργανώσεις σε επίπεδο κοινοτήτων, την κοινωνία των πολιτών και παρόχους υπηρεσιών για τη βελτίωση της εργατικής νομοθεσίας και την πρόσβαση σε πληροφόρηση και υπηρεσίες, καθώς και για την πρόληψη και την εξάλειψη της βίας και της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών. Μεταξύ του 2017 και του 2019, περισσότεροι από ένα εκατομμύριο άνθρωποι είχαν πρόσβαση το έργο «Safe and Fair» απευθύνθηκε σε περισσότερους από ένα εκατομμύριο ανθρώπους με δημόσιες εκστρατείες και παρείχε πληροφόρηση σε περισσότερες από 5.000 εργαζόμενες μετανάστριες και στις οικογένειές τους και κατάρτιση σε περισσότερους από 700 ανθρώπους. Το έργο «Safe and Fair» συμβάλλει στην αλλαγή της νοοτροπίας όσον αφορά τις εργαζόμενες μετανάστριες στην περιοχή του ASEAN, στην εξάλειψη των αρνητικών αντιλήψεων και την αμφισβήτηση των βαθιά ριζωμένων στερεοτύπων που συνδέονται με το γυναικείο φύλο.

Σύνδεση των μεταναστριών εργαζομένων με ένα ευρύτερο κίνημα: Το πρόγραμμα «Safe and Fair» (Ασφαλείς και δίκαιες συνθήκες) απευθύνεται στις γυναίκες μέσω του διαδικτύου και ενισχύει τις φωνές τους

Το πρόγραμμα «Safe and Fair» έχει πλέον προσεγγίσει 1 191 164 ανθρώπους χάρη στις εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού. Η Namwaan (ψευδώνυμο), διακινούμενη εργαζόμενη από τη Μιανμάρ/Βιρμανία που ζει στην Ταϊλάνδη, εργαζόταν αρχικά στην κλωστοϋφαντουργία, με πολύ σκληρό ωράριο και πενιχρές αποδοχές, και υπήρξε μάρτυρας βίας εις βάρος συναδέλφων της. Κάποια στιγμή είδε ένα βίντεο σχετικά με το πρόγραμμα «Safe and Fair». Η Namwaan αισθάνθηκε ότι το βίντεο μιλούσε γι' αυτήν και ότι τη συνέδεε με ένα ευρύτερο κίνημα. Επικοινωνήσε με το πρόγραμμα και διηγήθηκε την ιστορία της για την έκθεση φωτογραφίας του «Safe and Fair», τον Νοέμβριο του 2019, με θέμα: «Extraordinary Women: Journeys out of the Ordinary (Ξεχωριστές γυναίκες: ταξίδια πέρα από τα συνηθισμένα)». Στις 3 Δεκεμβρίου 2019, εξέθεσε τις προτεραιότητές της για αλλαγή σε πάνω από 100 πολιτικούς ιθύνοντες, εργοδότες και συνδικαλιστές στο πλαίσιο της διαπεριφερειακής συνεδρίασης «Labour Mobility between Asia and the Arab States» (Εργασιακή κινητικότητα μεταξύ Ασίας και Αραβικών Κρατών).

«Είμαι ευτυχής που οι άνθρωποι δεν μας ξεχνούν και που υπάρχουν ορισμένοι άνθρωποι που αγωνίζονται για την προστασία των δικαιωμάτων μας. Εκατομμύρια γυναίκες μετανάστες θα επωφεληθούν από το πρόγραμμα «Safe and Fair» και όλο και περισσότερες γυναίκες θα έχουν αξιοπρεπή εργασία απαλλαγμένη από τη βία.»

Εμπόριο

Η εμπορική πολιτική μας, σε συνδυασμό με άλλες εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ, συμβάλλει αποτελεσματικά στην προαγωγή και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων μέσω του ΣΓΠ της ΕΕ, των διμερών συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) και των προσπαθειών προώθησης του εμπορίου χωρίς βασανιστήρια παγκοσμίως.

Το 2019 τα ανθρώπινα δικαιώματα ελήφθησαν υπόψη ως βασικό ζήτημα στο πλαίσιο των μονομερών εμπορικών προτιμήσεων που παρέχει η ΕΕ σε αναπτυσσόμενες χώρες στο πλαίσιο του ΣΓΠ. Οι περιπτώσεις των χωρών που δεν ήταν πρόθυμες να μεριμνήσουν για τα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εξετάστηκαν διεξοδικότερα. Ειδικότερα, η ΕΕ συνέχισε τη διαδικασία «ενισχυμένης συνεργασίας» με το Μπαγκλαντές, τη Μιανμάρ/Βιρμανία και την Καμπότζη:

- Η συνεργασία της ΕΕ με το Μπαγκλαντές επικεντρώθηκε στη συμμόρφωση προς τους διεθνείς κανόνες εργασίας της ΔΟΕ. Κατά τη διάρκεια αποστολής παρακολούθησης τον Οκτώβριο του 2019, το Μπαγκλαντές συμφώνησε να αναπτύξει έναν οδικό χάρτη με χρονοδιαγράμματα για τη βελτίωση της κατάστασης στη χώρα ως προς τα εργασιακά δικαιώματα, ιδίως με την ευθυγράμμιση της εργασιακής νομοθεσίας του (Bangladesh Labour Act), των εργασιακών κανόνων του (Bangladesh Labour Rules) και των διατάξεων του νόμου για την ελεύθερη βιομηχανική ζώνη εξαγωγών (Export Processing Zone Act Ordinance) με τις απαιτήσεις του μηχανισμού εποπτείας της ΔΟΕ, μέσω της καταπολέμησης της βίας εναντίον των εργαζομένων και των διακρίσεων εναντίον των συνδικάτων, και μέσω της λήψης των απαραίτητων μέτρων για την εξάλειψη της παιδικής εργασίας έως το 2025.

- Όσον αφορά τη Μιανμάρ/Βιρμανία, κατά τη διάρκεια των αποστολών παρακολούθησης υψηλού επιπέδου τον Φεβρουάριο του 2019 εκφράστηκαν ανησυχίες για τα ανθρώπινα και τα εργασιακά δικαιώματα. Οι συζητήσεις συνεχίστηκαν στα πλαίσια της πρώτης συνόδου ανωτάτων αξιωματούχων ΕΕ-Μιανμάρ/Βιρμανίας, τον Μάιο του 2019, και του διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα όπου συμπροήδρευε ο Ειδικός Εντεταλμένος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον Ιούνιο του 2019. Οι ανησυχίες σχετικά με τα εργασιακά δικαιώματα αφορούν ιδίως την αναγκαστική εργασία που χρησιμοποιείται από τον στρατό (Tatmadaw), την παιδική εργασία και τις παραβιάσεις της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι.

- Η απουσία προόδου όσον αφορά τα ανθρώπινα και τα εργασιακά δικαιώματα στην Καμπότζη είχε ως αποτέλεσμα να κινηθεί διαδικασία μερικής άρσης των εμπορικών προτιμήσεων της ΕΕ στο πλαίσιο του ΣΓΠ.

Στο πλαίσιο των διμερών ΣΕΣ της ΕΕ (ιδίως ως μέρος των κεφαλαίων τους «εμπόριο και βιώσιμη ανάπτυξη»), το 2019 σημειώθηκαν περισσότερες προσπάθειες προκειμένου να βελτιωθεί η ουσιαστική εφαρμογή των εργασιακών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στις θεμελιώδεις συμβάσεις της ΔΟΕ:

- Η ΕΕ ζήτησε διαβουλεύσεις με την κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κορέας όσον αφορά τις δεσμεύσεις που περιέχονται στη ΣΕΣ ΕΕ-Δημοκρατίας της Κορέας για (i) σεβασμό της βασικής αρχής της ΔΟΕ που αφορά το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και (ii) συνεχείς και αδιάλειπτες προσπάθειες για την επικύρωση των τεσσάρων θεμελιωδών συμβάσεων της ΔΟΕ τις οποίες η Κορέα δεν είχε ακόμη επικυρώσει (σχετικά με την αναγκαστική εργασία και με το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις). Τον Ιούλιο του 2019 η ΕΕ ζήτησε τη σύσταση ομάδας εμπειρογνομόνων βάσει της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών που προβλέπεται στο κεφάλαιο της ΣΕΣ για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

- Η ΕΕ συνεργάστηκε με το Βιετνάμ για να προωθήσει την «έγκαιρη εφαρμογή» των εμπορικών δεσμεύσεων και των δεσμεύσεων βιώσιμης ανάπτυξης στο πλαίσιο της ΣΕΣ ΕΕ-Βιετνάμ. Το 2019 το Βιετνάμ επικύρωσε μία από τις θεμελιώδεις συμβάσεις της ΔΟΕ (την C98 για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις) την οποία δεν είχε ακόμη επικυρώσει και κατέθεσε χρονοδιαγράμματα για την επικύρωση δύο άλλων (της C87 για το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, το 2023, και της C105 για την αναγκαστική εργασία, το 2020). Το Βιετνάμ συνέχισε επίσης τις εσωτερικές εργασίες του για τη μεταρρύθμιση του εργασιακού δικαίου, ιδιαίτερα με την εισαγωγή νέου Εργατικού Κώδικα που επιτρέπει – κατ’ αρχήν – τη λειτουργία ανεξάρτητων οργανώσεων εκπροσώπησης των εργαζομένων σε επίπεδο επιχειρήσεων. Η ΕΕ θα συνεργαστεί με το Βιετνάμ για να εξασφαλίσει ότι η χώρα ανταποκρίνεται στις δεσμεύσεις της να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την τήρηση των θεμελιωδών αρχών και δικαιωμάτων στην εργασία της ΔΟΕ, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και την εξάλειψη της παιδικής εργασίας έως το 2025.

- Η ΕΕ συνέχισε τον διάλογο με την Κολομβία, το Εκουαδόρ και το Περού για ζητήματα που σχετίζονται με το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, την παιδική εργασία, την αναγκαστική εργασία και την αδήλωτη εργασία. Στην Κολομβία, εκφράστηκαν συστηματικά ανησυχίες όσον αφορά τις διακρίσεις σε βάρος των συνδικάτων και τη βία σε βάρος ηγετών συνδικάτων. Και για τις τρεις χώρες, η ΕΕ παρακολούθησε την πρόοδο που έχει επιτελεστεί όσον αφορά την ενίσχυση των επιθεωρήσεων εργασίας. Τον Ιανουάριο του 2019, η ΔΟΕ εγκαινίασε ένα έργο τεχνικής βοήθειας που χρηματοδότησε η ΕΕ για τη βελτίωση της ικανότητας επιθεώρησης της εργασίας στις αγροτικές περιοχές της Κολομβίας.

- Η ΕΕ συνέχισε επίσης να συνεργάζεται με χώρες της Κεντρικής Αμερικής για βασικά εργασιακά ζητήματα, μεταξύ άλλων για την παιδική και την αναγκαστική εργασία, τη βία σε βάρος των συνδικαλιστών, το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και την ίση αμοιβή για ίδια εργασία. Στην Ονδούρα, μια τριμερής ομάδα εργοδοτών, εργαζομένων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών ανέπτυξε μια διαδικασία για την πρόληψη και την εξάλειψη της παιδικής εργασίας στο πλαίσιο εθνικού σχεδίου δράσης. Στο Ελ Σαλβαδόρ, επανασυστάθηκε το Ανώτατο Συμβούλιο για την Απασχόληση (που αποτελείται από εκπροσώπους της κυβέρνησης, εργοδότες και συνδικάτα).

Στο ίδιο πνεύμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε την υλοποίηση έργου υπό την ονομασία «Trade for Decent Work» (Εμπόριο για αξιοπρεπή εργασία) σε συνεργασία με τη ΔΟΕ. Το έργο συμβάλλει στη δημιουργία ικανοτήτων και παρέχει στήριξη ως προς τα εργασιακά δικαιώματα, ενώ προάγει την εταιρική κοινωνική ευθύνη και την υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά σε χώρες με τις οποίες συναλλάσσεται η ΕΕ. Το 2019, το έργο υποστήριξε δραστηριότητες σχετικές με την εργασία στο Μπαγκλαντές, στη Μιανμάρ/Βιρμανία, στο Περού και στο Βιετνάμ, καθώς και την κατάρτιση των εθνικών σημείων επαφής της ΕΕ όσον αφορά την υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά.

Τέλος, στο πλαίσιο της Παγκόσμιας συμμαχίας για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια⁷⁰ –την οποία εγκαινίασε η ΕΕ το 2017, μαζί με την Αργεντινή και τη Μογγολία–, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ εξέδωσε, τον Ιούνιο του 2019, ένα σημαντικό ψήφισμα για την εξέταση της σκοπιμότητας και του πεδίου εφαρμογής ενδεχόμενων διεθνών προτύπων όσον αφορά την εισαγωγή, την εξαγωγή και τη μεταβίβαση ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια και για τη θανατική ποινή.

Αναπτυξιακή συνεργασία

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η δημοκρατία ήταν βασικά στοιχεία των εσωτερικών αξιολογήσεων χωρών και περιφερειών οι οποίες διενεργήθηκαν ενόψει της εφαρμογής του νέου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ). Οι διεξοδικές αυτές αξιολογήσεις καθορίζουν τους στόχους της πολιτικής, οικονομικής και αναπτυξιακής συνεργασίας της, την οποία η ΕΕ θα επιδιώξει να επιτύχει από κοινού με τα κράτη μέλη.

⁷⁰ Συμμαχία για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια (Alliance for Torture-Free Trade) <http://www.torturefreetrade.org/>

Στο πλαίσιο της διμερούς αναπτυξιακής συνεργασίας της, η ΕΕ συνέχισε να ακολουθεί την προσέγγιση με άξονα δικαιώματα για να προωθήσει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου. Με τον τρόπο αυτόν, η ΕΕ, από κοινού με τα κράτη μέλη της, τηρεί τη δέσμευσή της για ένταξη όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ατομικών και πολιτικών, καθώς και οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών, στην αναπτυξιακή συνεργασία. Αυτό της επιτρέπει να προωθεί τις αρχές που καθορίζονται στις Συνθήκες, δηλ. τον αδιαίρετο χαρακτήρα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και την ισότητα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου· επίσης συμβάλλει στην υλοποίηση της ατζέντας του 2030, σύμφωνα με τη νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη, που εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2017, και με τις αρχές της παγκόσμιας σύμπραξης για αποτελεσματική αναπτυξιακή συνεργασία⁷¹ (και ειδικότερα με τη διαφάνεια, τη λογοδοσία, τις εταιρικές σχέσεις χωρίς αποκλεισμούς και την τοπική συμμετοχή).

Η ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας στην αναπτυξιακή συνεργασία και η προώθησή τους μέσω προσέγγισης με άξονα τα δικαιώματα συμβάλλει επίσης στην οικοδόμηση ανθεκτικών και βιώσιμων κοινωνιών και στη μείωση των πιθανοτήτων συγκρούσεων. Η προσέγγιση αυτή είναι κεφαλαιώδους σημασίας καθώς συμβάλλει στην επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της ΕΕ για πρόληψη των συγκρούσεων ο οποίος προβλέπεται στη συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εγκρίθηκε το 2016. Η πείρα έχει δείξει ότι ένα από τα βασικότερα μέσα για την αποφυγή κρίσεων και βίαιων συγκρούσεων στις κοινωνίες είναι η ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους εξασφαλίζοντας τον σεβασμό όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου και επενδύοντας σε βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Συνεπώς, σύμφωνα με τον στόχο 16 της ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και με τα μέσα αναπτυξιακής συνεργασίας που διαθέτει, η ΕΕ συνέχισε επίσης να συμβάλλει στο να δημιουργηθούν ισχυρά θεσμικά όργανα που να λειτουργούν με διαφάνεια και να λογοδοτούν και ανεξάρτητα και αμερόληπτα δικαστήρια, καθώς και να στηρίζει ένα δίκαιο σύστημα απονομής δικαιοσύνης, την πρόσβαση σε νομική συνδρομή και πρωτοβουλίες για την πάταξη της διαφθοράς. Αυτά θεωρούνται καθοριστικά στοιχεία για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, της ένταξης, της συμμετοχής, της απουσίας διακρίσεων και της ισότητας των φύλων.

⁷¹ Σύμπραξη του Μπουσάν για αποτελεσματική αναπτυξιακή συνεργασία, τέταρτο φόρουμ υψηλού επιπέδου για την αποτελεσματικότητα της βοήθειας στην ανάπτυξη, Μπουσάν, Δημοκρατία της Κορέας, 29 Νοεμβρίου 2011 - 1η Δεκεμβρίου 2011

Η κοινωνία των πολιτών είναι αναντικατάστατος εταίρος στην οικοδόμηση δίκαιων, ισότιμων και ανθεκτικών κοινωνιών, τόσο ως εταίρος στην υλοποίηση όσο και, αυτοδικαίως, ως παράγοντας ανάπτυξης καθώς και ως φορέας επαγρύπνησης και συνήγορος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της παρέχουν σημαντική πολιτική, οικονομική και τεχνική υποστήριξη στην κοινωνία των πολιτών. Στις προσπάθειες αυτές περιλαμβάνονται η ενίσχυση των ικανοτήτων των παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών, και του ευνοϊκού για το έργο τους περιβάλλοντος, ο αγώνας κατά της συρρίκνωσης του χώρου της κοινωνίας των πολιτών και η στήριξη των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΥΑΔ).

Στα πολυμερή φόρουμ, η ΕΕ ανέλαβε ηγετικό ρόλο για την υποστήριξη της ατζέντας 2030, συμπεριλαμβανομένων των σημαντικών στόχων και επιδιώξεών της σε σχέση με τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό κατέστη εμφανές στο πολιτικό φόρουμ υψηλού επιπέδου του ΟΗΕ τον Ιούλιο του 2019, όπου η ΕΕ παρουσίασε την πορεία των προσπαθειών της για την υλοποίηση της ατζέντας 2030 σε εξωτερικό και εσωτερικό επίπεδο, με βάση έγγραφο κομβικής σημασίας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η συγκεφαλαιωτική έκθεση της ΕΕ, το έγγραφο προβληματισμού της Επιτροπής («Προς μια βιώσιμη Ευρώπη» - «Towards a Sustainable Europe») και τα σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου. Ο ηγετικός ρόλος της ΕΕ αναδείχθηκε ακόμη περισσότερο στη διάσκεψη κορυφής για τους ΣΒΑ τον Σεπτέμβριο του 2019, κατά τη διατύπωση της πολιτικής διακήρυξης. Η ΕΕ ηγήθηκε της προσπάθειας για φιλοδοξία και δράση, πράγμα που αντανακλάται στις προτεραιότητες της επόμενης Επιτροπής όσον αφορά την περαιτέρω ενσωμάτωση των ΣΒΑ στις εξωτερικές και εσωτερικές πολιτικές της ΕΕ.

Επιπλέον η ΕΕ ξεκίνησε δοκιμαστικά μια διαδικασία ολοκληρωμένων εθνικών δημοσιονομικών πλαισίων σε συνεργασία με τον ΟΗΕ, την Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ. Τα πλαίσια αυτά θα συμβάλουν στην κινητοποίηση και την αναζήτηση πόρων για την εφαρμογή της ατζέντας 2030.

16. ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΕΕ

Κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Η ΕΕ έχει εκδώσει 13 δέσμες κατευθυντηρίων γραμμών, οι οποίες καθορίζουν τους τομείς προτεραιότητας της εξωτερικής δράσης. Οι κατευθυντήριες γραμμές συνιστούν ισχυρό πολιτικό μήνυμα σχετικά με τις προτεραιότητες της Ένωσης. Οι κατευθυντήριες γραμμές αναπροσαρμόζονται τακτικά και χρησιμεύουν ως πρακτικό εργαλείο κατά την υλοποίηση των ενωσιακών προτεραιοτήτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε τοπικό επίπεδο. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την απαγόρευση των διακρίσεων στην εξωτερική δράση⁷², καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά το ασφαλές πόσιμο νερό και την αποχέτευση⁷³. Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική της ΕΕ έναντι των τρίτων χωρών όσον αφορά τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.⁷⁴

Οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές έχουν ως τώρα εκδοθεί από το Συμβούλιο:

- Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την απαγόρευση των διακρίσεων στην εξωτερική δράση (2019)
- Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση (2019)
- Κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική της ΕΕ έναντι τρίτων χωρών όσον αφορά τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας – επικαιροποιημένη διατύπωση των κατευθυντηρίων γραμμών (2019)
- Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού – Κανένα παιδί στο περιθώριο (2017)
- Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός διαδικτύου (2014)
- Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προαγωγή και την προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων (2013)

⁷² Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την απαγόρευση των διακρίσεων στην εξωτερική δράση: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6337-2019-INIT/el/pdf>

⁷³ Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση <https://www.consilium.europa.eu/media/39776/st10145-en19.pdf>

⁷⁴ Κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική της ΕΕ έναντι τρίτων χωρών όσον αφορά τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας - επικαιροποιημένη διατύπωση των κατευθυντηρίων γραμμών <https://www.consilium.europa.eu/media/40644/guidelines-st12107-en19.pdf>

- Κατευθυντήριες γραμμές για την προαγωγή και προστασία της άσκησης όλων των ανθρώπινων δικαιωμάτων από λεσβίες, ομοφυλόφιλους και αμφιφυλόφιλα, διεμφυλικά και διαφυλικά πρόσωπα (ΛΟΑΔΔ) (2013)
- Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τη θανατική ποινή: αναθεωρημένη και ενημερωμένη έκδοση (2013)
- Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προώθηση της συμμόρφωσης με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο (2009)
- Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ όσον αφορά τους διαλόγους για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τις τρίτες χώρες – ενημέρωση (2008)
- Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις (2008)
- Εγγύηση της προστασίας – Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (2008)
- Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών και την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων εναντίον τους (2008).

Στρατηγικές ανά χώρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία

Οι στρατηγικές αυτές καταρτίζονται από τις αντιπροσωπίες της ΕΕ και τις αποστολές των κρατών μελών, κατόπιν στενής διαβούλευσης με τους αρμόδιους συνομιλητές βάσει πολιτικής και επιχειρησιακής ανάλυσης της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε κάθε χώρα.

Προσδιορίζουν τις βασικές στρατηγικές προτεραιότητες για ενωσιακή δράση στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας, θέτουν μακροπρόθεσμους και βραχυπρόθεσμους βασικούς στόχους και καθορίζουν συγκεκριμένες δράσεις για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας στην εκάστοτε χώρα. Επί του παρόντος εφαρμόζονται 128 στρατηγικές ανά χώρα που καλύπτουν την περίοδο 2016-2020. Μεταξύ αυτών των στρατηγικών, η προτεραιότητα που επισημαίνεται πιο συχνά είναι το κράτος δικαίου και ακολουθούν τα δικαιώματα των γυναικών και η δημοκρατία. Οι στρατηγικές αυτές και οι ετήσιες εκθέσεις εφαρμογής τους συνιστούν απαραίτητο εργαλείο για την εξασφάλιση της συνέπειας της πολιτικής και την προετοιμασία των επισκέψεων υψηλού επιπέδου και των πολιτικών διαλόγων.

Διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Οι διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα συνιστούν βασικό μέσο για να μπορεί η ΕΕ να αναπτύσσει συνεργασίες σε διμερές επίπεδο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, εστιάζοντας σε θέματα όπως η ισότητα των φύλων και η πλήρης άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών, τα δικαιώματα του παιδιού, η ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός διαδικτύου, τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, η θανατική ποινή, η θρησκευτική ελευθερία και η ελευθερία των πεποιθήσεων, τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Η συνεργασία στο πλαίσιο πολυμερών φόρουμ έχει επίσης κυρίαρχο ρόλο στους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πριν από τους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών και ενημερώσεις για τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων αυτών. Στο πλαίσιο πολλών διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, διεξάγονται ειδικά σεμινάρια για την κοινωνία των πολιτών.

Το 2019, η ΕΕ διεξήγαγε διαλόγους και διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα με 39 χώρες εταίρους και με περιφερειακές ομάδες. Ο 15^{ος} διάλογος ΑΕ-ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιήθηκε στις 19 Οκτωβρίου 2019 στη Μπανζούλ (Γκάμπια), στο περιθώριο της 65^{ης} τακτικής συνέλευσης της Αφρικανικής Επιτροπής για τα δικαιώματα του ανθρώπου και των λαών (ACHPR). Η ΑΕ και η ΕΕ συζήτησαν τις τελευταίες εξελίξεις στην Αφρική και στην Ευρώπη στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως την πρόοδο που έχει επιτευχθεί από φορείς της ΑΕ με εντολή σχετική με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Και οι δύο πλευρές επιβεβαίωσαν τη σημασία της διαπεριφερειακής συνεργασίας για την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τη σημασία της αμοιβαίας μάθησης και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών με βάση τις κοινές αξίες και τα αμοιβαία συμφέροντα. Το έκτο φόρουμ διαρθρωμένου διαλόγου ΕΕ-Νότιας Αφρικής για τα ανθρώπινα δικαιώματα, που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο στις Βρυξέλλες, αποτέλεσε ευκαιρία ανταλλαγής απόψεων για ευρύ φάσμα ζητημάτων που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και άλλα πολυμερή ζητήματα. Στο επίκεντρο των συζητήσεων βρέθηκαν ζητήματα σχετικά με: τον ρατσισμό, τις φυλετικές διακρίσεις, την ξενοφοβία και συναφείς μορφές μισαλλοδοξίας· την προώθηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων· την καταπολέμηση των βασανιστηρίων· τη χειραφέτηση των γυναικών και την ισότητα των φύλων· τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· τέλος, τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι δύο πλευρές συμφώνησαν να διερευνήσουν τις δυνατότητες κοινής δράσης ενόψει της 25^{ης} επετείου της Διακήρυξης και της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου το 2020.

Στις 4 Μαρτίου 2019 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες ο όγδοος διάλογος ΕΕ-Βιετνάμ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, στα πλαίσια του οποίου διεξήχθη ανοικτή συζήτηση σχετικά με πολλά ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως, μεταξύ άλλων, η ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός διαδικτύου, η κυβερνοασφάλεια, η θανατική ποινή, τα εργασιακά δικαιώματα, το περιβάλλον και η συνεργασία στο πλαίσιο του ΟΗΕ.

Ο πέμπτος διάλογος ΕΕ-Μιανμάρ/Βιρμανίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιήθηκε στο Νάι Πι Τάου στις 14 Ιουνίου 2019. Οι συζητήσεις κάλυψαν διάφορα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως η λογοδοσία για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η κατάσταση στις πολιτείες Ρακίν, Κατσίν και Σαν, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης της ανθρωπιστικής βοήθειας, τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες, οι ανάγκες των εκτοπισθέντων, τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα, η μετανάστευση και η συνεργασία για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε πολυμερή φόρουμ.

Τον Νοέμβριο πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες ο όγδοος διάλογος ΕΕ-Ινδονησίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Συζητήθηκαν ζητήματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος και προβληματισμού, όπως η πρόσβαση στη δικαιοσύνη, το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, τα δικαιώματα όσων ανήκουν σε μειονότητες/ατόμων σε ευάλωτες καταστάσεις, η ελευθερία έκφρασης, η ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και του συνεταιρίζεσθαι, καθώς και η συνεργασία στο πλαίσιο του ΟΗΕ και άλλων πολυμερών φόρουμ.

Ο έκτος διάλογος ΕΕ-Λευκορωσίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιήθηκε στις 18 Ιουνίου στις Βρυξέλλες και εστίασε στις εξελίξεις της πολιτικής, στην εφαρμογή του εθνικού σχεδίου δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Λευκορωσία και στην κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στον περιορισμό της ελευθερίας έκφρασης, της ελευθερίας του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι. Οι συμμετέχοντες εξέτασαν επίσης τις πολιτικές που αφορούν την ισότητα των φύλων και την καταπολέμηση της βίας στην οικογένεια, καθώς και την πορεία της υλοποίησής τους. Η ΕΕ επανέλαβε την κατηγορηματική αντίθεσή της στην επιβολή της θανατικής ποινής υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις.

Ο όγδοος διάλογος ΕΕ-Βραζιλίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα, που πραγματοποιήθηκε στις 9 Οκτωβρίου στις Βρυξέλλες, προσέφερε τη δυνατότητα για ευρεία ανταλλαγή απόψεων επί διμερών και πολυμερών ζητημάτων, ιδιαίτερα για την ενίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών και των μελών της κοινότητας ΛΟΑΔΜ, για ζητήματα ρατσισμού και διακρίσεων, για την άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους αυτόχθονες λαούς, για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για τα άτομα με αναπηρίες.

Ο πέμπτος πολιτικός διάλογος υψηλού επιπέδου μεταξύ Κολομβίας και ΕΕ, που πραγματοποιήθηκε στις 15 Ιουλίου στη Μπογκοτά, περιελάμβανε και μηχανισμούς διαλόγου ειδικά αφιερωμένους στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τον Οκτώβριο η ΕΕ φιλοξένησε τον δεύτερο επίσημο διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα με την Κούβα στο πλαίσιο της συμφωνίας πολιτικού διαλόγου και συνεργασίας ΕΕ-Κούβας.

Άτυποι διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες του Περσικού Κόλπου διεξήχθησαν επίσης στις Βρυξέλλες και κάλυψαν ζητήματα που προκαλούν προβληματισμό όπως η θανατική ποινή, το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη και η ελευθερία της έκφρασης.

Ένα σημαντικό βήμα για την κατάργηση του συστήματος *kafala* («πατρωνία») στο Κατάρ

Τα τελευταία χρόνια η ΕΕ υποστηρίζει δυναμικά σε όλους τους άτυπους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα που διεξάγει με τις χώρες του Περσικού Κόλπου (ως τώρα με το Μπαχρέιν, το Κουβέιτ, το Κατάρ και τα ΗΑΕ) ότι το σύστημα *kafala* («πατρωνία») πρέπει να καταργηθεί. Το Κατάρ είναι πρωτοπόρος των μεταρρυθμίσεων αυτών, σημειώνοντας σημαντική πρόοδο ως προς την αναβάθμιση της εργατικής νομοθεσίας του και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των διακινούμενων εργαζομένων. Το 2019 το Κατάρ εισήλθε στο δεύτερο έτος συνεργασίας με το Γραφείο της ΔΟΕ στη Ντόχα. Αυτό οδήγησε στη θέσπιση νέας νομοθεσίας τον Ιανουάριο του 2020, σύμφωνα με την οποία το οικιακό προσωπικό έχει τη δυνατότητα να φύγει από το Κατάρ, είτε προσωρινά είτε μόνιμα, κατά τη διάρκεια της σύμβασης εργασίας του, εφόσον το επιθυμεί – πράγμα που σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι που δεν καλύπτονται από την εργατική νομοθεσία, κυρίως οι οικιακοί βοηθοί, δεν χρειάζονται πλέον θεώρηση εξόδου. Το μέτρο αυτό συνιστά ένα ακόμη βήμα προς την κατάργηση του συστήματος *kafala* που διέπει την απασχόληση των διακινούμενων εργαζομένων και επιτρέπει ανέκαθεν στους εργοδότες να έχουν τον απόλυτο έλεγχο των υπαλλήλων τους.

Οι διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τις Ηνωμένες Πολιτείες ξεκίνησαν εκ νέου στις 9 Δεκεμβρίου στις Βρυξέλλες· και οι δύο πλευρές επιβεβαίωσαν την ισχυρή προσήλωσή τους προς τις δημοκρατικές αρχές και στα ανθρώπινα δικαιώματα όπως διατυπώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου (UDHR). Οι διαβουλεύσεις κάλυπταν ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων στα οποία περιλαμβάνονται η ισότητα των φύλων, θέματα σχετικά με τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια, η θρησκευτική ελευθερία και ελευθερία των πεποιθήσεων (μεταξύ άλλων οι κρατούμενοι για λόγους συνείδησης), οι επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα εργασιακά δικαιώματα, τα εμπορικά μέσα και οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τον Ιούνιο έλαβε χώρα η έκτη συνάντηση της υποεπιτροπής ΕΕ-Αιγύπτου στο Κάιρο, που επικεντρώθηκε σε θέματα διμερούς και πολυμερούς συνεργασίας στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και της καταπολέμησης της διαφθοράς.

Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα

Το 2019 το Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα (ΕΜΔΑΔ) παρέμεινε αποδεδειγμένα ένα μοναδικό χρηματοοικονομικό μέσο, τόσο σε ενωσιακό όσο και σε διεθνές επίπεδο, για την προώθηση και τη στήριξη της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως.

Αξιοποιώντας τα κύρια πλεονεκτήματά του, δηλαδή τη δυνατότητά του να χρησιμοποιείται χωρίς τη συγκατάθεση των κυβερνήσεων των χωρών υποδοχής και την παγκόσμια εμβέλειά του, το ΕΜΔΑΔ συνέχισε να επικεντρώνεται σε ευαίσθητα ζητήματα και δύσκολες καταστάσεις, ακολουθώντας καινοτόμες προσεγγίσεις, και σε απ' ευθείας συνεργασία με απομονωμένες και περιθωριοποιημένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Το 2019, το ΕΜΔΑΔ εκπλήρωσε επιτυχώς τους πέντε στόχους του.

Για πρώτη φορά το 2019, το ΕΜΔΑΔ κατόρθωσε να διαθέσει τουλάχιστον 25 % των κονδυλίων στον στόχο 1 για τη στήριξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε καταστάσεις όπου αυτοί διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο. Το ποσοστό αυτό υπερέβη κατά 15 % το ποσοστό της προηγούμενης περιόδου (2014-2017). Το 2019 ανανεώθηκε για μια τριετία το Ταμείο έκτακτης ανάγκης της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· έτσι εξασφαλίστηκε η ad hoc στήριξη των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διατρέχουν κίνδυνο σε ένα πλαίσιο ολοένα μεγαλύτερων απειλών εναντίον τους και συρρικνούμενου χώρου της κοινωνίας των πολιτών και της άσκησης της δημοκρατίας σε πολλές χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο. Τον Νοέμβριο του 2019 ξεκίνησε μια νέα φάση του μηχανισμού ProtectDefenders, που διαρκεί τρία έτη και έχει συνολικό προϋπολογισμό 15 εκατομμύρια ευρώ, εξασφαλίζοντας αδιάλειπτη στήριξη προς τους ΥΑΔ. Τον Δεκέμβριο του 2019 ξεκίνησε νέα φάση για το ταμείο έκτακτης ανάγκης της ΕΕ, που αποσκοπεί επίσης στην παροχή βοήθειας στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΥΑΔ). Και οι δύο μηχανισμοί (ProtectDefenders και Emergency Fund) θα λειτουργούν έως το 2022. Επιπλέον, μέσω του μηχανισμού για την αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χρηματοδοτήθηκαν το 2019 12 έργα· έτσι υποστηρίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα σε χώρες όπου το πολιτικό και νομικό πλαίσιο παρουσιάζει τις μεγαλύτερες δυσκολίες.

Όσον αφορά τον στόχο 2 του ΕΜΔΑΔ για τη στήριξη σε άλλες προτεραιότητες της ΕΕ σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, η παγκόσμια πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2018 είχε ως αποτέλεσμα την επιλογή 11 έργων με αντικείμενο τους την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ και την κατάργηση της θανατικής ποινής, συνολικού ύψους 17 εκατομμυρίων ευρώ. Η χρηματοδότηση της ΕΕ διευκολύνει επίσης την παγκόσμια συμμετοχή εκπροσώπων των αυτοχθόνων λαών στα φόρουμ του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω της στήριξης που παρέχεται στην τεχνική γραμματεία την οποία διαχειρίζεται το Κέντρο τεκμηρίωσης, έρευνας και πληροφοριών για τους αυτόχθονες πληθυσμούς (DoCIP).

Τα βασικά ζητήματα που καλύπτει ο στόχος 2 και που επελέγησαν από τις αντιπροσωπίες της ΕΕ κατά την περίοδο 2018-2019 για την υλοποίηση των κατανομών στις χώρες υποδοχής τους ήταν: πλήρης άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γυναικών και κοριτσιών· η καταπολέμηση των διακρίσεων· τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα· η θανατική ποινή και τα βασανιστήρια· τα δικαιώματα του παιδιού· το περιβάλλον και τα ανθρώπινα δικαιώματα· και η θρησκευτική ελευθερία και ελευθερία των πεποιθήσεων. Η ΕΕ συνεχίζει να στηρίζει την πρωτοβουλία Indigenous Navigator (πλοηγός αυτοχθόνων), ένα πλαίσιο συλλογής δεδομένων για και από αυτόχθονες λαούς με στόχο την παρακολούθηση του επιπέδου αναγνώρισης και εφαρμογής των δικαιωμάτων τους.

Ο στόχος 3 του ΕΜΔΑΔ προβλέπει τη στήριξη στη δημοκρατία η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τη στήριξη των εγχώριων εκλογικών παρατηρητών, έργων για την ανάπτυξη των μέσων ενημέρωσης, έργων προς υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού, της συμμετοχής γυναικών και νέων στην πολιτική, καθώς και τη στήριξη προς τα κοινοβούλια και τα θεσμικά όργανα που λειτουργούν με λογοδοσία. Μόνο το 2019, νέα έργα και προγράμματα συνολικής αξίας 7 εκατομμυρίων ευρώ εγκαινιάσθηκαν σε 14 χώρες στο πλαίσιο του ΕΜΔΑΔ. Επιπλέον, η παγκόσμια πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2019 είχε ως αποτέλεσμα τη χορήγηση επιδοτήσεων συνολικού ύψους 5,2 εκατ. ευρώ για έργα στη Βραζιλία, στην Καμπότζη και στην Κεντρική Ασία για την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών με σκοπό την αύξηση της δημοκρατικής συμμετοχής.

Όσον αφορά την παρακολούθηση εκλογών από πλευράς ΕΕ, στο πλαίσιο του στόχου 4 του ΕΜΔΑΔ, το 2019 αναπτύχθηκαν σε χώρες εταίρους οκτώ συνολικά αποστολές παρακολούθησης εκλογών, επτά αποστολές εκλογικών εμπειρογνομόνων και επτά εκλογικές αποστολές για την παρακολούθηση της εφαρμογής των συστάσεων.

Τέλος, όσον αφορά τον στόχο 5 σχετικά με την υποστήριξη στοχευμένων βασικών φορέων και διαδικασιών, επιβεβαιώθηκε ότι το ΕΜΔΑΔ είναι ένας από τους μεγαλύτερους υποστηρικτές της πολυμέρειας και των σημαντικότερων θεσμών της αρχιτεκτονικής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2019 συνέχισε να παρέχει στήριξη μεταξύ άλλων στην Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, στο ΔΠΔ, καθώς και σε περιφερειακούς μηχανισμούς και μέσα για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επιπλέον, το ΕΜΔΑΔ συνέχισε να παρέχει στήριξη σε ένα παγκόσμιο δίκτυο πανεπιστημίων για την εκπαίδευση σε τομείς σχετικούς με τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω του Παγκοσμίου δικτύου για τα ανθρώπινα δικαιώματα (Global Campus of Human Rights), με 4,75 εκατομμύρια ευρώ για το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020.

Μηχανισμός Υποστήριξης Πολιτικής του Μέσου Εταιρικής Σχέσης

Το 2019, στο πλαίσιο του Μηχανισμού υποστήριξης πολιτικής του Μέσου εταιρικής σχέσης της FPI, εγκαινιάστηκε το πιλοτικό έργο «Human rights policy support» (Στήριξη της πολιτικής για τα ανθρώπινα δικαιώματα) με προϋπολογισμό 1 εκατομμύριο ευρώ για περίοδο 18 μηνών. Η ενέργεια αυτή ενισχύει την εφαρμογή των διεθνών προτύπων και βέλτιστων πρακτικών για τα ανθρώπινα δικαιώματα από μέρους των τρίτων χωρών και προωθεί τις κοινές ενωσιακές και διεθνείς αρχές και αξίες.

Το έργο έχει τρεις βασικούς στόχους: (i) να εξασφαλίσει την κατάλληλη συνέχεια στους πολιτικούς διαλόγους και διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τις χώρες εταίρους· (ii) να συμβάλλει στο να συνδυαστεί η εμπειρογνώσια της ΕΕ με εκείνη των χωρών εταίρων προκειμένου να προωθηθούν βέλτιστες πρακτικές στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· και (iii) να στηρίζει και να ενισχύσει την παρακολούθηση των δεσμεύσεων των δικαιούχων των ΣΓΠ+/ΟΕΟ στο πλαίσιο των επτά βασικών συμβάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα του ΣΓΠ.

Στο πλαίσιο του μηχανισμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα, διοργανώθηκε στις 24 και 25 Οκτωβρίου στην Ταϊπέι διημερίδα με αντικείμενο την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ. Στόχος της εκδήλωσης αυτής ήταν να δημιουργηθεί ένα δίκτυο που να συνδέει κρατικούς αξιωματούχους και φορείς της κοινωνίας των πολιτών από την περιοχή, ώστε να μπορέσουν να ανταλλάξουν τις εμπειρίες τους όσον αφορά τις εθνικές πολιτικές ισότητας των φύλων και τις βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ σχετικά με την προώθηση της άσκησης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους ΛΟΑΔΜ.

Στις 10 Δεκεμβρίου 2019, στο πλαίσιο της διεθνούς ημέρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διοργανώθηκε εκδήλωση με σκοπό τον προβληματισμό για τα δικαιώματα του παιδιού, την καταπολέμηση των διακρίσεων και το δικαίωμα σε ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση. Η εκδήλωση προσέφερε μια αφηγηματική εμπειρία χάρη στην οποία οι ΜΚΟ που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι διπλωματικές αντιπροσωπίες των τρίτων χωρών και οι υπάλληλοι της ΕΕ συνεργάστηκαν μεταξύ τους· παράλληλα, διανεμήθηκε ένα εγχειρίδιο με τις 12 κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ώστε να προβληθεί η σταθερή δέσμευση της ΕΕ για την προώθησή τους.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΩΝ ΚΑΙ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ

ΑΕ	Αφρικανική Ένωση
ΑΣΑΗΕ	Απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών
ΓΕΑ	Γυναίκες, ειρήνη και ασφάλεια
ΓΣΗΕ	Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών
ΔΑΔ	Διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο
ΔΕΕΣ	Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού
ΔΟΕ	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
ΔΟΜ	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης
ΔΠΔ	Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΕΕ	Ειδικός εντεταλμένος της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΗΑ	Ευρωπαϊκές Ημέρες Ανάπτυξης
ΕΚ	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
ΕΚΕ	Εταιρική κοινωνική ευθύνη
ΕΜΔΑΔ	Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
ΕΟΑΔ	Εθνικός οργανισμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων
ΕΣΔ	Εθνικό σχέδιο δράσης
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

ΕΤΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης
ΕΤΜ	Μηχανισμός έκτακτης διέλευσης
ΕΥΕΔ	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης
ΚΕΠΠΑ	Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας
ΚΠΑΑ	Κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας
ΛΔΚ	Λαοκρατική Δημοκρατία της Κορέας
ΛΔΚ	Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό
ΛΟΑΔΜ	Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, διεμφυλικοί και μεσοφυλικοί
ΜΑΣ	Μηχανισμός χρηματοδότησης της αναπτυξιακής συνεργασίας
ΜΚΟ	Μη κυβερνητική οργάνωση
ΜΠΒ	Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας
ΝΑΤΟ	Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου
ΟΑΣΕ	Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΙΣ	Οργανισμός Ισλαμικής Συνεργασίας
ΟΚΠ	Οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΠΔΠ	Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο

ΣΑΔ	Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
ΣΑΗΕ	Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών
ΣΒΑ	Στόχος βιώσιμης ανάπτυξης
ΣΓΠ	Σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων
ΣΓΠ+	Ειδικό καθεστώς κινήτρων για την αειφόρο ανάπτυξη και τη χρηστή διακυβέρνηση
ΣΕΣ	Συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών
ΣΠΕΣ	Συμφωνία-πλαίσιο εταιρικής σχέσης
ΣτΕ	Συμβούλιο της Ευρώπης
ΥΑΔ	Υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
ΥΕ/ΑΠ	Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας / Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Federica Mogherini· Josep Borrell Fontelles από 1ης Δεκεμβρίου 2019)
ΧΑΧ	Χρηστή ανθρωπιστική χορηγία
ACHPR	Αφρικανική Επιτροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου και των λαών
AFAWA	Θετική χρηματοδοτική δράση για τις γυναίκες στην Αφρική («Affirmative Finance Action for Women in Africa»)
AfCHPR	Αφρικανικό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών
AfDB	Αφρικανική Τράπεζα Αναπτύξεως

AI	Τεχνητή νοημοσύνη
ASEAN	Σύνδεσμος κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας
ASEM	Ευρωασιατική σύνοδος
CEDAW	Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών
COHOM	Ομάδα «Ανθρώπινα Δικαιώματα» του Συμβουλίου
CoI	Επιτροπή Έρευνας
CRC	Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού
CRPD	Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες
CSO-LA	Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τοπικές αρχές
CT	Καταπολέμηση της τρομοκρατίας
DOCIP	Κέντρο τεκμηρίωσης, έρευνας και πληροφοριών για τους αυτόχθονες πληθυσμούς
ECOSOC	Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο
EEF	Ίδρυμα East Europe
EFM	Αποστολές μετεκλογικής παρακολούθησης
EIGE	Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων
ENPI	Ευρωπαϊκός μηχανισμός γειτονίας και εταιρικής σχέσης
EOM	Αποστολές παρατήρησης εκλογών

ESCR	Οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα
EUAM	Συμβουλευτική αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης
EUCAP	Αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την οικοδόμηση ικανοτήτων
EULEX	Αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επιβολή του κράτους δικαίου
EUTM	Εκπαιδευτική αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης
FFM	Διερευνητική αποστολή
FGM	Ακρωτηριασμοί γυναικείων γεννητικών οργάνων
FIDH	Διεθνής Ομοσπονδία για τα ανθρώπινα δικαιώματα
FoRB	Θρησκευτική ελευθερία και ελευθερία των πεποιθήσεων
FRA	Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
G20	Η G20 (ή G-20 ή Ομάδα των Είκοσι) είναι ένα διεθνές φόρουμ στο οποίο συμμετέχουν οι κυβερνήσεις και οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών της Αργεντινής, της Αυστραλίας, της Βραζιλίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας, των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιαπωνίας, της Ινδίας, της Ινδονησίας, της Ιταλίας, του Καναδά, της Κίνα, της Δημοκρατίας της Κορέας, του Μεξικού, της Νότιας Αφρικής, της Ρωσικής Ομοσπονδίας, της Σαουδικής Αραβίας, της Τουρκίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
G7	Η Ομάδα των Επτά ή G7 αποτελείται από τη Γαλλία, τη Γερμανία, τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιαπωνία, την Ιταλία και τον Καναδά.

GCERF	Παγκόσμιο Ταμείο για την κινητοποίηση και την αντοχή των τοπικών κοινοτήτων
GCTF	Παγκόσμιο φόρουμ κατά της τρομοκρατίας
GFP	Σημείο επαφής για θέματα φύλου
GRECO	Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς
GRULAC	Ομάδα Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής
HDIM	Σύνοδος για την υλοποίηση της ανθρώπινης διάστασης
ICERD	Διεθνής Σύμβαση για την κατάργηση πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων
ICoCA	Διεθνής κώδικας δεοντολογίας της ένωσης παρόχων ιδιωτικών υπηρεσιών ασφαλείας
IcSP	Μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη
ICTJ	Διεθνές κέντρο μεταβατικής δικαιοσύνης
IGWG	Διακυβερνητική ομάδα
IIM	Διεθνής, αμερόληπτος και ανεξάρτητος μηχανισμός
JMD	Διάλογος Jean Monnet
MEP	Μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
MABA	Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική
OAK	Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών
OCHA	Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων

ODIHR	Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
OEWG	Διαρκής ομάδα εργασίας
OHCHR	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα
OMCT	Παγκόσμιος Οργανισμός κατά των Βασανιστηρίων
P-CVE	Πρόληψη-καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού
PFD	Φόρουμ πολιτικής για την ανάπτυξη
RAN	Δίκτυο για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση
RBA	Προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα
RBC	Υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά
SE	Ειδικός Απεσταλμένος
SGBV	Σεξουαλική και έμφυλη βία
SRHR	Σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και συναφή δικαιώματα
STRIVE	Ενίσχυση της ανθεκτικότητας στον βίαιο εξτρεμισμό
UDHR	Οικουμενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου
UfM	Ένωση για τη Μεσόγειο
UNDP	Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών
UNDRIP	Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των αυτοχθόνων λαών
UNESCO	Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών
UNFPA	Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον πληθυσμό

UNGPs	Κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα
UNHCR	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες
UNICEF	Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά
UNODA	Γραφείο Αφοπλισμού των Ηνωμένων Εθνών
UNODC	Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον έλεγχο των ναρκωτικών και την πρόληψη του εγκλήματος
UNSR	Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών
UNTOC	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος
UPR	Καθολική περιοδική εξέταση
WHRD	Υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
YPS	Νέοι, ειρήνη και ασφάλεια
